

Forslag

til

Lov om fritidsundervisning m. v.

Fremsat den 17. december 1966 af *undervisningsministeren*.

Kapitel I.

Ungdomsskolen.

Indhold og omfang.

§ 1. Ungdomsskolen har til formål at give unge mellem 14 og 18 år en undervisning, som fæstner og uddyber deres kundskaber, giver dem forståelse af og dygtiggør dem til erhvervs- og samfundslivet og bidrager til at give deres tilværelse forøget indhold.

Stk. 2. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, kan unge under 14 år eller over 18 år optages i ungdomsskolen.

§ 2. I ungdomsskolen kan gives følgende undervisning:

1. Almene ungdomsskolekursus inden for alle emner, hvori unge måtte ønske undervisning i deres fritid. Kurserne, der kan sammensættes af flere fag, skal strække sig over mindst 72 timer, heraf mindst 24 timer i faget ungdomsorientering, jfr. stk. 2. I hvert fag skal undervisningen omfatte mindst 24 timer.

2. Prøveforberedende undervisning, der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, og efter den enkelte deltagers ønske kan afsluttes med statskontrolleret prøve eller eksamen i enkelte fag eller fagkombinationer.

3. Erhvervsmæssige grunduddannelser, der kan give en grundlæggende uddannelse med sigte på specielle erhvervsområder. Regler herom fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med organisationer, der dækker et område af arbejdsmarkedet. Undtaget er erhvervsuddannelser, der henhører under anden lovgivning. Undervisningsministeren træffer afgørelse om omfanget af

Undervisningsmin. j. nr. 11-11-00-1966.

kommunernes forpligtelse med hensyn til erhvervsmæssige grunduddannelser.

4. Specialundervisning for handicappede.

Stk. 2. I hver af de i stk. 1 nævnte former for undervisning skal mindst 24 timer årligt anvendes til faget ungdomsorientering, tilrettelagt med de unges egne problemer som udgangspunkt.

Stk. 3. I tilknytning til ungdomsskolens undervisning kan der for skolens elever efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, arrangeres klubvirksomhed, lejrskoleophold og anden fritidsvirksomhed.

§ 3. Ungdomsskolen kan indrettes med undervisning om dagen eller om aftenen eller med kombineret dag- og aftenundervisning.

Stk. 2. Såfremt undervisningen eller en del af den gives i sammenhængende tidsrum, kan den indrettes under kostskolelignende former.

Stk. 3. Der kan til ungdomsskoleundervisning oprettes særskilte ungdomskostskoler, jfr. §§ 19-24.

§ 4. Ungdomsskolen skal i øvrigt opfylde følgende krav:

1. Lederen skal have de fornødne kvalifikationer.

2. Undervisningen skal være tilrettelagt efter en plan, der sikrer, at der gives en egentlig undervisning.

3. Lærerne skal have de fornødne forudsætninger for at undervise i de pågældende emner, og medarbejderne ved den supplerende fritidsvirksomhed skal have de fornødne kvalifikationer. Lærerne i specialundervisning skal gennem særlig

uddannelse have erhvervet de fornødne forudsætninger for at kunne påtage sig den pågældende form for specialundervisning.

4. Undervisningen og fritidsvirksomheden skal gennemføres i egnede lokaler eller udendørsanlæg med fornødent udstyr.
5. Undervisningen skal være vederlagsfri.
6. De fornødne læremidler skal stilles vederlagsfrit til rådighed. De af eleverne forarbejdede genstande skal være elevernes ejendom.
7. Ophold og forplejning i forbindelse med undervisning under kostskolelignende former eller på ungdomskostskole skal efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, være vederlagsfri.
8. Til elever, der har gennemgået undervisningen, udfærdiges et bevis for deltagelse samt for eventuelle prøver.
9. Lærerne og medarbejderne skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i §§ 11-15.
10. Befordring i anledning af deltagelse i ungdomsskolevirksomhed skal efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, være vederlagsfri.

§ 5. Det påhviler enhver kommunalbestyrelse, alene eller i samarbejde med andre kommunalbestyrelser, at åbne mulighed for ungdomsskolevirksomhed for kommunens unge. Kommunen afholder de hermed forbundne udgifter.

Stk. 2. Der skal i enhver kommune foreligge en plan over ungdomsskoleordningen i kommunen. Planen udarbejdes efter forhandling med amsnævnet for fritidsundervisning, der træffer beslutning om dens godkendelse.

Stk. 3. Private ungdomsskoler kan optages på ungdomsskoleplanen.

§ 6. På grundlag af ungdomsskoleplanen udarbejdes der hvert år forslag til ungdomsskolevirksomhed inden for det pågældende område. Forslaget godkendes af amsnævnet for fritidsundervisning. Til alle unge mellem 14 og 18 år i kommunen fremsendes tilbud i overensstemmelse hermed.

§ 7. Såfremt der til undervisning i et fag eller en fagkombination inden for de almene ungdomsskolekursus eller den prøveforbe-

redende undervisning har meldt sig mindst 10 elever og til specialundervisning mindst 2 elever, skal den pågældende undervisning oprettes.

Stk. 2. Har der meldt sig færre end de i stk. 1 nævnte antal elever, har kommunen pligt til at henvide de tilmeldte unge til den pågældende form for undervisning i en anden kommune.

Stk. 3. Enhver kommune, der har oprettet ungdomsskoleundervisning, har i det omfang, hvori pladsforholdene tillader det, pligt til at modtage elever med hjemsted i kommuner, der ikke har oprettet undervisning i vedkommende fag eller fagkombination. Samme pligt påhviler en privat ungdomsskole, der er optaget på ungdomsskoleplanen. Elevernes hjemstedskommune godtgør skolekommunen de hermed forbundne udgifter.

§ 8. Efter fælles indstilling fra organisationer, der dækker et område af arbejdsmarkedet, kan det efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, pålægges unge mellem 14 og 18 år, der er beskæftiget inden for det pågældende område, at deltage i erhvervsmæssig grunduddannelse og arbejdsgiverne at give den fornødne frihed hertil.

Stk. 2. Unge, der på grund af deltagelse i erhvervsmæssig grunduddannelse mister arbejdsfortjeneste, modtager godtgørelse herfor af statskassen efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Lokaler og udendørsanlæg.

§ 9. Kommunen skal efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, tilvejebringe egnede lokaler og udendørsanlæg med fornødent udstyr til ungdomsskoleundervisningen og den dertil knyttede fritidsvirksomhed.

Stk. 2. Skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører staten, skal med fornødent udstyr stilles vederlagsfrit til rådighed efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. Kommunen afholder udgifterne til lys, varme, bad, rengøring samt fornøden skolebetjentbistand.

Stk. 3. Andre skoler, lokaler og udendørsanlæg, til hvis opførelse der ydes lån eller tilskud fra staten, skal med fornødent udstyr stilles til rådighed efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, og mod en efter

amtsnævnets skøn rimelig leje, der afholdes af kommunen.

Løn m. v.

§ 10. Lederen af en ungdomsskole oppebærer et honorar, der andrager 20 pct. af det beløb, der fremkommer ved at multiplicere antallet af undervisningstimer og antallet af løntimer ved skolens fritidsvirksomhed i det forløbne skoleår med den til enhver tid gældende begyndelsestimeløn i ungdomsskolen. Efter 3 års ledervirksomhed forhøjes honoraret med 20 pct.

Stk. 2. Ved større skoler kan der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, i stedet ansættes en heltidsbeskæftiget leder for højst 3 år ad gangen med et honorar svarende til lønnen i 2., 4., 5. eller 6. lønningsklasse i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

Stk. 3. Ledelsen af en større kommunal ungdomsskole kan overdrages en leder, der ansættes i en på kommunens skoleplan for folkeskolen normeret stilling med lønning efter regler svarende til 5. eller 6. lønningsklasse i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere. De nærmere regler for stillingens normering, besættelse og indhold fastsættes af undervisningsministeren. For lederen gælder iøvrigt reglerne om folkeskolens tjenestemænd.

Stk. 4. Til bistand for lederen kan der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, antages pædagogisk medhjælp.

Stk. 5. For ledere af ungdomsskoler og deres eventuelle medhjælp udfærdiges en instruks. Instruksen for de i stk. 2 og 3 omhandlede ledere godkendes af undervisningsministeren.

§ 11. Timebetalingen for undervisningen i en ungdomsskole fastsættes til middeltallet pr. time mellem begyndelseslønnen uden stedtillæg efter 2. lønningsklasse i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere og slutlønnen med højeste stedtillæg efter 4. lønningsklasse i samme lov, dog således at ørebeløbet afrundes til det nærmeste med 5 delelige tal. Ved beregning af middeltallet anvendes et timetal, der svarer til $\frac{5}{6}$ af det, der er gældende for folkeskolens lærere.

Stk. 2. Timebetalingen efter stk. 1 forhøjes med 20 pct. efter 240 timers under-

visning i ungdomsskolen fordelt over mindst 3 år.

Stk. 3. Timebetalingen for specialundervisning, prøveforberedende undervisning samt undervisning i ungdomsorientering beregnes efter de i stk. 1 fastsatte regler, forhøjet med et tillæg på 20 pct.

Stk. 4. Timebetalingen efter stk. 3 forhøjes med yderligere 20 pct. efter 240 timers undervisning, fordelt over mindst 3 år, inden for henholdsvis specialundervisning, prøveforberedende undervisning eller ungdomsorientering.

§ 12. En undervisningstime er på 60 minutter, hvoraf 10 minutter kan anvendes til friminutter.

Stk. 2. For hver 3 timers undervisning i praktisk husgerning ydes betaling for 1 ekstra time med et beløb svarende til timebetalingen efter § 11, stk. 1, med fradrag af 20 pct.

§ 13. Ungdomsskolelærere, der tillige virksomt medarbejdere ved ungdomsskolens fritidsvirksomhed, lønnes for denne del af virksomheden efter § 11, stk. 1, med fradrag af 20 pct.

Stk. 2. De øvrige medarbejdere ved ungdomsskolens fritidsvirksomhed lønnes efter de regler, der gælder for medarbejdere ved de i henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg godkendte ungdomsklubber.

§ 14. Indrettes der undervisning med tilrejsende lærere, ydes der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, godtgørelse for befordringsudgifter m. v.

Stk. 2. Til ledere og deres eventuelle medhjælp, der fører tilsyn med flere undervisningssteder, kan der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, ydes godtgørelse for befordringsudgifter ved tilsynsbesøg.

§ 15. Ledere og lærere, der lønnes efter bestemmelserne i dette kapitel, er ikke omfattet af ferielovens regler.

§ 16. Folkeskolens lærere kan, såfremt de kommunale myndigheder og vedkommende lærer ønsker det, overtage undervisning i ungdomsskolen, således at de læste timer, efter omregningsregler, der fastsættes

af undervisningsministeren, helt eller delvis træder i stedet for det antal undervisningstimer, der påhviler lærerne i henhold til lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere. Omfanget af en sådan ordning må fremgå af kommunens skoleplan for folkeskolen.

Stk. 2. Lærere ved godkendte højskoler, landbrugsskoler og husholdningsskoler kan overtage timer i ungdomsskolen, således at disse timer efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, kan indgå i det timetal, der i henhold til lovgivningen for de pågældende skoleformer kræves for at erhverve anciennitet i henseende til alderstillæg fra staten. Alderstillæggets størrelse bestemmes alene i forhold til lærernes timetal i højskolen, landbrugsskolen eller husholdningsskolen.

Tilskud.

§ 17. Alle udgifter i forbindelse med undervisning og fritidsvirksomhed på ungdomsskoler, der er optaget på den i henhold til § 5, stk. 2, godkendte skoleplan, dog bortset fra ungdomskostskoler, afholdes af kommunen. Til udgifterne yder staten og skolefonden tilskud efter nedenstående regler.

Stk. 2. Staten og skolefonden yder uden for København tilskud med $\frac{2}{3}$ af timebetalingen i henhold til § 11. I København yder staten tilskud med $\frac{4}{9}$.

Stk. 3. Staten yder tilskud med $\frac{2}{3}$ af følgende udgifter:

1. Honorar, timebetaling m. v. i henhold til § 10, stk. 1, 2 og 4, § 13 og § 14.
2. Udgifter til fornøden skolepsykologisk rådgivning i forbindelse med specialundervisning efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
3. Udgifter til ophold og forplejning i forbindelse med undervisning under kostskolelignende former, jfr. § 3, stk. 2.
4. Udgifter til befordring i anledning af elevernes deltagelse i ungdomsskolevirksomhed.
5. Udgifter til lejrskoleophold efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
6. Udgifter til klubrådsmedlemmers deltagelse i klubrådskursus efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 4. Staten yder tilskud til lønudgifter i henhold til § 10, stk. 3 og 4, og § 16, stk. 1, efter reglerne i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere, henholdsvis i lov om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen.

§ 18. Af tilskuddet efter § 17, stk. 2, afholder staten uden for København $\frac{2}{3}$. Resten afholdes af skolefonden.

Stk. 2. Tilskud efter § 17 udbetales til kommunen af skolefonden, der på begæring stiller de fornødne forskudsbeløb til rådighed.

Stk. 3. Statstilskuddet til Københavns kommune udbetales af undervisningsministeriet.

Ungdomskostskoler.

§ 19. En ungdomskostskole kan oprettes af en kommune eller et forbund af kommuner, herunder amtskommuner, eller af staten. Den skal være indrettet som kostskole, men kan også samle hjemmeboende elever til undervisning og samvær dagen igennem.

§ 20. Godkendelse af en kommunal ungdomskostskole kan meddeles af undervisningsministeren under følgende betingelser:

1. Skolen skal opfylde de i § 4, stk. 1, nr. 2-8, anførte krav.
2. Skolens forstander skal have de fornødne forudsætninger for at lede en ungdomskostskole.
3. Skolens forstander og lærere skal før deres ansættelse have forevist en ikke over tre måneder gammel attest for ikke at lide af smittefarlig tuberkulose.
4. Skolens undervisning skal omfatte mindst 30 ugentlige timer.

Stk. 2. En kommunal ungdomskostskole har pligt til, i det omfang, hvori pladsforholdene tillader det, at modtage elever med hjemsted i kommuner, der ikke har oprettet ungdomskostskole. Elevernes hjemstedskommune afholder udgifterne herved.

Stk. 3. En kommunal ungdomskostskole er undergivet tilsyn af amtsnævnet for fritidsundervisning og undervisningsministeren.

Stk. 4. Undervisningsministeren kan frage en kommunal ungdomskostskole dens godkendelse, hvis skolen ikke opfylder betingelserne efter stk. 1, eller hvis dens undervisning eller øvrige forhold ikke findes tilfredsstillende.

§ 21. Til en godkendt kommunal ungdomskostskole ydes statstilskud under følgende betingelser:

1. Forstander og lærere skal være lønnet efter de i § 22 fastsatte regler.
2. Skolen skal inden for det sidste finansår have haft mindst 20 årselever.

Stk. 2. Årselevtallet er summen af elever i de enkelte undervisningsmåneder (måneds-elever) i finansåret divideret med 12. Ved beregningen af årselevtallet medtages kun elever på kursus, der har haft en varighed på mindst $\frac{1}{2}$ måned og et mindste deltagerantal, der fastsættes af undervisningsministeren.

§ 22. Forstanderen for en kommunal ungdomskostskole normeres på en for skolen oprettet skoleplan med lønning efter regler svarende til 5. eller 6. lønningsklasse i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere. Faste lærere normeres med lønning efter regler svarende til 2.-4. lønningsklasse i samme lov. Timelønnede lærere med indtil 450 timer årlig lønnes med den timebetaling, der gælder for ungdomsskolen, jfr. § 11. For lærere med højere timetal beregnes lønnen i forhold til en fast lærers løn.

Stk. 2. En forstanders pligtige antal undervisningstimer er 540 timer årlig og faste læreres er 900 timer.

Stk. 3. For forstandere og faste lærere ved kommunale ungdomskostskoler gælder i øvrigt reglerne om folkeskolens tjenestemænd.

§ 23. Statstilskuddet til en kommunal ungdomskostskole ydes med følgende beløb:

1. Et grundtilskud, der udgør 4.000 kr. for skoler med højst 30 årselever, 3.000 kr. for skoler med 31-50 årselever og 2.000 kr. for skoler med 51 årselever og derover.
2. $3\frac{1}{2}$ pct. af værdien af skolens bygninger og inventar. Denne værdi fastsættes af undervisningsministeren på grundlag af

en på ministerens foranstaltning foretaget vurdering af bygninger m. v. som skoleejendom. Forstander- og lærerboliger medregnes, men ikke landbrugs- og avlsbygninger.

3. 50 pct. af en af undervisningsministeren godkendt leje for de af skolen benyttede lejede lokaler og udendørsanlæg.
4. 50 pct. af skolens årlige udgifter til undervisningsmateriel.
5. 85 pct. af skolens udgifter til forstander- og lærerlønninger.
6. 85 pct. af skolens udgifter til fornøden skolepsykologisk rådgivning i forbindelse med specialundervisning efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
7. Et beløb pr. månedselev svarende til 75 pct. af en af undervisningsministeren godkendt månedlig udgift pr. elev for undervisning og ophold.

Stk. 2. Det samlede statstilskud kan ikke overstige 80 pct. af bruttoudgiften ved driften af skolen beregnet på grundlag af et af undervisningsministeren godkendt regnskab.

Stk. 3. Ved beregning af statstilskuddet medtages kun kurser af en varighed på mindst $\frac{1}{2}$ måned og med et mindste deltagerantal, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 4. For ungdomskostskoler, der ikke har mindst 8 måneders årlig undervisning, foretages der en forholdsmæssig nedsættelse af de i stk. 1 omhandlede tilskud.

§ 24. Statstilskuddet beregnes ved finansårets udløb på grundlag af udgifterne ved skolens drift i det forløbne finansår:

Stk. 2. Der udbetales skolen forskud på statstilskuddet efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Kapitel II.

Fritidsvirksomhed for børn og unge.

Interessegrupper.

§ 25. Ved en interessegruppe forstås i denne lov en gruppe af skolesøgende børn og unge, der efter de i § 26 fastsatte regler

samles om en udviklende virksomhed af interessebetonet karakter:

§ 26. Godkendelse af en interessegruppe meddeles under følgende betingelser:

1. Lederen skal have de fornødne kvalifikationer.
2. Virksomheden skal stå åben for alle skolesøgende børn og unge under 18 år. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, vil der kunne godkendes interessegrupper med en bestemt deltagerkreds og fastsættes begrænsninger i det antal grupper, hvori den enkelte kan deltage.
3. Virksomheden skal være henlagt til dagtimerne og skal omfatte mindst 20 og højst 60 timer.
4. Gruppen skal bistås af en kvalificeret instruktør.
5. Virksomheden skal gennemføres i egnede lokaler eller udendørsanlæg med fornødent udstyr.
6. Virksomheden skal være vederlagsfri, men der kan afkræves deltagerne et indskrivningsgebyr.
7. Kommunen skal erklære sig villig til at udrede den del af driftsudgifterne, der ikke dækkes af staten og indskrivningsgebyret.

§ 27. Til godkendte interessegrupper ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Virksomheden skal være gennemført med mindst 10 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time. Denne betingelse kan fraviges efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
2. Instruktøren skal være lønnet med den i § 33 fastsatte løn.

Ungdomsklubber.

§ 28. Ved en ungdomsklub forstås i denne lov en klub, der samler unge mellem 14 og 18 år til udviklende virksomhed og samvær i deres fritid.

§ 29. Godkendelse af en ungdomsklub kan meddeles under følgende betingelser:

1. Klubben skal have en bestyrelse, hvoraf mindst 3 medlemmer skal være over 21 år.

2. Klubbens leder og medarbejdere skal have de fornødne kvalifikationer.

3. Adgang til at være medlem af klubben skal stå åben for alle i alderen mellem 14 og 18 år.

4. Klubben skal råde over egnede lokaler.

5. Klubben skal hvert år til den godkendende myndighed indsende en plan og et budget for klubbens virksomhed.

6. Klubben skal efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, selv udrede den del af driftsudgifterne, der ikke dækkes af stat og kommune.

7. Kommunen skal erklære sig villig til at yde støtte efter reglerne i § 34.

Stk. 2. Den godkendende myndighed kan fratage en ungdomsklub dens godkendelse, hvis klubben ikke opfylder betingelserne efter stk. 1, eller hvis dens virksomhed eller øvrige forhold ikke findes tilfredsstillende.

§ 30. Til godkendte ungdomsklubber ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Virksomheden skal være gennemført i overensstemmelse med den godkendte plan.
2. Klubbens leder og medarbejdere skal være lønnet med den i § 33 fastsatte løn.

Godkendende myndighed m. v.

§ 31. Kommunalbestyrelsen træffer efter indstilling fra fritidsnævnet beslutning om godkendelse af interessegrupper for børn og unge. Meddelelse om kommunalbestyrelsens beslutninger gives til amtsnævnet for fritidsundervisning. Såfremt kommunalbestyrelsen ikke har fulgt fritidsnævnets indstilling, kan sagen forelægges amtsnævnet til afgørelse.

Stk. 2. Ansøgninger om godkendelse af ungdomsklubber videresendes med fritidsnævnets og kommunalbestyrelsens erklæring til amtsnævnet, der træffer beslutning om godkendelsen.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen påser efter indstilling fra fritidsnævnet, at tilskuds-betingelserne er opfyldt og videresender ansøgningerne til amtsnævnet til attestation over for skolerådet.

Lokaler og udendørsanlæg.

§ 32. Kommunen skal efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, anvise egnede lokaler og udendørsanlæg med fornødent udstyr til interessegrupper for børn og unge, til ungdomsklubber og til foreningsarbejde for børn og unge under 25 år.

Stk. 2. Skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører kommunen, skal med lys, varme, bad, rengøring, inventar, undervisningsmateriel samt fornøden skolebetjentbistand stilles vederlagsfrit til rådighed.

Stk. 3. Skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører staten, skal med fornødent inventar og undervisningsmateriel stilles vederlagsfrit til rådighed efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. Kommunen afholder udgifterne til lys, varme, bad, rengøring samt fornøden skolebetjentbistand.

Stk. 4. Andre skoler, lokaler og udendørsanlæg, til hvis opførelse der ydes lån eller tilskud af staten, skal med fornødent inventar og undervisningsmateriel stilles til rådighed efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, og mod en efter amtsnævnets skøn rimelig leje, der afholdes af kommunen.

Stk. 5. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, træffer kommunalbestyrelsen efter indstilling fra fritidsnævnet afgørelse om ydelse af tilskud til driftsudgifter til lokaler og udendørsanlæg, der ejes eller lejes af foreninger og benyttes til interessegrupper og foreningsarbejde for børn og unge under 25 år.

Løn.

§ 33. Lønningerne til instruktører ved interessegrupper samt til ledere og medarbejdere ved ungdomsklubber svarer til de til enhver tid gældende satser for lønning af ledere og medarbejdere ved de i henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg godkendte klubber.

Stk. 2. Lønningerne til instruktører ved interessegrupper udbetales månedsvis bagud af kommunen, der tillige stiller forskudsbeløb til rådighed for ungdomsklubberne. Såfremt betingelserne for at opnå tilskud ikke opfyldes, kan kommunen kræve de udbetalte beløb tilbage fra dem, der har etableret den pågældende virksomhed.

Tilskud.

§ 34. Til godkendte interessegrupper yder staten tilskud med $\frac{2}{3}$ af lønudgiften.

Stk. 2. Til godkendte ungdomsklubber yder staten efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, tilskud med 45 pct. og kommunen med mindst 35 pct. af driftsudgifterne i henhold til et regnskab, der er godkendt af amtsnævnet for fritidsundervisning. Herudover kan der i særlige tilfælde efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, ydes supplerende statstilskud.

Stk. 3. Staten yder tilskud med 50 pct. af kommunens udgifter i henhold til § 32, stk. 4 og 5 under forudsætning af, at de pågældende lokaler og udendørsanlæg tilhører en privat institution.

Stk. 4. Statstilskuddet udbetales til kommunen af skolefonden, der på begæring stiller de fornødne forskudsbeløb til rådighed.

Stk. 5. Statstilskuddet til Københavns kommune udbetales af undervisningsministeriet.

Kapitel III.

Fritidsundervisning for voksne.

Aftenskoler.

§ 35. Ved en aftenskole forstås i denne lov en skole, der tilbyder undervisning i emner, hvori voksne i deres fritid måtte ønske undervisning. Undervisningsministeren kan fastsætte almindelige regler om begrænsninger i emnekredsen.

§ 36. Godkendelse af et aftenskolehold meddeles under følgende betingelser:

1. Lederen skal have de fornødne kvalifikationer.
2. Undervisningen skal være tilrettelagt for voksne og stå åben for alle over 18 år. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, vil der kunne godkendes hold, der er tilmeldt med en bestemt deltagerkreds.
3. Undervisningen skal være tilrettelagt efter en plan, som sikrer, at der gives en egentlig undervisning.
4. Undervisningen skal give en alsidig belysning af emnet.

5. Der skal være et rimeligt forhold imellem undervisningens mål og timetal. Undervisningen skal meddeles i mindst 20 timer i hvert emne.
6. Læreren skal have de fornødne forudsætninger for at undervise i emnet.
7. Undervisningen skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.
8. Undervisningen skal være vederlagsfri, men der skal afkræves deltagerne et indskrivningsgebyr.

§ 37. Til et godkendt aftenskolehold ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Undervisningen skal være gennemført i overensstemmelse med undervisningsplanen.
2. Undervisningen skal være gennemført med mindst 10 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time. Denne betingelse kan fraviges efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
3. Lederen og lærerne skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i §§ 61-65.

Aftenhøjskoler.

§ 38. Ved en aftenhøjskole forstås i denne lov en skole, der inden for humanistiske, samfundsmæssige og naturvidenskabelige emner tilbyder en videregående almen undervisning.

§ 39. Godkendelse af et aftenhøjskolehold meddeles under følgende betingelser:

1. Det skal opfylde de betingelser, der er anført i § 36, nr. 1-5 og 7-8.
2. Lærerne skal gennem særlig uddannelse eller virksomhed have erhvervet de fornødne forudsætninger for at undervise i det pågældende emne.

Stk. 2. Aftenhøjskoleundervisning kan efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, meddeles som supplement til anden fritidsundervisning for voksne, der er omfattet af denne lov. Denne undervisning skal omfatte mindst 10 timer i hvert emne.

§ 40. Til et godkendt aftenhøjskolehold ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Undervisningen skal være gennemført i overensstemmelse med undervisningsplanen.

2. Undervisningen skal være gennemført med mindst 10 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time. Denne betingelse kan fraviges efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
3. Lederen og lærerne skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i §§ 61-65.

Studiekredse.

§ 41. Ved en studiekreds forstås i denne lov en gruppe, der gennem deltagernes selvstændige arbejde og på grundlag af særligt studiemateriale belyser et humanistisk, samfundsmæssigt eller naturvidenskabeligt emne.

§ 42. Godkendelse af en studiekreds på aftenskolevilkår meddeles under følgende betingelser:

1. Den skal opfylde de betingelser, der er anført i § 36, nr. 1-2, 4-5 og 7-8.
2. Den skal være tilrettelagt på grundlag af egnede studiemateriale.
3. Studiekredslæreren skal gennem uddannelse eller virksomhed have erhvervet de fornødne forudsætninger for at virke som leder af kredsen.
4. Der må ikke optages flere end 16 deltagere i kredsen.

Stk. 2. For godkendelse af en studiekreds på aftenhøjskolevilkår gælder yderligere følgende betingelser:

1. Studiematerialet skal danne grundlag for en videregående, almen behandling af emnet.
2. Studiekredslæreren skal gennem særlig uddannelse eller virksomhed have erhvervet de fornødne forudsætninger for at behandle det pågældende emne.

§ 43. Til en godkendt studiekreds ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Studiekredsens arbejde skal være gennemført på grundlag af det godkendte studiemateriale.
2. Studiekredsen skal være gennemført med mindst 6 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time.
3. Lederen og studiekredslæreren skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i §§ 61-65.

F. t. l. om fritidsundervisning m. v.

Foredragsrækker.

§ 44. Ved en foredragsrække forstås i denne lov en række foredrag, der giver oplysning om humanistiske, samfundsmæssige og naturvidenskabelige emner.

§ 45. Godkendelse af en foredragsrække meddeles under følgende betingelser:

1. Den skal opfylde de betingelser, der er anført i § 36, nr. 1-2, 4 og 6-7.
2. Den må kun omhandle én emnekreds.
3. Den skal være tilrettelagt efter en plan, der omfatter mindst 4 foredrag.
4. Deltagerne skal yde bidrag til foredragshonoraret efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

§ 46. Til en godkendt foredragsrække ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Foredragsrækken skal være gennemført i overensstemmelse med planen.
2. Foredragsrækken skal være gennemført med mindst 20 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. foredrag. Denne betingelse kan fraviges efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
3. Lederen skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i § 61, § 64, stk. 2, og § 65.

Forberedelseskursus.

§ 47. Ved et forberedelseskursus forstås i denne lov et kursus, der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, tilbyder en undervisning, der efter den enkelte deltagers ønske kan afsluttes med statskontrolleret prøve eller eksamen.

Stk. 2. Såfremt der til undervisningen har meldt sig mindst 10 elever, skal det pågældende kursus oprettes, jfr. § 75, stk. 3.

§ 48. Godkendelse af et forberedelseskursus meddeles under følgende betingelser:

1. Det skal opfylde de betingelser, der er anført i § 36, nr. 1-2 og 6-8.
2. Undervisningen skal være tilrettelagt i overensstemmelse med de planer, der er fastsat for de pågældende fag og prøver.

§ 49. Til et godkendt forberedelseskursus ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Undervisningen skal være gennemført i overensstemmelse med undervisningsplanen.
2. Undervisningen skal være påbegyndt med mindst 10 elever.
3. Lederen og lærerne skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i §§ 61-65.

Specialundervisning.

§ 50. Ved specialundervisning forstås i denne lov et kursus, der tilbyder undervisning til handicappede.

Stk. 2. Såfremt der til undervisningen har meldt sig mindst 2 elever, skal det pågældende kursus oprettes, jfr. § 75, stk. 3.

§ 51. Godkendelse af et specialundervisningskursus meddeles under følgende betingelser:

1. Det skal opfylde de betingelser, der er anført i § 36, nr. 1, 3-5 og 7-8.
2. Det skal være tilrettelagt for den pågældende gruppe handicappede.
3. Læreren skal gennem særlig uddannelse have erhvervet de fornødne forudsætninger for at kunne påtage sig den pågældende form for specialundervisning.

§ 52. Til et godkendt specialundervisningskursus ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Undervisningen skal være gennemført i overensstemmelse med undervisningsplanen.
2. Lederen og læreren skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i §§ 61-65.

Erhvervsmæssige kursus.

§ 53. Ved et erhvervsmæssigt kursus forstås i denne lov et kursus, der giver deltagerne en fritidsundervisning med sigte mod et bestemt arbejdsområde. Undtaget er erhvervsuddannelser, der henhører under anden lovgivning.

§ 54. Godkendelse af et erhvervsmæssigt kursus meddeles under følgende betingelser:

1. Det skal opfylde de betingelser, der er anført i § 36, nr. 1-2 og 6-8.
2. Undervisningen skal være tilrettelagt efter en kursusplan, der er godkendt af

undervisningsministeren efter forhandling med de organisationer, der dækker det pågældende område af arbejdsmarkedet.

§ 55. Til et godkendt erhvervsmæssigt kursus ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Undervisningen skal være gennemført i overensstemmelse med kursusplanen.
2. Undervisningen skal være gennemført med mindst 10 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time. Denne betingelse kan fraviges efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
3. Lederen og lærerne skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i §§ 61-65.

Fritidsgrupper.

§ 56. Ved en fritidsgruppe for voksne forstås i denne lov en gruppe, der efter de i § 57 fastsatte regler samles om en udviklende virksomhed inden for praktiske og musikke emner.

§ 57. Godkendelse af en fritidsgruppe meddeles under følgende betingelser:

1. Lederen skal have de fornødne kvalifikationer.
2. Virksomheden skal stå åben for alle over 18 år. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, vil der kunne godkendes fritidsgrupper med en bestemt deltagerkreds.
3. Virksomheden skal omfatte mindst 20 timer.
4. Gruppen skal bistås af en kvalificeret instruktør.
5. Virksomheden skal gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.
6. Deltagerne skal yde bidrag til instruktørlønnen efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

§ 58. Til en godkendt fritidsgruppe ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Virksomheden skal være gennemført med mindst 10 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time. Denne betingelse kan fraviges efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
2. Lederen og instruktøren skal være lønnet efter de regler, der er fastsat i §§ 61-65.

Godkendende myndighed m. v.

§ 59. Kommunalbestyrelsen træffer efter indstilling fra fritidsnævnet beslutning om godkendelse af aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse, foredragsrækker og fritidsgrupper i tilfælde, hvor disse med samme emne og lærer tidligere har været godkendt af amtsnævnet for fritidsundervisning. Meddelelse om kommunalbestyrelsens beslutninger gives til amtsnævnet. Såfremt kommunalbestyrelsen ikke har fulgt fritidsnævnets indstilling, kan sagen forelægges amtsnævnet til afgørelse.

Stk. 2. Ansøgninger om godkendelse af anden fritidsundervisning for voksne videresendes med fritidsnævnets og kommunalbestyrelsens erklæring til amtsnævnet, der træffer beslutning om godkendelse. Beslutning om godkendelse af forberedelseskursus og erhvervsmæssige kursus træffes dog af undervisningsministeren.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen påser efter indstilling fra fritidsnævnet, at tilskuds-betingelserne er opfyldt og videresender ansøgningerne til amtsnævnet til attestation over for skolerådet.

Stk. 4. Det påhviler kommunalbestyrelsen at yde tilskud til fritidsundervisning for voksne i det omfang, denne opfylder de fastsatte godkendelses- og tilskudsbetingelser.

Stk. 5. Deltagelse i fritidsundervisning for voksne kan ikke gøres betinget af bopæl i den kommune, hvor holdet oprettes. Skolekommunen kan dog kræve godtgørelse fra deltagerens hjemstedskommuner.

Lokaler.

§ 60. Kommunen skal efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, anvise egnede lokaler med fornødent udstyr til fritidsundervisning for voksne.

Stk. 2. Skoler og andre lokaler, der tilhører kommunen, skal med lys, varme, rengøring, inventar, undervisningsmateriel samt fornøden skolebetjentbistand stilles vederlagsfrit til rådighed.

Stk. 3. Skoler og andre lokaler, der tilhører staten, skal med fornødent inventar og undervisningsmateriel stilles vederlags-

frit til rådighed efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. Kommunen afholder udgifterne til lys, varme, rengøring samt fornøden skolebetjentbistand.

Stk. 4. Andre skoler og lokaler, til hvis opførelse der ydes lån eller tilskud af staten, skal med fornødent inventar og undervisningsmateriel stilles til rådighed efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, og mod en efter aamtsnævnets skøn rimelig leje, der afholdes af kommunen.

Stk. 5. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, træffer kommunalbestyrelsen efter indstilling fra fritidsnævnet afgørelse om ydelse af tilskud til driftsudgifter til andre lokaler, der benyttes til godkendt fritidsundervisning for voksne.

Løn m. v.

§ 61. Lederen af en fritidsundervisning for voksne, der beskæftiger flere lærere og har mere end 100 timers undervisning pr. skoleår, oppebærer et honorar, der andrager 10 pct. af det beløb, der fremkommer ved at multiplicere antallet af skolens undervisningstimer i det forløbne skoleår med den til enhver tid gældende begyndelsestimeløn i aftenskolen. Efter 3 års ledervirksomhed forhøjes honoraret med 20 pct.

Stk. 2. Overstiger det samlede timetal i et skoleår 7.500, kan der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, i stedet ansættes en heltidsbeskæftiget leder for højst 3 år ad gangen med et honorar svarende til lønnen i 2.-4., 5. eller 6. lønningsklasse i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

Stk. 3. Til bistand for en heltidsbeskæftiget leder kan der antages pædagogisk medhjælp. Honoraret til medhjælpen beregnes efter de i stk. 1 anførte regler, idet der ved beregningen kun medtages det antal timer, der overstiger 7.500.

§ 62. Timebetalingen for undervisningen i en aftenskole, i en studiekreds, på erhvervs-mæssige kursus og i en fritidsgruppe fastsættes til middeltallet pr. time mellem begyndelseslønnen uden stedtillæg efter 2. lønningsklasse i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere og slutlønnen med højeste stedtillæg efter 4. lønningsklasse i samme lov, dog således at ørebeløbet afrundes til det nærmeste med 5 delelige tal. Ved beregning af mid-

deltallet anvendes et timetal, der svarer til $\frac{5}{6}$ af det, der er gældende for folkeskolens lærere.

Stk. 2. Timebetalingen efter stk. 1 forhøjes med 20 pct. efter 240 timers fritidsundervisning for voksne, fordelt over mindst 3 år.

Stk. 3. Timebetalingen på specialundervisningskursus og for undervisning på forberedelseskursus beregnes efter de i stk. 1 fastsatte regler forhøjet med et tillæg på 20 pct.

Stk. 4. Timebetalingen efter stk. 3 forhøjes yderligere med 20 pct. efter 240 timers undervisning, fordelt over mindst 3 år inden for henholdsvis specialundervisningskursus eller forberedelseskursus.

Stk. 5. Timebetalingen for undervisning i en aftenhøjskole eller i en studiekreds på aftenhøjskolevilkår beregnes efter de i stk. 1 fastsatte regler med tillæg af 70 pct.

Stk. 6. Timebetalingen udbetales månedsvis bagud af kommunen. Såfremt betingelserne for at opnå tilskud til et hold ikke opfyldes, kan kommunen kræve de beløb, der er udbetalt i timeløn til lærere, tilbage fra dem, der har etableret undervisningen.

§ 63. En undervisningstime er på 60 minutter, hvoraf 10 minutter kan anvendes til friminutter.

Stk. 2. For hver 3 timers undervisning i praktisk husgerning ydes betaling for 1 ekstra time med et beløb svarende til timebetalingen efter § 62, stk. 1, med fradrag af 20 pct.

§ 64. Indrettes der undervisning med tilrejsende lærere, ydes der, efter regler der fastsættes af undervisningsministeren, godtgørelse for befordringsudgifter m. v.

Stk. 2. Til ledere og de i henhold til § 61, stk. 3, ansatte medhjælpere, der fører tilsyn med flere undervisningssteder, kan der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, ydes godtgørelse for befordringsudgifter ved tilsynsbesøg.

§ 65. Ledere og lærere, der lønnes efter bestemmelserne i dette kapitel, er ikke omfattet af ferielovens regler.

§ 66. Folkeskolens lærere kan efter de regler, der er fastsat i § 16, stk. 1, overtage

timer inden for såvel den private som den kommunale fritidsundervisning for voksne.

Stk. 2. Såfremt lærere ved godkendte højskoler, landbrugsskoler og husholdningsskoler overtager timer inden for fritidsundervisningen for voksne, finder de regler, der er fastsat i § 16, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

Tilskud.

§ 67. Staten og skolefonden yder uden for København tilskud med $\frac{2}{3}$ af timebetalingen i henhold til § 62, bortset fra timebetaling til instruktører ved fritidsgrupper. I København yder staten tilskud med $\frac{4}{9}$. Kommunen udreder den resterende del af timebetalingen.

Stk. 2. Staten yder tilskud med $\frac{2}{3}$ af udgifterne til honorar m. v. i henhold til § 61, og befordringsgodtgørelse i henhold til § 64. Kommunen udreder den resterende del af udgifterne i henhold til § 61, stk. 1, og § 64, og $\frac{1}{6}$ af udgifterne i henhold til § 61, stk. 2 og 3.

Stk. 3. Staten yder tilskud med $\frac{1}{3}$ af udgiften til foredragshonorar i henhold til § 45, dog højst med et beløb svarende til begyndelsestimelønnen for 2 undervisningstimer i aftenskolen, jfr. § 62, stk. 1. Kommunen udreder et beløb af mindst samme størrelse.

Stk. 4. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, yder staten tilskud med $\frac{2}{3}$ af udgiften til fornøden skolepsykologisk rådgivning i forbindelse med specialundervisningskursus. Kommunen udreder den resterende del af udgiften.

Stk. 5. Staten yder tilskud med $\frac{1}{3}$ af timebetalingen til instruktører ved fritidsgrupper i henhold til § 62, stk. 1. Kommunen udreder den del af det resterende beløb, der ikke dækkes af deltagernes eget bidrag.

Stk. 6. Staten yder tilskud med 50 pct. af kommunens udgifter i henhold til § 60, stk. 4 og 5, under forudsætning af, at de pågældende lokaler tilhører en privat institution.

Stk. 7. Staten yder tilskud til lønudgifter i henhold til § 66, stk. 1, efter reglerne i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

§ 68. Af tilskuddet efter § 67, stk. 1, afholder staten uden for København $\frac{2}{3}$. Resten afholdes af skolefonden.

Stk. 2. Tilskud efter § 67 udbetales til kommunen af skolefonden, der på begæring stiller de fornødne forskudsbeløb til rådighed.

Stk. 3. Statstilskuddet til Københavns kommune udbetales af undervisningsministeriet.

Kapitel IV.

Supplerende kulturelle arrangementer.

§ 69. Til foredrag, kunstudstillinger, koncerter og andre kulturelle arrangementer i tilslutning til godkendt ungdomsskolevirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne ydes statstilskud med $\frac{1}{3}$ af udgifterne under følgende betingelser:

1. Arrangementet skal være godkendt af ungdomsskoleudvalget, for så vidt det slutter sig til ungdomsskolevirksomhed, i øvrigt af fritidsnævnet.
2. Kommunen skal have erklæret sig villig til at yde tilskud med mindst $\frac{1}{3}$ af udgifterne til arrangementer i tilslutning til fritidsundervisning for voksne og $\frac{2}{3}$ af udgifterne til andre arrangementer.

Stk. 2. Statstilskuddet udbetales til kommunen af skolefonden, i København af undervisningsministeriet.

Kapitel V.

Administration.

Uden for København.

Ungdomsskoleudvalg.

§ 70. I hver kommune nedsætter kommunalbestyrelsen et ungdomsskoleudvalg, der består af 5 medlemmer:

1. 1 medlem valgt af fritidsnævnet blandt dettes kommunalbestyrelsesmedlemmer.
2. 1 medlem valgt af skolekommissionen blandt dennes kommunalbestyrelsesmedlemmer.
3. 2 medlemmer valgt af henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforenings og Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbunds lokale afdelinger.
4. 1 medlem valgt af kommunalbestyrelsen efter indstilling af de stedlige husholdningsorganisationer, husholdningsudvalg og andre organisationer, som især be-

skæftiger sig med den kvindelige ungdoms arbejdsforhold.

Stk. 2. I kommuner, hvor der ikke finder valg eller indstilling sted i henhold til stk. 1, nr. 3-4, udpeger kommunalbestyrelsen et tilsvarende antal medlemmer.

Stk. 3. Ungdomsskoleledere kan ikke være medlemmer af ungdomsskoleudvalget, men en repræsentant valgt af de stedlige ungdomsskoleledere samt en repræsentant valgt af kommunens fælleslærerråd deltager uden stemmeret i ungdomsskoleudvalgets møder.

Stk. 4. Ungdomsskoleudvalget vælger selv formand og fastsætter selv forretningsorden.

§ 71. Kommunalbestyrelsen indhenter erklæring fra ungdomsskoleudvalget om alle spørgsmål i kommunen vedrørende ungdomsskolevirksomhed.

Stk. 2. Ungdomsskoleudvalget afgiver indstilling til kommunalbestyrelsen om ungdomsskoleordningen i kommunen og drager omsorg for, at der til alle unge mellem 14 og 18 år fremsendes tilbud om deltagelse i ungdomsskolevirksomhed. Udvalget afgiver indstilling til kommunalbestyrelsen om ansættelse af ledere og lærere og om godkendelse af private ungdomsskoler.

Stk. 3. Ungdomsskoleudvalget fører i samarbejde med aamtsnævnet for fritidsundervisning tilsyn med ungdomsskolevirksomheden i kommunen.

Fritidsnævn.

§ 72. I hver kommune nedsætter kommunalbestyrelsen et fritidsnævn, som består af 7 medlemmer:

1. 2 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen blandt dennes medlemmer. Ved valget af disse skal kommunalbestyrelsen sikre den fornødne kontakt til skolekommissionen.
2. 3 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen efter indstilling af organisationer og stedlige kredse, der i sidste valgperiode har drevet fritidsundervisning i kommunen.
3. 2 medlemmer valgt af kommunalbestyrelsen efter indstilling af de stedlige børne- og ungdomsforeninger og de ungdomsklubber, der modtager statsstøtte.

Stk. 2. I kommuner, hvor der ikke finder indstilling sted i henhold til stk. 1, nr. 2-3,

udpeger kommunalbestyrelsen et tilsvarende antal medlemmer.

Stk. 3. Skoleledere inden for fritidsundervisningen og ledere af de i stk. 1, nr. 3, nævnte ungdomsklubber kan ikke være medlemmer af fritidsnævnet, men en repræsentant valgt af de stedlige skoleledere inden for fritidsundervisningen og de nævnte ungdomsklubledere deltager uden stemmeret i nævnets møder.

Stk. 4. En repræsentant valgt af kommunens fælleslærerråd deltager uden stemmeret i nævnets møder. Ved behandling af sager vedrørende interessegrupper, der oprettes af skoler i kommunen, deltager endvidere en repræsentant for skolelederne uden stemmeret i nævnets møder.

Stk. 5. Fritidsnævnet vælger selv formand og fastsætter selv forretningsorden.

Stk. 6. Som pædagogisk bistand for fritidsnævnet kan der med undervisningsministerens godkendelse antages honorarlønnet medhjælp.

§ 73. Kommunalbestyrelsen indhenter erklæring fra fritidsnævnet om alle spørgsmål i kommunen vedrørende fritidsvirksomhed for børn og unge samt fritidsundervisning for voksne.

Stk. 2. Fritidsnævnet har til opgave at støtte og fremkalde private bestræbelser på at tilrettelægge og gennemføre fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne samt at drage omsorg for, at denne virksomhed samarbejdes på den mest hensigtsmæssige måde. Såfremt der ikke ad privat vej kan tilbydes sådan virksomhed i tilstrækkeligt omfang, skal nævnet indstille til kommunalbestyrelsen, at der fremsættes kommunale tilbud i fornødent omfang, eventuelt i samarbejde med andre kommuner.

Stk. 3. Fritidsnævnet afholder mindst én gang årligt et møde med repræsentanter for de stedlige børne- og ungdomsforeninger samt ungdomsklubber om fritidsvirksomheden for børn og unge i kommunen.

Stk. 4. Fritidsnævnet fastsætter årligt en eller flere frister for tilmeldelse til fritidsundervisning i kommunen. Nævnet indkalder umiddelbart efter udløbet af hver frist alle i kommunen, der har fremsat tilbud om fritidsundervisning, til et fælles møde, hvor tilbudsgiverne meddeler, i hvilket

omfang de agter at oprette fritidsundervisning. Overskydende deltagere fordeles blandt tilbudsgiverne.

Stk. 5. Fritidsnævnet afgiver indstilling til kommunalbestyrelsen om godkendelse af ansøgninger om fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne.

Stk. 6. Fritidsnævnet udarbejder en årlig oversigt over lokaler og udendørsanlæg, der er egnede til fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne, og afgiver på grundlag heraf indstilling til kommunalbestyrelsen om anvisning af lokaler og anlæg.

Stk. 7. Fritidsnævnet fører i samarbejde med amtsnævnet for fritidsundervisning tilsyn i kommunen med fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne, der er godkendt i henhold til denne lov.

Amtsnævn for fritidsundervisning.

§ 74. For hvert amt nedsætter amtsrådet et amtsnævn for fritidsundervisning og tre rådgivende udvalg. I amter, der omfatter to amtsråds kredse, nedsættes to amtsnævn med rådgivende udvalg.

Stk. 2. Amtsnævnet for fritidsundervisning består af 11 medlemmer:

1. 2 medlemmer valgt af amtsrådet blandt dets medlemmer.
2. 2 repræsentanter for amtets købstæder valgt på samme måde som købstadsrepræsentanterne i skolerådet.
3. Amtsskolekonsulenten.
4. Formændene og næstformændene for de tre rådgivende udvalg.

Stk. 3. Det rådgivende udvalg vedrørende ungdomsskolen består af 7 medlemmer:

1. 1 medlem valgt af de stedlige landboforeninger.
2. 1 medlem valgt af de stedlige husmandsforeninger.
3. 1 medlem valgt af Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund efter indstilling af forbundets organisationer i amtsråds kredsen.
4. 2 medlemmer valgt af henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund efter indstilling af disses organisationer i amtets købstæder.

5. 1 medlem valgt af amtsrådet efter indstilling af de stedlige husholdningsorganisationer, husholdningsudvalg og andre organisationer, der især beskæftiger sig med den kvindelige ungdoms arbejdsforhold.

6. 1 erhvervsvejleder, der er ansat ved et offentligt arbejdsanvisningskontor, og som udpeges af arbejdsdirektoratet efter indstilling af det eller de offentlige arbejdsanvisningskontorer, hvis område helt eller delvis ligger inden for amtet.

Stk. 4. Det rådgivende udvalg vedrørende fritidsvirksomheden for børn og unge består af 7 medlemmer:

1. 6 medlemmer valgt af amtsrådet efter indstilling af de stedlige børne- og ungdomsforeninger.
2. 1 medlem valgt af amtsrådet efter indstilling af de i amtet værende ungdomsklubber, der modtager statsstøtte.

Stk. 5. Det rådgivende udvalg vedrørende fritidsundervisningen for voksne består af 7 medlemmer:

1. 4 medlemmer valgt af amtsrådet efter indstilling af organisationer, der i sidste valgperiode har drevet fritidsundervisning i amtet, 2 efter indstilling af organisationer uden for købstæderne og 2 efter indstilling af organisationer i købstæderne.
2. 2 medlemmer valgt af amtsrådet efter indstilling af de stedlige lærerorganisationer, der virker til fremme af fritidsundervisning.
3. 1 bibliotekar valgt af amtsrådet efter indstilling af de stedlige centralbiblioteker blandt disses bibliotekarer.

Stk. 6. Amtskonsulenten for fritidsundervisning deltager uden stemmeret i amtsnævnets og de rådgivende udvalgs møder.

Stk. 7. Amtsskolekonsulenten og en skoleleder, valgt som repræsentant for skolevæsenet i amtets købstæder på samme måde som købstadsrepræsentanterne i skolerådet, deltager uden stemmeret i de rådgivende udvalgs møder.

Stk. 8. Amtsnævnet og de tre rådgivende udvalg vælger selv formand og næstformand og fastsætter selv forretningsorden.

Stk. 9. Amtsnævnet indhenter erklæring om principielle spørgsmål fra vedkommende rådgivende udvalg.

Stk. 10. Amtsnævnet afholder mindst ét årligt fællesmøde med de rådgivende udvalg.

Stk. 11. De udgifter, der er forbundet med amtsnævnets administration, optages med skolerådets tilslutning og undervisningsministerens godkendelse på skolefondens budget.

§ 75. Amtsnævnet for fritidsundervisning har til opgave i samarbejde med ungdomsskoleudvalg og fritidsnævn at støtte og fremkalde lokale bestræbelser på at rettælle og gennemføre den i denne lov omhandlede virksomhed samt at drage omsorg for, at denne virksomhed samarbejdes på den mest hensigtsmæssige måde.

Stk. 2. Amtsnævnet træffer beslutning om godkendelse af ungdomsskolens almene kursus, specialundervisning og fritidsvirksomhed. Beslutning om godkendelse af ungdomsskolens prøveforberedende undervisning og erhvervs-mæssige grunduddannelser træffes dog af undervisningsministeren.

Stk. 3. Amtsnævnet drager efter forhandling med kommunalbestyrelserne og fritidsnævnene omsorg for, at der etableres forberedelseskursus og specialundervisning i fornødent omfang.

Stk. 4. I samarbejde med ungdomsskoleudvalg og fritidsnævn yder amtsnævnet vejledning og fører tilsyn med den i denne lov godkendte virksomhed.

§ 76. De udvalg og nævn, der er omtalt i §§ 70, 72 og 74, har valgperiode sammen med skolekommissionen, henholdsvis skolerådet.

Stk. 2. Medlemmerne skal være bosiddende i kommunen, henholdsvis amtet. Storkøbenhavn betragtes i denne henseende som én kommune.

Stk. 3. Tvivlsspørgsmål vedrørende valgene afgøres af undervisningsministeren.

Amtskonsulenter for fritidsundervisning.

§ 77. For hvert amt udnævnes en konsulent for fritidsundervisning. I amter, der omfatter to amtsråds-kredse, kan udnævnes to konsulenter.

Stk. 2. Stillingen som amtskonsulent for fritidsundervisning besættes af kongen og

opslås af amtsnævnet for fritidsundervisning. Blandt ansøgerne indstiller amtsnævnet 5, mellem hvilke valget træffes. Indstilles en ansøger med alle stemmer, skal han af undervisningsministeren indstilles til udnævnelse i stillingen.

Stk. 3. Amtskonsulenten for fritidsundervisning lønnes efter reglerne i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere med løn efter 6. lønningsklasse. På skolefondens budget fastsættes et beløb til dækning af konsulentens rejseudgifter. Dette beløb godkendes af undervisningsministeren.

Stk. 4. For amtskonsulenten for fritidsundervisning gælder i øvrigt reglerne om folkeskolens tjenestemænd.

Stk. 5. Amtsnævnet kan med skolerådets tilslutning og undervisningsministerens godkendelse antage fornøden pædagogisk medhjælp for konsulenten. Denne medhjælp lønnes med et honorar, som optages på skolefondens budget og godkendes af undervisningsministeren.

§ 78. Amtskonsulenten for fritidsundervisning er pædagogisk rådgiver for amtsnævnet for fritidsundervisning og har til opgave at vejlede med hensyn til virksomhed i henhold til denne lov.

Stk. 2. Amtskonsulenten er berettiget og på begæring af kommunalbestyrelsen eller vedkommende udvalg forpligtet til at træde i forhandling med ungdomsskoleudvalget eller fritidsnævnet i sager vedrørende virksomhed i henhold til loven, således at der gives ham adgang til på et møde at deltage i forhandlingen om den pågældende sag.

Stk. 3. De nærmere regler for amtskonsulentens virksomhed fastsættes ved en instruks, der udfærdiges af undervisningsministeren.

Tilskud.

§ 79. Staten yder tilskud med 50 pct. af udgifterne til honorarlønnet pædagogisk medhjælp for fritidsnævnet, jfr. § 72, stk. 6. Kommunen udreder den resterende del af udgifterne.

Stk. 2. Staten yder tilskud med 50 pct. af de udgifter, der er optaget på skolefondens budget til administration for amts-

nævnet for fritidsundervisning, jfr. § 74, stk. 11, til rejseudgifter for amtskonsulenten for fritidsundervisning, jfr. § 77, stk. 3, og til honorarlønnet pædagogisk medhjælp for amtskonsulenten, jfr. § 77, stk. 4.

Stk. 3. Staten yder tilskud efter reglerne i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere til amtskonsulentens løn og pension m. v.

Stk. 4. Den resterende del af udgifterne i henhold til stk. 2 og 3 fordeles mellem amtsråds kredsen og de inden for dennes område beliggende købstæder efter samme regler, som gælder for udgifterne til skolerådets administration, jfr. loven om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn.

I København.

§ 80. I København nedsætter kommunalbestyrelsen nævn og udvalg til administration af de opgaver, der er tillagt fritidsnævn, ungdomsskoleudvalg og amtsnævn uden for København. De nærmere regler om nævnes og udvalgenes sammensætning og virksomhed fastsættes af undervisningsministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen.

Fællesbestemmelser.

Ungdomsskolerådet, fritidsrådet og rådet for fritidsundervisning for voksne.

§ 81. Undervisningsministeren nedsætter et ungdomsskoleråd, et fritidsråd og et råd for fritidsundervisning for voksne som rådgivende for direktoratet for ungdomsundervisningen i sager vedrørende henholdsvis ungdomsskolen, fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne.

Stk. 2. Medlemmerne beskikkes for 4 år. Undervisningsministeren udpeger for hvert råd blandt rådets medlemmer en formand og fastsætter en forretningsorden.

Kontaktudvalg.

§ 82. Undervisningsministeren nedsætter et kontaktudvalg til at varetage samarbejdet mellem direktoratet for ungdomsundervisning og uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere med henblik på ungdomsskolens erhvervsmæssige grunduddannelser. Efter indstilling fra kontaktudvalget kan undervisningsministeren nedsætte un-

derudvalg til formidling af samarbejdet mellem ungdomsskolen og arbejdsmarkedets organisationer inden for de enkelte erhvervsområder.

Stk. 2. Medlemmerne beskikkes for 4 år. Undervisningsministeren udpeger for hvert udvalg blandt udvalgets medlemmer en formand og fastsætter en forretningsorden.

Kapitel VI.

Folkeuniversitetsvirksomhed.

§ 83. Til folkeuniversitetsvirksomhed, der er knyttet til universiteterne, og som gennem universitetskursus og forelæsninger udbreder kendskabet til videnskabens arbejdsmetoder og resultater, ydes statstilskud under følgende betingelser:

1. Undervisningen skal stå åben for alle.
2. Undervisningen skal være tilrettelagt og gennemført efter planer, som er godkendt af Folkeuniversitetsudvalget.
3. Undervisningsministeren skal godkende sammensætningen af Folkeuniversitetsudvalget.
4. Lærere og forelæsere skal være godkendt af undervisningsministeren.
5. Lærere og forelæsere skal være lønnet efter de i medfør af § 84 fastsatte regler.
6. Undervisningen skal være gennemført i egnede lokaler med fornødent udstyr.
7. Undervisningen på et universitetskursus skal være vederlagsfri, men der skal afkræves deltagerne et indskrivningsgebyr. Deltagere i forelæsninger skal yde bidrag til forelæserhonoraret efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om deltagerantal på universitetskurserne som betingelse for ydelse af tilskud til disse.

§ 84. Undervisningsministeren fastsætter regler for lønning af lærere og forelæsere og for godtgørelse af rejseudgifter m. v. til disse.

§ 85. Der kan med undervisningsministerens godkendelse ansættes en studieinspektør ved den samlede folkeuniversitetsvirksomhed.

§ 86. Staten yder tilskud med et beløb, der svarer til udgifterne efter § 84 og lønnen efter § 85 med fradrag af deltagernes bidrag til forelæserhonorarer.

Stk. 2. Staten yder tilskud til delvis dækning af udgifterne til folkeuniversitetsvirksomhedens administration.

Stk. 3. Statstilskuddet anvises efter finansårets udløb. Der kan ydes forskud i det løbende finansår.

§ 87. Universiteterne og de øvrige højere læreanstalter stiller lokaler med fornødent udstyr til rådighed for folkeuniversitetsvirksomheden. Udgifterne herved afholdes af de pågældende læreanstalter.

Stk. 2. Såfremt der ikke i henhold til stk. 1 kan tilvejebringes de fornødne lokaler til folkeuniversitetsvirksomheden, skal kommunen anviser lokaler i overensstemmelse med de i § 60 fastsatte regler.

Kapitel VII.

Brevskoler.

§ 88. En skole, der tilbyder undervisning gennem undervisningsbrevne, kan efter ansøgning undergives tilsyn af undervisningsministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren fastsætter regler om tilsynets omfang og gennemførelse.

§ 89. Brevskoler, der er undergivet undervisningsministerens tilsyn, må benytte betegnelsen „statskontrolleret brevskole“. Andre brevskoler må ikke benytte denne betegnelse eller andre betegnelser, der er egnet til forveksling hermed, derunder navnlig forbindelser af ordet „brevskole“ med ord som „statsanerkendt“, „autoriseret“ eller „godkendt“.

Stk. 2. Overtrædelse af stk. 1 straffes med bøde. Er lovovertrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab el. lign., kan bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.

§ 90. Til statskontrollerede brevskoler ydes statstilskud under følgende betingelser:

1. Skolens elevbetaling skal være godkendt af undervisningsministeren.
2. Skolens regnskab skal være godkendt af undervisningsministeren.

3. Undervisningen skal årligt omfatte mindst 50 elever og mindst 300 besvarede undervisningsbrevne.

§ 91. Statstilskuddet fastsættes af undervisningsministeren efter godkendelse af folketingets finansudvalg således, at der pr. rettet undervisningsbrev ydes en bestemt procentdel af begyndelsestimelønnen for lærere ved aftenskolen. Det samlede statstilskud i et undervisningsår kan dog ikke overstige skolens underskud i det pågældende år.

Stk. 2. Statstilskuddet anvises efter udgangen af undervisningsåret. Der kan ydes forskud i det løbende undervisningsår med indtil halvdelen af det forventede tilskud.

§ 92. Der kan ydes statstilskud til forsøg på brevskoleundervisningens område.

Kapitel VIII.

Fritidsundervisning for søfarende.

§ 93. Ved fritidsundervisning for søfarende forstås i denne lov undervisning i studiekredsform for søfarende, som på grund af deres erhverv er forhindret i at deltage i fritidsundervisning efter reglerne i kapitel III.

§ 94. Godkendelse af en fritidsundervisning for søfarende meddeles under følgende betingelser:

1. Den skal være iværksat af eller i samarbejde med organisationer eller institutioner med tilknytning til søfarten.
2. Den skal stå åben for alle på skibet ansatte.
3. Den skal være tilrettelagt på grundlag af egnet studiemateriale, der giver en alsidig belysning af emnet.
4. Studiekredslæreren skal have de fornødne forudsætninger for at virke som leder af kredsen.
5. Undervisningen skal være vederlagsfri.

§ 95. Til en godkendt fritidsundervisning for søfarende ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Den skal være gennemført på grundlag af det godkendte studiemateriale.
2. Den skal være gennemført med mindst

4 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time.

3. Studiekredslæreren skal være lønnet efter de regler, der er fastsat for aftenskolelærere.

§ 96. Staten yder tilskud til fritidsundervisning for søfarende med et beløb, der svarer til udgifterne til studiekredslæreren løn.

§ 97. Undervisningsministeren træffer efter indstilling af Handelsflådens Velfærdsråd beslutning om godkendelse af ansøgninger om fritidsundervisning for søfarende.

§ 98. Rapport vedrørende fritidsundervisningens gennemførelse indsendes, attesteret af skibsføreren, gennem Handelsflådens Velfærdsråd til undervisningsministeriet.

Kapitel IX.

Fritidskonsulenter.

§ 99. Til lands- eller landsdelsorganisationer, der virker for fritidsvirksomhed for børn og unge eller fritidsundervisning for voksne, og som for at gennemføre denne virksomhed ansætter fritidskonsulenter, kan der efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, ydes statstilskud med indtil 70 pct. af konsulenterens løn, i det omfang denne ikke overstiger slutlønnen i 4. lønningsklasse, i særlige tilfælde 6. lønningsklasse, i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

Kapitel X.

Uddannelse af ledere og lærere.

§ 100. Til uddannelse af ledere og lærere inden for ungdomsskolen, fritidsvirksomheden for børn og unge samt fritidsundervisningen for voksne kan der ydes statstilskud efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan oprette kursus til uddannelse af de i stk. 1 omhandlede ledere og lærere.

Stk. 3. Der kan ydes særlig støtte til ledere og lærere i tilfælde, hvor deltagelse i uddannelseskursus vil påføre dem særlige indtægtstab eller særlig store udgifter.

Kapitel XI.

Etablering af lokaler m. v.

§ 101. Til delvis dækning af en større samlet udgift til undervisningsmateriel i forbindelse med etableringen af et faglokale til ungdomsskolens erhvervsmæssige grunduddannelser kan der ydes et statstilskud på 60 pct.

Stk. 2. Tilskuddet udbetales med $\frac{1}{3}$ årlig i løbet af de første 3 år, lokalet anvendes til den pågældende erhvervsmæssige grunduddannelse.

§ 102. Til delvis dækning af en større samlet udgift til undervisningsmateriel i forbindelse med etableringen af et faglokale til fritidsundervisning for voksne kan der ydes et statstilskud på 60 pct. Det samlede tilskud kan dog ikke overstige 6.000 kr.

Stk. 2. Tilskuddet udbetales med $\frac{1}{3}$ årlig i løbet af de første 3 år, lokalet anvendes til den pågældende fritidsundervisning.

§ 103. Til delvis dækning af udgifterne til anskaffelse af særligt undervisningsmateriel til fritidsundervisning for voksne og til folkeuniversitetsvirksomhed kan der ydes statstilskud.

§ 104. Indrettes der af en kommune, forening eller stedlig kreds et eller flere lokaler med henblik på ungdomsskolens fritidsvirksomhed, på fritidsvirksomhed for børn og unge eller på fritidsundervisning for voksne, kan der under forudsætning af, at lokalerne væsentligst stilles til rådighed for de angivne formål, ydes et statstilskud på indtil 50 pct. af den del af de med lokalernes indretning forbundne udgifter, der overstiger 1.000 kr. Tilskuddet kan højst udgøre 25.000 kr. Tilsvarende regler gælder ved nyindretning af ældre lokaler.

§ 105. Opføres der af en privat selvejende institution en eller flere bygninger til fritidsvirksomhed for børn og unge eller til fritidsundervisning for voksne, kan der som hjælp til opførelsen ydes et statslån på følgende betingelser:

1. Institutionens vedtægter skal være godkendt af undervisningsministeren.

2. Planer og tegninger til bygningerne samt driftsbudget for virksomheden skal være godkendt af undervisningsministeren.
3. Institutionen, skal selv have tilvejebragt mindst $\frac{1}{6}$ af den værdi, hvoraf statslån beregnes. Under særlige omstændigheder kan undervisningsministeren tillade, at dette beløb tilvejebringes ved lån sikret ved pant efter statslånet. Vilkårene for lånet skal godkendes af undervisningsministeren.

Stk. 2. Efter samme regler kan der ydes statslån til køb af ejendomme til brug som i stk. 1 anført.

Stk. 3. Statslånet kan andrage indtil 50 pct. af den anskaffelsessum, der er godkendt af undervisningsministeren, herunder værdien af grund, inventar og undervisningsmateriel.

Stk. 4. Statslånet er afdragsfrit, men forrentes med 4 pct. p. a. Lånet er uopsigeligt fra statens side, så længe lånevilkårene overholdes, og bygningerne anvendes til det oprindelige formål. Lånet sikres ved tinglyst oprykkende panteret i institutionens ejendom næst efter lån, der ikke må overstige $\frac{1}{3}$ af den af undervisningsministeren godkendte værdi.

Stk. 5. Foranstående regler finder tilsvarende anvendelse i tilfælde, hvor en kommune eller et forbund af kommuner opfører eller erhverver bygninger til brug for en ungdomskostskole.

§ 106. Efter de regler, der er fastsat i § 105, stk. 1 og 4, kan der ydes statslån til nybygninger, større ombygninger eller forbedringer, herunder større anskaffelser af inventar eller undervisningsmateriel, som er nødvendige for at bringe bestående anlæg i tidssvarende stand.

Stk. 2. Statslånet kan andrage indtil 75 pct. af de af undervisningsministeren godkendte udgifter. Sammenlagt med eventuelt tidligere ydede statslån kan lånet dog ikke overstige 50 pct. af værdien af institutionens ejendomme, herunder grund, inventar og undervisningsmateriel, efter foretagelsen af de pågældende foranstaltninger.

§ 107. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om indretning i kommunale skolebygninger af lokaler m. v. til brug for

ungdomsskolen, fritidsvirksomhed for børn og unge samt fritidsundervisning for voksne.

Kapitel XII.

Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 108. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde som en midlertidig ordning fravige lovens bestemmelser i det omfang, det anses for påkrævet for at fremme forsøgsvirksomhed inden for lovens område.

Stk. 2. Der kan ydes statstilskud til forsøg efter stk. 1.

Stk. 3. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om begrænsning af deltagerantal på de enkelte former for undervisningshold.

§ 109. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, kan der ydes særligt statstilskud til handicappedes deltagelse i fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne.

§ 110. Til 8. hovedskoleklasse og 9. klasse i folkeskolen på Færøerne ydes der et særligt tilskud på 2 kr. pr. time. Udgiften hertil afholdes af statskassen og landskassen med halvdelen af hver, jfr. § 15, stk. 8, i lov om folkeskolen på Færøerne.

Stk. 2. Til 8. hovedskoleklasse, 9. og 10. klasse knyttet til en privat realskole ydes der et særligt statstilskud på 2 kr. pr. time, jfr. § 8, stk. 2 og 4, i lov om statstilskud til private realskoler.

§ 111. Denne lov træder i kraft den 1. august 1968.

Stk. 2. Lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 257 af 14. juni 1960, ophæves.

Stk. 3. De lederstillinger, der er normeret efter § 20, stk. 6, 2. pkt. i lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v., opretholdes for de pågældende indehaveres embedstid. Staten yder tilskud efter reglerne i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

§ 112. Loven gælder ikke for Færøerne, jfr. dog § 110, og Grønland, men kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland med de afvigelser, som Grønlands særlige forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

I § 53, stk. 4, i lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 257 af 14. juni 1960, fastsattes det, at loven skulle forelægges folketing til revision senest i folketingsåret 1964-65.

Ved lov nr. 107 af 31. marts 1965 blev fristen forlænget til folketingsåret 1965-66, idet man måtte afvente betænkninger fra tre af undervisningsministeren nedsatte udvalg, jfr. bemærkningerne til lovforslaget i Folketingstidende 1964-65, tillæg A., sp. 1341.

Ved lov nr. 82 af 10. marts 1966 blev fristen yderligere forlænget til folketingsåret 1966-67, da man endnu afventede betænkning fra det ene af de tre udvalg, og da der derefter ville forestå et omfattende ministerielt arbejde med at udarbejde forslag til hele denne omfattende lov, jfr. bemærkningerne til lovforslaget i Folketingstidende 1965-66, tillæg A., sp. 1175-76.

Der er senere ved lov nr. 234 af 8. juni 1966 — som følge af samtidige ændringer i folkeskoleloven og i loven om statstilskud til Københavns kommunale skolevæsen — foretaget en ændring af § 30 i loven om ungdomsskoler og aftenskoler m. v., hvorefter det særlige statstilskud til kommunernes udgifter ved undervisning i 8. hovedskoleklasse, 9. og 10. klasse ophæves fra 1. april 1967, jfr. bemærkningerne til lovforslaget i Folketingstidende 1965-66, tillæg A., sp. 1841-46.

Det foreliggende lovforslag er udarbejdet på grundlag af følgende tre betænkninger:

Betænkning nr. 430 af 14. juni 1966 (gul) vedrørende ungdomsskolen (afgivet af pædagogisk arbejdsudvalg).

Betænkning nr. 386 af 6. april 1965 (rød) om revision af loven om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. for så vidt angår fritidsforanstaltninger (afgivet af fritidsudvalget).

Betænkning nr. 396 af 25. maj 1965 (grøn) vedrørende fritidsundervisning for voksne (afgivet af aftenskoleudvalget).

Lovforslaget omfatter svarende til de tre betænkninger følgende hovedområder:

Ungdomsskolen (herunder ungdomskostskolen) og fritidsforanstaltninger i forbindelse med ungdomsskolen,

fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne.

Herudover indeholder lovforslaget særlige afsnit om følgende aktiviteter:

Supplerende kulturelle arrangementer, folkeuniversitetsvirksomhed, brevskoler, fritidsundervis-

ning for søfarende, fritidskonsulentvirksomhed samt læreruddannelseskursus.

I forhold til gældende lov er der således tre uddannelsesområder, der ikke er omfattet af foranstående opdeling, nemlig nuværende lovs kapitel II om folkeskolens 8. hovedskoleklasse og 9. klasse, kapitel III om efterskoler og kapitel IV om landbrugsfaglige skoler.

Dette skyldes for så vidt angår kapitel II, at dette kapitel, der alene omfatter den foran omtalte § 30, delvis er ophævet, således at det nu kun vedrører et særligt tilskud henholdsvis til 8. hovedskoleklasse og 9. klasse i folkeskolen på Færøerne og til de samme klasser samt 10. klasse knyttet til den private realskole, og at disse bestemmelser efter deres karakter er overflyttet til lovforslagets sidste kapitel om overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser. De landbrugsfaglige skoler er ikke udgået af lovforslaget, men de betragtes ikke længere som en særlig skoleform. De er således omfattet af fritidsundervisningen for voksne, specielt de herunder omhandlede erhvervsmæssige kursus.

For efterskolernes vedkommende er der udarbejdet et særskilt lovforslag, der forelægges samtidig. Der henvises til bemærkningerne i det pågældende lovforslag, hvor det med hensyn til begrundelsen for på ny at give denne skoleform sin egen lov bl. a. anføres, at efterskolen som selvstændig skoleform med tilskud fra staten bedst kan sammenlignes med andre private statsunderstøttede skoler som folkehøjskoler og landbrugsskoler, husholdningsskoler og friskoler, der har egne selvstændige love, hvortil kommer, at ungdomsskolen og aftenskolen er knyttet til et kommunalt administrationsapparat, som efterskolerne ikke har forbindelse med.

Man har i øvrigt overvejet, om der ikke var anledning til at udskille også ungdomsskolen, herunder ungdomskostskolen, til en selvstændig lov eller eventuelt til en fælles lovgivning om undervisning af unge. Man har imidlertid ikke ment at burde stille forslag herom på nærværende tidspunkt, bl. a. fordi en eventuel fælles lovgivning om uddannelse af unge kan forventes på det kommunale plan at ville medføre en samling af kompetencen i et enkelt organ i hver kommune, og det ikke anses for hensigtsmæssigt at komme dybere ind i disse overvejelser, så længe lovforslagene henholdsvis om revision af den kommunale inddeling og om kommunernes styrelse ikke er vedtaget. Det ville måske også af hensyn til spørgsmålet om en eventuel udvidelse af undervisningspligten, der for tiden

overvejes af et af undervisningsministeren nedsat udvalg, være mindre rimeligt at udskille ungdomsskolereglerne fra nærværende lovforslag ved denne revision.

Man har heller ikke ment ved nærværende lovrevison at burde udskille f. eks. afsnittet om fritidsvirksomhed for børn og unge til en selvstændig lov, men man vil ikke udelukke, at det senere kan vise sig hensigtsmæssigt, at der lovgives særskilt for fritidsvirksomhed for børn og unge og for fritidsundervisning for voksne, og eventuelt således at regler om brevkolevirksomhed, der går på tværs af de forskellige undervisningslove, fastsættes i en særskilt lov.

Af de tre hovedområder, som lovforslaget omfatter, var det navnlig ungdomsskolen, der var genstand for ændringer ved lovrevisonen i 1960. Ved den nu forestående revision var det i første række fritidsundervisningen for voksne, der skulle være og efter forslaget er genstand for en omfattende revision, mens fritidsvirksomheden for børn og unge må forventes at blive hovedpunktet ved en senere revision af loven. Men såvel om denne sidste virksomhed som om ungdomsskolen stilles der alligevel på grundlag af de foreliggende udvalgsbetænkninger ret omfattende forslag om lovændringer.

Forslagene på grundlag af *pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning* samler sig navnlig om følgende punkter:

1) I stedet for den gældende lovs opdeling i tre ungdomsskoleformer — den almene, den erhvervsprægede og den 2-årige — foreslås i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalg, at det i loven tydeliggøres, at der er tale om én skoleform med flere undervisningstilbud.

Samtidig foreslår man, at kommunerne forpligtes til at tilbyde specialundervisning på linje med den øvrige ungdomsskoleundervisning.

Endvidere foreslår man i overensstemmelse med fritidsudvalgets og pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling, at bestemmelserne vedrørende ungdomsskolens fritidsvirksomhed, som indholdsmæssigt ønskes opretholdt, i loven optages i umiddelbar tilknytning til lovens bestemmelser vedrørende ungdomsskolens undervisning, således at det også ved placeringen i loven understreges, at den supplerende fritidsvirksomhed indgår som en integrerende del af ungdomsskolen.

2) Da ungdomsskolen siden 1960 er indarbejdet som en naturlig del i skole- og uddannelsesbilledet, og da man ønsker at sikre en større fasthed og kontinuitet i ungdomsskolearbejdet fra år til år, foreslås det, at den enkelte kommune skal opstille en plan for, hvorledes den løser sine ungdomsskole-

forpligtelser, og indsende planen til godkendelse i amtsnævnet for fritidsundervisning.

Man har samtidig ønsket at tilskynde til det størst mulige samarbejde mellem kommunerne om opfyldelsen af ungdomsskoleforpligtelserne, ligesom en centralisering af visse dele af undervisningen på amts-, landsdels- og landsplan vil være en nødvendighed for effektiv løsning af opgaverne.

3) Da kommunerne er forpligtet og kun berettiget til at oprette ungdomsskoleundervisning, såfremt et vist antal deltagere melder sig, foreslås statens deltagelse i udgifterne ikke gjort betinget af, at undervisningen gennemføres med et bestemt elevtalsgennemsnit pr. time.

4) På baggrund af de erfaringer, der er indhøstede ved den på initiativ af pædagogisk arbejdsudvalg etablerede forsøgsundervisning med de erhvervs-mæssige grunduddannelser, foreslås i overensstemmelse med indstillingen fra pædagogisk arbejdsudvalg en række nye regler vedrørende:

- a) De unges ret til arbejdsfrihed samt pligt til at deltage i erhvervs-mæssig grunduddannelse.
- b) Godtgørelse for tabt arbejdsfortjeneste.
- c) Kommunernes mulighed for at skaffe adgang til de erhvervs-mæssige grunduddannelser.
- d) Udbygning af samarbejdet med uddannelses-rådet for ikke-faglærte arbejdere.

Fritidsudvalget har i sin betænkning bl. a. stillet følgende forslag:

1) Børneorganisationerne ligestilles med ungdomsforeningerne med hensyn til lokalestøtte, tilskud til instruktionskursus for lærere og ledere og til lønning af oplysningskonsulenter.

2) Der åbnes adgang til flere lokaler end hidtil til børne- og ungdomsarbejde ved at udvide kommunernes pligt til at stille lokaler til rådighed til at omfatte samtlige egnede kommunale lokaler, ved at forpligte også staten til at stille sine lokaler til rådighed og ved at ændre de gældende bestemmelser om tilskud til etablering af lokaler til samlingssted for ungdommen og om statslån til ungdomshuse med det formål at skabe øget initiativ hos såvel kommuner som private til fremskaffelse af lokaler.

3) Kommunerne forpligtes til også at stille deres udendørsanlæg til rådighed for børne- og ungdomsarbejdet.

4) Kommunernes lokaler stilles vederlagsfrit til rådighed.

5) Der skabes hjemmel for offentlig støtte til interessegrupper for børn og unge, oprettet af skoler eller af børne- og ungdomsorganisationer.

6) Der skabes mulighed for økonomisk støtte til handicappede børn og unges deltagelse i den af

lovforslaget omfattede fritidsvirksomhed ved tilskud til transport, særligt materiel m. v.

7) Der nedsættes i kommuner med et indbyggertal på mindst 3.000 et fritidsudvalg, der skal rådgive ungdomsnævnet vedrørende den af loven omfattede fritidsvirksomhed og bistå kommunalbestyrelsen med hensyn til sociale og kulturelle spørgsmål, der angår kommunens ungdom.

I lovforslaget har man i alt væsentligt fulgt fritidsudvalgets forslag. Man har dog næret betænkelighed ved at følge udvalgets forslag under punkt 7 om rådgivende fritidsudvalg, jfr. herom de indledende bemærkninger til kapitel V.

Aftenskoleudvalget har i sin betænkning vedrørende *fritidsundervisning for voksne* bl. a. stillet forslag om,

at det nuværende indhold i aftenskolen, aftenhøjskolen og foredragsrækkerne bevares samtidig med,

at spærrereglerne mod prøveforberedende undervisning, erhvervsuddannelse, mere specielt-sigtende undervisning og hobbypræget virksomhed bortfalder,

at der som en naturlig del af den nye lov medtages specialundervisning, oplysning om forskning og videnskab, studiekredsarbejde, undervisning og oplysning i forbindelse med TV, uddannelse og undervisning via brevskoler, kulturelle arrangementer tilrettelagt af skoler og nævn samt særligt oplysningsarbejde for søfarende, og

at bestemmelserne om et forud fastsat forhold mellem teoretisk gennemgang og praktiske øvelser bortfalder.

Udvalget har endvidere anbefalet,

at oplysnings-, undervisnings-, uddannelses- og instruktionsvirksomheden tilrettelægges for voksne, og at alene dette begrænser elevkredsen, samt at der indføres særbestemmelser for handicappede og ældre.

Aftenskoleudvalget har fremhævet som sit hovedsynspunkt med hensyn til spørgsmålet om oplysningsarbejdet og fritidsundervisningens sigte, at der skabes mulighed for godkendelse af ethvert fag og emne, hvortil der kan udarbejdes undervisningsplan, skaffes kvalificerede lærerkrefter og fornødne undervisningsmidler, og udvalget har ønsket tilskudsmuligheder for denne virksomhed, såfremt den kan samle elever og gennemføres med en passende elevdeltagelse.

Udvalget har dog anført nogle forbehold og begrænsninger med hensyn til gymnastik og idræt, fagområderne i den hobbyprægede virksomhed, kollektivt tilmeldte hold og over for agitatorisk og ensidig virksomhed.

Man har i lovforslaget fulgt de af aftenskoleudvalget foran fremhævede synspunkter. Der vil blive redegjort nærmere for enkelthederne nedenfor i „Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser“, dels i indledningerne til de enkelte kapitler, dels i bemærkningerne til de enkelte paragraffer.

Med hensyn til *forholdet til kommunerne* ønsker man dog at fremkomme med nogle almindelige bemærkninger:

I aftenskoleudvalgets betænkning har de kommunale repræsentanter i en *mindretalsudtalelse* om *den kommunale bevillingsret* bl. a. fremhævet, at det af aftenskoleloven klart bør fremgå, at kommunalbestyrelsen har bestemmelsesretten med hensyn til alle dispositioner, der medfører et økonomisk ansvar for kommunen. I forbindelse med en revision af loven må de kommunale repræsentanter således lægge vægt på, at det klart præciseres, at indstillinger og anbefalinger m. v. fra udvalg og nævn, der ikke er udgået af kommunalbestyrelsen, i økonomisk henseende alene er af vejledende karakter. De kommunale repræsentanter kan således ikke tilslutte sig de forslag, der går ud på at tillægge ungdomsnævnet en faktisk bevillingsret, som f. eks. forslaget om, at ungdomsnævnets henstilling om oprettelse af kommunale aftenskolehold skal være bindende for kommunalbestyrelsen.

Ifølge *aftenskoleudvalgets flertal* skal det være ungdomsnævnet (fritidsnævnet), der skal foretage godkendelse af alle kursus, hvis godkendelse ikke særligt er henlagt til anden myndighed. Det skal endvidere påhvile fritidsnævnet at drage omsorg for, at der tilvejebringes tilstrækkelige undervisningsmuligheder i kommunen. Såfremt fritidsnævnet finder, at der er behov for flere undervisningsmuligheder, end tilbudt af de stedlige initiativtagere, og hvis fritidsnævnets henvendelse herom til initiativtagerne viser sig resultatløse, skal fritidsnævnet efter udvalgsflertallets forslag indstille til kommunalbestyrelsen at oprette det fornødne antal hold. Ungdomsnævnets indstilling i så henseende skal efter flertallets opfattelse være bindende for kommunalbestyrelsen.

Efter gældende lov (§ 9, stk. 3, 4 og 7) påhviler det ungdomsnævnet — såfremt der ikke ad privat vej er skaffet fuldt tilfredsstillende adgang til aftenskoleundervisning m. v. — at gøre indstilling til kommunalbestyrelsen om oprettelse af kommunale aftenskoler m. v. i det omfang, der er behov derfor. Med hensyn til de enkelte planer for såvel de private som de kommunale ungdomsskoler og aftenskoler er det fastsat, at disse med ungdomsnævnets erklæring indsendes til kommunalbestyrelsen, der videresender dem til amtsungdomsnævnet

med erklæring om, hvorvidt det lokale tilskud til lærerlønnen vil blive udredet af kommunen. De forskellige oplysningsorganisationer har dog adgang til at iværksætte undervisning på grundlag af de i § 14, stk. 2, omhandlede tilskudsmuligheder, såfremt der i kommunen er oprettet en kommunal aftenskole eller ydes kommunalt tilskud til en privat oprettet aftenskole inden for samme faggruppe.

I det foreliggende lovforslags kapitel I er der givet nærmere regler om ungdomsskolens indhold og omfang. Der er i overensstemmelse hermed pålagt den enkelte kommunalbestyrelse — alene eller i samarbejde med andre kommunalbestyrelser — forpligtelse til efter indstilling fra ungdomsskoleudvalget at tilvejebringe ungdomsskoleundervisning for kommunens unge.

For så vidt angår de i kapitel II omhandlede interessegrupper for børn og unge og ungdomsklubber er det overladt til kommunalbestyrelsens afgørelse, om den vil yde tilskud. Dette er i overensstemmelse med gældende lovs regler om ungdomsklubber, men i modsætning til ungdomsklubber under socialministeriet, hvor kommunalbestyrelsen er forpligtet til at yde tilskud til klubber, som børne- og ungdomsværnet og direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen går ind for. Da der ikke er forskel på virksomheden i ungdomsklubber, der er godkendt henholdsvis under undervisningsministeriet og under socialministeriet, virker den omhandlede forskel på fritidsnævnets og børne- og ungdomsværnets kompetence mindre rimelig, men man har bl. a. af hensyn til paralleliteten med interessegrupperne for børn og unge ikke ment at burde ændre undervisningsministeriets nuværende ordning på dette punkt.

I lovforslagets kapitel III er der fastsat nøje bestemmelser om de betingelser, der skal opfyldes, for at de forskellige former for fritidsundervisning for voksne kan godkendes, således at fritidsundervisning, der opfylder disse betingelser, har krav på godkendelse. Man har på samme måde opregnet, hvilke yderligere betingelser der skal opfyldes, for at tilskud kan ydes, ligeledes med den virkning, at tilskud skal ydes, hvis betingelserne opfyldes. Til gengæld kan statstilskud ikke udbetales, hvis de pågældende betingelser ikke er opfyldt. Dette svarer til de gældende regler og hænger bl. a. sammen med, at fritidsnævnets koordinerende virksomhed i henhold til forslagens § 73, stk. 4, ikke giver nævnet beføjelse til at hindre oprettelse af hold, der opfylder godkendelsesbetingelserne. Risikoen for, at tilskuds-betingelserne ikke opfyldes, må derfor helt påhvile den forening, kreds o. lign. eller den kommune, der ønsker at oprette den pågældende

undervisning. Prøvelsen af, om betingelserne for godkendelse og tilskud er opfyldt, er henlagt til kommunalbestyrelsen og fritidsnævnet med amtsnævnet for fritidsundervisningen som den normale overinstans.

Man har været betænkelig ved at følge forslaget fra aftenskoleudvalgets flertal om, at fritidsnævnets indstilling om oprettelse af det fornødne antal hold på kommunalt initiativ — hvis det ikke er lykkedes at fremskaffe tilstrækkelige private tilbud — skal være bindende for kommunalbestyrelsen. Forslaget går derfor ud på, at fritidsnævnet, når de private muligheder er udtømt, skal indstille til kommunalbestyrelsen, at der fremsættes kommunale tilbud i fornødent omfang.

Med hensyn til tilvejebringelse og anvisning af lokaler til de forskellige former for fritidsundervisning m. v. ligger afgørelsen hos kommunalbestyrelsen. Den har — i overensstemmelse med gældende ret — pligt til at tilvejebringe lokaler til ungdomsskolevirksomheden, d. v. s. i givet fald til at bygge, hvis der ikke ad anden vej kan tilvejebringes lokaler. I denne forbindelse bemærkes, at man agter at fremsætte lovforslag om ændring af folkeskoleloven om, at tilskuddet til lokalerne til ungdomsskoleundervisning forhøjes, såfremt lokalernes skal benyttes til ungdomsskoleundervisning i samarbejde mellem flere kommuner. Med hensyn til fritidsvirksomheden i kapitel II og fritidsundervisningen i kapitel III har kommunalbestyrelsen pligt til at anvise lokaler. Den bistås ved løsningen af denne opgave af fritidsnævnet, som man på dette område har pålagt særlige pligter, men afgørelsen træffes af kommunalbestyrelsen. Såfremt der er tale om folkeskolens lokaler, kan kommunalbestyrelsen dog først træffe sin bestemmelse efter indstilling af skolekommissionen, der forinden skal indhente lærerrådets erklæring.

Om *udgiftsfordelingen* mellem stat og kommune har de kommunale repræsentanter i en mindretals-udtalelse i aftenskoleudvalgets betænkning gjort opmærksom på, at kommunerne reelt bærer $\frac{5}{9}$ af den samlede udgift til lærerlønningerne i aftenskolen ($\frac{1}{3}$ af hele udgiften + skolefondens andel, der andrager $\frac{1}{3}$ af statens $\frac{2}{3}$). Da kommunerne herudover stiller lokaler med lys, varme og rengøring vederlagsfrit til rådighed, er den lokale andel af udgifterne således betydeligt større, end det umiddelbart fremgår af loven. Mindretallet finder derfor, at det ville være mere rimeligt, om staten betalte hele skolefondens andel af udgifterne til lærerløn.

Aftenskoleudvalgets flertal har allerede under hensyn til de mulige konsekvenser for andre refu-

sionsbestemmelser næret betænkelighed ved at tilslutte sig dette mindretalsforslag, men finder, at de på dette område gældende regler om udgiftsfordelingen bør opretholdes.

I overensstemmelse med udvalgsflertallets indstilling har man i lovforslaget i alt væsentligt bibeholdt det gældende princip. Man har dog bestræbt sig på at gøre de komplicerede regler lidt mere ensartede og dermed simple. Man har også af hensyn til, at det af regeringens økonomiudvalg nedsatte udvalg vedrørende statens refusion af kommunernes udgifter m. v. endnu ikke har afsluttet sit arbejde, afstået fra at foretage større ændringer på dette område.

Lovforslaget er opdelt i 12 kapitler:

- Kapitel I. Ungdomsskolen.
- II. Fritidsvirksomhed for børn og unge.
 - III. Fritidsundervisning for voksne.
 - IV. Supplerende kulturelle arrangementer.
 - V. Administration.
 - VI. Folkeuniversitetsvirksomhed.
 - VII. Brevskoler.
 - VIII. Fritidsundervisning for søfarende.
 - IX. Fritidskonsulenter.
 - X. Uddannelse af ledere og lærere.
 - XI. Etablering af lokaler m. v.
 - XII. Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

Kapitelopdelingen I-III bygger på fordelingen af de hovedemner, der har været genstand for behandling i de betænkninger, der er afgivet henholdsvis af pædagogisk arbejdsudvalg, fritidsudvalget og aften-skoleudvalget. Kapitel IV om kulturelle arrangementer har tilknytning til alle de 3 forudgående kapitler, og kapitel V om administration er fælles for de i kapitel I-IV omhandlede områder. Fritidsundervisningen i kapitlerne VI-IX er behandlet i den grønne betænkning, og er optaget som særskilte kapitler, for så vidt angår kapitlerne VI-VIII, fordi der for disse områder gælder særlige administrationsbestemmelser. Kapitel X om uddannelse af ledere og lærere er såvel som kapitel XI om etablering af lokaler m. v. fællesbestemmelser, hvorom der er fremsat forslag i alle tre betænkninger.

I bemærkningerne til lovforslagets enkelte bestemmelser er der i begyndelsen af hvert kapitel givet en kort omtale af forslagene i det pågældende kapitel.

Lovens titel foreslås ændret fra „Lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v.“ til „Lov om fritidsundervisning m. v.“. En lovtitel, der dækker alle de områder, der omhandles af loven, vil blive alt for lang; den nuværende lovtitel har da også på samme

måde som den foreslåede lovtitel medtaget „m. v.“. Da aftenskolen kun er en enkelt del af fritidsundervisningen for voksne, og da det for en meget væsentlig del af de aktiviteter, der omhandles i lovforslaget, er noget centralt, at det er deltagernes fritid, de er beregnet på, har man anset det for mere dækkende at betegne loven som en lov om fritidsundervisning m. v.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser.

Med hensyn til de nedenfor anførte beregninger over lovforslagets økonomiske konsekvenser kan følgende generelle bemærkninger gøres:

Der er, hvor intet specielt anføres, regnet med stort set uændret aktivitet ud fra den betragtning, at en eventuel forøgelse af aktiviteten på et område ofte vil medføre nedgang og dermed besparelser på andre felter, dels ved forskydninger inden for de forskellige aktiviteter, der omfattes af loven, og dels uden for lovens område.

På de felter, hvor lovforslaget indfører nydannelser, har man dog forsøgt at skønne over omfanget af den ventede aktivitet.

Det bemærkes, at udgifterne på et område som det foreliggende er særdeles vanskelige at forudsige, idet det — ligesom efter gældende lov — i et meget vidt omfang drejer sig om aktiviteter, der igangsættes på lokalt plan af oplysningsforbund, kommuner m. v.

Kapitel I. Ungdomsskolen.

Efter lovforslagets § 8 ydes der godtgørelse af statskassen til unge, der på grund af deltagelse i erhvervs-mæssig grunduddannelse mister arbejdsfortjeneste.

På grundlag af et skøn over det forventede antal elever må man anslå, at udgifterne hertil — i hvert fald i de første år — næppe vil overstige ca. 500.000 kr. årlig.

Statens merudgift efter forslaget § 17, stk. 2, kan gøres op som følger:

Det samlede årlige antal undervisningstimer i ungdomsskolen kan anslås til ca. 400.000.

Med den i lovforslaget anførte grundtimebetaling vil lærerlønsgiften efter lønniveauet pr. 1. oktober 1966 andrage $400.000 \times 31,15$ kr. eller 12.460.000 kr.

Det i § 11, stk. 3, forudsatte tillæg for visse former for undervisning vil få virkning for ca. 165.000 timer. Udgiften hertil vil være $165.000 \times 6,23$ kr. eller ca. 1.000.000 kr.

Ca. 60 pct. af ungdomsskolens lærere vil være berettiget til alderstillæg efter forslaget § 11, stk. 2 og 4, hvilket vil bevirke en yderligere udgift på ca. 1.500.000 kr. årlig.

F. t. l. om fritidsundervisning m. v.

Lovforslagets regel i § 12, stk. 2, om en særbestemmelse for praktisk husgerning vil formentlig ikke medføre nogen merudgift, idet der efter den gældende ordning ydes betaling for en ekstra time pr. undervisningsgang.

Lovforslagets lønudgifter til ungdomsskolens undervisning kan herefter anslås til i alt ca. 15.000.000 kr.

Lønudgifterne efter den hidtil gældende ordning er vanskelige at beregne, da der i gældende lov er tale om maksimums- og minimumslønninger, men efter de foreliggende oplysninger må det antages, at gennemsnitstimelønnen pr. 1. oktober 1966 ved ungdomsskolerne med hensyntagen til den gældende alderstillægsordning androg ca. 29 kr. Den samlede lønudgift efter den gældende ordning kan herefter anslås til ca. 400.000×29 kr. eller ca. 11.600.000 kr.

Af denne lønudgift skal både efter lovforslaget og efter den gældende ordning staten bære $\frac{4}{9}$ og skolefond og kommuner resten. Statstilskuddet kan således efter den gældende ordning beregnes til $\frac{4}{9}$ af 11.600.000 kr. eller ca. 5.200.000 kr. og efter forslaget $\frac{4}{9}$ af 15.000.000 kr. eller ca. 6.700.000 kr., det vil sige en merudgift på ca. 1.500.000 kr.

Det samlede honorar til ledere og ledermedhjælp efter forslaget vil kunne anslås til ca. 2.300.000 kr., hvoraf statens tilskud vil udgøre $\frac{2}{3}$ eller ca. 1.500.000 kr. Det nuværende statstilskud til lederløn udgør ca. 800.000 kr., d. v. s. at lovforslaget vil medføre en merudgift på ca. 700.000 kr.

Den foreslåede bestemmelse om tilskud til ledere og medhjælp til befordringsudgifter ved tilsynsbesøg vil formentlig medføre en merudgift af beskeden størrelsesorden, måske omkring 50.000 kr.

Tilskud efter § 17, stk. 3, nr. 2-6, vil formentlig ligeledes kun medføre begrænsede merudgifter, måske 150.000 kr., herunder ca. 50.000 kr. som tilskud til udgifter til skolepsykologisk rådgivning.

Lovforslagets bestemmelser om ungdomskostskoler skønnes ikke at ville medføre væsentlige merudgifter.

De samlede merudgifter efter forslagens kapitel I kan herefter anslås til i alt ca. 2.900.000 kr.

Kapitel II. Fritidsvirksomhed for børn og unge.

Statstilskuddet til interessegrupper efter lovforslagets § 34, stk. 1, er en nydannelse.

Fritidsudvalget har foreslået et statstilskud på 45 pct. af driftsudgifterne ved disse arrangementer, medens lovforslaget bygger på et statstilskud på $\frac{2}{3}$ af instruktørlønnen. På grundlag af fritidsudvalgets betænkning og de i denne indeholdte oplysninger vil man mene, at der må påregnes en årlig

udgift til tilskud til instruktørløn på ca. 1.000.000 kr. årlig, hvoraf dog ca. 600.000 kr. må påregnes besparet under socialministeriets budget, således at den reelle merudgift vil kunne anslås til ca. 400.000 kr. årlig.

Tilskuddet efter lovforslagets § 34, stk. 2, til ungdomsklubber skulle ikke betyde merudgifter for staten, men der forudsættes i lovforslaget en bevilling til supplerende tilskud. Denne bevilling må med rimelighed kunne fastsættes til 100.000 kr.

Statstilskuddet efter lovforslagets § 34, stk. 3, til kommunens udgifter i forbindelse med leje af lokaler til interessegrupper, ungdomsklubber og foreningsarbejde for børn og unge samt til driftstilskud til lokaler og udendørsanlæg, der ejes eller lejes af foreninger og benyttes til interessegrupper og foreningsarbejde for børn og unge, er specielt vanskeligt at beregne på forhånd, men under hensyn til den væsentlige udvidelse, der foreslås i forhold til gældende lovs § 45, både med hensyn til kredsen af berettigede og med hensyn til udendørsanlæg, der medtages efter forslaget, må man påregne en ganske væsentlig merudgift. Bevillingen for finansåret 1966-67 udgør 2.000.000 kr. og på finanslovforslaget 1967-68 er afsat 3.100.000 kr. til tilskud efter gældende lovs § 45. Det anslås, at forbruget efter lovforslaget vil andrage ca. 5.000.000 kr. årlig, d. v. s. en merudgift i forhold til finansåret 1966-67 på ca. 3.000.000 kr.

Lovforslagets kapitel II skønnes herefter at ville betyde en merudgift på ca. 3.500.000 kr. årlig.

Kapitel III. Fritidsundervisning for voksne.

Der foreligger i de tilgængelige regnskabstal ikke specificerede oplysninger om tilskuddet efter gældende lovs § 14, stk. 1 og 2, fordelt på de forskellige undervisningsområder, der nu indgår i lovforslagets § 67, stk. 1. Ifølge skolefondenes budgetter, der har været grundlag for finanslovbevillingen 1966-67 forudsættes statstilskuddet at andrage ca. 13.900.000 kr. En omregning af dette tal efter lønniveauet pr. 1. oktober 1966 vil give et samlet statstilskud på ca. 16.000.000 kr.

De i lovforslaget foreslåede ændringer i lønsatserne, indførelse af alderstillægsordning m. v. vil bevirke en stigning på i alt ca. 30 pct. eller en stigning på i alt ca. 4.800.000 kr. i forhold til 1966-67.

For så vidt angår erhvervsmæssige kursus vil man, hvis det antages, at disse kursus i hvert fald skal omfatte de nuværende landbrugsfaglige kursus, kunne påregne en merudgift på ca. 60.000 kr.

Med hensyn til specialundervisning kan merudgiften under de af aftenskoleudvalget opstillede forudsætninger om tilslutning m. v. beregnes til

ca. 500.000 kr., dog formentlig noget lavere de første år.

Tilskuddet i henhold til § 67, stk. 2, til deltidsansatte ledere vil kunne opgøres således:

Udgiften efter de gældende regler vil for 1966-67 udgøre ca. 1.000.000 kr. Med forhøjelser som følge af de foreslåede lønforhøjelser, bortfald af 400 timers-begrænsningen og en forøget refusionsprocent m. v. vil dette beløb efter forslaget stige til ca. 1.750.000 kr., d. v. s. en merudgift på ca. 750.000 kr.

Merudgiften i forbindelse med heltidsansatte ledere efter § 61, stk. 2, vil på grundlag af aften-skoleudvalgets betænkningens beregninger kunne anslås til ca. 200.000 kr.

Merudgiften til ledermedhjælp vil ligeledes kunne anslås til ca. 200.000 kr.

Merudgiften til befordringsgodtgørelse og tilsyn efter § 61 må skønsmæssigt forventes at andrage ca. 70.000 kr.

For så vidt angår foredragstilskud efter § 67, stk. 3, regnes der efter skolefondsbudgetterne med en udgift for staten på ca. 132.000 kr. i 1966-67. Den foreslåede ændring i maksimumsbeløbet for tilskud vil på grundlag af forventet uændret aktivitet bevirke en forøgelse af statens tilskud på ca. 77 pct. eller i alt ca. 100.000 kr.

Lovforslagets § 67, stk. 4, om tilskud til skolepsykologisk rådgivning kan man ikke beregne konsekvenserne af, men det anslås, at udgifterne hertil næppe vil overstige ca. 50.000 kr.

Lovforslagets § 67, stk. 5, indeholder hjemmel for statstilskud med $\frac{1}{3}$ af timebetalingen til instruktører ved fritidsgrupper. Aftenskoleudvalget skønner, at udgiften i hvert fald i de første år vil være af beskeden omfang. Man må dog nok kunne påregne en ret stærk aktivitet, og det skønnes, at merudgiften vil andrage ca. 1.000.000 kr., hvilket beløb dog formentlig vil blive delvis besparet under andre aktiviteter (aftenskolen). For så vidt angår tilskuddet efter § 67, stk. 6, må det forventes, at tilskudsmuligheden udnyttes i et vist omfang. Man anslår skønsmæssigt, at udgiften næppe vil overstige ca. 500.000 kr. under hensyn til, at deltagerne selv skal dække en fjerdedel af udgiften.

De samlede merudgifter efter lovforslagets kapitel III kan herefter anslås til ca. 8.000.000 kr.

Kapitel IV. Supplerende kulturelle arrangementer.

Aftenskoleudvalgets betænkning forudser en merudgift på ca. 100.000 kr. årlig i anledning af den

her foreslåede tilskudsordning, idet det forudsættes, at de pågældende arrangementer vil blive etableret ca. 150 steder i landet, og at der vil blive gennemført 2 arrangementer hvert sted med en gennemsnitlig udgift pr. arrangement på ca. 1.000 kr.

Da der savnes grundlag for at ændre det af udvalget foretagne skøn, må det antages, at merudgiften for staten ved de i kapitel IV foreslåede regler vil andrage ca. 100.000 kr.

Kapitel V. Administration.

Bestemmelsen i lovforslagets § 79, stk. 1, svarer i alt væsentlig til den nugældende ordning og skulle ikke medføre merudgifter for staten.

Statens tilskud efter § 79, stk. 3, til aflønning af nye konsulenter i folkeskolens 6. lønningsklasse vil andrage ca. 150.000 kr. Endvidere må der påregnes en merudgift på ca. 100.000 kr. til pædagogisk medhjælp.

De samlede merudgifter efter lovforslagets kapitel V kan herefter anslås til i alt ca. 250.000 kr.

Kapitel VI. Folkeuniversitetsvirksomheden.

På grundlag af de senest foreliggende budgetter for folkeuniversitetsudvalget og folkeuniversiteterne kan folkeuniversitetsvirksomhedens årlige tilskudsberettigede udgifter efter lovforslaget anslås således:

	ca. kr.
Honorarer og rejseudgifter.....	350.000
Administration.....	240.000
Løn til studierektor.....	50.000

Statstilskuddet efter forslaget vil andrage:	
Tilskud til honorarer m. v.....	350.000
÷ deltagerens bidrag til forelæserhonorar	50.000
	300.000
Tilskud til studierektor.....	50.000
50 pct. af udgiften til administration....	120.000
	470.000
÷ nuværende udgift (finanslov 1966-67)..	309.000
Merudgift..	160.000

Kapitel VII. Brevskoler.

Aftenskoleudvalget forudser en forhøjelse på ca. 50 pct. af det samlede tilskud til brevskoleundervisning.

Som det fremgår af lovforslagets § 91, vil man finde det rimeligt, at tilskuddet pr. undervisningsbrev fastsættes til en — ikke nærmere angivet —

procentdel af begyndelsestimelønnen i aftenskolen, og som anført i bemærkningen til den omhandlede paragraf vil en ajourføring af tilskudssatsen alene i kraft af prisudviklingen betyde en forhøjelse på ca. 35 pct.

Det på finansloven for 1966-67 bevilgede tilskud til brevskolerne udgør i alt 100.000 kr. Der må påregnes en stigning i dette beløb på ca. 35-40 pct. eller med i alt ca. 40.000 kr.

Til forsøg i forbindelse med brevskoleundervisningen foreslås i lovforslagets § 92 ydet stats-tilskud. Der anslås her en forsøgsbevilling på ca. 80.000 kr. årlig.

De forventede merudgifter i forbindelse med lovforslagets kapitel VII kan herefter anslås til:

	ca. kr.
Tilskud til brevskoler	40.000
Forsøgsbevilling	80.000
	I alt . . . 120.000

Kapitel VIII. Fritidsundervisning for søfarende.

Som anført i aftenskoleudvalgets betænkning er det vanskeligt på nuværende tidspunkt at beregne de forventede udgifter ved denne nye oplysningsform.

Udvalget anslår imidlertid, at ca. 10 pct. af de søfarende, der sejler i udenrigssejlad, vil benytte sig af denne undervisning. På dette grundlag forventer man i alt ca. 4.800 timer årlig inden for dette område.

På grundlag af den i lovforslaget anførte aflønningsordning for aftenskolelærere vil statens udgift til fritidsundervisning for søfarende under de ovenfor angivne forudsætninger andrage ca. 200.000 kr. årlig.

Kapitel IX. Fritidskonsulenter.

Lovforslaget åbner i overensstemmelse med fritidsudvalgets betænkning mulighed for, at også ungdoms- og børneorganisationer kan ansætte konsulenter. Udvalget har under forudsætning af et statstilskud på 50 pct. af lønnen anslået, at organisationerne vil have mulighed for at ansætte 30-35 heltidsbeskæftigede konsulenter. Selvom der i lovforslaget regnes med et statstilskud på indtil 70 pct. af lønnen (med normalt maksimum svarende til slutlønnen i folkeskolens 4. lønningsklasse), mener man ikke, at der vil være grundlag for ansættelse af et større antal konsulenter end af udvalget forudsat. Maksimum for den tilskudsberettigede løn vil normalt være ca. 39.000 kr.

og statsrefusionen 70 pct. heraf eller ca. 27.300 kr. For 30 konsulenter må man således påregne en udgift på i alt ca. 800.000 kr.

For så vidt angår konsulenter for fritidsundervisning for voksne anslår aftenskoleudvalget, at der vil kunne ansættes ca. 16 nye konsulenter. Såfremt dette lægges til grund, vil der til disse nye konsulenter kunne blive tale om en merudgift på 16×27.300 kr. eller ca. 440.000 kr.

Hertil kommer, at statstilskuddet til de eksisterende konsulenter løn efter lovforslaget vil udgøre 70 pct. i stedet for som hidtil 50 pct. Den nuværende bevilling (for finansåret 1966-67) andrager 270.000 kr., og lovforslaget vil bevirke en forhøjelse på 40 pct. eller ca. 110.000 kr. for disse konsulenter vedkommende.

Det bemærkes, at der ved de ovenfor foretagne beregninger ikke er taget hensyn til den mulighed, der i lovforslaget åbnes for i særlige tilfælde at give statstilskud i forhold til folkeskolens 6. lønningsklasse, idet man går ud fra, at denne mulighed kan lades ude af betragtning i denne forbindelse, når der regnes med slutlønnen i 4. lønningsklasse som gennemsnitsløn. Det må forventes, at en del konsulenter vil blive lønnet noget lavere, hvilket vil opveje den mulighed, der findes for aflønning i 6. lønningsklasse.

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 99, er det tanken, at disse tilskud stadig skal afholdes inden for en på finansloven optaget bevilling.

Man mener herefter at kunne anslå en samlet bevilling til dette formål på i alt ca. 1.500.000 kr. hvilket vil medføre en merudgift på ca. 1.200.000 kr.

Kapitel X. Uddannelse af ledere og lærere.

På finansloven for 1966-67 er der optaget en bevilling på 700.000 kr. til kursus for ledere og lærere inden for lovens område.

Det er anført i de betænkninger, der har dannet grundlag for lovforslagets udarbejdelse, at denne bevilling er utilstrækkelig.

De udvidede kursusmuligheder, der åbnes i lovforslaget, vil nødvendiggøre en forhøjelse af den nævnte bevilling. Fritidsudvalget har i sin betænkning anslået, at der vil være behov for et yderligere beløb på 170.000 kr. til kursus til uddannelse af ledere til børne- og ungdomsarbejdet. Basis for denne beregning er dog finansåret 1963-64. Aftenskoleudvalget foreslår for sit område en forhøjelse af bevillingen på 800.000 kr.

Pædagogisk arbejdsudvalg peger ligeledes på det nødvendige i en stærkt udvidet kursusaktivitet, men opstiller ikke beregninger over de nødvendige merudgifter. Det vil formentlig være forsvarligt at regne med en forhøjelse på ca. 200.000 kr. for ungdomsskolens vedkommende.

På denne baggrund kan opstilles følgende vedrørende merudgiften for staten ved den foreslåede kursusordning:

	ca. kr.
Ungdomsskoler	200.000
Fritidsvirksomhed for børn og unge	200.000
Fritidsundervisning for voksne	800.000
Merudgift i alt	1.200.000

Herudover vil der være behov for en bevilling på ca. 200.000 kr. til kursusvirksomhed etableret af direktoratet for ungdomsundervisningen, således at den samlede kursusbevilling vil kunne anslås til i alt 2.100.000 kr. eller en forhøjelse på 1.400.000 kr. i forhold til den nuværende bevilling.

For så vidt angår lovforslagets § 100, stk. 3, om erstatning for særlige indtægtstab m. v. for ledere og lærere, der deltager i kursus, forudsætter aften-skoleudvalget et behov på ca. 400.000 kr. årlig for de kursus, der vedrører udvalgets område. Går man ud fra, at kursusvirksomheden for dette område udgør ca. $\frac{2}{3}$ af den samlede kursusvirksomhed, og at forholdene i øvrigt er ens for lærerne fra de forskellige områder, vil der være et samlet behov på ca. 600.000 kr. til dette formål.

Den samlede merudgift efter lovforslagets kapitel X kan herefter anslås til ca. 2.000.000 kr. årlig.

Kapitel XI Etablering af lokaler m.v.

I gældende lovs § 24 findes en tilskudshjemmel, der omtrent svarer til forslaget § 101, dog således at lovforslaget forudsætter de begrænsninger, der er indeholdt i § 24, slettet.

Merudgiften må skønsmæssigt anslås til ca. 200.000 kr. årlig.

Noget tilsvarende gælder lovforslagets § 102, hvor den gældende begrænsning for tilskuddets størrelse til det enkelte lokale er bibeholdt, dog forhøjet fra 3.600 til 6.000 kr.

Merudgiften anslås til ca. 50.000 kr.

For så vidt angår lovforslagets § 103 kan anføres, at bevillingen efter gældende lovs § 25, der er på 200.000 kr. for finansåret 1966-67, også har skullet dække ungdomsskolens anskaffelse af undervisningsmateriel, medens den rådighedssum, der forud-

sættes efter lovforslaget, foruden til undervisningsmateriel for fritidsundervisning for voksne skal kunne anvendes til folkeuniversitetsvirksomhedens undervisningsmateriel samt særlige former for undervisningsmateriel til specialundervisning.

Hvis der skal gives mulighed for at imødekomme en rimelig del af de velmotiverede behov for støtte af denne bevilling, må beløbet forhøjes med 100.000 kr. til 300.000 kr.

Med hensyn til merudgiften efter lovforslagets § 104 anfører fritidsudvalget, at man skønsmæssigt kan anslå, at merudgiften vil andrage ca. 1.000.000 kr. årlig, men dette er gjort under forudsætning af en tilskudsprocent på 70. Forslaget indeholder hjemmel for tilskud med 50 pct., således at fritidsudvalgets skøn må nedsættes til ca. 500.000 kr.

Aftenskoleudvalget forudsætter et yderligere behov, ca. 1.300.000 kr., til indretning af lokaler for fritidsundervisning i folkeskoler. Dette må vel nok forudsætte en begrænsning i hjemmelen i folkeskolelovens § 63, stk. 4, og der vil dér opnås en besparelse, således at den reelle merudgift måske vil blive noget mindre.

Den omhandlede udgift må afholdes inden for en på finansloven opført bevilling, som under hensyn til, at bevillingen i 1966-67 er fastsat til 370.000 kr. kan anslås til 1.300.000 kr.

Statslånsreglerne i §§ 105 og 106 vil med den udvidede hjemmel for ydelse af lån medføre en stigning i ansøgningsstallet.

Det må bero på et usikkert skøn, hvor stærk stigningen vil blive, men det vil under alle omstændigheder være nødvendigt at forhøje den til statslån til private skoler givne bevillingsramme, der for indværende finansår udgør 39.000.000 kr. Skønsmæssigt kan anslås en forhøjelse på 2.000.000 kr., hvis de foreslåede bestemmelser blot i nogen grad skal tilfredsstille det efter lovforslaget opståede behov.

De samlede merudgifter efter lovforslagets kapitel XI kan således anslås til i alt ca. 1.300.000 kr. årlig, hvortil kommer ca. 2.000.000 kr. til statslån.

Kapitel XII. Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser m. m.

Den forsøgsbevilling, der omtales i lovforslagets § 109, kan, hvis den skal danne grundlag for det tilsigtede forsøgsarbejde, anslås til mindst 200.000 kr.

Forslagets § 109 må forudsætte en bevilling, der — indtil en nærmere praksis kan udvikle sig — anslås til 50.000 kr.

De samlede årlige merudgifter efter lovforslaget i forhold til finansåret 1966-67 kan således opgøres til:

Kap.	ca. kr.
I. Ungdomsskolen.....	2.900.000
II. Fritidsvirksomhed for børn og unge.....	3.500.000
III. Fritidsundervisning for voksne ..	8.000.000
IV. Supplerende kulturelle arrangementer.....	100.000
V. Administration.....	250.000
VI. Folkeuniversitetsvirksomhed....	160.000
VII. Brevskoler.....	120.000
VIII. Fritidsundervisning for søfarende	200.000
IX. Fritidskonsulenter.....	1.200.000
X. Uddannelse af ledere og lærere ..	2.000.000
XI. Etablering af lokaler m. v.	1.300.000
XII. Overgangsbestemmelse m. v.	250.000
I alt. . .	<u>20.000.000</u>

Hertil kommer, at lovens administration vil medføre et behov for yderligere — navnlig pædagogisk — arbejdskraft i direktoratet for ungdomsundervisningen, et behov, der foreløbig er opgjort til ca. 8 fagkonsulenter for de forskellige fag under lovforslaget. Den årlige udgift hertil vil andrage ca. 450.000 kr. Herudover må det påregnes nødvendigt, at en viceinspektørstilling i direktoratet opnormeres til en inspektørstilling, ligesom der formentlig både i direktoratet og i undervisningsministeriets departement vil blive behov for yderligere arbejdskraft af forskellig art til anslået ca. 75.000 kr. årlig.

Endvidere bemærkes, at man til statslån i forbindelse med reglerne i kapitel XI må anslå et beløb på indtil 2 mill. kr.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Kapitel I.

Ved revisionen af ungdomsskolebestemmelserne i 1959-60 opnåedes lovhjemmel for følgende tre vigtige nydannelser i ungdomsskolearbejdet:

- 1) Alle unge mellem 14 og 18 år fik en lovhjemlet ret til et ungdomsskoletilbud.
- 2) Det offentlige — først og fremmest kommunerne — fik pålagt en række ungdomsskoleforpligtelser, således at der kunne blive realiteter bag de 14-17-åriges ungdomsskolerettigheder.
- 3) Der skabtes lovhjemmel for at opbygge en stærkt differentieret ungdomsskoleundervisning.

Nydannelserne har været medvirkende til en kraftig vækst inden for ungdomsskolen. Således er antallet af skoler fra 1960-61 til 1965-66 vokset fra ca. 350 til ca. 650 og elevtallet fra ca. 19.000 til ca. 59.000.

I efteråret 1960 nedsattes det pædagogiske arbejdsudvalg for ungdomsskolen. Pædagogisk arbejdsudvalg har arbejdet med forslag til indhold og omfang af de i loven af 1960 omhandlede ungdomsskoleformer og som et resultat af dette arbejde i juni 1966 udsendt en undervisningsvejledning for ungdomsskolen, efter at en omfattende del af materialet havde været udsendt i fortryk til afprøvning i en række af landets ungdomsskoler.

Pædagogisk arbejdsudvalg har endvidere som anført i de indledende bemærkninger afgivet en betænkning med henblik på den forestående lovrevisión. Betænkningen danner grundlag for de her udarbejdede forslag til ændringer af loven for så vidt angår ungdomsskolebestemmelserne.

Ungdomsskolen har fortsat sit hidtidige sigte med almen undervisning, samtidig med at den med en prøveforberedende undervisning og erhvervs-mæssige grunduddannelser er blevet en del af det samlede uddannelsessystem. Med baggrund dels i gældende lovs § 26, dels i bekendtgørelserne om teknisk forberedelseseksamen af 21. marts 1964 og udvidet teknisk forberedelseseksamen af 3. august 1965 samt Afsluttende prøver i folkeskolen — Normer og krav I og II — er der således indført en prøveforberedende undervisning, der fører frem til statskontrollerede prøver svarende til folkeskolens 9. og 10. klasseprøver.

Den prøveforberedende undervisning er i praksis trådt i stedet for den 2-årige ungdomsskole, der i 1960 blev indført som et alternativ til enten 8. klasse eller 9. klasse i folkeskolen.

Inden for den erhvervsprægede ungdomsskole er det især landbrugslinjen, der har vundet udbredelse. Denne linje er oprettet i samtlige landets amter på nær Københavns amt og samler ca. 2.500 unge om året.

Det pædagogiske arbejdsudvalg har i nært samarbejde med uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere og de respektive brancheudvalg udarbejdet undervisningsplaner for en transportlinje, en bygge- og anlægslinje samt en beklædningsindustri-linje. Disse undervisningsplaner er efter gennemført forsøgsundervisning endelig godkendt af de pågældende brancheudvalg og uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere. Pædagogisk arbejdsudvalg har endvidere efter en forsøgsundervisning udarbejdet

et skitseforslag til en tekstilindustrilinje, ligesom man har arbejdet med forslag til undervisningsplaner for husligt prægede erhverv.

På baggrund af den udvikling, der har fundet sted siden 1960, og med udgangspunkt i betænkningen fra pædagogisk arbejdsudvalg, foreslås en række ændringer og forbedringer af vilkårene for ungdomsskolen, der kan sikre dens fortsættelse og udbygning.

Til § 1.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 1, stk. 1. Med den ændrede formulering har man ikke tilset nogen realitetsændring.

Det er tanken, at undervisningen som hidtil skal være tilrettelagt for unge mellem 14 og 18 år.

Til stk. 2.

Efter gældende lovs § 2, a), skal eleverne ved skoleårets begyndelse være ude over den undervisningspligtige alder.

Man finder det mere hensigtsmæssigt i lovteksten at benytte formuleringen 14 år og i en bekendtgørelse at fastsætte regler om, at elever, der har påbegyndt skolegangen på et tidligt tidspunkt, kan deltage i ungdomsskolens undervisning, selv om de ikke er fyldt 14 år, blot de har modtaget en undervisning svarende til hovedskolens syv første klasser.

For så vidt angår de erhvervsmæssige grunduddannelser har elever efter gældende lovs § 2, c), nr. 2, først kunnet deltage ét år efter undervisningspligtens ophør, d. v. s. fra 15 års alderen.

Man understreger, at de erhvervsmæssige grunduddannelser skal være tilrettelagt for unge, der ikke samtidig deltager i anden skoleuddannelse, og man mener, at modne 14-årige, som er udskrevet af folkeskolen, i særlige tilfælde bør have adgang til at deltage i denne del af ungdomsskolen.

Efter gældende lov kan den godkendende myndighed (henholdsvis amsundingsnævnet og direktoratet for ungdomsundervisningen) dispensere fra aldersgrænsen 18 år for elever, der har påbegyndt en flerårig undervisning inden det 18. år.

Det er ønskeligt, at denne dispensationsbestemmelse afløses af generelle regler, således at denne ret udstrækkes til også at omfatte unge, der forgæves har forsøgt at påbegynde en undervisning i ungdomsskolen, inden de er fyldt 18 år.

18-årsgrænsen bør i det hele administreres så smidigt, at der bliver mulighed for dels at modtage de elever, der uanset at de er fyldt 18 år, i modenhed passer ind i ungdomsskolens miljø, dels at etablere et samarbejde med fritidsundervisningen

for voksne inden for den prøveforberedende undervisning og specialundervisning.

Til § 2.

Bestemmelsen svarer til § 2, c) i gældende lov, hvorefter ungdomsskolen kan have følgende former:

- 1) En et- eller flerårig almen ungdomsskole.
- 2) En et- eller flerårig erhvervspræget ungdomsskole.
- 3) En 2-årig ungdomsskole svarende til folkeskolens 8. hovedskoleklasse eller 9. klasse.
- 4) En ungdomskostskole.

Den nuværende opdeling i 4 ungdomsskoleformer foreslås ændret således, at undervisningen i højere grad opdeles efter dens indhold og sigte, medens ungdomsskolen betragtes som en helhed.

Til stk. 1.

ad nr. 1. Almene ungdomsskolekursus svarer til gældende lovs § 2, c), nr. 1, almen ungdomsskole.

Den gældende ordning, hvorefter alle emner, for hvilke der kan opstilles en undervisningsplan, og hvori der kan gives en egentlig undervisning, kan forekomme i den almene ungdomsskole, foreslås bibeholdt.

Ifølge gældende lovs § 2, c), nr. 1, skal en almen ungdomsskole omfatte mindst 144 timer, idet der dog er adgang til at indrette undervisning med 72 timer i kommuner, hvor der ikke er mulighed for at opnå tilslutning til en skole med 144 timer.

I praksis har dispensationsbestemmelsen navnlig fundet anvendelse over for særlige elevgrupper, f. eks. elever, der samtidig deltager i anden form for undervisning.

Under hensyn til, at det drejer sig om en forholdsvis stor del af ungdomsskolens elever, foreslås i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalg de gældende bestemmelser ændret, således at et alment ungdomsskolekursus skal omfatte mindst 72 timer, hvoraf mindst 24 timer skal anvendes til ungdomsorientering, jfr. stk. 2. Det er således elevernes deltagelse i undervisningen, der kan begrænses til 72 timer, og ikke omfanget af kommunens tilbud, jfr. bemærkningerne til § 6.

Den gældende lovs bestemmelse om, at undervisningen i hvert fag skal omfatte mindst 24 timer, foreslås opretholdt, idet der dog altid skal være et rimeligt forhold mellem undervisningens indhold, målsætning og omfang.

ad nr. 2. Efter gældende lovs § 26 kan der, hvor særlige forhold gør det påkrævet, efter de almindelige for ungdomsskolen eller aftenskolen fastsatte

regler ydes tilskud til skoleformer, der efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte retningslinjer forbereder til eksamen.

Ved undervisningsministeriets bekendtgørelse af 21. marts 1964 om teknisk forberedelseseksamen blev der åbnet mulighed for at tage teknisk forberedelseseksamen i enkelte fag ad gangen i ungdomsskolen. Denne adgang har, da undervisningens indhold og den afsluttende prøve i de af nævnte eksamen omfattede fag — dansk, regning, matematik, naturlære, engelsk og tysk — svarer til indholdet af folkeskolens 8. hovedskoleklasse og 9. klassens undervisning og prøve i samme fag, åbnet mulighed for i en vis udstrækning at gennemføre en enkeltfagsundervisning, der med hensyn til indhold og rettigheder svarer til det pågældende fag ved den statskontrollerede prøve efter folkeskolens 9. klasse.

Endvidere er der etableret prøveforberedende undervisning i fagene maskinskrivning og latin samt kurset moderne husførelse med afsluttende prøve svarende til de i folkeskolens 9. klasse afholdte prøver, for latins vedkommende svarende til „den lille latinprøve“.

Med undervisningsministeriets bekendtgørelse af 3. august 1965 om udvidet teknisk forberedelseseksamen har man fået mulighed for efter samme retningslinjer som for teknisk forberedelseseksamen at tage udvidet teknisk forberedelseseksamen inden for ungdomsskolens rammer.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalg foreslås, at den bestående adgang til at etablere en 2-årig ungdomsskole med mindst 480 timer årlig og med indhold og rettigheder svarende til folkeskolens 8. hovedskoleklasse og 9. klasse bevares og udvides til også at omfatte folkeskolens 10. klasse.

Endvidere foreslår man, at der generelt skabes mulighed for at etablere prøveforberedende undervisning som enkeltfagsundervisning, ligesom der må være adgang til at etablere særlige forberedelseskursus omfattende alle de i en eksamen indgående fag. Omfang og indhold såvel af undervisningen som de afsluttende prøver bør ikke fastsættes i loven, men det må anses for et selvfølgeligt krav til den prøveforberedende undervisning, at undervisningen gennemføres i overensstemmelse med de for vedkommende fag og prøve fastsatte bestemmelser.

Ifølge § 16 i bekendtgørelse af 21. marts 1964 om teknisk forberedelseseksamens tilrettelæggelse forstås denne eksamen af en af undervisningsministeriet nedsat eksamenskommission, for hvilken under-

visningsdirektøren for folkeskolen og seminarierne er formand. Medlemmerne beskikkes for 3 år ad gangen efter indstilling af kontaktudvalget vedrørende undervisningsspørgsmål.

I kommissionen er:

direktoratet for folkeskolen og seminarierne,
direktoratet for ungdomsundervisningen,
direktoratet for erhvervsuddannelserne og
forsvarets civilundervisning
repræsenteret.

Pædagogisk arbejdsudvalg har stillet forslag om nedsættelse af et prøveudvalg til at forestå såvel statskontrollerede prøver og realeksamen som teknisk forberedelseseksamen af følgende grunde:

1) Ungdomsskolens prøveforberedende undervisning sigter i første række mod statskontrollerede prøver i enkeltfag og i anden række på sammenstyknings til teknisk forberedelseseksamen eller forberedelse til handelsskolerne. Man har endvidere givet muligheder for statskontrollerede prøver i en række fag, der ikke peger mod teknisk forberedelseseksamen.

2) Opgaverne i skriftlig matematik er identiske for realeksamen og udvidet teknisk forberedelseseksamen.

3) Indførelsen af forberedelseskursus omfattende også andre fagområder end de til teknisk forberedelseseksamen svarende.

4) De i lovforslaget vedrørende efterskolerne indeholdte bestemmelser vedrørende statskontrollerede prøver.

Da der imidlertid i lov om folkeskolen § 13, stk. 5, og § 22 er hjemmel for undervisningsministeren til at nedsætte et sådant prøveudvalg eller eksamenskommission, finder man det unødvendigt at optage bestemmelse herom i nærværende lovforslag.

ad nr. 3. Gældende lovs § 2, c), nr. 2, omhandler den erhvervsprægede ungdomsskole. I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling foreslås denne undervisning benævnt „erhvervs-mæssige grunduddannelser“.

Der tænkes i første række på en undervisning, der kan indgå som led i undervisning af voksne ikke-faglærte arbejdere.

Endvidere kan også andre områder af arbejdsmarkedet komme i betragtning.

Betimeligheden af, at undervisningen indrettes

som dagundervisning i samlet tidsrum, understreges, jfr. bemærkningerne til § 3.

Ifølge gældende lovs § 2, c), nr. 2, skal indholdet af den erhvervsprægede ungdomsskole fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med arbejdsministeren.

I det pædagogiske arbejdsudvalg har der deltaget to repræsentanter for uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere, ligesom der ved udarbejdelsen af undervisningsplanerne har været en nær kontakt til såvel uddannelsesrådet som de respektive brancheudvalg. Dette samarbejde har resulteret i, at uddannelsesrådet for ikke-faglærte har godkendt en række undervisningsplaner, der er optaget i den af pædagogisk arbejdsudvalg udarbejdede vejledning for ungdomsskolen.

Det må anses for nødvendigt, at de erhvervmæssige grunduddannelser gennemføres i overensstemmelse med de for de enkelte erhvervsområder fastlagte undervisningsplaner, idet uddannelsen skal kunne indgå som et første trin i videreuddannelserne af voksne ikke-faglærte arbejdere og andre tilsvarende uddannelser på arbejdsmarkedet. Det foreslås derfor i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling, at der nedsættes dels et kontaktudvalg mellem undervisningsministeriet (direktoratet for ungdomsundervisningen) og arbejdsministeriet (uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere), dels en række linjeudvalg for de enkelte erhvervmæssige grunduddannelser, jfr. § 82.

Da man ikke umiddelbart kan etablere alle linjer inden for de erhvervmæssige grunduddannelser, foreslås det, at undervisningsministeren afgør omfanget af og tidspunktet for kommunernes forpligtelse for så vidt angår de erhvervmæssige grunduddannelser, idet det bemærkes, at elevtallene for de enkelte hold må afhænge af de godkendte undervisningsplaner, der ofte vil forudsætte en instruktør for hver 8 elever samt en lokaleindretning baseret på 8 elever.

ad nr. 4. Ifølge gældende lovs § 6, stk. 1, er der adgang til at etablere specialundervisning for særlige grupper af elever på hold med mindst 4 elever i gennemsnit.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling foreslås specialundervisning inden for ungdomsskolens rammer for følgende kategorier af handicappede: læsereターderede, bevægelseshæmmede, døve og svagthørende, blinde og svagtseende, talehæmmede og intelligensretårderede.

Man ønsker at understrege, at ungdomsskolen har

en naturlig opgave i at fortsætte folkeskolens bestræbelser med specialundervisning. Ved specialundervisning vil det være naturligt, at man dispenserer fra 18 års grænsen, jfr. bemærkningerne til § 1, stk. 2.

Til stk 2.

Efter gældende lovs § 2, c), nr. 1, skal der i den almene ungdomsskole i en del af timerne gives en erhvervs- og samfundsbetonet undervisning, der er tilrettelagt med de unges egne problemer som udgangspunkt.

Siden den første ungdomsskolelov — lov af 4. juni 1942 om ungdomsskoler for den ufaglærte ungdom — er der sket væsentlige ændringer af faget i omfang og i indhold.

Fra det oprindelige krav om, at mindst halvdelen af timerne skulle anvendes til praktisk betonet undervisning, afpasset efter de hovedbeskæftigelser, der kunne regnes at stå åbne for de unge i erhvervslevet, har faget udviklet sig til den nuværende ordning, hvor det i lovteksten udtrykkelig angives, at undervisningen skal tilrettelægges med udgangspunkt i de unges egne problemer, og at undervisningen skal omfatte erhvervsorientering.

Omfanget af undervisningen er for ungdomsskolekurser på 144 timer fastsat til mindst 36 timer og for ungdomsskolekurser på 72 timer til mindst 24 timer.

Efter en indgående drøftelse foreslår pædagogisk arbejdsudvalg, at faget opretholdes som et selvstændigt obligatorisk fag i tilknytning til al undervisning i ungdomsskolen.

Med hensyn til benævnelsen af faget finder man, at den nuværende: „Erhvervs- og samfundsbetonet undervisning“ bør erstattes af benævnelsen: „Ungdomsorientering“, idet denne i højere grad angiver, at orienteringen skal gives med udgangspunkt i de unges egne problemer.

Med hensyn til det antal timer, der skal anvendes til denne undervisning, finder man det forsvarligt at foreslå, at dette fastsættes til mindst 24 timer årlig.

Til stk. 3.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 43, men ved at flytte bestemmelsen til ungdomsskolens indholdsparagraf ønsker man at understrege, at den supplerende fritidsvirksomhed, såvel ungdomsklubben som lejrskolen og andre fritidsarrangementer, er en integrerende del af ungdomsskolens samlede virksomhed.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer til det i gældende lovs § 2, c), herom anførte.

Til stk. 2.

Efter gældende lovs § 27 kan en ungdomsskoleundervisning helt eller delvis gives i kostskoleform i et sammenhængende tidsrum af mindst en uges varighed. I henhold til denne bestemmelse har i langt de fleste tilfælde en del af den erhvervsprægede ungdomsskoles landbrugslinje været tilrettelagt i kostskoleform på en række landbrugsskoler, idet der på disse dels var det nødvendige undervisningsudstyr, dels kvalificerede lærerkrafter.

På tilsvarende måde er en del af undervisningen i kurset „Moderne husførelse“ mange steder afviklet i kostskoleform.

Det er en afgørende forudsætning for etablering af de erhvervs-mæssige grunduddannelsers forskellige linjer, at en del af — eller hele — denne undervisning kan tilrettelægges under kostskolelignende former af hensyn til en omfattende centralisering og rationel udnyttelse af undervisningslokaler og udstyr.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling foreslås, at der ikke fastsættes noget minimum for omfanget af undervisning i kostskoleform, således at der også skabes mulighed for undervisning i f. eks. en week-end.

Til stk. 3.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 2, c), nr. 4.

Til § 4.

Udover de i § 2 fastsatte bestemmelser for de enkelte dele af ungdomsskolens virksomhed er der en række generelle krav, som man af oversigtsmæssige grunde har valgt at samle i én paragraf.

ad nr. 1. Bestemmelsen er ny, idet det efter gældende lov ikke er nogen betingelse, at der er en leder ved en ungdomsskole. I praksis har der dog altid været en leder for en ungdomsskole. Man ønsker naturligt at understrege, at denne leder skal være både pædagogisk og administrativt kvalificeret, ligesom man ønsker, at han skal være leder af ungdomsskolens samlede virksomhed, herunder fritidsvirksomheden. Ved den prøveforberedende undervisning stilles der særlige krav til lederen for så vidt angår kendskab til tilrettelæggelse af prøver, føring af eksamensprotokoller m. v.

Kvalifikationskravet må ses i relation til den i § 10, stk. 5, omhandlede instruks.

ad nr. 2. Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 2, b). Til sikring af, at der foregår en egentlig

undervisning, finder man det af afgørende betydning, at der, allerede før undervisningen tilbydes, foreligger en undervisningsplan, jfr. § 6.

ad nr. 3. Svarer til gældende lovs § 2, d), idet der dog i forslaget er medtaget en parallel bestemmelse om medarbejderne ved fritidsvirksomheden.

For så vidt angår lærernes kvalifikationer ved den prøveforberedende undervisning må det præciseres, at de skal have de fornødne forudsætninger for at undervise og endvidere særlig uddannelse eller grundige undervisningserfaringer i vedkommende fag eller fagkombination. Hvor der til undervisning til en prøve eller eksamen kræves særlige lærerkvalifikationer, må det endvidere være et krav, at den pågældende lærer skal kunne godkendes af vedkommende uddannelses normale undervisnings-tilsyn.

Specialundervisningens lærere skal gennem særlig uddannelse have kvalificeret sig til den pågældende form for specialundervisning. I tilfælde, hvor der på Danmarks Lærerhøjskole er etableret undervisning i den pågældende form for specialundervisning, må det kræves, at læreren enten har deltaget i denne undervisning og har bestået de i tilslutning hertil eventuelt etablerede prøver eller kan dokumentere at have gennemgået en uddannelse svarende hertil.

Foreligger der ikke særlige læreruddannelser for en bestemt form for specialundervisning, må spørgsmålet om lærerens godkendelse i hvert enkelt tilfælde forelægges for direktoratet for ungdomsundervisningen, der træffer afgørelse efter forhandling med undervisningsinspektøren for specialundervisningen.

ad nr. 4. Bestemmelsen er ny og må ses i forbindelse med forslagets § 9 og bemærkningerne hertil.

ad nr. 5. I henhold til gældende lovs § 23 er undervisningen i ungdomsskolen vederlagsfri, ligesom der heller ikke kan kræves et indskrivningsgebyr el. lign.

Man foreslår gældende lov opretholdt, således at der heller ikke i fremtiden kan afkræves deltagere i ungdomsskolens undervisning betaling under nogen form. Ekskursioner i forbindelse med undervisningen skal ligeledes være gratis. Dette gælder både de 14-17-årige og dem, der på grund af umodenhed eller til færdiggørelse af en påbegyndt flerårig uddannelse deltager i ungdomsskolen ud over det fyldte 18. år.

ad nr. 6. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 22, idet man dog ikke ønsker at opretholde den nugældende bestemmelse om ministerens mulighed for i ganske særlige tilfælde at lade eleverne udrede en del af udgiften til fornødent undervisnings-

materiel. I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indtilling finder man det imidlertid rimeligt, at der fortsat er mulighed for at lade elever, der ønsker materiale ud over det fornødne (f. eks. særligt dyre stoffer til kjolesyning eller ekstra dyre træsorter i forbindelse med kursus i træbearbejdning), selv afholde udgiften.

ad nr. 7. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 27, i henhold til hvilken elevernes hjemstedkommune udreder udgifterne i forbindelse med elevernes deltagelse i ungdomsskoleundervisning, der gives under kostskolelignende former, herunder udgifterne til elevernes ophold og forplejning. For så vidt angår ungdomskostskolerne er det i bekendtgørelse nr. 375 af 31. oktober 1960, II, B, 3, fastsat, at ophold normalt er gratis for eleverne. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 8, stk. 2, in fine.

ad nr. 8. For elever, der efter gældende lov har gennemgået ungdomsskoleundervisning, udfærdiges i henhold til § 10, stk. 3, et bevis. Med hjemmel i denne bestemmelse har direktoratet for ungdomsundervisningen ladet udfærdige et bevis, der anskaffes ved kommunal foranstaltning, til brug ved godkendt ungdomsskoleundervisning.

Man finder det af væsentlig betydning, at der fortsat hjemles pligt for ungdomsskolens myndigheder til at udfærdige bevis for deltagelse i undervisningen samt for beståede prøver, og foreslår på linje med pædagogisk arbejdsudvalg, at de gældende bestemmelser herom opretholdes, således at beviset fortsat anskaffes ved kommunal foranstaltning.

ad nr. 9. Bestemmelsen, der er ny, må ses i sammenhæng med bestemmelserne i §§ 11-15, hvorefter lønningerne fremtidig foreslås fastsat efter ensartede principper for samtlige ungdomsskoler, således at de hverken må være højere eller lavere end fastsat.

ad nr. 10. Efter gældende lovs § 17, stk. 2, yder elevernes hjemstedskommuner efter regler, der er fastsat af undervisningsministeren, tilskud til elevernes befordring i anledning af deltagelse i ungdomsskoleundervisning. De nærmere regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 375 af 31. oktober 1960, I, E, 8 (s. 8). Efter disse regler ydes tilskud kun, når den samlede strækning, eleverne skal tilbagelægge, er mindst 14 km.

Disse regler foreslås opretholdt, idet man dog finder, at der bør være mulighed for at yde tilskud til handicappede elevers befordring, også når der er tale om mindre afstande end 14 km.

Til § 5.

§§ 5, 6 og 7 træder i stedet for gældende lovs § 1, stk. 2, idet man for at uddybe kommunernes forpligtelser med hensyn til ungdomsskolen har delt bestemmelserne op i 3 paragraffer.

Til stk. 1.

Man foreslår, at kommunens forpligtelse til at sørge for, at alle kommunens unge mellem 14 og 18 år har adgang til ungdomsskoleundervisning, understreges, men at det samtidig gøres klart, at den enkelte kommune kan gå i samarbejde med andre kommuner om etableringen af ungdomsskolen, idet et sådant samarbejde som regel er nødvendigt for at kunne skabe en differentieret ungdomsskoleundervisning.

Man har ikke som i folkeskoleloven stillet forslag om oprettelse af skoleforbund på dette undervisningsområde, da man ikke hidtil har haft adgang hertil, og man under hensyn til den forestående ændring af den kommunale struktur ikke finder det hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at stille forslag om en sådan nydannelse.

Afgørelsen af, om et samarbejde skal etableres, beror på kommunalbestyrelsen.

Nærmere regler for samarbejdet mellem kommunerne vil blive fastsat af undervisningsministeren efter forhandling med indenrigsministeren.

Til stk. 2.

Bestemmelsen er ny. Det foreslås i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs ønske om mulighed for en større centralisering og koordinering, at den enkelte kommune i samråd med amsnævnet for fritidsundervisning udarbejder en egentlig plan over ungdomsskoleordningen i kommunen. En sådan plan vil også tjene til at stabilisere ungdomsskolevirksomheden og skabe kontinuitet fra år til år.

Planen bør rumme bestemmelser om, på hvilken måde kommunen agter at opfylde sin forpligtelse i henhold til stk. 1, om man etablerer egen ungdomsskole eller går i samarbejde med andre kommuner om fælles ungdomsskole. For så vidt flere kommuner etablerer en fælles ungdomsskole, må planen for den enkelte kommune indeholde bestemmelser om vilkårene for samarbejdet, herunder de økonomiske betingelser, opsigelsesfrister m. v.

I den af pædagogisk arbejdsudvalg udarbejdede undervisningsvejledning er der i VII. hovedafsnit, om planlægning og ledelse, givet anvisninger på, hvorledes et samarbejde mellem 2 eller flere kommuner kan etableres, jfr. s. 335-338.

For de kommuner, der selv etablerer ungdomsskole, bør planen endvidere indeholde bestemmelser

om lederens ansættelsesforhold samt ungdomsskolens lokalesituation.

Eventuelle ungdomskostskoler bør også være indeholdt i planen for den enkelte kommune.

Det er nødvendigt, at amtsnævnet er med ved selve udarbejdelsen af planen og ikke blot efterfølgende skal tage stilling til godkendelsen, idet man må sikre sig en fornuftig koordinering inden for det enkelte amt, samt for så vidt angår de erhvervs-mæssige grunduddannelser mulighed for hensigtsmæssig centralisering også på landsdels- og landsplan.

Til stk. 3.

Man finder det rimeligt, at kommunen kan løse en del af sine ungdomsskoleforpligtelser — f. eks. Moderne Husførelse og anden husgerningsundervisning, som i dele af landet traditionelt har været oprettet og drevet af husholdningsorganisationerne — ved hjælp af private ungdomsskoler, som optages på planen over kommunens ungdomsskoleordning, hvorved kommunen også påtager sig økonomisk forpligtelse for disse private ungdomsskoler, jfr. § 17.

Til § 6.

Bestemmelsen er delvis ny og i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling, idet der foreslås, at forslaget til den undervisning, som man agter at tilbyde de 14-17-årige, forud for udsendelsen skal godkendes i amtsnævnet for fritidsundervisningen, som herved kan sikre, at der tilbydes alle unge en differentieret undervisning, hvorved bemærkes, at en kommune ikke opfylder sine ungdomsskoleforpligtelser i henhold til § 5, stk. 1, ved blot at udarbejde forslag om et enkelt fag eller en snæver og ensidig emnekreds. Hvis dette forekommer, kan amtsnævnet beslutte, at de kommunale tilbud skal udvides.

Af hensyn til denne koordinering må amtsnævnet kunne fastsætte en tidsfrist, inden for hvilken kommunernes forslag skal fremsendes til amtsnævnet.

Bestemmelsen i sidste punktum træder i stedet for gældende lovs § 10, stk. 2, og svarer i det væsentlige til 3. afsnit i det pågældende stykke. Tilbuddet bør indeholde detaljerede oplysninger om ungdomsskolens omfang og indhold samt tidspunkt for undervisningen. De to øvrige afsnit i gældende lovs § 10, stk. 2, foreslås udeladt; ifølge det første af de to afsnit tilstiller kommunalbestyrelsen ungdomsnævnet årlige fortegnelser over de i kommunen hjemmehørende unge mellem 14 og 18 år, om muligt med angivelse af deres beskæftigelse. En dertil svarende bestemmelse vil blive medtaget i gennemførelsesbekendtgørelsen.

I henhold til andet afsnit i det pågældende stykke er kommunalbestyrelsen berettiget og — efter anmodning fra nævnet — forpligtet til fra eksamensskoler, handelsskoler og tekniske skoler at indhente oplysning om, hvilke elever mellem 14 og 18 år der besøger skolerne. Denne bestemmelse har i mange tilfælde været umulig at efterkomme for kommunerne, ikke mindst efter omlægningen og centraliseringen af lærlingeundervisningen, hvor de 14-17-årige i den enkelte kommune kan være spredt over et anseligt antal skoler.

Til § 7.

Bestemmelsen træder delvis i stedet for gældende lovs § 1, stk. 2.

Det understreges, at forpligtelsen til at iværksætte ungdomsskoleundervisning refererer sig til det fag eller den fagkombination, som de unge har meldt sig til i henhold til det i § 6 omtalte tilbud.

For så vidt angår de almene ungdomsskolekursus og den prøveforberedende undervisning er der ikke forslag om ændringer i det elevtal, der skal udløse en oprettelsespligt.

For så vidt angår de erhvervs-mæssige grunduddannelser henvises til bemærkningerne til § 2, stk. 1, nr. 3.

Til stk. 2.

Henvisningspligten refererer naturligt også til det fag eller den fagkombination, som de unge har meldt sig til. De i stk. 1 anførte elevtal er således også normgivende for kommunens adgang til at oprette ungdomsskoleundervisning.

Til stk. 3.

Bestemmelsen er delvis ny og svarer naturligt til stk. 2.

Sidste punktum træder i stedet for gældende lovs § 14, stk. 2, 2. afsnit, og må ses i relation til forslaget § 5, stk. 1, om kommunens pligt til at skabe mulighed for ungdomsskolevirksomhed.

Hjemstedskommunens betalingsforpligtelse gælder såvel undervisningen som den tilknyttede fritidsvirksomhed og alle de hermed forbundne udgifter, herunder befordringsudgifter og udgifter i forbindelse med undervisning i kostskoleform.

Til § 8.

Bestemmelsen er i overensstemmelse med de af pædagogisk arbejdsudvalg fremførte ønsker og træder i stedet for gældende lovs § 1, stk. 3 og 4, i henhold til hvilke de unge har ret til at oppebære fuld arbejdsfortjeneste under deltagelse i ungdomsskoleundervisning $\frac{1}{2}$ dag ugentlig eller i et dertil svarende sammenhængende tidsrum, dog således at

lærlinge er undtaget, og bestemmelsen kun har gyldighed for vinterhalvåret for unge beskæftiget ved landbrug.

Til stk. 1.

I forhold til gældende friftermiddagsbestemmelse er de unges ret til frihed begrænset til kun at omfatte arbejdsfrihed til at deltage i erhvervmæssig grunduddannelse inden for det arbejdsområde, hvor den pågældende er beskæftiget, således at deltagelse i et andet arbejdsområdes erhvervmæssige grunduddannelse eller i den almene eller prøveforberedende undervisning i ungdomsskolen falder uden for bestemmelsen. Man har ikke inden for det indsnævrede område, som forslaget vedrører, opretholdt en fast tidsmæssig grænse for friheden, idet denne må afpasses efter det af brancheudvalgene i samarbejde med ungdomsskolens myndigheder fastsatte fornødne omfang og indhold af den pågældende erhvervmæssige grunduddannelse.

Af hensyn til de unges uddannelse har pædagogisk arbejdsudvalg i sin betænkning henstillet, at arbejdsmarkedets parter eller andre interesserede grupper samarbejder med direktoratet for ungdomsundervisningen om opbygningen af den erhvervmæssige grunduddannelse for det pågældende område samt i branchens eller arbejdsområdets aftaler eller ungarbejderoverenskomster henviser til ungdomsskolens erhvervmæssige grunduddannelse.

I tilslutning hertil bør undervisningsministeren kunne pålægge de unge en pligt til at deltage i den for vedkommende arbejdsområde arrangerede undervisning, når dette indstilles af de pågældende organisationer.

Det understreges, at de erhvervmæssige grunduddannelser står åbne også for unge, der ikke beskæftiges inden for vedkommende arbejdsområde.

Til stk. 2.

Gældende lovs bestemmelser om arbejdsfrihed en halv ugentlig dag med fuld løn har ikke fået den tilsigtede betydning. Bestemmelsen om frihed med fuld løn tilgodeser endvidere kun de unge, der er heltidsbeskæftigede, medens der ikke ydes økonomisk hjælp til de unge, der kun har beskæftigelse i en del af året, eller til dem, der ønsker at deltage i et ungdomsskolekursus i forbindelse med et erhvervs- eller arbejdspladsskifte.

Pædagogisk arbejdsudvalg mener ikke, at man ud over pligten til at give den unge fri, jfr. bemærkningerne til stk. 1, i praksis kan realisere en pligt for arbejdsgiveren til at yde den unge fuld arbejds-løn under deltagelse i ungdomsskoleundervisningen.

Man foreslår herefter i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling, at der ind-

føres en ordning, hvor godtgørelse ydes de unge under deltagelse i de erhvervmæssige grunduddannelser i ungdomsskolen efter samme regler, som gælder for ydelse af godtgørelse fra det offentlige til deltagelse i kurser under loven om erhvervmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

I henhold til arbejdsministeriets bekendtgørelse af 20. oktober 1960 om adgang til uddannelsesforanstaltninger for ikke-faglærte arbejdere og om vilkår under deltagelse kan der også til deltagere under 18 år ydes godtgørelse for tab af arbejdsfortjeneste eller arbejdsmuligheder svarende til arbejdsløshedsunderstøttelse med alle tillæg, dog således at understøttelse til de unge højst kan andrage følgende procentsatser af den for voksne hjemlede understøttelse:

For deltagere mellem 15 og 16 år: 50 pct.

For deltagere mellem 16 og 17 år: 65 pct.

For deltagere mellem 17 og 18 år: 80 pct.

Understøttelse kan dog i intet tilfælde ydes med mere end svarende til 90 pct. af de unges hidtidige løn.

Efter disse regler ydes kun understøttelse til deltagelse i mindst en hel dags samlet undervisning.

Bestemmelserne om godtgørelse til de unge i erhvervmæssig grunduddannelse i ungdomsskolen bør udformes så nær op ad bestemmelserne i loven om erhvervmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere som muligt.

Man finder, at understøttelse efter disse regler bør ydes de unge både til deltagelse i den for vedkommende branche tilrettelagte undervisning og til deltagelse i erhvervmæssig grunduddannelse i ungdomsskolen, der ligger uden for den pågældendes erhvervmæssige beskæftigelse. Såfremt den unge modtager en del af den erhvervmæssige grunduddannelse i kostskoleform, må en del af godtgørelsen kunne benyttes til delvis betaling af opholdet.

Til § 9.

I gældende lovs § 21 pålægges det kommunerne at stille lokaler til rådighed for ungdomsskolen og aftenskoler m. v.

I nærværende forslag finder man det praktisk at behandle de forskellige skoleformers lokalebehov hver for sig. Der foreslås derfor særskilte bestemmelser for lokaler m. v. til ungdomsskolen, til fritidsvirksomhed for børn og unge, til fritidsundervisning for voksne og til folkeuniversitetsvirksomhed.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling finder man, at en kommune må være forpligtet til at sørge for tilfredsstillende

lokaleforhold for ungdomsskolevirksomheden og afholde udgifterne derved. Kommunen må derfor påtage sig at tilvejebringe de nødvendige lokaler, om fornødent ved byggeri. Der henvises i denne forbindelse til bestemmelsen i folkeskolelovens § 63, hvorefter der ved skolebyggeri ydes statstilskud til et lokale, der er beregnet til undervisning af ungdom ude over den undervisningspligtige alder, en bestemmelse, der samtidig foreslås ændret, således at statstilskuddet forhøjes, når lokaler skal anvendes til ungdomsskoleundervisning i samarbejde mellem flere kommuner.

I nærværende forslag er ungdomsskolens fritidsvirksomhed behandlet i sammenhæng med dens undervisning. Ved siden af egnede lokaler nævnes derfor udendørsanlæg. Også her må kommunen være forpligtet til at tilvejebringe de fornødne anlæg.

Efter gældende lov skal lokaler stilles til rådighed med inventar og undervisningsmateriel. I forslaget anvendes udtrykket „fornødent udstyr“, der omfatter både inventar og undervisningsmateriel, herunder audio-visuelle hjælpemidler, og tager sigte både på skolelokaler og udendørsanlæg.

Til stk. 2.

Der er ikke i gældende lov optaget bestemmelse om, at statens skoler m. v. skal kunne stilles til rådighed for ungdomsskolen. I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling foreslås nu, at skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører staten, med fornødent udstyr skal kunne anvises til brug for ungdomsskolen. Det er en betingelse herfor, at kommunale anlæg ikke har kunnet anvises i tilstrækkeligt omfang, og at statens anlæg kun udnyttes i den udstrækning, dette er foreneligt med de formål, de i første række skal tjene. For så vidt de statslige anlæg ikke henhører under undervisningsministeren, kan anvisning kun finde sted efter regler, der er forhandlet med vedkommende fagminister.

Man finder det ikke rimeligt, at en kommune skal betale leje for benyttelse af statens anlæg. Derimod bør kommunen afholde de ekstraudgifter, som forandriges af benyttelsen.

Til stk. 3.

I henhold til gældende lovs § 21, stk. 2 og 3, skal tekniske skoler samt undervisningslokaler til erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere — i den udstrækning, de er oprettet med statsstøtte og skønnes passende til formålet — stilles til rådighed for ungdomsskolen. I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling ønsker man denne adgang udvidet til at omfatte

alle skoler, lokaler og udendørsanlæg, til hvis opførelse der ydes lån eller tilskud af staten. For så vidt angår anlæg, der ikke tidligere har været omfattet af bestemmelsen, finder man dog, at forpligtelsen kun vil kunne gøres gældende i forbindelse med fremtidig ydelse af lån eller tilskud fra staten.

Det må yderligere være en betingelse, at kommunale eller statslige anlæg ikke har kunnet anvises i tilstrækkeligt omfang, ligesom benyttelsen kun kan finde sted i den udstrækning, den er foreneligt med de formål, de private anlæg i første række skal tjene. For så vidt ydelse af lån eller tilskud til de private anlæg ikke henhører under undervisningsministeren, kan anvisning til brug for ungdomsskolen kun finde sted efter regler, der er forhandlet med vedkommende fagminister.

Kommunen må for benyttelse af de her omhandlede private anlæg betale en efter amtsnævnets skøn rimelig leje.

Til § 10.

Efter gældende lovs § 16, stk. 1, kan der ansættes en leder med et honorar, hvortil staten yder tilskud med halvdelen. Statstilskuddet kan dog højst udgøre 10 pct. af det beløb, der fremkommer ved at multiplicere antallet af skolens undervisningstimer i det forløbne skoleår med den til enhver tid gældende minimumsløn. Overstiger timetallet 200, kan tilskuddet højst udgøre 8 pct. af beløbet for det overskydende antal timer. Lederhonoraret udregnes i forhold til mindst 100 timer.

Som et led i ønsket om en udbygning af ungdomsskoleundervisningen og den dertil knyttede fritidsvirksomhed har man i lovforslaget pålagt lederen flere pligter, og man ønsker derfor — i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling — at sikre lederen ved de større skoler et højere vederlag. Dette har fundet udtryk ved, at den hidtidige begrænsning, hvorefter honoraret for undervisningstimer ud over 200 nedsættes fra 20 pct. til 16 pct., foreslås ophævet med den begrundelse, at de mellemstore og større ungdomsskoler har et mere differentieret undervisningsprogram og derfor stiller tilsvarende større krav til lederen.

Da det i bemærkningerne til lovforslagets § 4, nr. 1, er foreslået, at lederen af ungdomsskolen også skal være leder af den dertil knyttede fritidsvirksomhed, har man ligesom udvalget fundet det rigtigst ved beregningen af lederhonoraret at medtage det årlige antal løntimer for ledere og medarbejdere ved ungdomsskolens fritidsvirksomhed.

Endelig har man i overensstemmelse med udvalgets indstilling ligesom for lærerne stillet forslag

om en anciennitetsordning med alderstillæg på 20 pct. efter 3 års ledervirksomhed.

Til stk. 2.

Man har her, ligesom inden for fritidsundervisningen for voksne, stillet forslag om, at der ved de større skoler skal kunne ansættes en heltidsbeskæftiget leder for 3 år ad gangen med et honorar svarende til lærerlønningslovens 2.-4., 5. eller 6. lønningsklasse.

Der foreligger ikke indstilling fra pædagogisk arbejdsudvalg om dette forslag, men man er af den opfattelse, at der ud over muligheden for en deltidbeskæftiget leder efter stk. 1 eller en fast normeret leder efter stk. 3 kan være behov for en heltidsansat leder med et noget løsere tilknytningsforhold.

Man har ikke fundet det rigtigt i loven at opstille noget bestemt kriterium for, hvornår en sådan leder skal kunne ansættes, og hvor stor den pågældendes løn skal være, men har overladt det til ministeren at fastsætte de nærmere regler herfor.

Man anser det for ønskeligt, at en leder selv har undervisningstimer og/eller klubtimer i forbindelse med sin lederfunktion.

Man har undladt at henvise til 3. lønningsklasse, idet der normalt ikke vil være behov for en heltidsbeskæftiget ungdomsskoleleder i en kommune med landsbyordnet skolevæsen. Men der er intet til hinder for ansættelse af en heltidsleder i en sådan kommune, og det vil da også i vidt omfang være praktisk, hvor flere små kommuner i fællesskab driver en ungdomsskole. Der vil endog kunne blive tale om honorarer svarende til lønnen efter 5. eller 6. lønningsklasse alt efter skolens størrelse.

Til stk. 3.

Ligesom inden for aftenskolen er der efter gældende lovs § 20, stk. 6, mulighed for at ansætte heltidsbeskæftigede ledere ved de kommunale ungdomsskoler i normerede stillinger.

I modsætning til aftenskolen har man ved ungdomsskolen, der for langt den overvejende del er kommunal, i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling ønsket at bevare denne adgang til for kommuner at ansætte ledere af ungdomsskolen i faste på kommunens skoleplan for folkeskolen normerede stillinger.

De enkelte regler foreslås henskudt til nærmere af undervisningsministeren fastsatte bestemmelser, idet man dog i loven har ønsket at angive, hvilke lønningsmæssige placeringer der kan blive tale om. Ved afgørelsen af, i hvilken lønningsklasse stillingen kan normeres, bør udgangspunktet være antallet af 14-17-årige inden for ungdomsskolens område,

idet dog også omfanget af ungdomsskolearbejdet, herunder de supplerende fritidsforanstaltninger, bør indgå i vurderingen.

Ligesom efter stk. 2 vil der i særlige tilfælde også i kommuner med landsbyordnet skolevæsen kunne ansættes en leder med en lønning svarende til lærerlønningslovens 5. eller 6. lønningsklasse.

Ligesom for lærernes vedkommende stilles der ikke krav om, at lederen skal have lærereksamen el. lign. Det afgørende må være, om den pågældende skønnes at have de for ledelsen af en ungdomsskole fornødne kvalifikationer. I det omfang lederen skal have timer i folkeskolen, må han dog have lærereksamen el. lign.

Indstillingsretten forudsættes at tilkomme ungdomsskoleudvalget, idet der dog også, hvor lederen skal have timer i folkeskolen, må tilkomme skolekommissionen en indstillingsret.

Med hensyn til stillingens indhold må det fastslås, at det normalt er ønskeligt, at der tillægges lederen undervisningstimer i ungdomsskolen.

Man har ikke fundet det nødvendigt i lovteksten udtrykkelig at nævne, at der ikke ydes lederhonorar efter stk. 1 i forbindelse med denne ordning.

Ved bestemmelsen om, at lederen i det hele henføres under de for folkeskolens tjenestemænd gældende regler, har man ønsket at sikre den pågældende sædvanlig tjenestemandstatus, såsom ret til pension og efterindtægt for sig selv og sine efterladte. Det har derimod ikke været hensigten, at den pågældende i sin egenskab af leder af ungdomsskolen skal bringes ind under folkeskolens hele organisatoriske opbygning. Ungdomsskolelederens overinstans er som altid ungdomsskoleudvalget.

Til stk. 4.

I overensstemmelse med udvalgets indstilling har man som en nyordning foreslået tilvejebragt hjemmel for adgangen til at ansætte pædagogisk medhjælp for lederen af en ungdomsskole og den dertil knyttede fritidsvirksomhed, idet det dog overlades til ministeren at fastsætte de nærmere regler, herunder hvor store skolerne skal være, for at der kan ansættes medhjælp, og hvilken aflønning der i hvert enkelt tilfælde kan blive tale om.

Til stk. 5.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling ønsker man at fastslå, at der for lederen og dennes eventuelle medhjælp udfærdiges instruks, der bl. a. skal fremhæve de pligter, der påhviler de pågældende med hensyn til tilsyn med ungdomsskolens nærmere forhold, herunder at undervisnings- og timeplan overholdes, samt at de nødvendige dagbøger føres.

Til § 11.

De bestående regler for aflønning af ungdomsskolelærere findes i gældende lovs § 14, stk. 1, og § 18, stk. 2.

Der kan i det hele henvises til bemærkningerne til § 62 om timebetalingen m. v. i aftenskolen. Det pædagogiske arbejdsudvalg for ungdomsskolen har tilsluttet sig det af aftenskoleudvalgets flertal fremsatte forslag om lærernes aflønning.

Til stk. 3.

I overensstemmelse med det i § 62, stk. 3, anførte foreslås specialundervisning og prøveforberedende undervisning honoreret med et tillæg på 20 pct. Herudover ønskes også — i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling — undervisningen i ungdomsorientering honoreret med det nævnte tillæg, idet også denne undervisning stiller krav om særlige kvalifikationer.

Til § 12.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 14, stk. 1, 3. afsnit. Den ændrede affattelse er af redaktionel karakter, og der tilsigtes ikke hermed realitetsændringer.

Til stk. 2.

Efter gældende lovs § 14, stk. 1, 4. afsnit, ydes der ved undervisning i praktisk husgerning betaling for én time pr. gang ud over selve undervisningstiden, når læreren er til stede i et hertil svarende omfang. Pædagogisk arbejdsudvalg foreslår denne bestemmelse opretholdt samtidig med, at man foreslår faget Moderne Husførelse undtaget fra bestemmelsen om et særligt tillæg til timebetalingen i § 11, stk. 3. Det foreslås imidlertid, at der ydes lærerne i praktisk husgerning betaling for én time ekstra for hver 3 timers undervisning, uanset om de er til stede på undervisningsstedet eller ej, under hensyn til det særlige forberedelsesarbejde, der er forbundet med indkøb. Betalingen for den ekstra time foreslås ydet med den i § 13, stk. 1, anførte sats.

Til § 13.

Med hensyn til de lærere i ungdomsskolen, der virker som medarbejdere ved skolens fritidsvirksomhed finder man, ligesom pædagogisk arbejdsudvalg, den hidtidige ordning, hvorefter disse ledere for arbejdet med fritidsvirksomhed oppebærer samme løn som i ungdomsskolen, mindre rimelig, idet arbejdet i højere grad er af tilsynsmæssig end af undervisningsmæssig karakter, og der er således ikke på samme måde som for undervisningens vedkommende forbundet forberedelsesarbejde hermed.

Det foreslås derfor, at ungdomsskolelærere, der påtager sig et medarbejderskab ved ungdoms-

skolens fritidsvirksomhed, honoreres med en timeløn, der er reduceret med 20 pct. i forhold til begyndelsestimelønnen i ungdomsskolen, og at der ikke gives adgang til alderstillæg.

Til stk. 2.

Man har ikke ment at kunne følge udvalgets forslag om, at de øvrige medarbejdere skulle aflønnes efter timelønssatsen for ungdomsskolelærere med en reduktion på henholdsvis 20 eller 50 pct., afhængig af om de gennem uddannelse eller særlig erfaring har kvalificeret sig til arbejdet. Under hensyn til de konsekvenser, som en sådan ordning kunne få for medarbejderne inden for børne- og ungdomsforsorgens område, har man valgt at blive stående ved den hidtidige aflønningsform, hvorefter man anvender de lønningsregler, der er gældende for medarbejdere ved de i henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg §§ 65 ff. oprettede ungdomsklubber.

Til § 14.

Gældende lovs § 17 indeholder hjemmel for ydelse af statstilskud efter nærmere fastsatte regler til dækning af rejseudgifter, når der indrettes undervisning med tilrejsende lærere, jfr. § 17 i nærværende lovforslag.

Det er forudsat, at de af ministeren fastsatte regler for ydelse af godtgørelse for rejseudgifter m. v. følger de for statens tjenestemænd gældende regler for befordringsgodtgørelse samt nattillæg, dog således at den højeste sats for godtgørelse for benyttelse af eget befordringsmiddel ikke kommer til anvendelse.

Reglerne finder ikke anvendelse på de i § 13 omhandlede medarbejdere.

Til stk. 2.

Ved denne bestemmelse indføres som en nyordning, at lederen og dennes eventuelle medhjælp kan opnå befordringsgodtgørelse, når der skal føres tilsyn med flere undervisningssteder. Det er en forudsætning, at der kan tilvejebringes dokumentation for tilsynsbesøgene, f. eks. gennem skolens dagbog. De nærmere regler om ydelse af befordringsgodtgørelse til ledere og medhjælpere fastsættes af undervisningsministeren, og det forudsættes, at det i bestemmelserne herom fastslås, at der kun ydes befordringsgodtgørelse, når forholdene særlig taler derfor, herunder når der er en væsentlig afstand mellem undervisningsstederne.

Til § 15.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 19.

Det bemærkes, at da bestemmelsen alene angår ledere og lærere, er de i § 13, stk. 2, omhandlede medarbejdere ikke omfattet af bestemmelsen.

Til § 16.

Den her foreslåede bestemmelse svarer i det store og hele til gældende lovs § 20, stk. 1, 3 og 7, for så vidt angår ungdomsskolen. De tilsvarende bestemmelser for fritidsundervisningen for voksne findes i lovforslagets § 66.

I modsætning til gældende lovs § 20, stk. 3, 1. punktum, har man hensiktsfuldt de konkrete timeomregningsforhold til ministerens nærmere bestemmelse. Det forudsættes her, at den hidtidige omregning til folkeskoletimer i forholdet 3 : 4 ændres til forholdet 5 : 6, idet man ikke finder tilstrækkeligt grundlag for opretholdelse af en speciel omregningsregel afvigende fra den i § 11, stk. 1, for timelønsberegningen fastsatte.

Man har undladt at stille forslag om særlige regler for timetalsnedsættelser svarende til de i gældende lovs § 20, stk. 3, 2. punktum, indeholdte, idet man ved den ovennævnte omregning vil tilgodese disse forhold gennem et særligt omregningsforhold for ungdomsorientering, specialundervisning og prøveforberedende undervisning svarende til det i § 11, stk. 3, indeholdte forslag om 20 pct. tillæg til denne del af ungdomsskolens undervisning.

Bestemmelsen i gældende lovs § 20, stk. 2 om, at der kan oprettes faste lærerembeder på kommunens skoleplan, er udeladt, idet der efter de hidtidige erfaringer ikke synes at være behov for sådanne stillinger. Skulle der imidlertid vise sig behov for en sådan stilling, må denne kunne oprettes med hjemmel i det nu foreslåede stk. 1.

Man har ligeledes undladt at medtage en bestemmelse svarende til gældende lovs § 20, stk. 7, 2. punktum, med den deri indeholdte mulighed for oprettelse af skoleforbund for så vidt angår det til ungdoms- og aftenskoleundervisningen normerede lærerpersonale, idet den fornødne adgang hertil foreligger allerede efter det nu foreslåede stk. 1, og i øvrigt synes en sådan ordning at være uden praktisk betydning.

Endelig har man udeladt en bestemmelse svarende til gældende lovs § 20, stk. 8, idet det må anses som en selvfølge, at udgifterne til lærerlønnen afholdes i overensstemmelse med reglerne i lærerlønningenslovens § 44, d. v. s. med refusion fra statskassen som til folkeskolens almindelige lærerlønsudgifter, da der er tale om lærere medtaget på kommunens skoleplan for folkeskolen. Bestemmelsen er derfor overflødig.

Til stk. 2.

De her foreslåede bestemmelser, der svarer til gældende lovs § 20, stk. 4, hører naturligt hjemme i de henholdsvis for høj- og landbrugsskoler og for

husholdningsskoler gældende love og vil derfor ved førstkommende revision af disse blive søgt optaget heri.

Ved det nu stillede forslag har man udeladt time-talsbegrænsning og omregningsforhold i lovbestem-melsen, idet man finder det rimeligst at hen-skyde dette til ministerens nærmere fastsættelse. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring i forhold til de nugældende regler.

Til § 17.

Bestemmelsen i stk. 1 er ny, men svarer til hidtil gældende praksis og pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling.

Man har fundet det rimeligt at skabe lovmæssig hjemmel for denne praksis og samtidig at fremhæve, at det er afgørende for kommunens forpligtelse til forlods at afholde ungdomsskolens driftsudgifter, at skolen er optaget på den i henhold til § 5, stk. 2, godkendte skoleplan. Dette vil medføre, at forpligtelsen også vil omfatte private ungdomsskoler, der ved optagelse på planen indgår i de i kommunen fastlagte rammer for den samlede ungdomsskolevirksomhed. Det er i forslaget præciseret, at kommunens forpligtelser vedrører både den egentlige ungdomsskoleundervisning og ungdomsskolens fritidsvirksomhed.

For ikke i stk. 1 at give et forkert indtryk af byrdefordelingen har man i sidste punktum omtalt, at stat og skolefond yder tilskud til kommunens udgifter. Heraf fremgår, at kommunens betalingsforpligtelse i henhold til 1. punktum for en dels vedkommende alene er en forpligtelse til foreløbig at udbetale.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer til princippet i gældende lovs § 14, stk. 2 og § 15, stk. 2. I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning tilsigtes, at der så vidt muligt ydes tilskud med ensartede procentsatser, og som konsekvens heraf foreslås reglen i gældende lovs § 14, stk. 2, hvorefter staten og skolefonden yder tilskud med 85 pct. af timebetalingen ved dagungdomsskoler, ophævet, således at der til disse udgifter ydes tilskud efter samme regler, som gælder for ungdomsskolens timebetaling i almindelighed.

Til stk. 3.

ad nr. 1. I henhold til den her foreslåede bestemmelse ydes tilskud fra staten med $\frac{2}{3}$ af følgende udgifter ved ungdomsskolen og dennes fritidsforanstaltninger:

- lederhonorar,
- lønning af klubmedarbejdere,

F. t. l. om fritidsundervisning m. v.

befordringsgodtgørelse til ledere, medhjælp og lærere.

De foreslåede bestemmelser, der er i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning, svarer i det væsentlige til gældende lovs § 16, stk. 1, § 17, stk. 1 og § 43, stk. 1. Man foreslår dog i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling, at statstilskuddet til lederhonorar af hensyn til den tilstræbte ensartethed sættes op fra 50 pct. til $\frac{2}{3}$, og at der skabes hjemmel for statstilskud til befordringsgodtgørelse til ledere og medhjælp, der fører tilsyn med flere undervisningssteder.

ad nr. 2. Bestemmelsen er ny. I forbindelse med specialundervisning vil der være behov for skolepsykologisk rådgivning. Honorarerne hertil fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med økonomiministeren. Der tænkes i denne forbindelse ikke på den rådgivning, skolepsykologer giver ved førstehenvielse til ungdomsskolens specialundervisning, idet man finder, at en sådan henvisning må være en del af skolepsykologernes, herundersærkonsulenternes, normale arbejdsområde.

ad nr. 3. Bestemmelsen svarer i princippet til gældende lovs § 27, stk. 1, idet dog refusionsprocenten for alle de tilskudsberettigede udgifter er sat til $\frac{2}{3}$. Efter gældende lov ydes statstilskud med $\frac{2}{3}$ af udgifterne til elevernes kostforplejning, medens lejeudgifter refunderes med halvdelen. Man foreslår denne forskel ophævet, dels under hensyn til pædagogisk arbejdsudvalgs forslag, og dels fordi det i praksis har vist sig vanskeligt at opgøre lejeudgifter og kostforplejningsudgifter hver for sig.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling foreslås den i gældende lovs § 27, stk. 1, indeholdte begrænsning, hvorefter det er en betingelse for statsrefusion, at den i bestemmelsen omhandlede undervisning har en varighed af mindst en uge, ophævet, således at også undervisning tilrettelagt over f. eks. en week-end kan medregnes.

ad nr. 4. Bestemmelsen svarer for så vidt angår deltagelse i ungdomsskoleundervisning i princippet til gældende lovs § 17, stk. 2, idet bemærkes, at det af lovforslagets § 7, stk. 2, fremgår, at det er elevens hjemstedskommune, der afholder udgiften. For så vidt angår deltagelse i ungdomsskolens fritidsforanstaltninger refunderes efter gældende lovs § 43, stk. 1, sidste afsnit, staten 50 pct. af kommunens udgifter til befordring. For ekskursioner er der i gældende lov ikke hjemmel til at yde tilskud til befordringsudgifter til elever. Forslaget indeholder i overensstemmelse med indstillingen fra pædagogisk arbejdsudvalg denne hjemmel.

ad nr. 5. Bestemmelsen svarer i princippet til gældende lovs § 43, stk. 2, 1. afsnit, idet dog bemærkes, at opholdet på lejrskole ifølge lovforslaget altid skal være gratis for eleverne.

ad nr. 6. Bestemmelsen er ny. Det foreslås i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning, at der skabes hjemmel for at yde statstilskud til udgifterne ved klubradsmedlemmers deltagelse i klubradskursus, idet det må anses for ønskeligt, at de nævnte rådsmedlemmer får mulighed for gennem deltagelse i kursus at få videre baggrund for deres arbejde i klubberne.

Til stk. 4.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 20, stk. 8.

Til § 18.

Bestemmelsen svarer med enkelte sproglige ændringer ganske til gældende lovs § 15, stk. 1.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 18, stk. 1 og stk. 2, 2. pkt. Det er dog i forslaget præciseret, at statstilskuddet altid udbetales til den pågældende kommune, hvilket er en naturlig konsekvens af lovforslagets § 17, stk. 1.

Til stk. 3.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 18, stk. 3.

Til § 19.

I gældende lovs § 2, c), nr. 4, omtales ungdomskostskolen som en af ungdomsskolens former, og i §§ 28 og 29 gives nærmere regler for oprettelse og drift af ungdomskostskoler.

Der er for tiden fem ungdomskostskoler i drift. To af dem er oprettet af kommuner, de øvrige tre på privat grundlag. Af disse er igen to oprindelig efterskoler, der har ønsket godkendelse som ungdomskostskoler for at kunne tilbyde eleverne statskontrollerede prøver. Samtidig med nærværende forslag fremsættes forslag til særskilt lov om efterskolerne med adgang for disse til at holde afgangsprøver og tilbyde erhvervs-mæssige grunduddannelser. Man vil herefter finde det naturligt, at de private ungdomskostskoler i forbindelse med lovens ikrafttræden overgår til at være godkendt som efterskoler.

Ungdomskostskolen vil således fremtidig blive knyttet tæt til ungdomsskolen. Den bliver en af de måder, hvorpå en kommune kan tilrettelægge sin ungdomsskolevirksomhed, og den vil blive optaget i de i § 5 omtalte ungdomsskoleplaner. Det må ventes, at ungdomskostskolen vil blive en særlig betydningsfuld faktor i udbygningen af de erhvervs-mæssige grunduddannelser. Her må forudses en

centralisering af uddannelsesstederne på amtsplan, i nogle tilfælde på landsdels- eller landsplan, og kostskoleformen vil da være en hensigtsmæssig måde at samle eleverne på, samtidig med at den i sig selv giver grundlag for et pædagogisk arbejde, som går ud over det rent faglige.

I gældende lovs § 28, stk. 1, anføres, at ungdomskostskoler kan oprettes såvel af det offentlige som af private. I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling foreslår man nu, at ungdomskostskoler fremtidig kun kan oprettes af offentlige organer. Det kan som hidtil være en enkelt kommune eller et forbund af kommuner, der står bag en ungdomskostskole. I forbindelse med den tidligere omtalte centralisering, især af de erhvervmæssige grunduddannelser, vil det være naturligt, at en amtskommune, eventuelt flere amtskommuner i samarbejde, deltager i oprettelsen af ungdomskostskoler. Man finder det endvidere ønskeligt, at der må kunne oprettes egentlige statskoler på områder for erhvervmæssig grunduddannelse, hvor der vil kræves en betydelig investering, og hvor det samlede behov for uddannelsesplads vil kunne dækkes af en enkelt eller nogle få skoler. En ungdomskostskole skal være indrettet med kollegiepladser, så den kan have eleverne boende i længere perioder. Dette bør dog ikke være til hinder for, at den også kan modtage hjemmeboende elever. Man vil her lægge vægt på, at skoleopholdet normalt skal strække sig over hele dagen, således at der bliver lejlighed til et udviklende samvær ved måltider og i fritidsvirksomhed.

Er en ungdomskostskole medtaget i det i § 6 omtalte ungdomsskoletilbud, må kommunen være forpligtet til, i den udstrækning pladsforholdene tillader det, at give ansøgere blandt kommunens unge adgang til ungdomskostskolens kursus. Hvor det kommunale tilbud derimod ikke omfatter noget ungdomskostskoleophold, må det bero på kommunens egen afgørelse, om den vil søge unge, der ytrer ønske derom, henvist til kursus på en ungdomskostskole, jfr. dog lov om folkeskolen, § 3, stk. 4.

Til § 20.

Da en ungdomskostskole normalt vil være en fast institution med egne bygninger, der kan være finansieret med statslån efter forslaget §§ 105-106, findes det rimeligt, at den forud for oprettelsen må søge godkendelse af undervisningsministeren, og at der i denne forbindelse stilles en række særlige krav.

Om de enkelte punkter skal følgende bemærkes: ad nr. 1. Som en af ungdomsskolens former må ungdomskostskolen opfylde de i forslaget § 4

anførte krav, idet der dog foreslås særlige bestemmelser vedrørende nr. 1 (kravene til lederen, jfr. § 20, stk. 1, nr. 2) og nr. 9 (lærernes aflønning, jfr. § 22), ligesom nr. 10 (dækning af befordringsudgifter) ikke vedrører ungdomskostskolen, men påhviler vedkommende kommune.

ad nr. 2. Forslaget svarer til det i bekendtgørelse af 31. oktober 1960, II, B, 8), (s. 10) fastsatte. Da forstanderen har det pædagogiske ansvar for ungdomskostskolens drift, har man ønsket særlig at understrege nødvendigheden af, at han gennem uddannelse eller tidligere virksomhed har erhvervet de fornødne kvalifikationer til at lede en ungdomskostskole.

ad nr. 3. Forslaget svarer til gældende lovs § 29, stk. 2, 2. afsnit.

ad nr. 4. Forslaget svarer til det i bekendtgørelse af 31. oktober 1960, II, A, (s. 9) anførte.

Til stk. 2.

Forslaget er i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling og svarer til den forpligtelse, der foreslås pålagt kommunale og private ungdomsskoler, jfr. § 7, stk. 3.

Til stk. 3.

I bekendtgørelse af 31. oktober 1960, II, C, (s. 10) bestemmes, at en ungdomskostskole står under tilsyn af undervisningsministeriet. Endvidere anføres, at der på skoleplanen skal træffes nærmere bestemmelse om det lokale tilsyn.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling om amtsnævnets koordinerende virksomhed over for ungdomsskoleundervisningen finder man, at det lokale tilsyn bør udøves af amtsnævnet. Under dette tilsyn hører også godkendelse af undervisningsplaner, idet dog planer om prøveforberedende undervisning og erhvervmæssige grunduddannelser må videresendes til godkendelse i direktoratet for ungdomsundervisningen.

Til stk. 4.

Bestemmelsen er ny, men svarer til det for andre statsstøttede kostskoleformer, f. eks. efterskolerne, gældende.

Til § 21.

Bestemmelsen er ny, men svarer i princippet til, hvad der gælder for andre lignende skoleformer, hvortil staten yder betydelige tilskud.

Kravet om, at forstander og lærere skal være lønnet efter de i § 22 fastsatte regler, svarer principielt til den foreslåede bestemmelse i § 4.

Forslaget om 20 årselever som betingelse for stats-tilskud har til formål at sikre, at der ikke oprettes meget små ungdomskostskoler, som vil være dyre

i drift og samtidig give mindre gode muligheder for en differentiering af undervisningstilbuddet.

Til stk. 2.

Årselevtallet foreslås beregnet på samme måde som for efterskolerne. Man ønsker ved beregningen kun at medtage elever på kursus, der har haft en varighed af mindst $\frac{1}{2}$ måned, d. v. s. mindst 12 undervisningsdage. Dette skal ikke være til hinder for, at en ungdomskostskole i øvrigt arrangerer kursus, der er af kortere varighed. Med hensyn til mindstedeltagerantal i kurserne finder man det rimeligt at anvende de i lovforslagets § 7, stk. 1, anførte tal, hvorefter almene kursus og prøveforberedende undervisning skal være påbegyndt med mindst 10 elever og specialundervisning med mindst 2 elever.

Til § 22.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 20, stk. 5, og § 29, stk. 1. Ligesom i gældende lov finder man, at forstandere og faste lærere ved en ungdomskostskole bør kunne normeres på en skoleplan, der oprettes specielt for hver enkelt ungdomskostskole. Man ønsker fortsat forstanderen normeret i 5. eller 6. lønningsklasse under hensyn til skolens størrelse og de krav, der stilles til undervisningen. Time-lønnede lærere skal efter forslaget aflønnes på samme måde som andre lærere i ungdomsskolen, således at anciennitetstillæg og særlige tillæg for prøveforberedende undervisning og specialundervisning m.v. også her kommer til anvendelse. Begrænsningen til 450 timer årlig skyldes ønsket om at undgå misforhold mellem en timelærers og en fast lærers løn.

Til stk. 2.

Der er ikke i gældende lov fastsat noget pligtigt timetal for forstandere og faste lærere ved ungdomskostskoler. Man finder det rimeligt her at benytte de i forslaget til lov om efterskoler anførte tal, hvorefter en forstander skal undervise 540 timer og en fast lærer 900 timer årlig.

Til stk. 3.

Bestemmelsen svarer til § 29, stk. 2, 3. afsnit, i gældende lov, idet man dog ikke har fundet det nødvendigt udtrykkelig at nævne flyttegodtgørelse i lovtteksten.

Til § 23.

Bestemmelserne om statstilskud til ungdomskostskoler findes i gældende lovs §§ 28 og 29. De i nærværende forslags stk. 1 anførte bestemmelser svarer — med nogle redaktionelle ændringer — til de gældende regler. Efter at der i § 21, jfr. § 22, er foreslået entydige regler om løn til forstandere og

lærere, finder man det ikke nødvendigt under nr. 5 at gentage de tidligere bestemmelser om minimums- og maksimumsløn. De i gældende lovs § 28, stk. 1 og 2, indeholdte særbestemmelser for private ungdomskostskoler er udeladt i overensstemmelse med, at ungdomskostskoler fremtidig tænkes kun at kunne være kommunale, eventuelt statslige, institutioner.

ad nr. 6. Der henvises til bemærkningerne til § 17, stk. 3, nr. 2.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer til det i gældende lovs § 28, stk. 2, 2. afsnit, anførte.

Man har dog ikke i lovtæksten udtrykkelig fremhævet, at revisionen skal foretages af en statsautoriseret revisor, under hensyn til, at ungdomskostskolerne ikke længere kan være private, og at kommunerne i de fleste tilfælde har en særlig revisionsordning. Men i bestemmelsen om, at der skal foreligge et af undervisningsministeren godkendt regnskab, ligger, at ministeriet fortsat kan og vil kræve en statsautoriseret eller dertil svarende revision.

Til stk. 3.

Bestemmelsen er ny og svarer til det i forslagets § 21, stk. 2, om beregning af årselevtallet foreslåede. Der vil herefter ikke ydes statstilskud direkte til skolen for kursus med en kortere varighed end 12 undervisningsdage eller med mindre deltagerantal end de i bemærkningerne til § 21, stk. 2, anførte.

Til stk. 4.

Bestemmelsen er ny og svarer til det i forslaget til lov om efterskoler, § 7, stk. 5, anførte.

Til § 24.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 28, stk. 2, sidste afsnits 1. punktum. Det fremgår som en forudsætning for bestemmelsen, at en ungdomskostskoles regnskabsår må følge finansåret.

Til stk. 2.

I gældende lovs § 28, stk. 2, sidste afsnits 2. punktum, gives hjemmel til at yde en ungdomskostskole forskud på statstilskuddet efter afslutningen af de enkelte kursus. Man vil her finde det mere praktisk at gå over til den for folkehøjskoler og landbrugs-skoler gældende fremgangsmåde, som nu også er foreslået for efterskolerne, og hvorefter udbetaling af forskud sker automatisk uden forudgående ansøgning fra skolernes side, jfr. herom forslag til lov om efterskoler § 8 med bemærkninger.

Kapitel II.

Fritidsvirksomheden er i gældende lov især behandlet i § 44 om ungdomsklubberne og i § 45 om støtte til lokaler.

Fritidsudvalget har i sin indstilling foreslået en række udvidelser af den offentlige støtte til fritidsvirksomhed.

Med hensyn til ungdomsklubberne ønsker udvalget i det væsentlige den nugældende ordning opretholdt. Derimod foreslås indførelse af interessegrupper som en ny form for fritidsvirksomhed, der dels skal kunne omfatte de under socialministeriet administrerede skoleklubber, dels skal åbne mulighed for, at skoler, børne- og ungdomsforeninger og andre interesserede kan få støtte til at iværksætte en udviklende virksomhed for børn og unge. Endelig har fritidsudvalget foreslået en udvidelse af den lokale støtte, der ydes foreninger i henhold til gældende lovs § 45. Her foreslås den nuværende spærregel mod lokal støtte til politisk eller religiøst betonet ungdomsarbejde ophævet. Endvidere ønskes børneorganisationerne inddraget under loven på lige fod med ungdomsforeningerne, og det foreslås, at der fremtidig skal kunne ydes støtte, ikke blot til lokaler, men også til udendørsanlæg.

Man har i forslaget i det væsentlige fulgt fritidsudvalgets indstilling.

For så vidt angår ungdomsklubberne, der omhandles i §§ 28-30, ønsker man, at betingelserne fortsat i videst mulig udstrækning må svare til de regler, der er gældende for de under lov om børne- og ungdomsforsorg godkendte ungdomsklubber. Dette vil man også være opmærksom på ved udfærdigelsen af gennemførelsesbekendtgørelsen. Der sker i øvrigt ingen ændringer i afgrænsningen af, hvilke klubber der henhører under henholdsvis ministeriet for familiens anliggender (hidtil socialministeriet) og undervisningsministeriet.

Med hensyn til interessegrupper, der omhandles i §§ 25-27, ønsker man — med henblik på en afgrænsning over for den virksomhed, der foregår i de under lov om børne- og ungdomsforsorg godkendte fritidsklubber og fritidshjem — reglerne fastsat således, at arbejdet ikke får karakter af almindelig klubvirksomhed.

I § 31 er optaget bestemmelser om den godkendende myndighed m.v. og i § 32 regler om anvisning af lokaler og udendørsanlæg samt om tilskud til foreningers udgifter ved at eje eller leje lokaler og anlæg.

Endelig indeholder §§ 33 og 34 bestemmelser om lønninger og statstilskud.

Til § 25.

Bestemmelsen er ny. En virksomhed svarende til de foreslåede interessegrupper har hidtil under

navn af skoleklubber modtaget tilskud fra stat og kommune efter lov om børne- og ungdomsforsorg. I henhold til statsministeriets bekendtgørelse nr. 296 af 25. september 1961 om overførelse af visse forretningsområder fra socialministeriet til undervisningsministeriet og en mellem nævnte ministerier indgået aftale overgik de i henhold til lov om børne- og ungdomsforsorg anerkendte fritidsforanstaltninger, der i eftermiddagstimerne drives på en skole for skolens elever, til undervisningsministeriets forretningsområde. Da undervisningsministeriet hidtil for sit vedkommende har savnet lov hjemmel til godkendelse af skolernes fritidsvirksomhed, har den daglige administration af denne virksomhed imidlertid fortsat været varetaget af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen på undervisningsministeriets vegne. Der er gennem socialministeriet ydet disse skoleklubber et statstilskud på 45 pct. af de godkendte driftsudgifter og af kommunerne et tilskud på 35 pct. af disse udgifter, således at skoleklubberne selv har måttet udrede de resterende 20 pct. af driftsudgifterne bl. a. gennem et medlemskontingent.

Fritidsudvalget har anset det for særdeles ønskeligt at bevare og udbygge fritidsvirksomheden på skolerne og har indstillet, at der nu skabes hjemmel for, at undervisningsministeriet overtager administrationen af de oven for omtalte skoleklubber. Fritidsudvalget har endvidere foreslået, at der åbnes adgang også for børne- og ungdomsorganisationerne til at etablere fritidsvirksomhed for skolesøgende børn og unge på skolerne eller i andre egnede lokaler. Under hensyn til det store behov for udviklende fritidsbeskæftigelse for disse aldersklasser har man imidlertid i lovforslaget fundet det rimeligt at skabe mulighed for, at også andre end skoler og børne- og ungdomsorganisationer kan tage initiativet til oprettelse af interessegrupper. Der er derfor ikke i bestemmelsen foreslået nogen nærmere afgrænsning af kredsen af initiativtagere.

Det er hensigten, at alle ansøgninger om oprettelse af interessegrupper, uanset hvem der er initiativtagere, skal indsendes til fritidsnævnet, som med sin erklæring foretager indstilling til kommunalbestyrelsen.

Med den foreslåede bestemmelse skabes der hjemmel for undervisningsministeriet for at godkende og yde tilskud til de af direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen hidtil administrerede skoleklubber. Samtidig udvider man muligheden for, at der kan gives støtte til en udviklende virksomhed for andre skolesøgende børn og unge. Formålet med disse grupper er i første række at samle deltagerne om en interessebetonet fritidsvirksomhed, hvor børn og

unge i en gruppe enten hver for sig eller i fællesskab med bistand af en kvalificeret instruktør arbejder med løsning af en eller anden opgave, især inden for praktiske og musiske emner. Også gymnastik og idræt, som drives i adskillige af de hidtil gennem direktoratet for børne- og ungdomsforsorgen støttede skoleklubber, vil efter forslaget kunne indgå i en interessegruppes virksomhed. Med den foreslåede formulering af bestemmelsen vil der endvidere være mulighed for, at også undervisningsvirksomhed kan foregå i en interessegruppe. Det vil dog være en forudsætning for godkendelse, at det ikke drejer sig om undervisning, der er et led i skolens undervisning.

Man er klar over, at man med de foreslåede bestemmelser ikke har imødekommet behovet for undervisning af børn og unge på skolen, men det er hensigten, senere at fremsætte forslag om visse ændringer af folkeskoleloven i så henseende.

Til § 26.

Til de enkelte godkendelsesbetingelser bemærkes: ad nr. 1. Det må anses for nødvendigt, at interessegruppen har en kvalificeret leder, som over for myndighederne har det administrative ansvar for virksomhedens forløb. Den pågældende kan være identisk med den under nr. 4 nævnte instruktør.

ad nr. 2. Interessegrupperne skal efter forslaget stå åbne for alle skolesøgende børn og unge under 18 år. Man har fundet det rimeligt at fastsætte aldersgrænsen til 18 år, da det vil være naturligt at henvisse personer over denne alder til aftenskolen eller til fritidsgrupperne for voksne.

Der kan forekomme tilfælde, hvor det vil være ønskeligt at kunne begrænse adgangen til en interessegruppe, f. eks. hvor en skole har taget initiativet til oprettelse af en interessegruppe for skolens elever, eller hvor en interessegruppe ønskes tilrettelagt for bestemte aldersklasser. Man har derfor optaget en bestemmelse om, at der efter regler fastsat af undervisningsministeren vil kunne godkendes interessegrupper med en bestemt deltagerkreds.

Man har ligeledes fundet det rimeligt, at der kan fastsættes begrænsninger i den enkeltes adgang til at deltage i et større antal interessegrupper samtidig.

ad nr. 3. Man har i overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling fundet det naturligt at kræve denne virksomhed henlagt til dagtimerne, d. v. s. i tiden indtil kl. 18.

Uanset at der ikke kræves undervisningsplan i en interessegruppe, finder man dog, at virksomheden bør have en vis varighed, således at den enkelte

deltager får mulighed for at opnå en større fortrolighed med emnet, og gruppen kan nå at udvikle et naturligt fællesskab. Fritidsudvalget har indstillet et mindstetimetalt på 24 timer. Man foreslår dog, at mindstetimetallet i lighed med det for fritidsgrupper for voksne foreslåede fastsættes til 20 timer. Da der i en interessegruppe er tale om en bestemt, afgrænset virksomhed, der dog på den anden side ikke kan fastlægges i en egentlig undervisningsplan, finder man det rigtigt at fastsætte et maksimum på 60 timer for virksomheden i den enkelte interessegruppe.

ad nr. 4. Det bør være en betingelse for godkendelse, at deltagerne i interessegruppen bistås i deres virksomhed af en kvalificeret instruktør. Den pågældende skal have særlige forudsætninger, erhvervet ved egentlig uddannelse eller gennem praktiske erfaringer, for at kunne vejlede og bistå deltagerne i den pågældende form for gruppevirksomhed.

ad nr. 5. Da det er af væsentlig betydning for opnåelse af et tilfredsstillende resultat af virksomheden i en interessegruppe, at de rigtige lokaler og udenørsanlæg med det rette udstyr er til rådighed, har man ment, at det bør være en betingelse for godkendelse, at virksomheden gennemføres i egnede lokaler med fornødent udstyr.

ad nr. 6. Den virksomhed, der finder sted i interessegrupperne, skal efter forslaget være vederlagsfri, således at også de fornødne materialer stilles til rådighed. Man har dog samtidig åbnet mulighed for, at der kan afkræves deltagerne et indskrivningsgebyr, som kan anvendes til dækning af eventuelle administrationsudgifter m. v. Indskrivningsgebyret kan derimod ikke benyttes til dækning af udgifter til løn eller lokaler.

ad nr. 7. Det er overladt til kommunalbestyrelsen at afgøre, om der af kommunen skal ydes driftstilskud til en interessegruppe. Man har derfor foreslået, at det gøres til en betingelse for godkendelse, at kommunen har erklæret sig villig til at yde tilskud med den del af udgifterne, der ikke dækkes af staten, herunder udgifter til de fornødne materialer. Det vil dog — hvis ikke andet er anført — normalt være en forudsætning for dette tilsagn, at tilskudsbetingelserne opfyldes.

Man mener ikke i loven at burde opstille yderligere betingelser for godkendelse af en interessegruppe. Man finder det dog rimeligt, om fritidsnævnet forlanger indsendt en efterfølgende skriftlig beretning om forløbet af virksomheden i de forskellige interessegrupper, således at man kan følge arbejdet inden for denne nydannelse under fritidsvirksomheden for børn og unge.

Til § 27.

ad nr. 1. I lighed med, hvad der gælder for fritidsgrupper for voksne, finder man det rimeligt, at også den her omhandlede fritidsvirksomhed for at kunne opnå tilskud skal have omfattet et vist deltagerantal. Fritidsudvalget har indstillet, at deltagerantallet skal være mindst 12. Man finder imidlertid, at betingelsen for at opnå tilskud til en interessegruppe bør være den samme som for fritidsgrupper for voksne. Man foreslår derfor, at virksomheden skal have været gennemført med mindst 10 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time.

Den foreslåede dispensationsadgang med hensyn til kravet om deltagerantal sigter i første række på tilfælde, hvor der er tale om gruppevirksomhed for handicappede.

ad nr. 2. Bestemmelsen må ses i sammenhæng med reglerne i § 33, hvorefter lønnen fremtidig foreslås fastsat efter ensartede principper for fritidsvirksomhed for børn og unge. Det er i overensstemmelse med det i lovforslagets øvrige afsnit anførte, at man foreslår det gjort til en tilskudsbetingung, at lønnen hverken må være et større eller mindre beløb end det fastsatte.

Til § 28.

Med den foreslåede formulering er der ikke tilset nogen realitetsændring af formålsbestemmelserne i § 44, stk. 1, b) og c), i gældende lov. Man har overvejet, om man burde udvide de gældende aldersgrænser for medlemmer af ungdomsklubber, men har under hensyn til de foreslåede bestemmelser om interessegrupper for børn og unge og fritidsgrupper for voksne ikke ment at ville foreslå nogen ændring af de hidtil gældende aldersbetingelser.

Til § 29.

Til de enkelte godkendelsesbetingelser bemærkes: ad nr. 1. Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 44, stk. 1, d). For klubber oprettet af en kommune har ungdomsnævnet i praksis fungeret som bestyrelse. Man har dog anset det for rimeligt at kræve, at også den kommunale ungdomsklub skal have en bestyrelse. Med den foreslåede formulering har man samtidig skabt mulighed for, at medlemmer af den pågældende klub i alderen 14 til 18 år kan indvælges i bestyrelsen ud over de 3 bestyrelsesmedlemmer, der skal være over 21 år.

Man har fundet det overflødig at selve lovtæksten at bibeholde bestemmelsen om, at bestyrelsen for en privat ungdomsklub, såfremt den stedlige kommunalbestyrelse fremsætter ønske derom, suppleres med et af kommunalbestyrelsen valgt medlem. Man har ikke ønsket at fratage kommunalbestyrelsen

denne ret, men finder det naturligt, at bestemmelsen optages i bekendtgørelsen om lovens gennemførelse.

ad nr. 2. Bestemmelsen er ikke optaget i gældende lov, men i bekendtgørelse af 31. oktober 1960, XII, B, 7 (s. 43). Da det er af afgørende betydning for gennemførelse af en tilfredsstillende og udbytte- rig klubvirksomhed, at lederen og klubbens øvrige medarbejdere er i besiddelse af de fornødne kvalifikationer til at varetage klubarbejdet, har man anset det for ønskeligt, at dette krav optages i loven som en selvstændig godkendelsesbetingung. Klublederen må være godkendt af fritidsnævnet og amtsnævnet, medens medarbejderne antages af bestyrelsen efter indstilling af klublederen.

ad nr. 3. Bestemmelsen har en lidt anden formulering end gældende lovs § 44, stk. 1, hvorefter en ungdomsklub principielt skal stå åben for alle unge, der er fyldt 14 år og kun undtagelsesvis må være over 18 år. Man har dog ikke med den foreslåede formulering ønsket at ændre den hidtil gældende bestemmelse om, at unge over 18 år undtagelsesvis kan være medlemmer af en ungdomsklub. Kravet om adgang for alle skal ikke være til hinder for, at der lukkes for tilgang, når medlemstallet har nået en størrelse, der svarer til lokale- og medarbejderkapaciteten.

ad nr. 4. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 44, stk. 1, a), idet man dog har fundet det rimeligt, at det i loven anføres, at lokalerne skal være egnede.

ad nr. 5. Ansøgning om godkendelse af en ungdomsklub må indsendes til fritidsnævnet ledsaget af en plan over klubbens virksomhed og et budget. Som anført i bemærkningerne til stk. 2, er det ikke hensigten at kræve godkendelse af klubben hvert år, men det må være en betingung for, at godkendelsen kan opretholdes, at der hvert år forelægges den godkendende myndighed en plan og et budget for klubbens virksomhed.

ad nr. 6. I henhold til § 44, stk. 3, i gældende lov yder staten tilskud med 45 pct. af klubbens driftsudgifter og kommunen med 35 pct. inden for det godkendte budget. Klubben må herefter selv udrede de resterende 20 pct. af driftsudgifterne. Man ønsker ingen ændring af de nævnte procentsatser, jfr. § 34, stk. 2, men har fundet det rimeligt at gøre det til en godkendelsesbetingung, at klubben selv påtager sig at skaffe den del af driftsudgifterne, der ikke dækkes af stat og kommune. Hertil kan i særlige tilfælde ydes statstilskud, jfr. § 34.

ad nr. 7. Efter § 44, stk. 2, i gældende lov afgør kommunalbestyrelsen, om den vil yde tilskud til

en ungdomsklub. Man ønsker ingen ændring af kommunalbestyrelsens kompetence på dette punkt, men har fundet det rimeligt at gøre det til en godkendelsesbetingelse, at kommunen er villig til at yde tilskud til klubbens driftsudgifter efter den i § 34 fastsatte procentsats.

Til stk. 2.

Bestemmelsen er ny. De i gældende lovs § 44 omhandlede klubber har hidtil skullet godkendes hvert år på grundlag af en ansøgning ledsaget af et budget. Af praktiske grunde har man imidlertid ikke ment at burde bibeholde denne ordning, men har anset en engangsgodkendelse for tilstrækkelig. Det forudsættes dog, at ansættelse af en ny leder som hidtil skal forelægges den godkendende myndighed, ligesom en plan og et budget for klubbens virksomhed hvert år må indsendes til nævnte myndighed, jfr. bemærkningerne til stk. 1, nr. 5.

Som en naturlig konsekvens af denne ændring og af de i stk. 1 opstillede krav, har man optaget en bestemmelse om, at godkendelsen kan fratages en ungdomsklub, hvis klubben ikke længere opfylder betingelserne, eller dens virksomhed m. v. ikke anses for tilfredsstillende.

Til § 30.

ad nr. 1. I gældende lov er der ikke opstillet egentlige betingelser for opnåelse af tilskud til en ungdomsklub. Man har imidlertid fundet det rimeligt at kræve, at klubbens virksomhed skal være gennemført i overensstemmelse med den godkendte plan.

ad nr. 2. I lighed med, hvad der er foreslået for interessegrupper for børn og unge, har man gjort det til en betingelse for opnåelse af tilskud til ungdomsklubber, at lederen og medarbejderne har oppebåret den fastsatte løn.

Bestemmelsen i gældende lovs § 44, stk. 4, foreslås udeladt, da det følger af almindelige forvaltningsretlige regler, at uoverensstemmelser mellem kommunen og amtsnævnet for fritidsundervisning med hensyn til godkendelsen af en klub eller med hensyn til størrelsen af de tilskudberettigede udgifter kan forelægges for undervisningsministeren til endelig afgørelse.

Man har endvidere anset det for nødvendigt i lovteksten at bibeholde bestemmelsen i gældende lovs § 44, stk. 6, da det af § 3 i lov om erhvervsvejledning af 3. maj 1961 fremgår, at de offentlige arbejdsanvisningskontorer yder vederlagsfri individuel erhvervsvejledning og står til rådighed med bistand ved tilrettelægning og gennemførelse af erhvervsorientering, også for så vidt angår skole-

væsenet, herunder bl. a. undervisning og fritidsvirksomhed, der er omfattet af lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v.

Til § 31.

Da interessegrupper for børn og unge normalt vil være stærkt lokalt prægede aktiviteter, har man ikke fundet anledning til, at amtsnævnet skal tage stilling til spørgsmålet om godkendelse. Man har derfor henlagt til kommunalbestyrelsen at træffe beslutning om godkendelse på grundlag af indstilling fra fritidsnævnet.

Man finder det dog nødvendigt, at det pålægges kommunalbestyrelsen at holde amtsnævnet orienteret om de meddelte godkendelser.

I tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen ikke har kunnet imødekomme fritidsnævnets indstilling, finder man det naturligt at give amtsnævnet mulighed for at træffe afgørelse i sagen.

Til stk. 2.

Den foreslåede fremgangsmåde i forbindelse med godkendelse af ungdomsklubber svarer til bestemmelsen i gældende lovs § 44, stk. 2.

Til stk. 3.

Efter gældende lov er det overladt til kommunalbestyrelsen at afgøre, om der af kommunen skal ydes tilskud til åbne klubber. Efter forslaget opretholdes denne bestemmelse for ungdomsklubberne og udvides samtidig til også at omfatte interessegrupper. Man har fundet det rimeligt at pålægge kommunalbestyrelsen efter indstilling fra fritidsnævnet at påse at betingelserne for tilskud til interessegrupper og ungdomsklubber er opfyldt. Kommunalbestyrelsen videresender derefter med sin erklæring ansøgningen til amtsnævnet, der med sin attestation sender ansøgningen til skolerådet, der beregner og udbetaler tilskuddet.

Til § 32.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 45. Med hensyn til lokaler til fritidsundervisning for voksne henvises til nærværende forslags § 60. Der er i øvrigt tale om at yde støtte til tre tilrettelæggelsesformer for fritidsvirksomhed: Interessegrupper for skolesøgende børn og unge under 18 år, ungdomsklubber for unge mellem 14 og 18 år og foreningsarbejde for børn og unge under 25 år.

I overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling foreslår man, at børnearbejde fremtidig indrages under lovgivningen på linje med ungdomsarbejde, og at der kan anvises og ydes støtte til udendørsanlæg på linje med, hvad tilfældet er for lokaler.

Kommunens forpligtelse består i at skulle anvise vederlagsfri lokaler og udendørsanlæg i henhold til stk. 2-4. Anvisningsforpligtelsen er begrænset til de forhåndenværende muligheder blandt kommunale, statslige og private lokaler og udendørsanlæg. Der foreslås ikke for kommunen nogen forpligtelse til at foretage nyanlæg. De nærmere bestemmelser om interessegrupper og ungdomsklubber er anført foran i §§ 25-27 og 28-30. Om foreningsarbejdet bestemmes i gældende lovs § 45, stk. 2, at støtte kan ydes til de i kommunen hjemmehørende ungdomsforeninger, der virker for ungdommens almene oplysning og udvikling. I bekendtgørelsen af 31. oktober 1960 XIII, A, (s. 45-47) bestemmes yderligere, at politiske og religiøse foreninger vil kunne opnå støtte, men kun til den del af deres virksomhed, der er af almen oplysende og udviklende karakter, medens den del af arbejdet, som er af politisk og propagandistisk art, falder udenfor. Endelig fastslås det, at en forening, for at kunne modtage støtte, må have et overvejende antal aktive medlemmer mellem 14 og 25 år.

Fritidsudvalget finder det i sin indstilling principielt forkert, at der ikke kan ydes støtte til et ideologisk arbejde, der i øvrigt falder inden for lovgivningens rammer, og foreslår, at denne begrænsning bortfalder. Udvalget indstiller herefter, at støtteberettigede foreninger skal være sådanne, der ifølge deres formål virker for børns og unges almene, folkelige, kulturelle og demokratiske oplysning og udvikling.

Man finder at måtte følge fritidsudvalgets indstilling om bortfald af særreglen mod politiske og religiøse foreningers særlige virksomhed. Derimod finder man det ikke ønskeligt i lovteksten at opregne en række krav til støtteberettigede foreninger. Man finder det naturligt, at et foreningsarbejde, der giver børn og unge mulighed for såvel et kammeratligt samvær med jævnaldrende som for en udviklende virksomhed, må kunne nyde offentlig støtte. Det må i første række påhvile kommunens fritidsnavn at foretage en samlet vurdering af den virksomhed, som en forening ønsker støttet gennem anvisning af vederlagsfri lokaler eller tilskud til driftsudgifter ved lokaler m. v. Samtidig finder man dog, at undervisningsministeren må kunne fastsætte regler, der nærmere afgrænser den form for fritidsvirksomhed, der kan nyde støtte.

Den gældende ordning, hvorefter et overvejende antal af foreningens aktive medlemmer skal være under 25 år, ønsker man afløst af et smidigere system, som åbner mulighed for, at også foreninger med en mindre andel unge medlemmer kan opnå en delvis støtte til lokaleudgifter. Samtidig ønsker

man at fastholde den gældende bestemmelse om, at der bag virksomheden må stå en i kommunen hjemmehørende forening med en afgrænset medlemskreds og en klar foreningsmæssig opbygning.

De her omhandlede foreninger vil i øvrigt kunne oprette interessegrupper for børn og unge og etablere ungdomsklubber. De vil kunne opnå tilskud til oplysningskonsulenter efter reglerne i kapitel IX og støtte til uddannelse af ledere i henhold til kapitel X. Endelig vil de efter reglerne i kapitel XI kunne få tilskud til indretning af lokaler og statslån til opførelse eller køb af bygninger.

Til stk. 2.

Efter gældende lov er en kommune kun forpligtet til at stille egne lokaler, til hvilke der er ydet stats-tilskud, til rådighed. I overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling foreslår man nu, at samtlige egnede lokaler og udendørsanlæg, der tilhører en kommune, skal omfattes af anvisningspligten. Det foreslås yderligere, at adgangen til bad skal indgå i kommunens ydelser, og endelig finder man, at benyttelse af kommunens lokaler og anlæg m. v. under alle omstændigheder skal være vederlagsfri.

Til stk. 3.

Der er ikke i gældende lov optaget bestemmelser om, at statens skoler m. v. skal kunne anvises til børne- og ungdomsarbejdet. I overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling foreslås nu, at dette skal kunne finde sted under forudsætning af, at kommunale lokaler og udendørsanlæg ikke har kunnet anvises i tilstrækkeligt omfang, og at benyttelsen vil kunne forenes med de formål, de pågældende anlæg i første række skal tjene. For så vidt angår statslige anlæg, der ikke henhører under undervisningsministeren, bør anvisning kun kunne finde sted efter regler, der er forhandlet med vedkommende fagminister. Man finder det ikke rimeligt, at der betales leje for benyttelse af statens anlæg. Derimod bør kommunen dække de påløbne udgifter til lys, varme etc.

Til stk. 4.

Der er ikke i gældende lov optaget bestemmelser om anvisning af private skolers anlæg til fritidsvirksomhed for børn og unge. I overensstemmelse med, hvad pædagogisk arbejdsudvalg og aftenskoleudvalget har indstillet for henholdsvis ungdomsskolen og fritidsundervisningen for voksne, finder man dog, at kommunen til brug for fritidsvirksomheden må kunne anvise private skoler og andre egnede private lokaler og udendørsanlæg, til hvis opførelse der efter lovens ikrafttræden ydes lån eller

tilskud fra staten. Betingelserne må dog her være, at kommunale og statslige anlæg ikke har kunnet anvises i tilstrækkeligt omfang, og at benyttelsen vil kunne forenes med de formål, de pågældende anlæg i første række skal tjene.

Hvor det drejer sig om lokaler, der har modtaget støtte efter nærværende forslags §§ 104-106 med henblik på fritidsvirksomhed for børn og unge, må anvisning dog kunne finde sted umiddelbart på linje med kommunale lokaler.

En forening bør dog ikke kunne få anvist lokaler eller udendørsanlæg, som den selv ejer, til vederlagsfri benyttelse. I en sådan situation må foreningen være henvist til at søge lokalestøtte efter reglerne i stk. 5.

For så vidt ydelse af lån eller tilskud til de private anlæg ikke henhører under undervisningsministeren, kan anvisning til brug for fritidsvirksomheden kun finde sted efter regler, der er forhandlet med vedkommende fagminister.

Kommunen må for benyttelse af de private lokaler og udendørsanlæg betale en efter amtsnævnets skøn rimelig leje.

Til stk. 5.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 45, stk. 3, og omhandler tilfælde, hvor foreningen ejer eller lejer lokaler m. v., der ikke omfattes af kommunens anvisningsforpligtelse i henhold til stk. 2-4.

Som anført i bemærkningerne til stk. 1, ønsker man det fastsat i gennemførelsesbekendtgørelsen, at der ydes støtte til en forenings udgifter til lokaler eller udendørsanlæg i forhold til den andel af foreningens aktive medlemmer, som er under 25 år. Det må herefter påhvile foreningen at dokumentere udgifterne ved at eje eller leje lokaler eller udendørsanlæg, ligesom den må kunne gøre rede for de aktive medlemmers antal henholdsvis under og over 25-års alderen. Endvidere må det gælde som hidtil, at en kommunes forpligtelse til at yde støtte kun kan omfatte virksomhed til fordel for kommunens egne børn og unge.

I bekendtgørelse nr. 375 af 31. oktober 1960, XIII, A, 3), (s. 46) bestemmes, at der ved opgørelsen af en forenings lokaleudgifter forlods fradrages et beløb på 2 kr. pr. medlem. I overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling foreslår man, at denne bestemmelse ophæves, således at det bliver de fulde driftsudgifter vedrørende fritidsvirksomheden for børn og unge, der danner grundlag for refusion. Refusionsprocenten er i ovennævnte bekendtgørelse fastsat til 75 pct., og man finder det rimeligt at bevare denne sats.

Efter de hidtil gældende regler er kommunen forpligtet til at yde lokalestøtte, når fritidsnævnet (ungdomsnævnet) anbefaler det. På baggrund af de almindeligt gældende principper inden for kommunallovgivningen, hvorefter kun nævn og udvalg, der er udgået fra kommunalbestyrelsen, kan forpligte denne i økonomisk henseende, har man fundet det nødvendigt at ændre reglerne på dette punkt, således at fritidsnævnet afgiver indstilling om lokalestøtte til kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om ydelse af tilskud. Det er hensigten at fastsætte bestemmelser om de regler, efter hvilke kommunalbestyrelsen træffer beslutning om lokalestøtte.

Ungdomsklubber er ikke medtaget i forslaget, da der ydes dem lokalestøtte gennem det offentlige tilskud på 80 pct. af driftsudgifterne, ligesom der herudover er mulighed for en særlig statsstøtte i henhold til § 34, stk. 2, 2. pkt. Der er her navnlig tænkt på klubber med store lokaleudgifter.

Til § 33.

De heri indeholdte lønningsregler svarer til de nugældende, og til de i § 13, stk. 2, for medarbejderne ved ungdomsskolens fritidsvirksomhed foreslåede.

Til stk. 2.

Der henvises til bemærkningerne til den tilsvarende § 62, stk. 6, for så vidt angår lønninger inden for fritidsundervisningen for voksne.

Af hensyn til de ofte vanskelige økonomiske forhold for ungdomsklubberne har man fundet det rimeligt at forpligte kommunen til at stille forskudsbeløb til rådighed.

Til § 34.

Bestemmelsen er ny. I fritidsudvalgets betænkning stilles forslag om, at interessegrupperne i henseende til statstilskud ligestilles med ungdomsklubber, der er omhandlet i lovforslagets §§ 28-30, således at staten dækker 45 pct. og kommunen 35 pct. af driftsudgifterne inden for et godkendt budget.

Man har imidlertid fundet det rimeligt og tillige administrativt mere hensigtsmæssigt at foreslå en ordning, hvorefter staten kun yder tilskud til instruktørlønnen, men således at dette tilskud, ligesom til de fleste andre lønudgifter ydes med $\frac{2}{3}$ ag udgiften. Det er herefter overladt til kommunen at afholde de øvrige udgifter i forbindelse med virksomheden, dog at staten i henhold til lovforslagets § 32, stk. 5, tillige refunderer kommunen 50 pct. af et eventuelt kommunalt tilskud til lejeudgifter.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 44, stk. 3, idet tilskuddet dog ydes i henhold til et af amtsnævnet for fritidsundervisning godkendt regnskab, og ikke som i gældende lov inden for et godkendt budget. Den skete ændring vil næppe medføre konsekvenser i realiteten.

Forslaget indeholder endvidere hjemmel for ydelse af supplerende statstilskud i tilfælde, hvor dette måtte findes påkrævet, d. v. s. hvor der er særlig grund til at nedbringe det beløb på 20 pct. af udgifterne, som ikke dækkes af stat og kommune. Man har fundet det rimeligt at stille forslag herom under hensyn til, at der for den under socialministeriet hørende klubvirksomhed er mulighed for at yde sådanne supplerende tilskud.

Det er tanken, at sådanne supplerende tilskud afholdes af en særlig dertil opnået bevilling.

Til stk. 3.

Bestemmelsen indeholder samme princip som gældende lovs § 45, stk. 3, men området omfatter efter forslaget ikke alene de egentlige ungdomsforeninger, men også den øvrige virksomhed, der omhandles i lovforslagets kapitel II dog bortset fra ungdomsklubber, der ikke benytter de af kommunen anviste lokaler, jfr. bemærkningerne til § 32, stk. 5. Desuden omfatter lovforslaget i modsætning til gældende lov tillige udendørsanlæg.

Statstilskud til en kommunes udgifter til drift af lokaler og udendørsanlæg til fritidsvirksomhed for børn og unge foreslås alene ydet i de tilfælde hvor lokaler og udendørsanlæg ejes af en institution, der har en eller flere private ejere, eller af et selskab, en forening, en selvejende institution eller lignende, i hvis bestyrelse private interesser har hovedvægt.

Til stk. 4.

Bestemmelsen om, hvorfra tilskuddet udbetales, er i overensstemmelse med gældende lovs § 44, stk. 5.

Tilskuddet beregnes og anvises af skolefonden.

Til stk. 5.

Bestemmelsen er i overensstemmelse med gældende lovs § 44, stk. 5.

Kapitel III.

Det er aftenskoleudvalget, der i sin betænkning har stillet forslag om, at betegnelsen „fritidsundervisning for voksne“ indføres som fællesbetegnelse for aftenskolen, aftenhøjskolen, foredragsrækkerne og en del af de nye arbejdsformer, der indgår i udvalgets forslag. Det ligger i betegnelsen, at virk-

somheden er tilrettelagt for og henvender sig til voksne, og at den foregår i deres fritid.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling finder man det rimeligt, at fritidsundervisning for voksne må kunne etableres på alle ugedage og finde sted såvel formiddag som eftermiddag og aften. I den gældende bekendtgørelse af 31. oktober 1960, III, B, 9, (s. 16), tages afstand fra, at aftenskoleundervisning kan sammentrænges over nogle få dage med et større samlet timetal hver dag. Heroverfor har aftenskoleudvalget betonet det ønskelige i, at der fremtidig gives adgang til at tilrettelægge fritidsundervisningen i sammentrængt form, eventuelt i kostskoleform, med højst otte timers undervisning pr. kursusdøgn. Man finder her at måtte følge aftenskoleudvalgets indstilling, dog således at kommunalbestyrelsen må kunne nægte godkendelse af undervisning, der ønskes henlagt uden for kommunens område.

I aftenskoleudvalgets indstilling om fritidsundervisning for voksne kommer ordet „undervisning“ til at dække et bredere område end i gældende lov. På den ene side går udvalget ind for en kraftig udvidelse af den rettidigsgivende undervisning. Efter gældende lovs § 3, stk. 1, kan aftenskolen give en faglig undervisning i erhverv, hvor der ikke lokalt er tilrettelagt nogen uddannelse. Efter § 26, stk. 1, kan der, hvor særlige forhold gør det påkrævet, ydes tilskud til skoleformer, der forbereder til eksamen. Aftenskoleudvalget har ønsket at understrege disse to muligheder stærkere og har derfor stillet forslag om oprettelse af særlige skoleformer under betegnelserne „erhvervsmæssige kursus“ og „forberedelseskursus“.

På den anden side har udvalget gerne villet sikre støtte til en fritidsbeskæftigelse, der ikke kan beskrives som undervisning i streng forstand, men som i højere grad beror på den enkeltes egen planlægning og egen udfoldelse. Denne arbejdsform ønsker man godkendt under betegnelsen „fritidsgrupper“.

Aftenskoleudvalget har yderligere ønsket særlig undervisning iværksat for mere specielle grupper af voksne. Her kommer i første række specialundervisning for handicappede. Videre foreslås indført et særligt oplysningsarbejde for søfolk i langfart.

Endelig har aftenskoleudvalget fremsat forslag om videre udbygning af de særlige arbejdsformer i studiekredse og brevscolevirksomhed, og man ønsker folkeuniversitetsarbejdet inddraget under loven.

I lovforslaget har man i alt væsentligt fulgt aftenskoleudvalgets indstilling. I kapitel III er de nye forslag om studiekredse, forberedelseskursus,

specialundervisning, erhvervsmæssige kursus og fritidsgrupper indarbejdet på linje med aftenskolen, aftenhøjskolen og foredragsrækkerne. Folkeuniversitetet, brevskolerne og fritidsundervisningen for søfarende har derimod i administrativ henseende så særlige vilkår, at det har været naturligt at omtale dem særskilt i kapitlerne VI, VII og VIII.

Til § 35.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 3.

Uanset at en ikke ubetydelig del af aftenskoleundervisningen allerede efter gældende lov foregår i dagtimerne, har man ikke stillet forslag om en ændring af betegnelsen „aftenskole“, da dette navn er så indarbejdet.

Man har ved at betegne aftenskolen som en skole, der tilbyder undervisning for voksne, tilkendegivet, at den skal være tiltællagt for voksne deltagere, og derved foretaget en afgrænsning over for børne- og ungdomsundervisningen, jfr. bemærkningerne til § 36, nr. 2.

De i gældende lovs § 3, stk. 2, opregnede faggrupper, inden for hvilke undervisning kan godkendes som aftenskole, foreslås i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets betænkning ophævet. Dette forslag vil ikke betyde nogen væsentlig udvidelse af emnekredsen, da de nugældende faggrupper er så vide, at de ikke medfører større begrænsninger for de emner, der kan godkendes som aftenskole. Hertil kommer, at kravene i § 36 til undervisningsplan, kvalificerede lærere og undervisningsmidler i sig selv sætter rimelige grænser for emnerne i aftenskolen.

Der kan dog stadig ikke som aftenskole godkendes egentlige uddannelser, der henhører under anden lovgivning, men nok enkeltstående emner inden for sådanne uddannelser. Skulle der i øvrigt vise sig behov derfor, er der efter forslaget adgang for undervisningsministeren til at fastsætte almindelige regler om begrænsninger i emnekredsen. Herefter kan man udelukke emner, der ikke omfattes af fritidsundervisningens formål, eller hvortil hævdundne erhvervsmæssige interesser er knyttet (f. eks. danseskoler, køreskoler o. lign.).

Det er i øvrigt tanken, at der til orientering og vejledning for de lokale nævn hvert år fra direktoratet for ungdomsundervisningen skal udsendes en liste over emner, der er godkendt i den foregående aftenskolesæson, samt en redegørelse for den fulgte praksis med hensyn til godkendelse af nye emner.

Fagene *gymnastik*, *sang* og *musik* giver anledning til særlige bemærkninger. Disse fag kan efter gældende lov kun godkendes under forudsætning af, at

eleverne deltager i mindst lige så mange timer i et andet af aftenskolens fag. Sang og musik kan dog godkendes som selvstændige fag, såfremt der er et nærmere angivet forhold mellem den teoretiske og praktiske undervisning i faget.

Spørgsmålet om ophævelse af disse begrænsninger har været indgående drøftet i aftenskoleudvalget.

For så vidt angår faget *gymnastik* er 11 af aftenskoleudvalgets medlemmer gået ind for, at man følger indstillingen fra de store Gymnastik- og Idrætsorganisationer. Disse — Dansk Idrætsforbund, Dansk Gymnastik Forbund, De danske Gymnastikforeninger og De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger — ønsker ikke indført adgang til at godkende gymnastik som fag i aftenskolen og heller ikke den nugældende begrænsede adgang til godkendelse opretholdt.

På denne baggrund og under hensyn til den offentlige støtte, der i øvrigt ydes det oven for omhandlede arbejde i form af lokalstøtte og tilskud til uddannelse af ledere og instruktører, er det hensigten i de almindelige regler om begrænsninger i emnekredsen, som undervisningsministeren kan fastsætte, at udelukke gymnastik og idræt fra godkendelse som aftenskole.

Efter den gældende lov er det fortrinsvis den teoretiske del af undervisningen i fagene *sang* og *musik*, der kan godkendes som aftenskole. Man anser det imidlertid i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling for betydningsfuldt, at sang og musik kan godkendes som selvstændige fag, også den aktive udøvelse på disse områder, uden at der stilles krav om et bestemt forhold mellem den praktiske og den teoretiske del af undervisningen. Dette forslag er også i overensstemmelse med Musikkommissionens indstilling, jfr. aftenskoleudvalgets betænkning, bilag 8.

I spørgsmålet om grupperdeling og forberedende øvelser i grupper i den musikpædagogiske virksomhed mener man i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets flertal at kunne anbefale en regel svarende til den svenske, hvorefter indtil halvdelen af timerne på et musiklærehold (sang-musik) kan anvendes til gruppeøvelser.

Som anført i bemærkningerne til § 39, stk. 2, foreslås der åbnet mulighed for at supplere undervisningen i aftenskolen med aftenhøjskoleundervisning med begrænset timetal.

Til § 36.

Af systematiske og oversigtsmæssige grunde har man anset det for hensigtsmæssigt at samle alle godkendelsesbetingelser for en aftenskole i én para-

graf og betingelserne for ydelse af tilskud i én paragraf.

Til de enkelte godkendelsesbetingelser bemærkes:

ad nr. 1. Efter gældende lovs § 16, stk. 2, er det ikke en godkendelsesbetingelse, at en aftenskole har en egentlig leder, men da der i praksis altid vil være en person, der udadtil står som skolens leder, foreslår man, at det i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling gøres til en godkendelsesbetingelse, at en aftenskole har en leder, der er i besiddelse af de fornødne kvalifikationer. Man tænker i denne forbindelse på lederen af den samlede fritidsundervisning, der kan omfatte både aftenskoler, aftenhøjskoler, studiekredse, foredragsrækker, forberedelseskursus, specialundervisning, erhvervs-mæssige kursus og fritidsgrupper for voksne, men som også kan være begrænset til en enkelt form eller et enkelt hold inden for en af formerne for fritidsundervisning. Ved bedømmelsen af, om en leder kan anses for kvalificeret, må der lægges vægt på den pågældendes pædagogiske og administrative uddannelse og erfaring, og de krav, der må stilles, vil variere efter de former for fritidsundervisning, det drejer sig om, og efter lederarbejdets omfang.

Forslaget vil ikke i sig selv medføre nogen merudgift, da der alene er tale om en understregning af det allerede faktisk bestående forhold, at enhver aftenskole skal have en person, der er ansvarlig for holdets forløb. Der vil i gennemførelsesbekendtgørelsen blive givet nærmere regler om, hvilke opgaver der påhviler lederen, bl. a. tilsynspligt over for lærerne. I sammenhæng hermed må ses fritidsnævnets tilsynsforpligtelse, der i første række bør vedrøre lederen, jfr. bemærkningerne til § 73.

ad nr. 2. Den foreslåede bestemmelse om, at undervisningen skal være tilrettelagt for voksne og stå åben for alle over 18 år, gør det overflødig at gentage reglen i gældende lovs § 4, a), om at eleverne skal være ude over den undervisningspligtige alder. Det findes heller ikke nødvendigt at videreføre reglen i gældende lovs § 3, stk. 1, om at unge mellem 14 og 18 år skal tilskyndes til fortrinsvis at søge optagelse i ungdomsskolen. Dette følger umiddelbart af de foreslåede aldersbestemmelser for henholdsvis ungdomsskolen og fritidsundervisningen for voksne.

Man finder heller ikke tilstrækkelig anledning til at opretholde den særlige bestemmelse i gældende lovs § 22, stk. 2, 2. led, hvorefter der kan etableres husholdningsundervisning i aftenskolen for elever i alderen 14 til 18 år, såfremt den tilrettelægges

efter en af undervisningsministeren godkendt fremadskridende plan. Denne bestemmelse har ikke været benyttet i væsentligt omfang, og da ungdomsskolens kursus i moderne husførelse nu er stærkt udbyggede, skønnes bestemmelsen at være overflødig.

At fritidsundervisningen skal være tilrettelagt for voksne, bør dog ikke udelukke, at der, når omstændighederne taler for det, vil kunne optages elever under 18 år. Det må her være en forudsætning, at de unge elever har tilstrækkelig modenhed til at kunne følge en undervisning, der er tilrettelagt for voksne, og at det i øvrigt ikke findes muligt eller rimeligt at henvise dem til ungdomsskolen. Ganske undtagelsesvis vil også elever under 14 år kunne deltage i fritidsundervisningen, f. eks. hvis forældre og børn med udbytte vil kunne følge samme kursus.

I gældende lovs § 4, d), fremhæves det som en godkendelsesbetingelse, at undervisningen i aftenskolen skal stå åben for alle. I bekendtgørelse af 31. oktober 1960 om lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. III, B, 2), (s. 14) udtales det i tilknytning til denne bestemmelse, at undervisningen i aftenskolen ikke må være forbeholdt en bestemt organisations eller forenings medlemmer, men skal stå åben for alle. Denne bestemmelse, der fortsat ønskes opretholdt, har imidlertid i visse tilfælde været til hinder for igangsættelse af oplysningsarbejde efter aftenskolereglene på f. eks. rekreationshjem, sygehjem, institutioner, virksomheder o. lign., hvor det ikke volder vanskeligheder at opfylde de øvrige betingelser for godkendelse, men hvor man på grund af de særlige forhold kunne ønske mulighed for at godkende hold med en bestemt deltagerkreds. På denne baggrund har man i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslået, at der skabes hjemmel for at meddele dispensation fra kravet om, at undervisningen skal stå åben for alle.

ad nr. 3. Forslaget træder i stedet for gældende lovs § 4, b).

Til sikring af, at der foregår en egentlig undervisning, er det af afgørende betydning, at der allerede ved godkendelsesansøgningen foreligger en egentlig undervisningsplan. Denne plan skal indeholde en detaljeret redegørelse for undervisningens omfang og indhold og for undervisningsmaterialet.

Man finder det ikke hensigtsmæssigt i loven at opretholde den nugældende bestemmelse om, at oplæsning, radioaflytning, ekskursioner, film m. v. kan indgå i undervisningen med et timetal, der højst kan andrage en tredjedel af samtlige timer på holdet, da det i nogen grad må variere fra fag til fag,

om og i hvilket omfang oplæsning, film m. v. skal kunne indgå i undervisningsplanen. Sådanne mere detaljerede regler hører naturligt hjemme i gennemførelsesbekendtgørelsen.

ad nr. 4. Efter gældende lovs § 4, d) må undervisningen ikke antage karakter af agitation for politiske eller religiøse retninger. Med den foreslåede formulering er det ikke tanken at ændre det principielle indhold i gældende lov. Men i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling anser man det for rigtigere, at der ved godkendelsen af en aftenskole lægges mindre vægt på det formelle forbud mod agitation og ensidighed og mere vægt på, at der i undervisningen sikres en alsidig belysning af vedkommende emne under hensyntagen til afvigende synspunkter og opfattelser.

Til støtte for forslaget må man endvidere pege på, at den nugældende regel er vanskelig at administrere. Det foreslåede krav om alsidighed kan derimod gøres gældende allerede over for undervisningsplanen og det foreslåede undervisningsmateriale.

ad nr. 5. Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 4, c) og indeholder i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling den realitetsændring i forhold til gældende lov, at den nuværende bestemmelse om, at hold à mindst 40 timer eventuelt kan omfatte mere end to fag, er bortfaldet. Man ønsker heller ikke en gentagelse af bestemmelsen om, at den godkendende myndighed kan fastsætte generelle regler om maksimum og minimum for timetal på holdene, jfr. herved om aftenhøjskolen, gældende lovs § 5, stk. 1, 5. afsnit. Man finder, at den foreslåede formulering om overensstemmelse mellem undervisningens mål og timetal vil give den fornødne hjemmel til at træffe afgørelse om timetallet i forbindelse med godkendelse af hvert enkelt kursus. Man finder det i øvrigt hensigtsmæssigt, at mere detaljerede regler henvises til gennemførelsesbekendtgørelsen.

ad nr. 6. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 4, e). Da der som hidtil ikke stilles noget konkret krav til lærerens formelle uddannelse, følger det af sagens natur, at afgørelsen af, om læreren er egnet, må træffes af den godkendende myndighed med ministeren som øverste rekursinstans.

ad nr. 7. I gældende lov er det ikke opført som en godkendelsesbetingelse, at undervisningen skal foregå i et egnet lokale, men i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 31. oktober 1960 III, B, 6, (s. 14) er det under betingelserne for godkendelse af en aftenskole fastsat, at et passende lokale med lys, varme, rengøring, inventar og undervisningsmateriel skal være stillet til rådighed for skolen.

Da det er en afgørende forudsætning for en tilfredsstillende aftenskoleundervisning, at den foregår i et egnet lokale, finder man, at kravet om et passende undervisningslokale bør fastsættes som en godkendelsesbetingelse i selve loven. Bestemmelsen herom må i øvrigt ses i sammenhæng med forslaget i § 60 om kommunens forpligtelse til at stille lokaler til rådighed.

I gennemførelsesbekendtgørelsen er det hensigten at opretholde den i den nugældende bekendtgørelse III, B, 6, (s. 14) optagne bestemmelse om, at undervisning i skiftende private hjem ikke vil kunne forventes godkendt. Samtidig ønsker man dog i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling åbnet mulighed for, at et privat hjem kan tillades anvendt til undervisning i særlige tilfælde, f. eks. af folkepensionister. Der vil i disse tilfælde selvsagt ikke kunne ydes lokaletilskud.

ad nr. 8. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 23, stk. 1. Som anført i de indledende bemærkninger går aftenskoleudvalget enstemmigt ind for, at deltagerne ikke skal betale for undervisning i aftenskolen — i modsætning til, hvad der foreslås indført for deltagelse i foredragsrækker og fritidsgrupper. Udvalget finder det derimod både forsvarligt og rigtigt, at der i alle former for fritidsundervisning af den arrangerende part opkræves et indskrivningsgebyr til dækning af administration m. v.

Man har i forslaget ikke ønsket at opretholde gældende lovs bestemmelse om, at indskrivningsgebyret skal være mindst 5 kr. eller et efter det nuværende prisniveau dertil svarende beløb. Begrundelsen herfor er, at man i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling vedrørende fritidsgrupperne finder det rimeligt, at der for hele fritidsundervisningens område gives mulighed for, at indskrivningsgebyrerne kan nedsættes kraftigt for særlige grupper af medborgere, f. eks. folke- og invalidepensionister. Det må i denne forbindelse erindres, at udgifterne til de nødvendige undervisningsmidler altid bæres af deltagerne, og at der her i nogle tilfælde kan blive tale om ganske betragtelige beløb.

Man finder det på den anden side heller ikke ønskeligt, at der fastsættes noget maksimum for indskrivningsgebyrernes størrelse. Erfaringerne viser, at behovet for disse midler kan variere meget fra skole til skole.

Derimod lægger man megen vægt på, at det i gennemførelsesbekendtgørelsen fastslås, at indskrivningsgebyrerne ikke må anvendes til supplerende af lærerløn og normalt heller ikke til betaling af leje for undervisningslokaler, men at de navnlig benyttes til dækning af udgifter til administration, køb og leje af undervisningsmateriel, ekskursioner

og — for større aftenskolors vedkommende — til dækning af den del af honorarerne til heltidsansatte ledere og medhjælp for disse, som i henhold til § 67 skal bæres af deltagerne. Indskrivningsgebyrerne vil også kunne anvendes til betaling af leje for undervisningslokaler i tilfælde, hvor undervisningen foregår i privatejede lokaler, der ikke er anvist, men godkendt af kommunen, jfr. § 60, stk. 5.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling finder man det rigtigt, at alle godkendte skoler hvert år offentliggør et regnskab over de opkrævede indskrivningsgebyrer og deres anvendelse og indsender regnskabet til kommunens fritidsnævn.

Til § 37.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 6, stk. 2.

ad nr. 1. Den foreslåede betingelse om, at undervisningen skal være gennemført i overensstemmelse med undervisningsplanen findes ikke i den gældende lov, men er optaget som en tilskudsbetingelse i bekendtgørelse af 31. oktober 1960, III, D, (s. 17). Når det ønskes fastslået i loven, at denne betingelse skal være opfyldt, hænger det sammen med den betydning, man tillægger dette krav, jfr. også bemærkningerne foran til § 36, nr. 3. Der er endvidere særlig grund til at understrege, at denne betingelse skal være opfyldt her, da der nu foreslås indført fritidsgrupper, hvor betingelsen ikke vil blive stillet.

ad nr. 2. Man stiller efter forslaget samme krav til elevtallet som efter gældende lov: 10 deltagere i gennemsnit pr. time. Men medens man i gældende lov har anført detaljerede dispensationsregler, hvorefter man kan godkende, at det gennemsnitlige elevtal pr. time under visse nærmere angivne forudsætninger kun udgør 8, 6 eller 4 elever, går forslaget ud på, at der kan gøres undtagelse fra kravet om deltagerantallet, efter regler der fastsættes af undervisningsministeren. Det er ikke hensigten at foretage ændringer af betydning i de nu i loven herom fastsatte regler, men man finder det ikke hensigtsmæssigt i selve lovtæksten at binde sig til specificerede dispensationsregler. I denne forbindelse henvises til bemærkningerne til § 35 om gruppeøvelser i sang og musik, hvor det kan være naturligt at godkende et lavere deltagerantal i en del af timerne. Det kan på samme måde være hensigtsmæssigt at kunne godkende et lavere deltagerantal for hold med danskundervisning for udlændinge.

Da administrationen af fritidsundervisningen er decentraliseret, finder man det på grundlag af indhøstede erfaringer påkrævet at fastsætte ensartede retningslinjer for, hvilke deltagere der kan medreg-

nes i det gennemsnitlige deltagerantal, der er en betingelse for, at der kan ydes statstilskud til den pågældende undervisning. Man har derfor stillet forslag om, at kun de „tilmeldte deltagere“ kan medregnes i dette tal. Det er tanken i gennemførelsesbekendtgørelsen at fastslå, at man ved de tilmeldte deltagere i denne lov vil forstå dels de forud for de i § 73 anførte frister indmeldte, dels de senere tilkomne, der deltager i undervisningen fra den første undervisningsgang. Man skal i denne forbindelse henvises til § 73 om fritidsnævnets koordinerende virksomhed.

ad nr. 3. Bestemmelsen, der er ny, må ses i sammenhæng med bestemmelsen i § 62, hvorefter lærerlønnen fremtidig foreslås fastsat efter ensartede principper for samtlige aftenskoler. Det er i overensstemmelse med indstillingen fra et overvejende flertal i aftenskoleudvalget, at man således foreslår at gøre det til en tilskudsbetingelse, at lønnen hverken må udgøre et større eller et mindre beløb end det fastsatte. Da der i § 61 stilles forslag om faste regler for aflønning af lederne, foreslår man det samtidig gjort til en tilskudsbetingelse, at disse lønnes i overensstemmelse hermed. Der henvises i bestemmelsen tillige til §§ 63-65, da de supplerer reglerne i §§ 61 og 62.

Til § 38.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 5, stk. 1, 1. afsnit.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås aftenhøjskolens emnekreds udvidet til også at omfatte naturvidenskabelige emner. Aftenskoleudvalget har foreslået, at aftenhøjskolen især skal omfatte humanistisk prægede, samfundsmæssige og musiske fag. Med forslaget finder man at have tilgodeset aftenskoleudvalgets ønsker, idet udtrykket „humanistiske“ emner også omfatter de musiske fag og emner.

Med den ændrede formulering har man ikke tilset nogen ændring af aftenhøjskolens sigte.

Til § 39.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 5, stk. 1. Til de enkelte godkendelsesbetingelser bemærkes:

ad nr. 1. Man finder det rimeligt at stille de samme betingelser til aftenhøjskolen som i § 36, nr. 1-5 og 7-8 er stillet til aftenskolen. Der henvises til bemærkningerne til disse bestemmelser med følgende tilføjelser:

ad § 36, nr. 2. Den gældende lovs krav om, at eleverne i aftenhøjskolen skal være over 18 år er foreslået indført også for aftenskolen. Den i

bemærkningerne hertil omtalte adgang til at slække på alderskravet, når omstændighederne taler derfor, kan ikke uden videre overføres på aftenhøjskolen, hvor emnekredsen som hovedregel kun vil appellere til elever over 18 år.

ad § 36, nr. 5. Ved at overføre denne betingelse til aftenhøjskolen har man i overensstemmelse med aften-skoleudvalgets indstilling foreslået mindstetimetallet i aftenhøjskolen nedsat fra 24 timer til 20 timer. Man har derigennem ønsket at skabe den størst mulige ligestilling med hensyn til det krævede mindstetimetalt i de forskellige former for fritidsundervisning. Samtidig foreslås den gældende bestemmelse om, at mindst 16 timer skal anvendes til ét fag eller emne, udeladt.

Som foreslået for aftenskolen har man ikke fundet det hensigtsmæssigt i loven at medtage regler om timetallets fordeling på foredrag, film o. lign. på den ene side og undervisning på den anden, da det i nogen grad må variere fra fag til fag, om og i hvilket omfang foredrag, film m. v. skal kunne indgå i undervisningsplanen. Sådanne mere detaljerede bestemmelser hører naturligt hjemme i gennemførelsesbekendtgørelsen.

ad nr. 2. Begrænsningen i gældende lov om, at aftenhøjskolens lærere skal være over 25 år, foreslås slettet, da det afgørende må være lærernes kvalifikationer. Kravene hertil vil normalt udelukke, at lærere under 25 år vil kunne godkendes som lærere i aftenhøjskolen, ikke mindst da man samtidig skærper disse krav, idet man herigennem ønsker at understrege, at aftenhøjskolens undervisning skal have karakteren af en videregående undervisning. Aftenhøjskolens lærere skal således ikke alene have de fornødne forudsætninger for at undervise, men også kunne dokumentere særlig uddannelse eller særligt studium af vedkommende emneområde.

Det er hensigten at opretholde den gældende begrænsning i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 31. oktober 1960, IV, B, 10), (s. 21) med hensyn til lærerantallet, således at der af hensyn til kontinuiteten i undervisningen normalt ikke kan forventes godkendt lærertal, der overstiger $\frac{1}{3}$ af antallet af undervisningsgange.

Til stk. 2.

Bestemmelsen er ny. I overensstemmelse med aften-skoleudvalgets indstilling har man med forslaget ønsket at åbne mulighed for kortere supplerende aftenhøjskolekursus til anden fritidsundervisning, navnlig til aftenskoleundervisning, forberedelseskursus, erhvervsmæssige kursus og fritidsgrupper. Man har særligt tænkt sig disse korte

kursus som en sideløbende eller efterfølgende udbygning af et emne, der f. eks. i aftenskolen eller fritidsgruppen har fået en mere grundlæggende behandling eller et mere fagligt og praktisk sigte. Dette er også begrundelsen for, at man mener at kunne begrænse undervisningen til mindst 10 timer, mens de for aftenhøjskolen i øvrigt fastsatte betingelser skal være opfyldt.

Til § 40.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 6, stk. 2.

Der henvises til bemærkningerne til § 37, idet de samme betragtninger, som har ført til i loven at opstille disse tilskudsbetingelser for aftenskolen, gør sig gældende for aftenhøjskolen. De samme tilskudsbetingelser gælder for supplerende aftenhøjskoleundervisning. Det er dog tanken ikke at fastsætte krav om større deltagerantal til denne undervisning end det, der er gældende for den undervisning, hvortil den slutter sig.

Til § 41.

Studiekredsen må anses for en meget værdifuld arbejdsform, da deltagerne her skoles i selvstændigt arbejde og gennem diskussion af et emne øves i selv at drage konklusionen af den fremførte argumentation. Det foreslås derfor i overensstemmelse med aften-skoleudvalgets indstilling at skabe hjemmel for ydelse af tilskud til studiekredse med emner inden for aftenhøjskolens emnekreds og med særlige krav til studiekredslæreren og til studie- og grundbogsmaterialet. Kravene til deltagerantallet foreslås til gengæld lempet. Studiekredse kan godkendes både på aftenskole- og på aftenhøjskolevilkår.

Til § 42.

Stk. 1 omhandler de betingelser, som studiekredsen skal opfylde, uanset om den godkendes på aftenskole- eller aftenhøjskolevilkår.

Til de enkelte godkendelsesbetingelser bemærkes: ad nr. 1. Man finder det rimeligt at stille de samme betingelser til studiekredsen som i § 36, nr. 1, 2, 4, 5, 7 og 8 er stillet til aftenskolen. Der henvises til bemærkningerne til disse bestemmelser med følgende tilføjelse:

ad § 36, nr. 1, skal det særligt fremhæves, at den dér omhandlede leder er den person, der over for myndighederne har påtaget sig det administrative ansvar for holdets forløb — såvel som for forløbet af de andre hold inden for fritidsundervisningen, som den pågældende skole måtte omfatte — og at han derfor normalt ikke vil være identisk med den i

nr. 3 omhandlede studiekredslærer. Man har bl. a. for at forhindre forveksling ændret den hidtil almindeligt anvendte betegnelse for den pædagogiske leder af den enkelte studiekreds fra studiekredsleder til studiekredslærer.

ad nr. 2. I aftenskoleudvalgets betænkning fremhæves det som studiekredsens kendemærke, at grundlaget for studiekredsarbejdet er et studiemateriale (bøger, artikler, plader, bånd etc.). Man mener derfor, at det må opstilles i loven som en godkendelsesbetingelse, at der foreligger et fyldestgørende studie- og grundbogsmateriale.

ad nr. 3. Da det anses for afgørende for, at fritidsundervisning i studiekredsform kan lykkes, at studiekredslæreren behersker den særlige teknik i studiekredsledelse, foreslås der i loven opstillet særlige krav til hans kvalifikationer. Der må normalt foreligge dokumentation for deltagelse i kursus for studiekredsledelse eller andet bevis for at have opnået færdighed i studiekredsledelse.

ad nr. 4. Da studiekredsen som anført i bemærkningerne til § 41 er en arbejdsform, hvor deltagerens personlige indsats er afgørende for arbejdets gennemførelse, er deltagerantallet af stor betydning. Rummer studiekredsen for mange deltagere, umuliggøres den aktivitet hos den enkelte deltager, der netop kendetegner arbejdsformen. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling har man derfor foreslået tallet 16 som et passende maksimum for deltagerantallet. Med hensyn til kravet om mindstedeltagerantallet henvises til § 43, nr. 2.

Til stk. 2.

For at en studiekreds kan godkendes på aftenhøjskolevilkår må det kræves, at den i lighed med de til aftenhøjskolen stillede krav opfylder særlige betingelser til studiematerialet og studiekredslæreren.

Til § 43.

ad nr. 1. På linje med de foreslåede tilskudsbetingelser for aftenskolen og aftenhøjskolen foreslås tilskuddet til studiekredse betinget af, at virksomheden er gennemført på grundlag af det godkendte studiemateriale.

ad nr. 2. Med hensyn til mindstedeltagerantallet foreslås det, ligesom for aftenskolen og aftenhøjskolen, at kræve studiekredsarbejdet gennemført med et gennemsnitligt deltagerantal pr. time. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, der må ses i sammenhæng med betingelsen om et maksimumsdeltagerantal på 16, foreslås det mindste gennemsnitlige deltagerantal pr. time fastsat til 6. Til gengæld mener man ikke, at der her — som ved

aftenskolen og aftenhøjskolen — bør være nogen dispensationsadgang.

ad nr. 3. Der henvises til bemærkningerne til § 37, nr. 3. Da studiekredse kan godkendes både på aftenskole- og på aftenhøjskolevilkår, vil lærerlønnen og dermed tilskudsbetingelsernes opfyldelse være afhængig af, under hvilke vilkår studiekredsen er godkendt.

Til § 44.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 5, stk. 2.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslår man i lighed med forslaget under aftenhøjskolen emnekredsen for foredragsrækken udvidet til også at omfatte naturvidenskabelige emner.

Til § 45.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 5, stk. 2. Til de enkelte godkendelsesbetingelser bemærkes:

Til stk. 1.

ad nr. 1. Man finder det rimeligt at stille de samme betingelser til foredragsrækken som i § 36, nr. 1, 2, 4, 6 og 7 er stillet til aftenskolen.

ad nr. 2. Bestemmelsen svarer til gældende lov, idet man dog finder det mere korrekt at benytte betegnelsen „én emnekreds“ frem for „ét emne“.

ad nr. 3. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås det at nedsætte kravet til antallet af foredrag pr. række fra 6 til 4. Dette skyldes, at man erfaringsmæssigt adskillige steder i landet har vanskeligheder ved at skaffe kvalificerede foredragsholdere til længere rækker; man må imidlertid anse det for ønskeligt, at foredragsrækkerne, når det er muligt, omfatter 6-7 foredrag.

ad nr. 4. Det fremgår forudsætningsvis af gældende lovs § 14, stk. 4, at deltagerne selv kan udrede en del af udgifterne til foredragsrækkens gennemførelse. I overensstemmelse hermed har honorarudgiften hidtil i det alt overvejende antal foredragsrækker stort set været fordelt ligeligt på deltagere, vedkommende kommune og staten. Man har fundet det rimeligt at følge aftenskoleudvalgets indstilling om at opretholde denne tredjedelsfordeling. Når dette princip ikke, som foreslået af aftenskoleudvalget, er fastslået i selve lovteksten, hænger det sammen med reglerne for fastsættelsen af foredragshonoraret og tilskuddet hertil, jfr. § 67, stk. 3, hvorefter staten yder tilskud til foredragshonoraret med et beløb, højst svarende til begyndelsestimelønnen for to undervisningstimer i aftenskolen, og kommunen skal yde tilskud med et beløb af mindst samme størrelse,

F. t. l. om fritidsundervisning m. v.

mens deltagerne selv må udrede resten. Deltagernes andel må herefter forventes gennemsnitligt at ville udgøre ca. $\frac{1}{3}$ af det samlede foredragshonorar, men kan godt blive både større og mindre, afhængig af foredragshonorarets størrelse.

Under hensyn til, at deltagerne således skal udrede en del af foredragshonoraret, har man ikke foreslået, at det gøres til en godkendelsesbetingelse, at der skal opkræves indskrivningsgebyr, men der er selvfølgelig intet til hinder for, at der opkræves et sådant gebyr af deltagerne, hvis der er behov derfor til administration m. v.

Til § 46.

ad nr. 1. Der henvises til bemærkningerne til § 37, nr. 1, idet de samme betragtninger, som har ført til i loven at opstille denne tilskudsbetingelse for aftenskolen, gør sig gældende for foredragsrækken.

ad nr. 2. Bestemmelsen svarer til gældende lov, bortset fra forslaget om, at der efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler kan dispenseres fra kravet om mindstedeltagerantal. Dette forslag er i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling og skyldes, at det i praksis har vist sig ønskeligt at have adgang til i ganske særlige tilfælde at kunne godkende en foredragsrække med et mindre gennemsnitligt deltagerantal, f. eks. når emnet er mere specielt, eller når det drejer sig om tyndt befolkede egne.

ad nr. 3. Der henvises til bemærkningerne til § 37, nr. 3, idet bemærkes, at der ikke stilles betingelser med hensyn til foredragshonorarets størrelse.

Til § 47.

Efter gældende lovs § 26 kan der, hvor særlige forhold gør det påkrævet, efter de almindelige for ungdomsskolen eller aftenskolen fastsatte regler ydes tilskud til skoleformer, der efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte retningslinjer forbereder til eksamen. I henhold hertil er der i bekendtgørelse af 21. marts 1964 med senere ændringer fastsat regler om teknisk forberedelseseksamen, og i bekendtgørelse af 3. august 1965 med senere ændringer fastsat regler om udvidet teknisk forberedelseseksamen. Anden prøveforberedende undervisning er ikke blevet godkendt i aftenskolen, medens der i ungdomsskolen i de senere år er etableret prøveforberedende undervisning i flere fag.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås den prøveforberedende undervisning henlagt til en særlig skoleform under fritidsundervisningen og betegnet som „forberedelseskursus“, samtidig med at der åbnes mulighed for

undervisning, der sigter mod andre prøver og eksaminer end teknisk forberedelseseksamen.

Som anført i bemærkningerne til § 39, stk. 2, foreslås der åbnet mulighed for at supplere undervisningen på forberedelseskursus med aftenhøjskoleundervisning af mindst 10 timers varighed, hvis det naturligt vil kunne indpasses i undervisningsplanen.

Til stk. 2.

Da man lægger vægt på, at der etableres forberedelseskursus i fornødent omfang, foreslås det i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling pålagt som en forpligtelse at oprette sådanne kursus, såfremt der har meldt sig 10 elever til undervisningen.

Til § 48.

ad nr. 1. Man finder det rimeligt at stille de samme betingelser til forberedelseskursus som i § 36, nr. 1, 2, 6, 7 og 8 er stillet til aftenskolen. Der henvises til bemærkningerne til disse bestemmelser med følgende tilføjelser:

ad § 36, nr. 1. Lederen af en fritidsundervisning, der omfatter forberedelseskursus, må have det fornødne kendskab til tilrettelæggelse af prøver, føring af eksamensprotokoller m. v., ligesom det påhviler ham at drage omsorg for, at de gældende bestemmelser om undervisningens gennemførelse overholdes.

ad § 36, nr. 2. Undervisningen, der også her skal være tilrettelagt for voksne, skal stå åben for alle, således at ingen på forhånd må afvises på grund af manglende kundskaber. Som en naturlig konsekvens af undervisningens prøveforberedende karakter må det dog anses for rimeligt, at der udtrykkeligt i tilbuddet om undervisningen gøres opmærksom på, hvilke forkundskaber der vil være nødvendige for at følge undervisningen med udbytte. Der må endvidere under undervisningens forløb være adgang til at afholde standpunktsprøver.

ad § 36, nr. 6. For så vidt angår lærernes kvalifikationer må det præciseres, at de skal have de fornødne forudsætninger for at undervise og endvidere særlig uddannelse eller grundige undervisningserfaringer i vedkommende fag eller fagkombination. Hvor der til undervisning til en prøve eller eksamen kræves særlige lærerkvalifikationer, må det endvidere være et krav, at den pågældende lærer skal kunne godkendes af vedkommende uddannelses normale undervisningstilsyn.

ad nr. 2. Det må anses for en selvfølgelig forudsætning for godkendelse af et forberedelseskursus, at undervisningen er tilrettelagt i overensstemmelse

med de for vedkommende undervisning og prøve fastsatte regler. Man finder det dog naturligt, at der, under hensyn til at det drejer sig om undervisning for voksne, der normalt har beskæftigelse samtidig med undervisningen, kan gives særregler med hensyn til timetal m. v. Regler herom skal kunne fastsættes af undervisningsministeren, i givet fald efter forhandling med vedkommende fagminister.

Til § 49.

ad nr. 1 og 3. Der henvises til bemærkningerne til § 37, nr. 1 og 3, idet de samme betragtninger, som har ført til i loven at opstille disse tilskudsbetingelser for aftenskoler, gør sig gældende for forberedelseskursus.

ad nr. 2. Man finder det u hensigtsmæssigt at opstille som en tilskudsbetingelse, at undervisningen skal være gennemført med et vist gennemsnitligt elevtal pr. time, da det vil være særligt uheldigt, om en prøveforberedende undervisning må inddrages, fordi deltagelsen i løbet af kursusset svigter. Det ville heller ikke være rigtigt at opstille en sådan betingelse, når det i § 47, stk. 2, er gjort til en pligt at oprette forberedelseskursus, når der har meldt sig mindst 10 elever til undervisningen. Til gengæld foreslås det i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, at undervisningen skal være påbegyndt med mindst 10 elever.

Hvis elevtallet falder væsentligt, således at det vil være mindre rimeligt at opretholde undervisningen, må fritidsnævnet undersøge muligheden for, at der kan ske overflytning til anden tilsvarende undervisning.

Til § 50.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås man, at der i en særlig skoleform åbnes mulighed for at give specialundervisning til handicappede. Der er herved tænkt på læseretarderede, bevægelseshæmmede, svagthørende, døve, svagtseende, blinde, talehæmmede og intelligensretarderede.

Forslaget må ses i sammenhæng med de bestræbelser, der i øjeblikket er i gang for at etablere specialundervisning som en integrerende del af folkeskoleundervisning og med forslaget om specialundervisning i ungdomsskolen.

Til stk. 2.

Da man lægger vægt på, at der etableres specialundervisning i fornødent omfang, foreslås det i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling pålagt som en forpligtelse at oprette sådanne kursus, såfremt der har meldt sig 2 elever til den pågældende specialundervisningsdisciplin.

Til § 51.

Til de enkelte godkendelsesbetingelser bemærkes: ad nr. 1. Man finder det rimeligt at stille de samme betingelser til specialundervisningen som i § 36, nr. 1, 3-5 og 7-8 er stillet til aftenskolen.

ad nr. 2. Undervisningen skal være specielt tilrettelagt for og stå åben for den pågældende gruppe handicappede, jfr. angivelsen heraf i bemærkningerne til § 50. For taleundervisningens vedkommende skal der foreligge udtalelse fra en læge, hvoraf det fremgår, at taleundervisning er tilrådelig.

ad nr. 3. Specialundervisningens lærere skal gennem særlig uddannelse have kvalificeret sig til den pågældende form for specialundervisning. I tilfælde, hvor der på Danmarks Lærerhøjskole er etableret undervisning i den pågældende form for specialundervisning, må det kræves, at læreren enten har deltaget i denne undervisning og har bestået de i tilslutning hertil eventuelt etablerede prøver eller kan dokumentere at have gennemgået en uddannelse svarende hertil.

Foreligger der ikke særlige læreruddannelser for en bestemt form for specialundervisning, må spørgsmålet om lærerens godkendelse i hvert enkelt tilfælde forelægges for direktoratet for ungdomsundervisningen, der træffer afgørelse efter forhandling med undervisningsinspektøren for specialundervisningen.

Til § 52.

På linje med de foreslåede tilskudsbetingelser for aftenskolen m. v. foreslås tilskuddet til specialundervisning betinget af, at undervisningen er gennemført i overensstemmelse med den godkendte plan, og at lederen og læreren er aflønnet med den fastsatte betaling.

Man har ikke fundet det rimeligt at stille forslag om betingelser med hensyn til deltagerantallet, da man i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling i § 50, stk. 2, gør etablering af kursus for specialundervisning obligatorisk, blot der har meldt sig 2 elever til den pågældende specialundervisningsdisciplin. En kommune vil dog kunne opfylde forpligtelsen gennem aftaler med andre kommuner om centralisering af specialundervisningen.

Til § 53.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås erhvervsmæssige kursus optaget som en særlig skoleform inden for fritidsundervisningen, dels som et tilbud til alle kredse i erhvervslivet, dels som en afløsning af de landbrugsfaglige skoler i henhold til gældende lovs § 40. Det er dog kun tanken at skabe mulighed for erhvervsmæssige

kursus, som de organisationer, der dækker det pågældende område af arbejdsmarkedet, vil kunne stå inde for i henseende til niveau, kvalitet og anvendelighed. Erhvervsmæssige kursus skal endvidere tilrettelægges således, at deltagerne kan følge undervisningen i deres fritid. Erhvervsuddannelse, som henhører under anden lovgivning, f. eks. lærlingelovgivningen, bestemmelserne om kortere tekniske uddannelser, lovgivningen om uddannelse af ikke-faglærte arbejdere eller bestemmelserne om efteruddannelse af faglærte arbejdere, vil ikke kunne godkendes i henhold til nærværende bestemmelse. Der er i øvrigt ikke fastsat begrænsning hverken for så vidt angår emne- eller fagkredsen eller for antallet af lærere og instruktører.

Man anser det for betydningsfuldt at få tilvejebragt en generel hjemmel for etablering af erhvervsmæssige kursus, der er tilrettelagt i deltagerens fritid, da den gældende lovgivning ikke dækker hele erhvervsområdet, og da der med den tekniske udvikling er fulgt et stort behov for efteruddannelse og omskoling; ikke mindst har mange hjemmearbejdende kvinder, der ønsker arbejde uden for hjemmet, behov for et „opfriskningskursus“.

Som anført i bemærkningerne til § 39, stk. 2, foreslås der åbnet mulighed for at supplere undervisningen på erhvervsmæssige kursus med aftenhøjskoleundervisning af mindst 10 timers varighed.

Til § 54.

Til de enkelte godkendelsesbetingelser bemærkes: ad nr. 1. Man finder det rimeligt at stille de samme betingelser til kursus for erhvervsmæssig efteruddannelse som i § 36, nr. 1-2 og 6-8, er stillet til aftenskolen. Der henvises til bemærkningerne til disse bestemmelser med følgende tilføjelse:

ad § 36, nr. 6. Det er tanken, at retningslinjerne for kravene til lærernes kvalifikationer må fastlægges efter forhandling mellem direktoratet for ungdomsundervisningen og de organisationer, der dækker det pågældende område af arbejdsmarkedet.

ad nr. 2. Denne betingelse må ses i sammenhæng med det foran i bemærkningerne til § 53 anførte, hvorefter det må være en forudsætning for godkendelse af de heromhandlede erhvervsmæssige kursus, at de respektive organisationer, der dækker det pågældende område af arbejdsmarkedet, påtager sig ansvaret for undervisningens niveau, kvalitet og anvendelighed.

Til § 55.

Der henvises til bemærkningerne til § 37, idet de samme betragtninger, som har ført til i loven at opstille disse tilskudsbetingelser for aftenskolen, gør sig gældende for erhvervsmæssige kursus.

Til § 56.

Bestemmelsen er ny. Aftenskoleudvalget har fremhævet, at det ikke ønsker den hobbyprægede virksomhed uden undervisningskarakter ind i selve aftenskolen, men at udvalget finder, at der er betydelige værdier af hente i en hobbypræget virksomhed, hvor voksne mennesker i fællesskab arbejder med gøremål, som en gruppe eller den enkelte selv har opstillet målsætningen for, og som vedkommende gruppe eller person alene har ansvaret for. Udvalget er af den opfattelse, at en sådan virksomhed vil kunne tiltrække både mennesker, der f. eks. i aftenskolen har lært et fags grundlæggende teknik, og mennesker, der har behov for manuelle sysler, men som — måske på grund af manglende behov for egentlig undervisning — ikke hidtil har søgt aftenskolen eller andet oplysningsarbejde. Udvalget foreslår derfor sådanne fritidsgrupper legaliseret, hvilket også vil lette bestræbelserne for at højne den undervisningsmæssige kvalitet i selve aftenskolen.

I nær tilslutning til aftenskoleudvalgets indstilling foreslår man, at der åbnes mulighed for at støtte en interessebetonet fritidsvirksomhed, hvor voksne mennesker i en gruppe arbejder enten hver for sig eller i fællesskab med opgaver, de selv har stillet sig, og hvor der samtidig ydes bistand af en kvalificeret instruktør, hvis opgave overvejende er af rådgivende og vejledende natur. Det forekommer naturligt at begrænse fritidsgruppernes virksomhed til at dække praktiske og musiske emneområder, som f. eks. husflid og sløjd, håndarbejde, formning, tekniske og mekaniske emner, hvor der ikke arbejdes efter en for hele gruppen fælles undervisningsplan.

I aftenskoleudvalgets indstilling nævnes også amatørteater, sang og musik som fritidsgruppememner. I overensstemmelse med bemærkningerne til § 35 finder man dog, at i det omfang virksomhed af denne art har en klar og fælles målsætning — indstudering af et skuespil, et kor- eller orkesterværk — og står under ledelse af en kvalificeret lærer eller instruktør, bør den godkendes som aften-skole, i særlige tilfælde som aftenhøjskole.

I overensstemmelse med det i bemærkningerne til § 35 om gymnastik og idræt anførte, må disse aktiviteter udelukkes som emner i fritidsgrupperne.

Aftenskoleudvalget har foreslået, at der for ældre f. eks. folkepensionister, bør kunne godkendes fritidsgrupper i alle aftenskolens emner. Med den her foreslåede formulering, hvorefter fritidsgrupperne skal kunne omfatte praktiske og musiske emner, skønner man at have mulighed for at imødekomme

alle rimelige behov, således at der næppe er brug for nogen særbestemmelser.

Som anført i bemærkningerne til § 39, stk. 2, foreslås der åbnet mulighed for at supplere virksomheden i fritidsgrupperne med aftenhøjskoleundervisning af mindst 10 timers varighed.

Til § 57.

ad nr. 1. Den heromhandlede leder er den person, der over for myndighederne har påtaget sig det administrative ansvar for fritidsgruppernes forløb — såvel som for forløbet af de andre hold inden for fritidsundervisningen, som den pågældende skole måtte omfatte. Han kan være identisk med den under nr. 4 nævnte instruktør, men vil normalt ikke være det.

ad nr. 2. I lighed med, hvad der gælder for f. eks. aftenskoler, skal fritidsgrupperne stå åbne for alle over 18 år. Unge under denne alder må normalt henvises til interessegrupper for børn og unge, til ungdomsklubber eller, hvis de går i ungdomsskole, til ungdomsskolens fritidsvirksomhed.

De samme betragtninger, der har ført til forslaget om, at der vil kunne godkendes aftenskoler, hvor holdene er tilmeldt med en bestemt deltagerkreds, taler også for, at der åbnes mulighed for at godkende fritidsgrupper med en bestemt deltagerkreds, jfr. bemærkningerne til § 36, nr. 2.

ad nr. 3. Uanset at der ikke kræves undervisningsplan eller en egentlig undervisning i en fritidsgruppe, finder man dog, at virksomheden bør have en vis varighed, så den enkelte får mulighed for at opnå en mere omfattende fortrolighed med emnet, og gruppen kan nå at udvikle et naturligt fællesskab. Man foreslår derfor, at mindstetimetallet for virksomheden fastsættes til 20 timer.

Der er ikke stillet forslag om et højeste timetal, uanset at der som anført ikke kræves nogen undervisningsplan, der naturligt vil sætte en grænse for undervisningens varighed, idet man anser den omstændighed, at deltagerne skal udrede en del af instruktørlønnen for en tilstrækkelig sikring mod misbrug af bestemmelsen.

ad nr. 4. Der stilles ingen formelle krav til instruktørens uddannelse, men ved at gøre det til en betingelse for godkendelsen, at instruktøren skal være kvalificeret, har man ønsket at fremhæve, at den pågældende skal have særlige forudsætninger — erhvervet ved egentlig uddannelse eller gennem praktiske erfaringer — for at kunne vejlede og bistå deltagerne i den pågældende form for fritidsgruppe.

ad nr. 5. Der henvises til bemærkningerne til § 36, nr. 7.

ad nr. 6. Som anført i de indledende bemærkninger adskiller fritidsgrupperne sig fra de øvrige skoleformer inden for fritidsundervisningen, bortset fra foredragsrækkerne, ved forslaget om, at deltagerne selv skal betale en del af instruktørlønnen. Aftenskoleudvalget foreslår deltagerens andel fastsat til $\frac{1}{3}$. Man har til hensigt at følge dette forslag, men har bl. a. af administrative hensyn kun tænkt denne deltagerbetaling gennemført som en gennemsnitsbetaling, og man har derfor ikke foreslået nogen fast brøkdel i selve lovtæksten. Det er hensigten at fastsætte denne gennemsnitsbetaling til $\frac{1}{3}$ af begyndelseslønnen beregnet i forhold til et deltagerantal på 10, således at deltagerafgiften fastsættes af direktoratet for ungdomsundervisningen for et år ad gangen. Herefter vil den enkelte deltagers udgift til instruktørløn være uafhængig af, hvor mange deltagere, der i øvrigt er på holdet, og om instruktøren får begyndelsesløn eller løn med alderstillæg. Man vil endvidere åbne mulighed for, at folke- og invalidepensionister fritages for at deltage i udgift til instruktørlønnen.

De nærmere regler tænkes udformet således, at statens andel fastsættes til $\frac{1}{3}$ af timebetalingen, deltagerens andel til $\frac{1}{3}$ af begyndelseslønnen pr. time, beregnet som anført i forhold til et deltagerantal på 10, og kommunernes andel til resten. Kommunernes andel vil således — afhængig af deltagerantal, herunder antallet af folke- og invalidepensionister, og af instruktørens løn (begyndelsesløn eller løn med alderstillæg) — kunne blive mindre eller større end $\frac{1}{3}$ af udgiften.

Under hensyn til at deltagerne således skal udrede en del af timebetalingen, har man ikke stillet forslag om, at det gøres til en godkendelsesbetingelse, at der skal opkræves et indskrivningsgebyr, men der er selvfølgelig intet til hinder for, at der opkræves et sådant gebyr af deltagerne, hvis der er behov derfor til administration m. v.

Man har ikke ment i selve lovtæksten at burde opstille yderligere betingelser for godkendelse af en fritidsgruppe. Man vil imidlertid finde det rimeligt, om fritidsnævnet forlanger indsendt en efterfølgende skriftlig beretning om forløbet af virksomheden i de enkelte fritidsgrupper, så at man, i hvert fald i de første år, kan følge arbejdet inden for denne nydannelse under fritidsundervisningen.

Til § 58.

Da fritidsgruppevirksomheden — til forskel fra de øvrige former for fritidsundervisning ikke tilrettelægges på grundlag af en undervisningsplan eller et særligt studie- eller grundbogsmateriale — kan den efterfølgende afgørelse af, om gruppen er

berettiget til tilskud, ikke knyttes til disse kendsgerninger. Man finder imidlertid i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, at det vil være tilstrækkeligt som tilskudsbetingelse at kræve, at virksomheden er gennemført med et vist gennemsnit pr. time af de tilmeldte deltagere, jfr. bemærkningerne til § 37. Aftenskoleudvalget har foreslået dette gennemsnitlige deltagerantal fastsat til 12, men i overensstemmelse med, hvad der er foreslået for aftenskolen, aftenhøjskolen og erhvervsmæssige kursus, finder man det rimeligt at fastsætte dette tal til 10.

Det ønskes også for denne virksomhed gjort til en tilskudsbetingelse, at lederen lønnes med den fastsatte betaling.

Til § 59.

Aftenskoleudvalget har i sin betænkning indstillet, at en del af de godkendelsesbeføjelser, der efter gældende lov tilkommer amtsnævnene, som et led i en forenkling af administrationen henlægges til de kommunale nævn.

Man har fundet det rimeligt at følge aftenskoleudvalgets forslag, dog således at godkendelsesmyndigheden i disse tilfælde ikke henlægges til fritidsnævnet, men til kommunalbestyrelsen. I denne forbindelse henvises til, at de kommunale organisationer har anført, at det ikke vil være i overensstemmelse med de almindelige principper for ansvar og bevillingsret, hvis udvalg og nævn, der ikke er udgået af kommunalbestyrelsen, økonomisk kan forpligte denne.

Det foreslås herefter, at førstegangsgodkendelser som hidtil foregår i amtsnævnet, men at senere godkendelse af visse former for fritidsundervisning for voksne, når der ikke er sket væsentlige ændringer, meddeles af kommunalbestyrelsen efter indstilling fra fritidsnævnet.

Man finder det imidlertid af hensyn til amtsnævnets koordinerende virksomhed nødvendigt, at det pålægges kommunalbestyrelsen at holde amtsnævnet orienteret om de meddelte godkendelser.

Da de indstillinger, der vil foreligge fra fritidsnævnet på dette område vil dreje sig om, hvorvidt de om godkendelse opstillede betingelser er opfyldt, og da dette i vidt omfang vil angå pædagogiske spørgsmål, har man udtrykkelig nævnt i forslaget, at kommunalbestyrelsens afgørelse kan forelægges amtsnævnet til afgørelse. Denne adgang til at indanke kommunalbestyrelsens afgørelse er tiltænkt den pågældende initiativtager. Der er dog efter de almindelig gældende principper intet til hinder for, at sagen derefter kan indbringes for undervisningsministeriet.

Til stk. 2.

Af hensyn til den ønskelige koordinering er det foreslået, at godkendelse af forberedelseskursus og erhvervsmæssige kursus foretages af undervisningsministeriet.

Til stk. 3.

I overensstemmelse med de i bemærkningerne til stk. 1 anførte synspunkter har man fremhævet kommunalbestyrelsens kompetence. Bestemmelsen svarer i øvrigt til de gældende regler, således som de er anført i bekendtgørelse af 31. oktober 1960 i de forskellige afsnit E. om tilskuddet og dets beregning f. eks. s. 18).

Til stk. 4.

Som anført i de indledende bemærkninger har man nøje opregnet de betingelser, der skal opfyldes, for at de forskellige former for fritidsundervisning for voksne kan godkendes, og for at tilskud kan ydes. Dette har til gengæld den følge efter forslaget, at fritidsundervisning, der opfylder godkendelsesbetingelserne, har krav på godkendelse, og hvis den til sin tid opfylder tilskudsbetingelserne, også har krav på tilskud. Man henviser i denne forbindelse til § 73, stk. 4, om fritidsnævnets koordinerende virksomhed og til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til stk. 5.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 14, stk. 2, 2. afsnit, 2. punktum.

Bestemmelsen om, at der er pligt til at modtage elever med hjemsted i andre kommuner, er ny, men er i overensstemmelse med almindelig gældende praksis. Da denne ordning er særdeles rimelig, finder man det naturligt at optage en udtrykkelig bestemmelse herom i loven.

Som modstykke hertil finder man det rimeligt, at skolekommunen kan kræve godtgørelse fra hjemstedskommunerne af de hermed forbundne udgifter. Den hidtil gældende ordning, hvorefter staten i et vist omfang godtgør skolekommunen udgifterne og derefter kan kræve refusion fra den pågældende hjemstedskommune, er ikke hensigtsmæssig og foreslås derfor ophævet. Det samme gælder bestemmelsen om, at eleverne skal give meddelelse til hjemstedskommunen. Man finder det mest rimeligt, om ordningen kommunerne imellem på dette område overlades til aftaler mellem de pågældende kommuner.

Til § 60.

Bestemmelsen træder i stedet for det i gældende lovs § 21 om aftenskolen og de landbrugsfaglige skoler anførte. Der indføres her — i overensstem-

melse med aftenskoleudvalgets indstilling — en forpligtelse for kommunen til at anvise lokaler til fritidsundervisningen. Forpligtelsen er begrænset til de i stk. 2-4 omhandlede forhåndenværende lokaler og indeholder ikke noget krav om at foretage byggeri.

Det anføres, at lokalerne skal anvises med forødent udstyr. Dette omfatter inventar og undervisningsmateriel, herunder audio-visuelle hjælpemidler, men kun i det omfang det forefindes på skolen.

Til stk. 2.

Anvisningsforpligtelsen omfatter i første række de kommunen tilhørende skoler og andre egnede lokaler, f. eks. biblioteker. Det er en selvfølge, at også faglokaler skal anvises efter behov.

I overensstemmelse med gældende regler foreslås, at alle kommunale lokaler skal stilles vederlagsfrit til rådighed for fritidsundervisningen.

Til stk. 3.

Der er ikke i gældende lov optaget bestemmelser om, at statens skoler m. v. skal kunne anvises til brug for fritidsundervisningen. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås nu, at dette skal kunne finde sted. Forudsætningen må være, at egnede kommunale lokaler ikke har kunnet anvises i tilstrækkeligt omfang, og at benyttelsen i øvrigt vil kunne forenes med de formål, de stats-ejede lokaler i første række skal tjene. For så vidt angår statslige lokaler, der ikke henhører under undervisningsministeren, bør anvisning kun kunne finde sted efter regler, der er forhandlet med vedkommende fagminister.

Man finder det ikke rimeligt, at der betales leje for benyttelse af statens lokaler. Derimod bør kommunen dække de påløbne udgifter til lys, varme etc.

Til stk. 4.

I henhold til gældende lovs § 21, stk. 2 og 3, skal tekniske skoler samt undervisningslokaler til erhvervs-mæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere — i den udstrækning, lokalerne er oprettet med statsstøtte og skønnes passende til formålet — stilles til rådighed for aftenskolen. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling ønsker man denne adgang udvidet til at omfatte alle private skoler og andre egnede lokaler, til hvis opførelse der ydes lån eller tilskud af staten. For så vidt angår privatejede lokaler, der ikke tidligere har været omfattet af bestemmelsen, finder man dog, at forpligtelsen kun vil kunne gøres gældende i forbindelse med fremtidig ydelse af lån eller tilskud fra staten.

Det må yderligere være en betingelse, at egnede

kommunale og statslige lokaler ikke har kunnet anvises i tilstrækkeligt omfang, og at benyttelsen vil kunne forenes med de formål, de pågældende lokaler i første række skal tjene. Hvor det drejer sig om lokaler, der har modtaget støtte efter nærværende forslags §§ 104-106 med henblik på fritidsundervisning for voksne, må anvisning dog kunne finde sted umiddelbart på linje med kommunale lokaler.

For så vidt ydelse af lån eller tilskud til de private lokaler ikke henhører under undervisningsministeren, kan anvisning til brug for fritidsundervisningen kun finde sted efter regler, der er forhandlet med vedkommende fagminister. Kommunen må for benyttelse af disse private lokaler betale en efter amtsnævnets skøn rimelig leje. Med hensyn til refusion fra staten henvises til § 67, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Til stk. 5.

Bestemmelsen er ny og svarer til det i nærværende forslags § 32, stk. 5, om støtte til foreningers lokaleudgifter anførte. Der tænkes her på tilfælde, hvor fritidsundervisning for voksne ønskes indrettet i lokaler, der ikke omfattes af kommunens anvisningsforpligtelse i henhold til stk. 2-4, men hvor de pågældende lokaler i øvrigt kan godkendes til brug for fritidsundervisning. Herunder vil henhøre en række andre allerede eksisterende private skoler og andre lokaler, der i sin tid har modtaget statsstøtte til oprettelsen, endvidere egnede private lokaler, som ikke har modtaget statsstøtte, herunder lokaler tilhørende foreninger og stedlige kredse, der etablerer fritidsundervisning for voksne. Man finder det betydningsfuldt, at sådanne lokaler, der i mange tilfælde vil kunne være overordentlig velegnede til voksenundervisningens formål, i givet fald vil kunne benyttes, og at der ydes støtte til en efter amtsnævnets skøn rimelig leje. Da disse lokaler ikke kan anvises af kommunen, men tages i anvendelse på grundlag af ønsker fra foreninger og stedlige kredse, finder man, at disse selv bør bidrage til lejeudgifterne med 25 pct., således at kommunen — svarende til det i § 32, stk. 5, foreslåede — refunderer 75 pct. Med hensyn til refusion fra staten henvises til § 67, stk. 6, og bemærkningerne hertil.

Uanset at initiativtagerne efter dette forslag selv må bære en del af lejeudgifterne, mener man alligevel her at måtte følge aftenskoleudvalgets indstilling om, at sådanne lokaler kun kan opnå støtte, hvis egnede kommunale og statslige lokaler ikke forefindes i tilstrækkeligt omfang, medmindre kom-

munen tillader, at de private lokaler alligevel anvendes.

Med henblik på fritidsundervisning i sammentrængt form, eventuelt i kostskoleform, ønsker man det i gennemførelsesbekendtgørelsen fastslået, at en kommune ikke kan være forpligtet til at yde tilskud til lokaleudgifter ved kursus, der afholdes uden for kommunens område.

Det er en selvfølge, at der ikke ydes lokalestøtte til undervisning i private hjem.

Til § 61.

Efter gældende lovs § 16, stk. 2, er der mulighed for med statstilskud at yde honorar til en deltidsansat leder af aftenskolen, når der er ansat flere lærere, og undervisningen omfatter mindst 100 timer. Statstilskuddet udgør halvdelen af honoraret, dog højst 5 pct. af det beløb, der fremkommer ved at multiplicere antallet af skolens undervisningstimer i det forløbne skoleår med minimumslønnen. Overstiger timetallet 400, udgør tilskuddet dog højst 4 pct. af beløbet for det overskydende antal timer.

Heltidsansatte aftenskoleledere kan efter lovens § 20, stk. 6, kun ansættes ved de kommunale aftenskoler og da i normerede stillinger, jfr. bemærkningerne til stk. 2.

I overensstemmelse med lovforslagets principper om at sikre en forsvarlig ledelse af fritidsundervisningen, og under hensyn til at der pålægges lederen flere pligter end hidtil, har man på grundlag af aftenskoleudvalgets indstilling ønsket at sikre lederen af de større skoler et højere honorar. Da disse skoler har et mere differentieret undervisningsprogram og derfor stiller tilsvarende større krav til lederen, foreslås det at ophæve den hidtidige begrænsning, hvorefter lederhonoraret for undervisningstimer ud over 400 nedsættes fra 10 pct. til 8 pct., svarende til statstilskud med henholdsvis 5 og 4 pct.

Ved opgørelsen af skolens undervisningstimer medregnes alle former for fritidsundervisning, herunder — foruden den almindelige aftenskole og aftenhøjskole — studiekredse, foredragsrækker (efter foretagen omregning i forholdet 1 foredrag = 5 aftenskoletimer), erhvervsmæssige kursus, fritidsgrupper m. v.

Endelig har man på linje med den for lærerne foreslåede ordning, jfr. § 62, stk. 2, og bemærkningerne hertil, ud fra ønsket om at bevare kontinuiteten ved at fastholde lederne foreslået indført en anciennitetsordning med et alderstillæg på 20 pct. efter 3 års ledervirksomhed.

Til stk. 2.

Man har i overensstemmelse med indstilling fra aftenskoleudvalgets flertal foreslået den hidtidige ordning efter lovens § 20, stk. 6, hvorefter der ved de kommunale aftenskoler er mulighed for normering af en af kommunens lærere som leder i lærerlønningslovens 5. eller 6. lønningsklasse, ophævet og erstattet med en ordning, hvorefter såvel de kommunale som de private skoler får mulighed for at ansætte heltidsbeskæftigede ledere for 3 år ad gangen med et honorar, normalt svarende til lærerlønningslovens 2.-4. lønningsklasse og i særlige tilfælde 5. eller 6. lønningsklasse. Det er fastslået i lovforslaget, at skolen skal have et omfang af mindst 7.500 timer om året, medens det i øvrigt er overladt til ministeren at fastsætte de nærmere regler.

Et årligt timetal på 7.500 bør ikke i sig selv være tilstrækkeligt til ansættelse af en heltidsbeskæftiget leder, men det må yderligere kræves, at der i vedkommende aftenskoles virksomhed indgår supplerende kulturelle arrangementer i et vist omfang, ligesom det må være sandsynliggjort, at vedkommende aftenskole har en sådan stabilitet, at der på længere sigt skønnes at være et behov for en heltidsansat leder.

Fastsættelsen af honoraret må ske i hvert enkelt tilfælde, og der må tages hensyn til såvel aftenskolens størrelse og den pågældende leders tidligere virksomhed som til, om der stilles pædagogisk medhjælp til rådighed efter stk. 3. Der må tillige henses til, hvilket honorar den pågældende ville oppebære i henhold til stk. 1 (beregnet efter timetallet), idet det forekommer naturligt, at honoraret for en heltidsbeskæftiget leder bliver noget højere under hensyn til kravet om, at vedkommende skal stille hele sin arbejdskraft til rådighed og derfor ikke kan have anden hovedbeskæftigelse. Honoraret skal ikke kunne påvirkes af ændringer i timetallet inden for den godkendte periode.

I de tilfælde, hvor en folkeskolelærer overtager en lederstilling og derfor må stå uden for nummer' bør der af hensyn til hans lønnings- og pensionsmæssige forhold på de årlige bevillingslove søges hjemmel for at medregne den tid, i hvilken han står uden for nummer.

Til stk. 3.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling har man som en nyordning for de helt store skoler foreslået, at der åbnes adgang til at ansætte pædagogisk medhjælp ved skoler med et timetal på over 7.500 pr. skoleår.

Arbejdet med tilsyn og tilrettelæggelse af under-

visningen på en skole af en sådan størrelse må i almindelighed antages at lægge fuldt beslag på lederen, jfr. stk. 2, hvorefter en heltidsbeskæftiget leder vil kunne ansættes, når skolens samlede timetal i et år overstiger 7.500. Ved de meget store aftenskoler vil det ofte være vanskeligt for lederen at overkomme arbejdet, og det foreslås derfor, at der i sådanne tilfælde åbnes adgang for ansættelse af en medhjælp til aflastning af lederen.

Man har fundet det naturligt, at der tillægges sådanne medhjælpere et honorar beregnet efter de i stk. 1 fastsatte retningslinjer på grundlag af det antal timer, der ligger over 7.500.

Til § 62.

I gældende lovs § 14, stk. 1, er minimumstimerløn for aften- og ungdomsskolelærere fastsat til middeltallet pr. time mellem begyndelseslønnen — uden stedtillæg — og slutlønnen — med højeste stedtillæg — i lærerlønningens 2. lønningsklasse med omregning i forhold til $\frac{5}{6}$ af det for folkeskolens lærere til enhver tid gældende pligtige timetal, medens den maksimale tilskudsberettigede timeløn i § 14, stk. 2, er fastsat 50 pct. højere end minimumslønnen. Pr. 1. oktober 1966 udgør minimumslønnen 27,40 kr. pr. time — og maksimumslønnen 41,10 kr.

En forhøjelse af timelønnen for aftenskolelærere m. fl. er i overensstemmelse med ønskerne fra et overvejende flertal inden for aftenskoleudvalget, og baggrunden herfor er, at den hidtidige aflønning med den i loven fastsatte minimumsbetaling — der som hovedregel ikke måtte fraviges — i praksis har vist sig utilstrækkelig. Således har en række kommuner for at sikre sig det fornødne antal lærere set sig nødsaget til at yde lønninger, der ligger væsentligt over minimumssatsen. F. eks. betales der i Københavns kommune og flere omegnskommuner lønninger, der ligger ca. 33 pct. over minimumsbetalingen. Tilsvarende kan anføres for beslægtede skoleformer, som f. eks. Forsvarets Civilundervisning og de tekniske skolers lærlingeafdelinger, hvor timelønningerne ligeledes ligger væsentlig over minimumslønnen i aftenskolen.

Der var imidlertid ikke enighed i udvalget om, hvor stor forhøjelsen burde være, og hvorledes det fremtidige lønsystem i det hele skulle udformes. Man har imidlertid på linje med flertallet valgt at stille forslag om en enhedssats på grundlag af gennemsnittet mellem begyndelseslønnen i lærerlønningens 2. lønningsklasse uden stedtillæg og slutlønnen med højeste stedtillæg (sats A) i 4. lønningsklasse. Man har således nærmet sig princippet om at fastsætte timelønnen som gennemsnittet af en folkeskolelærers „livsløn“, selv om skridtet ikke

er taget fuldt ud, idet man da måtte lægge større vægt på slutlønnen i 4. lønningsklasse, på hvilket løntrin en folkeskolelærer i reglen befinder sig i over 20 år.

I øvrigt har man bevaret den hidtil gældende regel om omregning af 5 aftenskoletimer = 6 folkeskoletimer, der har sin begrundelse i, at det drejer sig om voksenundervisning.

Timelønnen efter forslaget vil med det pr. 1. oktober 1966 gældende lønniveau andrage 31,15 kr., d. v. s. en stigning på ca. 14 pct. i forhold til den nuværende minimumsbetaling.

Til stk. 2.

Baggrunden for forslaget om indførelsen af en generel anciennitetsordning med et alderstillæg efter en vis tids virke er i det væsentlige, at man ønsker at sikre kontinuiteten i aftenskolearbejdet. Det må anses for hensigtsmæssigt, at lærerne tilskyndes til at fortsætte arbejdet i aftenskolen.

Man har for at undgå for megen administration valgt et enkelt alderstillæg, selv om den tilsigtede virkning i større omfang ville blive tilgodeset af et system med flere alderstillæg. Når man har valgt at lade alderstillægget få en størrelsesorden på 20 pct. af begyndelseslønnen, skyldes dette i det væsentligste beregninger over en folkeskolelærers „livsløn“. Fastsættelsen af begyndelseslønnen i stk. 1 til et gennemsnit mellem 2. og 4. lønningsklasse forudsætter, at en lærer ville være på hvert enkelt løntrin i 3 år, medens han som nævnt normalt vil være i over 20 år på slutlønnen i 4. lønningsklasse.

Med det pr. 1. oktober 1966 gældende lønniveau vil timelønnen med alderstillæg udgøre 37,40 kr.

Princippet med en anciennitetsordning er ikke ukendt efter den nugældende ordning, hvor der i lovens § 14, stk. 1, er hjemmel for ydelse af alderstillæg til lærere, der har beskæftigelse i aftenskolen som hovederhverv. Dette forudsætter efter de af undervisningsministeren fastsatte regler, at læreren har mindst 600 timer årligt i aftenskolen, og der kan da ydes to alderstillæg à 15 pct. Herudover har imidlertid flere kommuner indført anciennitetsordninger, således at alderstillægene i det væsentlige betales af kommunen uden refusion fra staten.

Ved beregningen af den for alderstillæg nødvendige anciennitet efter den nu foreslåede ordning er det alene undervisning inden for denne lovs rammer, der skal kunne medregnes, og læreren må selv tilvejebringe dokumentation for tidligere anciennitetsgivende beskæftigelse.

Den foreslåede enhedssats med alderstillæg forudsætter, at der ikke vil kunne ydes statstilskud til

F. t. l. om fritidsundervisning m. v.

lærerlønnen, såfremt der betales en højere eller lavere løn end den i loven fastsatte.

Den med alderstillægget forhøjede timeløn skal ydes straks fra det tidspunkt, på hvilket læreren efter tre års undervisning opnår de 240 timer.

Til stk. 3.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås honoreringen for specialundervisning og undervisning på forberedelseskursus forhøjet med 20 pct. i forhold til den almindelige aftenskolesats, idet der her er tale om en undervisning, der stiller særlige krav til lærerens uddannelse, ligesom der ofte ved den prøveforberedende undervisning følger et større hjemmearbejde for læreren med opgaveretning.

I den nugældende lov findes ingen regler om special honorering af disse undervisningsformer, og man har derfor måttet benytte hjemmelen i den nuværende lovs § 14, stk. 2, 3. led, til at yde tillæg til den almindelige minimumssats.

Timelønnen efter forslaget vil med det pr. 1. oktober 1966 gældende lønniveau andrage 37,40 kr.

Til stk. 4.

Også inden for disse særlige undervisningsformer har man i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling ment, at der for at bevare lærerne for skoleformen bør ydes et 20 pct.s alderstillæg efter 240 timers undervisning, fordelt over mindst 3 år. Det er imidlertid en betingelse for medregning af forudgående undervisningsvirksomhed, at denne har fundet sted inden for samme område som undervisningen på tidspunktet for opnåelse af alderstillægget. En lærer, der underviser på forberedelseskursus, vil således efter forslaget først kunne opnå alderstillægget efter 240 timers undervisning på forberedelseskursus. Læreren må også her selv dokumentere den fornødne anciennitetgivende beskæftigelse.

Med det pr. 1. oktober 1966 gældende lønniveau vil timelønnen med alderstillæg udgøre 44,90 kr.

Til stk. 5.

Der er af aftenskoleudvalget stillet forslag om, at den nugældende aftenhøjskolesats efter lovens § 14, stk. 1, d. v. s. timelønnen i aftenskolen + 50 pct., ændres således, at satsen beregnes som begyndelsestimelønnen i aftenskolen + 75 pct., men uden 20 pct.s alderstillæg.

Baggrunden for udvalgets forslag var ønsket om at bevare og om muligt tiltrække endnu flere kvalificerede lærerkræfter til aftenhøjskolen.

Ministeriet har imidlertid ikke ment at kunne gå ind for en forhøjelse, der overstiger den for aftenskolen foreslåede.

Det i stk. 2 foreslåede alderstillæg på 20 pct. skønnes at svare til en gennemsnitlig lønforbedring på 13-14 pct. for aftenskolen som helhed i sammenligning med en ordning uden alderstillæg. I aftenhøjskolen, hvor der ikke ønskes indført nogen anciennitetsordning, finder man det rimeligt at foreslå en tilsvarende lønforbedring på 13-14 pct., og dette svarer til, at timelønnen i aftenskolen foreslås beregnet som aftenskolen's begyndelsesløn med tillæg af 70 pct.

Med det pr. 1. oktober 1966 gældende lønniveau vil timelønnen i aftenhøjskolen efter forslaget udgøre 52,95 kr.

Til stk. 6.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 18, stk. 2, idet kommunen dog nu skal udbetale lønnen uden nærmere overvejelser om, hvorvidt tilskudsbetingelserne kan forventes opfyldt. Dette modsvares af en udtrykkelig bestemmelse om, at kommunen kan kræve de udlagte beløb tilbage fra dem, der har etableret undervisningen, såfremt tilskudsbetingelserne ikke opfyldes.

Til § 63.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 14, stk. 1, 3. afsnit.

Til stk. 2.

Efter gældende lovs § 14, stk. 1, 4. afsnit, ydes der ved undervisning i praktisk husgerning betaling for 1 time ud over selve undervisningstiden, da lærerindens tilstedeværelse i et hertil svarende omfang er nødvendig. Bestemmelsen foreslås ændret i overensstemmelse med § 12, stk. 2. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 64.

Gældende lovs § 17 indeholder hjemmel for ydelse af statstilskud efter nærmere fastsatte regler til dækning af rejseudgifter, når der indrettes undervisning med tilrejsende lærere, jfr. lovforslagets § 67.

Det er forudsat, at de af ministeren fastsatte regler for ydelse af godtgørelse for rejseudgifter m. v. følger de for statens tjenestemænd gældende regler for befordringsgodtgørelse samt natstillæg, dog således at den højeste sats for godtgørelse for benyttelse af eget befordringsmiddel ikke kommer til anvendelse.

Til stk. 2.

Ved denne bestemmelse indføres som en nyordning, at lederen og dennes eventuelle medhjælp kan opnå befordringsgodtgørelse, når der skal føres tilsyn med flere undervisningssteder. Det er en forudsætning, at der kan tilvejebringes dokumentation for tilsynsbesøgene, f. eks. gennem skolens dag-

bog. De nærmere regler om ydelse af befordringsgodtgørelse til ledere og medhjælpere fastsættes af undervisningsministeren, og det forudsættes, at det i bestemmelserne herom fastslås, at der kun ydes befordringsgodtgørelse, når forholdene særlig taler herfor, herunder når der er en væsentlig afstand mellem undervisningsstederne.

Til § 65.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 19.

Til § 66.

Der kan i det hele henvises til bemærkningerne, der knytter sig til § 16, der omhandler de tilsvarende regler i forhold til ungdomsundervisningen. Det skal dog bemærkes ad stk. 1, at de omregningsregler, der skal fastsættes af undervisningsministeren, for så vidt angår aftenhøjskolen, forudsættes opretholdt uændret i forhold til den nugældende regel, d. v. s. timer i aftenhøjskolen til folkeskoletimer i forholdet 1 : 2.

Til § 67.

Bestemmelsen svarer i princippet til gældende lovs § 14, stk. 2, idet man dog i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslår, at den del af timebetalingen, der ikke dækkes af stat og skolefond, skal udredes af kommunen.

Til stk. 2.

Efter gældende lovs § 16, stk. 2, udgør statstilskuddet til honorarlønnede lederes honorar 50 pct. af udgiften inden for bestemte rammer. For så vidt angår de i henhold til gældende lovs § 20, stk. 6 på kommunens skoleplan normerede aftenskoleledere ydes der refusion efter de i lærerlønningsskoleloven fastsatte regler.

Man finder det i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling rimeligt, at der til honorar for ledervirksomhed samt til honorar for ledermedhjælp ydes statstilskud med samme andel, som i øvrigt normalt anvendes med hensyn til lønninger, honorarer m. v. inden for lovforslagets område, nemlig $\frac{2}{3}$.

Bestemmelsen om tilskud til befordringsudgifter i henhold til § 64 indeholder dels hjemmel for tilskud til tilrejsende lærere, jfr. gældende lovs § 17, og dels for tilskud til den i lovforslagets § 64, stk. 2, omhandlede nyordning, hvorefter der kan ydes befordringsgodtgørelse til ledere og medhjælpere, der fører tilsyn med flere undervisningssteder.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets betænkning foreslås endvidere, at kommunen som hidtil afholder den resterende del af honorarudgiften til deltidsansatte ledere og befordringsgodtgørelse, medens det for så vidt angår heltidsansatte ledere ligeledes i overensstemmelse med aftenskole-

udvalget må findes rimeligt, at kommunen, da statens tilskud efter forslaget falder fra 85 pct. til $\frac{2}{3}$, ikke alene skal bære den opståede difference, men at deltagerne gennem deres indskrivningsgebyr bidrager med halvdelen af den del af lederhonoraret, der ikke dækkes af staten. Det samme gælder honoraret til pædagogisk medhjælp.

Til stk. 3.

Efter gældende lovs § 14, stk. 4, yder staten tilskud til foredragsrækker med samme beløb, som kommunen eller den stedlige kreds stiller til rådighed, dog højst med 35 kr. pr. foredrag.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalget foreslås det, at der ikke længere i lovteksten fikses et beløb som maksimumsgrænse for tilskuddet. Man har fundet det rimeligt at fastsætte et maksimumsbeløb for et foredrag med efterfølgende diskussion, svarende til begyndelsesbetalingen for to undervisningstimer i aftenskolen, d. v. s. på grundlag af den foreslåede løn pr. 1. oktober 1966 62,30 kr. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 45, nr. 4.

Til stk. 4.

Bestemmelsen er ny. Den svarer til bestemmelsen i § 17, stk. 3, nr. 2, og der henvises til bemærkningerne hertil.

Til stk. 5.

Aftenskoleudvalget har foreslået, at der fra stat og skolefond ydes tilskud med $\frac{2}{3}$ af lønudgiften til instruktører, medens deltagerne selv yder den resterende tredjedel.

Man har imidlertid fundet det rimeligt, at statens tilskud fastsættes til $\frac{1}{3}$, således at kommunen deltager i disse udgifter som i øvrigt på fritidsundervisningsområdet. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 57, nr. 6.

Til stk. 6.

Da kommunens forpligtelser med hensyn til lokaler i lovforslaget udvides i forhold til den nugældende ordning, har man fundet det rimeligt at skabe hjemmel for en vis statsrefusion af kommunens udgifter i forbindelse med lokaler til fritidsundervisningen. Statstilskud foreslås dog alene ydet i de tilfælde, hvor lokalerne ejes af en eller flere personer eller af et selskab, en forening, en selvejende institution eller lignende, i hvis bestyrelse private interesser har hovedvægt.

Til stk. 7.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 20, stk. 8.

Til § 68.

Bestemmelsen svarer til gældende lov (§§ 15 og 18) og til bestemmelsen i lovforslagets § 18.

Kapitel IV.

Til § 69.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 14, stk. 3. Såfremt kommunen herefter stiller et beløb til rådighed for en ungdomsskole, aftenskole eller aftenhøjskole til indkaldelse af foredragsholdere, ydes et tilsvarende beløb af staten, dog højst 300 kr. pr. skole, og således at dette beløb kan forhøjes indtil 600 kr. i større kommuner.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås de gældende regler udvidet, således at der foruden til foredrag kan ydes tilskud til større arrangementer som kunstudstillinger, koncerter, filmrækker, teaterforestillinger og lign. Endvidere ønsker man, at sådanne arrangementer kan tilrettelægges i tilslutning ikke blot til ungdomsskolen og fritidsundervisningen for voksne, men også i tilslutning til interessegrupper og ungdomsklubbers virksomhed. Forslaget om, at statens tilskud skal udgøre $\frac{1}{3}$ af udgifterne, svarer i det væsentlige til de regler, der er foreslået ved foredragsrækker og fritidsgrupper.

ad nr. 1. Efter forslaget er statens tilskud betinget af, at det pågældende arrangement er godkendt af ungdomsskoleudvalget, for så vidt det drejer sig om arrangementer for ungdomsskolens elever, og i øvrigt af fritidsnævnet. Hvor et arrangement er tilrettelagt for flere skoleformers elever og for ungdomsklubbernes medlemmer, vil det være naturligt, at ungdomsskoleudvalg og fritidsnævn samarbejder om tilrettelæggelsen.

ad nr. 2. Man finder det i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling rimeligt, at deltagerne i fritidsundervisning for voksne eller eventuelt de organisationer, som står for arrangementet, selv udreder den del af udgifterne ved supplerende kulturelle arrangementer, som ikke dækkes af stat og kommune. Derimod finder man, at det er en naturlig kommunal opgave at bære deltagerens andel af udgiften, når det drejer sig om arrangementer for børn og unge under 18 år.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer til lovforslagets principper med hensyn til udbetaling af tilskud i forbindelse med ungdomsskolevirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge samt fritidsundervisning for voksne.

Kapitel V.

Lovforslaget bygger med hensyn til bestemmelserne om administrationen af fritidsundervisningen m. v. i det væsentlige på gældende lov samt på betænkningerne fra aftenskoleudvalget, fritidsudval-

get og pædagogisk arbejdsudvalg. Et af de væsentligere punkter, på hvilke udvalgenes indstillinger ikke foreslås fulgt, er følgende:

Fritidsudvalget foreslår i sin betænkning, at man som en obligatorisk ordning for kommuner med over 3.000 indbyggere genindfører de ved lovrevisio- nen i 1960 ophævede rådgivende fritidsudvalg.

Fritidsudvalget skulle efter forslaget bestå af 3-5 medlemmer, udpeget af kommunalbestyrelsen efter indstilling af de stedlige ungdomsklubber samt børne- og ungdomsorganisationer. Det fremhæves i udvalgets betænkning, at foreningernes interesse for arbejdet må forventes at stige, hvis de får medansvar og medindflydelse på administrationen af fritidsforanstaltningerne. Fritidsudvalget skulle efter betænkningen foruden at være rådgivende for fritidsnævnet i sager vedrørende fritidsforanstaltninger tillige bistå kommunalbestyrelsen med hensyn til sociale og kulturelle spørgsmål, der angår kommunens ungdom. Udvalget skulle endvidere mindst 2 gange årlig sammenkalde repræsentanter for kommunens ungdoms- og børneorganisationer og ungdomsklubber med henblik på en drøftelse af fritidsvirksomheden i kommunen, ligesom det hvert år skulle udarbejde en oversigt over den kommende sæsons fritidsarrangementer af såvel privat som offentlig karakter. Alle spørgsmål om fritidsforanstaltninger i kommunen skulle af fritidsnævnet forelægges for fritidsudvalget.

Man har ikke i lovforslaget fulgt fritidsudvalgets betænkning på dette punkt, idet man har næret betænkneligheder ved at foreslå yderligere led i den kommunale administration. Lovforslagets tendens er i det hele at tilstræbe den størst mulige forenkling inden for det forsvarliges grænser.

Under hensyn hertil har man i lovforslaget søgt i videst muligt omfang at tilgodese de i fritidsudvalgets betænkning anførte hensyn uden at foreslå de rådgivende kommunale fritidsudvalg genindført. Et centralt organ (fritidsnævnet) bør varetage en så stor del af fritidsvirksomheden i kommunen som muligt og bør være sammensat med henblik på at kunne varetage disse opgaver. Den direkte kontakt med børne- og ungdomsorganisationerne og ungdomsklubberne, som det rådgivende udvalg skulle varetage, tænkes efter lovforslaget etableret derved, at man gør det til en pligt for det kommunale fritidsnævn mindst en gang årlig at sammenkalde repræsentanter for børne- og ungdomsorganisationerne m. v. til en fælles drøftelse af fritidsvirksomheden i kommunen.

Man har i forslaget alene pålagt ungdomsskoleudvalget, fritidsnævnet og amtsnævnet for fritidsundervisning opgaver inden for de i forslaget om-

handlede arbejdsområder. Man anser det dog for en selvfølge og ønsker det understreget i gennemførelsesbekendtgørelsen, at udvalg og nævn under deres virksomhed holder sig orienteret om og optager kontakt med andre organer, der er beskæftiget med børns og unges forhold. Man har herved ikke mindst tænkt på det store område, der dækkes af lov om børne- og ungdomsforsorg.

Til § 70.

Til stk. 1.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 7, stk. 3.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning foreslås det, at udvalget ned sættes af kommunalbestyrelsen og ikke som efter gældende lov af ungdomsnævnet. Dette forslag hviler på det synspunkt, at ungdomsskoleudvalget er et udvalg, der med ansvar over for kommunalbestyrelsen skal sørge for, at kommunen opfylder sine ungdomsskoleforpligtelser.

Det må fremhæves, at de opgaver vedrørende ungdomsskolen, som udvalget efter forslaget skal varetage, foruden den egentlige ungdomsskoleundervisning tillige omfatter den af ungdomsskolen etablerede fritidsvirksomhed. Dette betyder ikke nogen realitetsændring i forhold til den nugældende ordning, idet den omhandlede virksomhed også nu i praksis administreres under ungdomsskolen.

ad nr. 1. Efter gældende lov er ungdomsnævnets formand og 2 af nævnets medlemmer medlemmer af ungdomsskoleudvalget. Efter forslaget vælges kun et medlem af og blandt fritidsnævnets medlemmer, idet man i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalg ønsker gennem udvalgets sammensætning at skabe bedre kontakt både til arbejdsmarkedet og til folkeskolen, hvilket medfører, at en udvidelse af medlemstallet, der i det hele må anses for uønskværdig, kun kan undgås ved en nedskæring af nævnets repræsentation i udvalget.

Pædagogisk arbejdsudvalg har peget på det meget ønskelige i, at en repræsentant for kommunalbestyrelsen har sæde i ungdomsskoleudvalget, men har dog — under hensyn til den foreslåede begrænsning af antallet af fritidsnævnets medlemmer i udvalget — ikke ønsket at stille forslag om bibeholdelse af reglen i gældende lovs § 7, stk. 3, sidste afsnit, hvorefter mindst et af ungdomsskoleudvalgets medlemmer skal have sæde i kommunalbestyrelsen. Udvalget foreslår dog i sin betænkning, at det henstilles, at fritidsnævn og skolekommission ved valg af medlemmer til ungdomsskoleudvalget fortrinsvis vælger medlemmer, der tillige har sæde i kommunalbestyrelsen.

Da det imidlertid anses for betydningsfuldt at kontakten til kommunalbestyrelsen sikres bedst muligt, er lovforslaget udformet således, at det af fritidsnævnet valgte medlem skal vælges blandt nævnets kommunalbestyrelsesmedlemmer.

ad nr. 2. Forslaget om fast repræsentation for skolekommissionen i ungdomsskoleudvalget er i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs forslag og sigter mod at udbygge kontakten til folkeskolen. Efter gældende lov er det kun i sager vedrørende gennemførelse af den 2-årige ungdomsskole, at ungdomsskoleudvalget tiltrædes af et af skolekommissionen valgt medlem.

Efter lovforslaget skal det omhandlede medlem udpeges blandt kommunalbestyrelsesmedlemmerne i skolekommissionen, jfr. i øvrigt ovenfor under nr. 1. ad nr. 3. Forslaget svarer til gældende lov og er i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning.

ad nr. 4. Forslaget er i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning og sigter på at forbedre forbindelsen til arbejdsmarkedet, specielt for så vidt angår den kvindelige ungdom.

Til stk. 2.

I overensstemmelse med princippet i gældende lov og med pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning foreslås det, at kommunalbestyrelsen udpeger medlemmer i henhold til stk. 1, nr. 3 og 4, i tilfælde, hvor der ikke finder valg eller indstilling sted. Dette kan som nævnt i gældende lovs § 7, stk. 3, c) tænkes f. eks., hvis der i kommunen ikke findes lokale afdelinger af de pågældende organisationer m. v.

Til stk. 3.

Da det må anses for principielt uheldigt, om personer, der er ledere af institutioner m. v., hvis arbejde i et vist omfang er underlagt udvalget, kan have direkte indflydelse på udvalgets afgørelser, er det fastslået, at ungdomsskoleledere ikke kan være medlemmer af ungdomsskoleudvalget.

Derimod finder man det i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling rimeligt, at en repræsentant for lederne og en repræsentant for folkeskolens lærere tilforordnes udvalget uden stemmeret.

Til stk. 4.

For at præcisere ungdomsskoleudvalgets selvstændige stilling har man foreslået, at det selv vælger formand. Efter gældende lov er formanden for ungdomsnævnet formand for ungdomsskoleudvalget, og ungdomsnævnets formand udpeges af kommunalbestyrelsen.

Til § 71.

Pædagogisk arbejdsudvalg har ikke i sin betænkning fundet anledning til at foreslå ændringer i de bestående regler om ungdomsskoleudvalgets opgaver, idet man dog mener, at den i gældende lovs § 10, stk. 1, anførte bestemmelse om udlevering af et vejledningshefte til elever, der forlader børneskolen, bør udgå af selve lovteksten, men opretholdes i bekendtgørelsen med henvisning til den erhvervsorientering, der skal gives i folkeskolen i henhold til folkeskolelovens § 17, stk. 6.

De opgaver, som i § 71 er tillagt ungdomsskoleudvalget, må i øvrigt suppleres med de beføjelser, der andre steder i lovforslaget er tillagt dette udvalg, f. eks. med hensyn til etablering af kursus til uddannelse af ledere og lærere i ungdomsskolen, jfr. bemærkningerne til kapitel X.

Til stk. 1.

For at give ungdomsskoleudvalget den centrale placering i arbejdet med kommunens ungdomsskolevirksomhed, som pædagogisk arbejdsudvalg har tiltænkt det, har man foreslået, at kommunalbestyrelsen skal indhente erklæring fra udvalget i alle spørgsmål vedrørende ungdomsskolevirksomhed i kommunen.

Til stk. 2.

Forslaget træder i stedet for gældende lovs § 9, stk. 1, 6 og 7 samt § 10, stk. 2, afsnit 3.

Det fremgår af forslaget, at det er ungdomsskoleudvalget, der til brug for kommunalbestyrelsen udarbejder planen for kommunens ungdomsskoleordning, og at det er dette, der fremsender tilbuddet til de unge om deltagelse i ungdomsskolevirksomhed, og som afgiver indstilling til kommunalbestyrelsen om ansættelse af ledere og lærere i den kommunale ungdomsskole og om godkendelse af private ungdomsskoler. Man mener, at det i overensstemmelse med almindelige kommunalretlige principper må være kommunalbestyrelsen, der ansætter lærerne i den kommunale ungdomsskole.

Til stk. 3.

Forslaget bygger på gældende lovs § 9, stk. 8, idet det dog præciseres, at der er tale om et samarbejde mellem ungdomsskoleudvalg og aamtsnævn.

Til § 72.

Til stk. 1.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 7, stk. 1, idet dog bemærkes, at man under hensyn til den virksomhed, nævnet skal beskæftige sig med, foreslår betegnelsen ændret fra ungdomsnævn til fritidsnævn.

ad nr. 1. Kommunalbestyrelsens talmæssige repræ-

sentation i nævnet foreslås opretholdt uændret. Dette er i overensstemmelse med både aftenskoleudvalgets og fritidsudvalgets indstillinger.

Man finder det rimeligt, at det direkte af loven fremgår, at kommunalbestyrelsen ved valget af disse medlemmer tager hensyn til, at kontakten til skolekommissionen sikres bedst muligt, navnlig af hensyn til fritidsvirksomheden for børn og unge i kommunen. Det vil endvidere være hensigtsmæssigt, at man i det omfang, det er muligt, skaber en tilsvarende kontakt til børne- og ungdomsværnet.

ad nr. 2. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås det rådgivende aftenskoleudvalg, der omhandles i gældende lovs § 7, stk. 2, ophævet. Aftenskoleudvalgets indstilling fremhæver, at man ved at indføre direkte indstillingsret til nævnet for de organisationer og stedlige kredse, der driver fritidsundervisning i kommunen inden for lovens rammer, på tilfredsstillende måde sikrer disse organisationers indflydelse på nævnets sammensætning. Endvidere har man som tidligere nævnt fundet det ønskeligt i det hele at søge at forenkle administrationen af lovens regler mest muligt, således at antallet af udvalg og nævn begrænses i det omfang, det er forsvarligt.

ad nr. 3. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 7, stk. 1, e), dog således at man som indstillingsberettigede medtager de stedlige børneforeninger samt de ungdomsklubber, der modtager statsstøtte. Forslaget er med hensyn til udvidelse af kredsen af foreninger i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling. Man har endvidere ønsket, at også de statsstøttede ungdomsklubber repræsenteres.

Det vil være rimeligt, om indstillingen til kommunalbestyrelsen om valget af disse medlemmer foretages på et fællesmøde af de i bestemmelsen omhandlede foreninger m. v.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer til aftenskoleudvalgets indstilling. Det må forekomme rimeligt, at kommunalbestyrelsen har pligt til at sørge for, at nævnet altid omfatter det foreskrevne antal medlemmer, uanset om den i nr. 2 og 3 omhandlede indstillingsprocedure ikke har kunnet følges på grund af særlige lokale forhold, jfr. i øvrigt bemærkningerne til § 70, stk. 2.

Til stk. 3.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås det, at der indføres visse begrænsninger med hensyn til, hvilke personer der kan være medlemmer af nævnet. Det må anses for principielt uheldigt, om personer, der er ledere af institutioner

m. v., hvis arbejde i et vist omfang er underlagt nævnet, kan have direkte indflydelse på nævnets afgørelser. Kredsen af disse personer er i forslaget i forhold til aftenskoleudvalgets indstilling udvidet med ledere af de statsstøttede ungdomsklubber.

Derimod finder man det — ligeledes i overensstemmelse med aftenskoleudvalget — rimeligt, at en repræsentant for lederne uden stemmeret kan deltage i nævnets møder.

Til stk. 4.

Efter gældende lovs § 7, stk. 1, b) er en repræsentant for kommunens fælleslærerråd medlem af nævnet. Denne repræsentation foreslås af fritidsudvalget opretholdt, medens aftenskoleudvalget foreslår, at en repræsentant for fælleslærerrådet tilforordnes nævnet uden stemmeret.

Under hensyn til ønsket om at forenkle administrationen mest muligt, herunder også i et vist omfang at begrænse antallet af medlemmer i nævn m. v., har man foreslået, at den omhandlede lærerrepræsentant udgår som egentligt medlem af nævnet. Man finder imidlertid som aftenskoleudvalget, at det vil være af betydning, at en repræsentant for kommunens folkeskolelærere får lejlighed til at deltage i nævnets møder, men uden stemmeret.

Endvidere finder man det naturligt, at en repræsentant for kommunens skoleledere — i særdeleshed folkeskolernes ledere — deltager uden stemmeret, når der i nævnet behandles sager vedrørende interessegrupper, der oprettes af skoler i kommunen.

Til stk. 5.

For at præcisere fritidsnævnets selvstændige stilling har man foreslået, at dette selv vælger sin formand. Efter gældende lov udpeges formanden for ungdomsnævnet af kommunalbestyrelsen.

Til stk. 6.

Bestemmelsen svarer i alt væsentligt til gældende lovs § 9, stk. 10.

Til § 73.

Bestemmelsen, der omhandler fritidsnævnets opgaver, træder i stedet for gældende lovs § 9.

Medens fritidsudvalget i alt væsentligt foreslår de gældende bestemmelser opretholdt, har aftenskoleudvalget stillet forslag om ændringer på visse punkter. Som anført i bemærkningerne til § 71 vedrørende ungdomsskoleudvalgets opgaver må de i nærværende bestemmelse nævnte opgaver for fritidsnævnet suppleres med de beføjelser, der andre steder i lovforslaget er tillagt dette nævn, således f. eks. med hensyn til formidling af folkeuniversitetstilbud og etablering af kursus til uddannelse af

ledere og lærere, jfr. bemærkningerne til kapitlerne VI og X.

Til stk. 1.

For at støtte fritidsnævnet i dets arbejde har man foreslået, at kommunalbestyrelsen skal indhente erklæring fra nævnet i alle spørgsmål, der vedrører fritidsvirksomhed for kommunens børn og unge samt fritidsundervisning for kommunens voksne beboere.

Til stk. 2.

Det fremhæves i denne bestemmelse i overensstemmelse med grundtanken i aftenskoleudvalgets betænkning, at det er nævnets opgave at støtte og fremkalde private bestræbelser på at virkeliggøre lovens tanker og muligheder. Dette har naturligvis også været tilfældet under gældende lov, men det må forekomme ønskeligt, at det fremhæves direkte i lovtæksten.

Specielt med hensyn til den i forslaget nævnte forpligtelse for nævnet til at drage omsorg for, at virksomheden i henhold til lovens bestemmelser om fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne koordineres på den mest hensigtsmæssige måde, bemærkes, at denne bestemmelse i alt væsentligt svarer til gældende lovs § 9, stk. 5.

Efter gældende lovs § 9, stk. 3, påhviler det nævnet, såfremt der ikke ad privat vej er skaffet fuldt tilfredsstillende adgang til aftenskoleundervisning og fritidsbeskæftigelse, at gøre indstilling til kommunalbestyrelsen om oprettelse af kommunale aftenskoler, eventuelt i skoleforbund med andre kommuner, samt om iværksættelse af fritidsforanstaltninger i det omfang, der er behov derfor.

Et flertal af aftenskoleudvalget har ønsket en ligestilling af alle initiativtagere, hvad enten de er private eller kommunale. Et betydeligt mindretal ønsker derimod at fastholde princippet i gældende lovs § 9, stk. 3, således at hovedvægten fortsat lægges på det private initiativ.

Under hensyn til, at aftenskoleudvalget ikke med væsentligt flertal er gået ind for en ændring af det nugældende princip, der angår et centralt forhold inden for hele arbejdets organisation, har man ikke ment i lovforslaget at burde foreslå væsentlige ændringer i forhold til den nugældende ordning, der har vist sig at fungere tilfredsstillende. Man har valgt at foreslå princippet opretholdt, dog således at det af den foreslåede formulering fremgår, at nævnet i videst muligt omfang skal forsøge at fremskaffe tilbud ad privat vej, før et kommunalt initiativ tages.

Et flertal af aftenskoleudvalgets medlemmer går

ind for, at en indstilling fra nævnet til kommunalbestyrelsen om oprettelse af det fornødne antal hold på kommunalt initiativ, hvis det ikke er lykkedes at fremskaffe tilstrækkelige private tilbud, skal være bindende for kommunalbestyrelsen. Et mindretal, væsentligst bestående af de kommunale repræsentanter i udvalget, kan ikke tilslutte sig denne tanke, der vil give nævnet en faktisk bevillingsret.

Man har ved lovforslagets udarbejdelse været betænkelig ved på dette punkt at følge udvalgsflertallet og foreslår derfor, at nævnet, når de private muligheder er udtømt, indstiller til kommunalbestyrelsen, at der fremsættes kommunale tilbud i fornødent omfang.

Specielt med hensyn til forberedelseskursus og specialundervisningskursus bemærkes, at det er aftenskoleudvalgets opfattelse, at disse undervisningsformer på længere sigt bør tilbydes og oprettes på det offentliges foranstaltning, men at man dog ikke på nuværende tidspunkt bør afskære privat initiativ på dette område. Dette synspunkt kan tilgodeses ved den foreslåede formulering.

Til stk. 3.

Man har foreslået en forpligtelse for nævnet til at afholde et årligt møde med repræsentanter for de stedlige foreninger og ungdomsklubber — i denne forbindelse også klubber, der ikke modtager statsstøtte — under hensyn til, at man ikke har fulgt fritidsudvalgets indstilling om genetablering af de rådgivende kommunale fritidsudvalg, jfr. i øvrigt de indledende bemærkninger til kapitel V.

Til stk. 4.

Bestemmelsen er ny og hviler på aftenskoleudvalgets betænkning. Det er af hensyn til den for helheden bedst mulige udnyttelse af de tilstedeværende muligheder for virksomhed inden for lovens rammer af afgørende betydning, at der sker en koordinering af tilbud og ønsker inden for kommunen.

Man vil ved det foreslåede koordineringsmøde opnå, at deltagere, der har meldt sig til hold, der på grund af manglende tilslutning ikke vil kunne komme i gang, kan fordeles til andre hold, således at der kan gives dem tilbud herom, inden virksomheden begynder. Nævnet vil tillige kunne danne sig et skøn over, hvilke hold der på grundlag af de ved fristens udløb foreliggende tilmeldelser ikke kan forventes gennemført med det gennemsnitselevtal, der er en forudsætning for tilskud. Nævnet vil på dette grundlag kunne fraråde oprettelse af enkelte af holdene. Det er imidlertid ikke tanken, at nævnet direkte skal kunne påbyde, at hold ikke oprettes, selvom formodningen er for, at de ikke vil kunne gennemføres med det nødvendige

gennemsnitlige deltagerantal. Enhver virksomhed, der påbegyndes, sker jo på arrangørernes risiko, således at de selv må betale lærerlønnen, såfremt gennemsnitstallet ikke holdes.

Til stk. 5.

Det må forekomme selvfølgeligt, at alle ansøgninger, både for så vidt angår virksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne behandles af fritidsnævnet, inden de forelægges kommunalbestyrelsen, jfr. også bemærkningerne til §§ 31 og 59.

Til stk. 6.

Under hensyn til de vidtgående forpligtelser, der efter lovforslaget er pålagt kommunerne med hensyn til anvisning og fremskaffelse af lokaler til de forskellige aktiviteter, foreslås det i overensstemmelse med aftenskoleudvalget, at nævnet udarbejder en årlig oversigt til kommunalbestyrelsen over egnede lokaler og anlæg i kommunen, og det er ligeledes naturligt, at nævnet, der har det samlede overblik over behovet, afgiver indstilling til kommunalbestyrelsen om anvisningen.

Kommunalbestyrelsen må imidlertid stå frit over for denne indstilling under forudsætning af, at kommunens lokaleforpligtelser i det hele overholdes, idet andre hensyn, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at tage, kan spille ind.

Der tænkes her i første række på bestemmelsen i folkeskolelovens § 60, hvorefter benyttelse af en skoles lokaler til andet formål end skolens undervisning kun må ske i det omfang, hvori det er foreneligt med skolens tarv. Bestemmelse herom træffes efter den nævnte regel af kommunalbestyrelsen efter indstilling af skolekommissionen (skolenævnet), der forinden skal indhente lærerrådets erklæring.

Man har overvejet, om der i forbindelse med nærværende lovforslag burde stilles forslag til ændring af folkeskolelovens § 60 på denne baggrund, men man har under hensyn til, at afgørelsen med hensyn til lokalernes anvendelse efter begge love ligger hos kommunalbestyrelsen, fundet en sådan ændring ufornudden. Man må finde det rimeligt, at folkeskolens lokaler som en selvfølge i første række må anvendes til folkeskolens formål. I det omfang det herefter er muligt, må lokalerne anvendes til den kommunale ungdomsskole og derefter til de øvrige aktiviteter efter denne lov.

Til stk. 7.

Bestemmelsen svarer i princippet til gældende lovs § 9, stk. 8, men det fremhæves i den foreslåede formulering, at tilsynet føres i samarbejde med amtsnævnet.

Med hensyn til tilsynet kan i øvrigt bemærkes, at lederne af de enkelte aktiviteter må opfattes som

mellemed mellem nævnet og aktiviteterne, således at tilsynet i vidt omfang må sigte på lederen og dennes virksomhed. Det må være en selvfølge, at tilsynet ikke overdrages til en person, der selv er leder af eller beskæftiget ved en virksomhed inden for det område, der omfattes af tilsynet.

Til § 74.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 11, stk. 1-6 og 9.

I overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling foreslås det i gældende lovs § 11, stk. 6, omhandlede rådgivende udvalg vedrørende den landbrugsfaglige undervisning ophævet. Dette hænger bl. a. sammen med, at man ophæver den landbrugsfaglige undervisning som særlig undervisningsform, og at det pågældende udvalg opgaver i praksis væsentligt har været varetaget af det rådgivende udvalg vedrørende ungdomsskolen, hvori det landbrugsfaglige udvalgs medlemmer har sæde.

Til stk. 2.

Forslaget svarer i det væsentlige til gældende lovs § 11, stk. 2, dog at også næstformændene for de rådgivende udvalg foreslås som medlemmer af nævnet.

Til stk. 3.

Forslaget svarer i det hele til gældende lovs § 11, stk. 4, dog at man i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs forslag ikke har medtaget de i § 11, stk. 4, e) omhandlede 2 ungdomsskoleledere, da kontakten til ungdomsskolen på tilfredsstillende måde må kunne ske gennem amtskonsulenten for fritidsundervisning.

Til stk. 4.

Man har under hensyn til de udvalget påhvilede opgaver ikke fundet det påkrævet at opretholde medlemskabet for de i gældende lovs § 11, stk. 5, b) og c) nævnte medlemmer, der udpeges af henholdsvis aftenskoleudvalget og ungdomsskoleudvalget. Man har i stedet foreslået, at de stedlige børne- og ungdomsforeninger indstiller 6 medlemmer mod hidtil 4, og at der endvidere indvælges en repræsentant for de statsstøttede ungdomsklubber i amtet.

Til stk. 5.

Bestemmelsen svarer ganske til aftenskoleudvalgets indstilling, der bygger på en undersøgelse af den nuværende sammensætning af aftenskoleudvalgene i henhold til gældende lovs § 11, stk. 3.

Til stk. 6.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalget finder man det ønskeligt, at amtskonsulenten for fritids-

undervisning uden stemmeret deltager både i amtsnævnets og i de rådgivende udvalgs møder.

Til stk. 7.

Man har i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling fundet det rimeligt, at amtskolekonsulenten og en skoleleder som repræsentant for købstædernes skolevæsen af hensyn til den betydningsfulde kontakt til folkeskolen deltager uden stemmeret i det rådgivende ungdomsskoleudvalgs møder, og man har i forslaget udvidet dette synspunkt til at gælde alle 3 rådgivende udvalg.

Til stk. 8.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 11, stk. 9, 1. punkt. Man har ikke ment at burde følge pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling om, at nævnets formand alene skal kunne vælges blandt de folkevalgte medlemmer af nævnet, d. v. s. blandt de af amtsrådet og de i amtet beliggende købstæder valgte medlemmer.

Til stk. 9.

For at understrege de rådgivende udvalgs placering som væsentlige led i administrationen har man fundet det rimeligt i loven at pålægge amtsnævnet som en pligt at indhente erklæring fra de rådgivende udvalg om alle principielle spørgsmål vedrørende henholdsvis ungdomsskolevirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge samt fritidsundervisning for voksne. Det er i øvrigt tanken, at de rådgivende udvalg skal kunne virke inspirerende med hensyn til virkeliggørelsen af lovens muligheder.

Til stk. 10.

Bestemmelsen svarer ganske til gældende lovs § 11, stk. 9, sidste punktum.

Til stk. 11.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 12, stk. 5, 1. punkt.

Til § 75.

Bestemmelsen, der omhandler amtsnævnets opgaver, bør på tilsvarende måde som anført for ungdomsskoleudvalget og fritidsnævnet suppleres med de beføjelser, der andre steder i lovforslaget er tilagt amtsnævnet, f. eks. som godkendende myndighed i henhold til §§ 31 og 59 og vedrørende de i kapitlerne VI og X nævnte foranstaltninger, jfr. bemærkningerne til disse kapitler.

Til stk. 1.

Den her optagne bestemmelse svarer i princippet til det for fritidsnævnet i § 73, stk. 2, anførte og svarer ligeledes til princippet i gældende lovs § 12, stk. 1.

F. t. l. om fritidsundervisning m. v.

Til stk. 2.

Denne bestemmelse omhandler amtsnævnets beføjelser med hensyn til ungdomsskolevirksomhed og svarer til gældende regler. Det er i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling fastslået, at godkendelse af ungdomsskolens prøveforberedende undervisning og erhvervsfaglige grunduddannelser henlægges til undervisningsministeriet. Dette foreslås af hensyn til koordineringen med andre skole- og uddannelsesformer og er i overensstemmelse med de gældende principper.

Til stk. 3.

Den her foreslåede bestemmelse må ses i sammenhæng med det i aftenskoleudvalgets betænkning anførte, hvorefter forberedelseskursus og specialundervisningskursus i højere grad end de øvrige virksomhedsformer stiller krav til et samarbejde ud over kommunegrænserne. Der henvises i øvrigt til bestemmelserne i § 47, stk. 2, og § 50, stk. 2.

Til stk. 4.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til gældende lovs § 12, stk. 3.

Til § 76.

Bestemmelserne svarer i det væsentlige til gældende lovs § 7, stk. 4 og § 11, stk. 7 og 8.

Til § 77.

Efter gældende lovs § 12, stk. 4, er der mulighed for, at amtsungdomsnævnet til hjælp til varetagelse af det nævnet påhvilende arbejde med undervisningsministerens godkendelse kan antage honorarlønnen medhjælp. Hvis nævnet finder, at der er behov for en fuldt beskæftiget medhjælp, kan det af undervisningsministeren godkendes, at der normeres en tjenestemandstilling som konsulent for ungdomsundervisningen i amtet med lønning og pension efter de for konsulenter for særundervisningen gældende regler, d. v. s. lærerlønningens 6. lønningssklasse.

Både aftenskoleudvalget og pædagogisk arbejdsudvalg har stillet forslag om, at der skal ansættes konsulenter i hvert amt eller hver amtsrådskreds, og at der i loven i det hele optages nærmere regler om konsulenternes beføjelser og funktioner, i princippet svarende til de for amtsskolekonsulenterne fastsatte regler.

Der er for tiden normeret i alt 19 tjenstemandsstillinger, men man finder det rimeligt, at konsulentordningen gøres til en fast, obligatorisk institution og foreslår derfor de i §§ 77 og 78 omhandlede regler.

108 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev.lovforslag).

Til stk. 2.

De foreslåede regler svarer til de for amtsskolekonsulenternes ansættelse gældende bestemmelser, jfr. lov om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn § 21, stk. 3.

Til stk. 3.

Aftenskoleudvalget og pædagogisk arbejdsudvalg går ind for, at amtskonsulenterne skal aflønnes efter de for amtsskolekonsulenter gældende regler (lærerlønningens 7. lønningssklasse).

Undervisningsministeriet har imidlertid, bl. a. under hensyn til de stedfindende overvejelser i Tjenestemandskommissionen af 1965, ikke haft mulighed for på indeværende tidspunkt at tage stilling til spørgsmålet om en opnormering af stillingerne som amtskonsulent for fritidsundervisningen, hvorfor den foreslåede placering af amtskonsulenterne svarer til placeringen af den nuværende stilling som amtsungdomskonsulent. Spørgsmålet om stillingens klassificering forudsættes imidlertid taget op til fornyet overvejelse efter eventuel gennemførelse af en ny lønordning for tjenestemænd i staten og folkeskolen.

Bestemmelsen om en bevilling til dækning af rejseudgifter for konsulenter svarer til de i gældende lovs § 12, stk. 5, fastsatte regler.

For at sikre konsulenternes tjenestemandstatus har man foreslået en henvisning til de for folkeskolens tjenestemænd gældende regler.

Til stk. 5.

Forslaget er i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets og pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling.

Til § 78.

Til stk. 1.

Man har i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs betænkning ønsket at fremhæve, at konsulenten er konsulent for amtsnævnet. Konsulenten udfører således sit arbejde med ansvar over for nævnet.

Han skal være vejledende og rådgivende for amtets fritidsnævn og ungdomsskoleudvalg samt for skoler og andre, der driver virksomhed i henhold til lovforslagets kapitler I, II, III og IV og skal i det hele søge at formidle lovens muligheder til flest mulige kredse, organisationer m. v.

Der er ikke foreslået optaget en lovbestemmelse svarende til den for amtsskolekonsulenten i loven om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn § 23, stk. 2, fastsatte, hvorefter konsulentens erklæring skal medfølge i alle sager, der af amtsmyndigheden forelægges undervisningsministeriet. Der er dog ikke hermed tilsigtet nogen realitetsændring og

en tilsvarende bestemmelse vil blive optaget i den kommende bekendtgørelse.

Til stk. 2.

Forslaget, der er fremkommet fra aftenskoleudvalget og pædagogisk arbejdsudvalg, tjener til at fremhæve amtskonsulentens centrale position i amtet for så vidt angår virksomhed i henhold til loven.

Til stk. 3.

Der foreligger fra aftenskoleudvalget og pædagogisk arbejdsudvalg udførligt forslag til instruks for konsulenten.

Til § 79.

Bestemmelsen fastsætter de nærmere regler for administrationsudgifternes fordeling.

Til stk. 1.

Forslaget svarer til gældende lovs § 9, stk. 11, idet dog nu fremhæves, at der alene ydes statstilskud til pædagogisk medhjælp for fritidsnævnet. Udgifterne ved nævnets administrative arbejde må efter almindeligt gældende principper afholdes af kommunen.

Til stk. 2.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 12, stk. 5, hvorefter statskassen afholder halvdelen af udgifterne til amtsungdomsnævnets administration, herunder lønningsudgifter og rejseudgifter for medhjælperne.

Til stk. 3.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås det, at der til amtskonsulentens løn ydes statstilskud efter samme regler, som gælder for amtsskolekonsulenter i henhold til lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere, d. v. s. statsrefusion med 85 pct.

Til stk. 4.

Man har fundet det rimeligt at fordele den del af udgifterne til den foreslåede administration på amtsplan, der ikke dækkes af staten, efter tilsvarende regler, som i loven om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn er fastsat for skoleråds-kredsens fællesudgifter.

Til § 80.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 8 om sammensætningen af ungdomsnævnet i København, og § 9, stk. 12, om fremgangsmåden ved godkendelse af planer. Efter denne sidste bestemmelse godkendes planerne for fritidsforanstaltninger i København af ungdomsnævnet, planerne for ungdomsskolen behandles af ungdomsnævnet

og godkendes af skoledirektionen, mens det er skoledirektionen, der for så vidt angår aftenskoler og aftenhøjskoler i København udfører de hverv, der uden for København er henlagt til henholdsvis ungdomsnævnet, amtsungdomsnævnet og undervisningsministeren.

Aftenskoleudvalget og pædagogisk arbejdsudvalg har i de afgivne betænkninger stillet forslag om, at det københavnske ungdomsnævns opbygning ændres således, at det bliver permanent og består af 6 kommunale medlemmer og 5 medlemmer herudover. Disse 5 medlemmer er forskellige, eftersom ungdomsnævnet behandler sager vedrørende ungdomsskolen (kap. I), fritidsvirksomhed for børn og unge (kap. II) og fritidsundervisning for voksne (kap. III). I betænkningerne foreslås det endvidere, at der tillægges ungdomsnævnet i København samme funktioner som ungdomsskoleudvalg, fritidsnævn og amtsnævn uden for København.

Københavns kommune, der er blevet anmodet om en udtalelse om et på grundlag af betænkningerne udarbejdet lovudkast, har taget et generelt forbehold over for lovudkastet, idet det ikke har været muligt for kommunen inden for den fastsatte tidsfrist at tage stilling til enkeltheder i udkastet og heller ikke at danne sig noget skøn over dets økonomiske virkninger for København. Overborgmesteren har senere fremsendt en fra Københavns kommunes rådgivende ungdomsudvalg modtagen skrivelse, der forinden har været fremlagt i et magistratsmøde.

I denne skrivelse giver det rådgivende ungdomsudvalg udtryk for, at det under de foreslåede nye bestemmelser ikke vil kunne fortsætte sin hidtidige virksomhed, og at man ikke finder det hensigtsmæssigt, at kommunens ungdomsforeninger hermed fratages den direkte indflydelse på kommunens ungdomspolitik, som foreningerne har haft i over 20 år. Ungdomsudvalget henstiller derfor, at lovforslaget ændres derhen, at bestemmelserne vedrørende administrationen for Københavns kommune udformes som en rammelov, således at kommunen selv får mulighed for at kunne placere de i kommunen værende sager vedrørende ungdommens forhold i det rådgivende ungdomsudvalg.

På denne baggrund har man ikke anset det for rigtigt at stille forslag om specificerede regler i loven med hensyn til sammensætningen af de nævn og udvalg, som i København skal varetage de opgaver vedrørende fritidsundervisning m. v., som er henlagt til ungdomsskoleudvalg, fritidsnævn og amtsnævn uden for København, eller at give nærmere regler om disse organers beføjelser. Når man har fulgt det af overborgmesteren fremsendte forslag

om alene at give rammebestemmelser for Københavns vedkommende, hænger det i øvrigt også sammen med de særlige administrationsforhold i København, hvor de i nærværende lovforslag omhandlede aktiviteter er henlagt under forskellige afdelinger.

Det er imidlertid gjort til en forudsætning, at undervisningsministeren kan godkende sammensætningen af de nævn og udvalg, som Københavns kommune vil foreslå nedsat. Det må i denne forbindelse påses, at de foreninger, organisationer m. v., der efter lovens vedtagelse bliver repræsenteret i ungdomsskoleudvalg, fritidsnævn og amtsnævn, også bliver repræsenteret på tilfredsstillende måde i Københavns nævn og udvalg. Det må endvidere tilstræbes, at reglerne for de nye nævn og udvalg vil være udarbejdet og godkendt så betids, at de københavnske nævn og udvalg kan nedsættes samtidig med ungdomsskoleudvalg, fritidsnævn og amtsnævn uden for København.

Til § 81.

Pædagogisk arbejdsudvalg og aftenskoleudvalget har stillet forslag om, at der som rådgivende organer for direktoratet for ungdomsundervisningen etableres permanente råd i sager vedrørende henholdsvis ungdomsskolen og fritidsundervisning for voksne.

Fritidsudvalget foreslår, at der etableres et fritidsråd som rådgivende for undervisningsministeren.

Man finder det rimeligt, at der nedsættes rådgivende organer på de nævnte områder, men har dog foreslået, at alle rådene etableres som rådgivende for direktoratet for ungdomsundervisningen.

Man har ikke i lovforslaget ment at burde medtage regler for de pågældende råds sammensætning. Man foreslår det overladt til ministeren at afgøre, hvilke organisationer m. v. der må ønskes repræsenteret.

Det tilføjes, at det er en forudsætning, at udgifterne ved deltagelse i rådene møder — bortset fra egentlige rejseudgifter — afholdes af de repræsenterede organisationer m. v.

Til § 82.

Bestemmelsen er ny og i overensstemmelse med pædagogisk arbejdsudvalgs forslag.

Kontaktudvalget er et samarbejdsudvalg mellem direktoratet for ungdomsundervisningen og uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere, således at kontaktudvalget kan afgive indtilling til uddannelsesrådet og direktoratet om konkrete samarbejds spørgsmål f. eks.: etablering af nye grunduddannel-

ser, landsplanlægning, fælles brug af uddannelsesfaciliteter, konsulentbistand og instruktøruddannelse.

De i bestemmelsen nævnte underudvalgs (linieudvalgs) opgaver vil i første række blive at formidle samarbejdet mellem de 2 uddannelsesområder, så den daglige administration kan foregå så smidigt som muligt, f. eks. vedrørende følgende punkter:

- a) udarbejde forslag til undervisningsplaner for vedkommende erhvervsområde,
- b) udtale sig i sager vedrørende etablering af erhvervsmæssige grunduddannelser ved de enkelte skoler,
- c) fremsætte forslag til ændring i allerede godkendte undervisningsplaner,
- d) bistå ved den faglige del af tilsynet med undervisningen.

Kapitel VI.

Folkeuniversitetsundervisningen varetages i København og Århus af folkeuniversiteterne, der tilbyder forelæsningsrækker (4-6 dobbelttimer) og universitetskurser (12 aftener pr. semester over 1-4 semestre). Arbejdet i det øvrige land tilrettelægges af Folkeuniversitetsudvalget, der arrangerer enkeltforelæsninger og forelæsningsrækker (2 til 6 forelæsninger) og fremsætter tilbud om disse over for lokale folkeuniversitetsforeninger eller folkeuniversitetskomiteer, der er oprettet i et antal af omkring hundrede.

Siden slutningen af forrige århundrede, da Folkeuniversitetsudvalget blev oprettet, har man erkendt betydningen af dette arbejde. Den stadigt voksende specialisering inden for virksomheder har yderligere forstærket behovet for virksomheden.

Folkeuniversiteterne er i stand til at give en undervisning, som vanskeligt kan gives andre steder. De alment tilgængelige forelæsningsserier, hvor forskeren for en bredere kreds „gør status“ over sit emne, og de mere dybtgående universitetskurser, hvor deltagerne gennem flere semestres metodisk undervisning under en videnskabeligt skolet lærer gøres fortrolige med forsknings metode og får mulighed for at præstere selvstændigt arbejde, danner en naturlig overbygning på den almindelige folkeoplysning i Danmark. Folkeuniversitetsvirksomheden har på de årlige finanslove modtaget ikke ubetydelige tilskud. Således udgør den samlede bevilling i finansåret 1966-67 til folkeuniversiteterne i København og Århus og til Folkeuniversitetsudvalget i alt 309.000 kr. På denne baggrund og i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, der støttes på et ønske fra folkeuniversitetsvirksomhedens side, har man

fundet det naturligt, at denne nu lovgivningsmæssigt indpasses i den samlede fritidsundervisning. Man vil i denne forbindelse finde det hensigtsmæssigt, at der etableres samarbejde mellem Folkeuniversitetsudvalget og æmtnævnene for fritidsundervisning samt de kommunale fritidsnævne om formidling af tilbud og oprettelse af folkeuniversitetsvirksomhed.

Ved siden af den egentlige folkeuniversitetsvirksomhed driver folkeuniversiteterne i København og Århus et stort antal sprogkursus, der støttes efter de almindelige aftenskole- og aftenhøjskoleregler. Denne del af virksomheden er ikke medtaget under de foreslåede regler om folkeuniversitetsvirksomhed.

Til § 83.

Medens der hidtil har været ydet folkeuniversitetsvirksomheden støtte gennem særskilte bevilgninger på de årlige finanslove, stilles der nu forslag om, at støtten ydes i henhold til faste kriterier. Man finder det derfor praktisk i forslaget § 83 at samle en række betingelser for ydelse af statens tilskud. Til de enkelte punkter skal gøres følgende bemærkninger:

ad nr. 1. Det er i overensstemmelse med folkeuniversitetets traditioner, at undervisningen står åben for alle. Denne bestemmelse skal dog ikke være til hinder for, at der ved universitetskurserne foretages en udvælgelse blandt ansøgerne med henblik på kun at optage deltagere med tilstrækkelige forudsætninger.

ad nr. 2. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling finder man, at planerne for undervisningen ikke skal godkendes af undervisningsministeren, men af Folkeuniversitetsudvalget.

ad nr. 3. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling finder man, at Folkeuniversitetsudvalget må omfatte repræsentation for de enkelte folkeuniversitetsstyrelser, for Dansk Folkeoplysnings Samråd samt for undervisningsministeriet, direktoratet for ungdomsundervisningen. Udvalgets opgave bliver at lede folkeuniversitetsvirksomheden uden for universitetsbyerne samt at koordinere og — som anført i nr. 2 — godkende den samlede folkeuniversitetsvirksomhed.

ad nr. 4. Med hensyn til udvælgelsen af lærere og forelæsere finder man, i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, at der på dette ene punkt må foretages en forhåndsforelæggelse for undervisningsministeriet. Baggrunden herfor er det samtidig fremsatte forslag om, at en meget væsentlig del af lønningerne fremtidig bæres af statskassen.

ad nr. 5. I overensstemmelse med hvad der er foreslået indført for ungdomsskolen og størstedelen af fritidsundervisningen for voksne, finder man det ønskeligt, at folkeuniversitetets lærere og forelæsere aflønnes efter faste regler, jfr. herom bemærkningerne til § 84.

ad nr. 6. Bestemmelserne om lokaler og udstyr må sammenholdes med det nedenfor i bemærkningerne til § 87 anførte.

ad nr. 7. I afsnittet om fritidsundervisning for voksne er stillet forslag om, at undervisningen i aftenhøjskolen skal være vederlagsfri, hvorimod deltagerne i en foredragsrække skal udrede en nærmere fastsat del af foredragshonorarerne. I analogi hermed finder man, at deltagere i universitetskursus kun bør afkræves et indskrivningsgebyr, der anvendes til dækning af administration m. v., hvorimod deltagerne i forelæsninger bør yde et bidrag til honorering af forelæseren. Bidraget bør fastsættes således, at en deltagerkreds af gennemsnitlig størrelse vil dække en tredjedel af forelæserhonoraret. Det foreslås, at bidragets størrelse på dette grundlag fastsættes for et år ad gangen af Folkeuniversitetsudvalget. Herudover bør der være mulighed for at afkræve deltagerne et indskrivningsgebyr til dækning af administration m. v.

Stk. 2.

I forbindelse med finanslovbevillingerne har der hidtil ved universitetskurserne været stillet krav om et mindste deltagerantal på 40. Dette tal må ud fra et pædagogisk synspunkt forekomme urimelig højt. Man finder derfor i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, at undervisningsministeren må kunne fastsætte regler, hvorefter et deltagerantal på 25 må være tilstrækkeligt, og at der i særlige tilfælde må kunne godkendes et minimum på 15 deltagere. Man finder det ikke nødvendigt at fastsætte regler om deltagerantal ved forelæsningsrækker eller enkeltforelæsninger.

Til § 84.

Der har hidtil med hjemmel på de årlige finanslove været ydet tilskud til aflønning af lærere og forelæsere i overensstemmelse med de af Foreningen til beskyttelse af videnskabeligt arbejde fastsatte satser for videnskabelige og populærvidenskabelige foredrag. Man finder det rigtigst ikke i loven at optage nærmere bestemmelser om aflønningen, men at henskyde dette spørgsmål til afgørelse af undervisningsministeren efter forhandling med økonomiministeren. Man finder det også rigtigst, at forelæseres rejseudgifter m. v. fortsat vil kunne godt-

gøres efter de for statens tjenestemænd gældende regler.

Til § 85.

Aftenskoleudvalget har i overensstemmelse med ønsker, fremsat fra folkeuniversitetsvirksomhedens side, indstillet, at der åbnes mulighed for udnævnelse af en studierektor ved den samlede folkeuniversitetsvirksomhed. Det foreslås herefter, at en studierektor kan ansættes af Folkeuniversitetsudvalget med undervisningsministerens godkendelse, og at han aflønnes efter regler, der fastsættes af ministeren efter forhandling med økonomiministeren. Studierektorens opgave bliver at lede virksomheden uden for universitetsbyerne og herudover at virke koordinerende for den samlede folkeuniversitetsvirksomhed.

Til § 86.

Aftenskoleudvalget har indstillet, at staten fremtidig dækker samtlige udgifter til aflønning af lærere og forelæsere, til godtgørelse af rejseudgifter m. v. samt til aflønning af en studierektor. I overensstemmelse med det i § 83, stk. 1, nr. 7, foreslåede finder man dog, at deltagerne i forelæsninger bør yde et bidrag til aflønning af forelæserne. Derudover finder man det rimeligt at følge aftenskoleudvalgets indstilling.

Stk. 2.

Administrationsudgifterne ved folkeuniversitetsvirksomheden er hidtil blevet dækket, dels gennem opkrævning af indskrivningsgebyrer, dels gennem de årlige bevillinger på finansloven. Denne ordning ønskes, i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, fortsat, således at der på de årlige bevillingslove søges optaget et beløb svarende omtrent til halvdelen af de forventede administrationsudgifter. Det må være en forudsætning for ordningen, at der aflægges udførligt regnskab over for undervisningsministeriet, og at der inden for det bevilgede beløb kun ydes tilskud til dækning af den samlede folkeuniversitetsvirksomheds underskud.

Med hensyn til statstilskud til anskaffelse af særligt undervisningsmateriel henvises til § 103.

Stk. 3.

Man finder det rimeligt, at det samlede statstilskud udbetales til Folkeuniversitetsudvalget, der i det hele formidler kontakten til undervisningsministeriet, og at der til lettelse af folkeuniversitetets likviditetsproblemer åbnes mulighed for at yde forskud på statstilskuddet.

Til § 87.

I overensstemmelse med hidtil gældende praksis stiller man forslag om, at universiteterne og de

øvrige højere læreanstalter også fremtidig stiller lokaler m. v. til rådighed for folkeuniversitetsvirksomheden og afholder de dermed forbundne udgifter.

Stk. 2.

I en række tilfælde vil forelæsninger blive tilrettelagt uden for de områder, hvor universiteterne og de andre højere læreanstalter er i stand til at dække lokalebehovet. Under sådanne omstændigheder finder man, i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, at de almindelige regler om kommunernes forpligtelse til at anvise vederlagsfri lokaler til fritidsundervisningen må komme til anvendelse.

Kapitel VII.

Aftenskoleudvalget har overvejet hele brevkoleundervisningens stilling, herunder brevundervisningens indpasning i den almindelige undervisningsstruktur og spørgsmålet om tilskudsordningens opbygning — problemer, der rækker ud over de undervisningsområder, der er genstand for lovgivning i nærværende forslag. Aftenskoleudvalget, der ikke har kunnet færdiggøre sine overvejelser om disse principielle brevkolespørgsmål, men har henstillet, at disse bliver videreført i kontaktudvalget for undervisningsspørgsmål, har i første række koncentreret sine overvejelser om mulighederne for i videst muligt omfang at sikre brevskoleelever en betryggende garanti for undervisningens kvalitet m. v.

I henhold til gældende lov har undervisningsministeriet i bekendtgørelse af 10. januar 1962 om tilsyn med brevkoleundervisning fastsat nærmere vilkår for, at en brevskole kan opnå ret til at føre betegnelsen statskontrolleret. Der kan med hensyn hertil henvises til bilag 17 i aftenskoleudvalgets betænkning, hvor der er optaget en status pr. 1. december 1964 i arbejdet med statskontrol af brevskoler.

Uanset at de gældende regler ikke har virket så længe, og man derfor endnu ikke har haft lejlighed til at indhøste fuldt tilstrækkelige erfaringer, har aftenskoleudvalget dog anset det for ønskeligt allerede nu at foreslå fastsat bestemmelser, der yderligere kunne virke for at højne brevskolernes standard. Udvalget har således overvejet både en almindelig godkendelsesordning og en almindelig forbudsordning. Udvalgets flertal har imidlertid været betænkelige ved at gå ind for en almindelig godkendelsesordning i lighed med f. eks. den i Norge gældende, idet man herved navnlig har lagt vægt på den mangeårige tradition for fri undervisning her i landet. Udvalget har heller ikke ment at kunne gå ind for en almindelig forbudsordning, hvorefter

undervisningsministeren skulle kunne nedlægge forbud mod brevscoleundervisning, som ikke svarer til, hvad den giver sig ud for, eller til den betaling, der kræves. Dette skyldes bl. a. vanskelighederne ved at fastsætte klare kriterier for, hvilke krav af pædagogisk og økonomisk karakter, der i så henseende måtte fordres opfyldt af en brevscole, og at man ved en sådan ordning ville give undervisningsministeren beføjelser ud over det af loven i øvrigt omfattede område.

Aftenskoleudvalget har derimod peget på muligheden af at modvirke uheldige forhold på brevscoleundervisningens område gennem en udbygning af den frivillige statskontrol, eventuelt kombineret med statstilskud, og gennem strafansvar for urigtig avertering. Samtidig anbefaler udvalget, at der ydes tilskud til forsøgsarbejde inden for brevscoleundervisningens område, bl. a. til lærerledet korrespondanceundervisning og til en kombination af TV- og brevundervisning.

Til § 88.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs §§ 41 og 42, stk. 2 og 3. Man har anset det for at være af væsentlig betydning — både for undervisningen, skolerne og eleverne — at man i videst muligt omfang fra statens side har indsigt med brevscolernes forhold. Man har derfor ikke ment som i gældende lov at burde gøre det til en betingelse for at blive undergivet tilsyn af undervisningsministeriet, at undervisningen skal gives mod betaling, eller at undervisningen skal være af den i kapitel III om aftenskoler angivne art.

Man har fundet det uforment udtrykkelig at gentage den i gældende lovs § 42, stk. 3, indeholdte bestemmelse om, at der med tilslutning af vedkommende fagminister kan etableres tilsvarende tilsyn med brevscolekursus, der sigter mod offentlige eller af det offentlige godkendte eksaminer, som ikke omfattes af ungdoms- og aftenskoleloven. En tilsynsordning også med sådanne brevscole er omfattet af ordene i nærværende bestemmelse.

Reglerne om tilsynet foreslås i overensstemmelse med gældende lov fastsat af undervisningsministeren. Det er tanken, at de herom allerede fastsatte bestemmelser, der bl. a. vedrører brevmaterialet, lærerne, kursusafgiften og opsigelsesreglerne i alt væsentligt vil blive opretholdt.

Til § 89.

Bestemmelsen om, at brevscole, der er undergivet undervisningsministerens tilsyn, må benytte betegnelsen „statskontrolleret brevscole“, svarer til den gældende ordning efter lovens § 42, stk. 2.

Bestemmelsen om, at andre brevscole ikke må benytte denne betegnelse eller andre betegnelser, der er egnet til forveksling hermed, og at overtrædelse heraf straffes med bøde, svarer til § 17 i lov nr. 191 af 4. juni 1964 om godkendelse af handelsskoler, tekniske skoler samt maskinmester- og maskinistiskoler og tilskud m. v. til disse skoler. Efter nævnte bestemmelse bliver der dog også tale om strafansvar for den, der uden at have opnået godkendelse efter den pågældende lov averterer med uddannelser, der fører til godkendte prøver eller eksaminer inden for de af loven omfattede skoleområder. Det vil imidlertid ikke være hensigtsmæssigt at optage en sådan udvidet bestemmelse om strafansvar i nærværende lovforslag som en generel bestemmelse, da reglerne om eventuel godkendelse som betingelse for at kunne give undervisning, der fører frem til anerkendte prøver og eksaminer, er forskellige inden for de enkelte uddannelsesområder.

Aftenskoleudvalget har som et alternativt forslag overvejet et mere generelt forbud mod misvisende avertering. Udvalget er dog veget tilbage for på nuværende tidspunkt, hvor man står over for problemet om brevundervisningens indpasning i den almindelige undervisningsstruktur, at foreslå en sådan strengere bestemmelse indført.

Til § 90.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 42, stk. 1.

Da det i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets forslag fortsat skal være en frivillig sag for en brevscole, om den vil underkaste sig den kontrol, der er nødvendig for at opnå betegnelsen statskontrolleret, må man søge til statskontrollen at knytte så mange fordele, at det vil animere de flest mulige brevscole til at lade sig kontrollere. Den væsentligste fordel må formodes at ligge i selve betegnelsen, men det forekommer rimeligt også at gøre retten til statstilskud betinget af, at skolen er statskontrolleret. De øvrige betingelser for at opnå statstilskud svarer til gældende lov med følgende begrænsninger:

a) Det er ikke nævnt som en betingelse, at undervisningsplanen skal være godkendt, da det allerede følger af kravet om, at skolen skal være statskontrolleret.

b) Man har i forhold til gældende lov ment at kunne nedsætte kravet til det mindste årlige antal besvarede undervisningsbreve fra 500 til 300, hvilket i forhold til det krævede mindste elevtal på 50 svarer til 6 besvarede undervisningsbreve i gennemsnit pr. elev.

c) Man har endvidere i forslaget udeladt den nugældende tilskudsbetingelse, hvorefter der skal sikres lærerne en løn, der i det væsentlige svarer til den almindelige betaling i aftenskolen. Som anført i bemærkningerne til § 91 kan man ikke uden videre sammenligne brevskolelærernes betaling med lønnen i aftenskolen. Man har derfor anset det for rigtigst at ophæve denne tilskudsbetingelse, der ikke har kunnet administreres på tilfredsstillende måde.

Til § 91.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 42, stk. 1. Statstilskuddet er her fastsat til 2 kr. pr. rettet undervisningsbrev, hvis indhold og omfang er godkendt af undervisningsministeren.

Aftenskoleudvalget har i sin betænkning stillet sig velvillig over for tanken om en noget højere betaling pr. rettet brev (en forhøjelse på 25-40 pct.), og det foreslår samtidig tilskudssatsen opdelt i et grundbeløb plus et pristalsreguleret tillæg. Aftenskoleudvalget mener endvidere, at det bør overvejes at yde en eventuelt højere sats for undervisning i aftenhøjskolefag, og at det ligeledes bør overvejes at søge tilvejebragt hjemmel for ydelse af statstilskud til en vis del af brevskolernes administrationsudgifter.

Man er enig i aftenskoleudvalgets forslag om, at tilskudssatsen bør være pristalsreguleret, og at den alene i kraft af prisudviklingen siden dens fastsættelse i 1960 bør forhøjes med ca. 35 pct., d. v. s. fra ca. 2 til ca. 2,70 kr. For at sikre en tilfredsstillende pristalsregulering i fremtiden foreslår man tilskudssatsen pr. undervisningsbrev fastsat til en bestemt procentdel af begyndelsestimelønnen i aftenskolen. Dette forslag er alene tænkt som en hensigtsmæssig måde at pristalsregulere brevskoletilskuddet på, men det kan ikke på grund af de væsensforskellige arbejdsforhold danne grundlag for en direkte sammenligning mellem lønnen i de to skoleformer. Med dette forslag er der således ikke givet udtryk for, at der skal kunne rettes lige så mange undervisningsbreve pr. time, som procentdelen udgør af en fuld timeløn. De forskellige arbejdsforhold beror bl. a. på, at brevskolens lærere selv kan bestemme tidspunktet for deres arbejde, og at dette kan foregå i hjemmet.

Med finansudvalgets godkendelse vil det også kunne overlades til ministeren i særlige tilfælde at fravige normalsatsen både i nedadgående og opadgående retning, såfremt rettetarbejdet med det enkelte brev er henholdsvis væsentlig mindre eller væsentlig større end normalt. I sidstnævnte henseende vil man i givet fald kunne tilgodese ønsket om en højere betaling for undervisning i aftenhøj-

skolefag, under forudsætning af, at rettetarbejdet her er væsentlig større end normalt.

Man nærer betænkelighed ved at imødekomme tanken om ydelse af statstilskud til en vis del af brevskolernes administrationsudgifter, da disse udgifters procentvise andel af de samlede udgifter varierer stærkt fra den ene brevscole til den anden. I administrationsudgifterne, der i øvrigt er af meget forskelligartet karakter, indgår endvidere annonceudgifter normalt med en relativt større post end ved andre undervisningsformer. Man ville derfor anse det for mere hensigtsmæssigt, om der kunne ydes tilskud til brevskolernes undervisningsmateriale af forsøgsræssig karakter og til særlige administrations- og tilrettelæggelsesudgifter i forbindelse med lærerledet korrespondanceundervisning og med TV-undervisning kombineret med brevundervisning, jfr. bemærkningerne til § 92.

Til stk. 2.

Brevskolerne har ikke hidtil fået udbetalt forskud på statstilskuddet. Man finder det imidlertid rimeligt i lighed med ordningen ved andre tilskudsberettigede skoleformer at hjemle adgang til forskudsudbetaling, men således at man dog begrænser forskuddet til 50 pct. af det forventede tilskud.

Til § 92.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslås der som et nyt led i oplysningsarbejdet skabt hjemmel for — foreløbig som en forsøgsordning — at yde tilskud bl. a. til:

1. Lærerledet korrespondanceundervisning.
2. TV-undervisning kombineret med brevscoleundervisning.
3. En kombination af brevscoleundervisning og almindelig klasseundervisning, f. eks. inden for forberedelseskursus.

ad nr. 1. Ved lærerledet korrespondanceundervisning forstås undervisning, der dels foregår ved hjælp af undervisningsbreve og dels derved, at eleverne samles periodisk for at gennemgå dele af stoffet under en lærers vejledning. Denne undervisningsform har fundet udbredelse i udlandet, og man anser det for ønskeligt, at der skabes mulighed for at etablere en forsøgsvirksomhed på dette område.

ad nr. 2. Ved TV-undervisning kombineret med brevscoleundervisning finder man, at der ud over tilskud i forhold til indsendte og rettede undervisningsbreve bør være mulighed for under hensyn til den risiko, der vil være forbundet med et nyt oplysningsarbejde af denne karakter, at yde tilskud til

eventuelle andre faste brevkoleudgifter, f. eks. til fremstilling af breve, administrations- og tilrettelæggelsesudgifter o. lign.

Disse breve bør være udarbejdet af organisationer med oplysningsarbejde som hovedformål, af folkebiblioteker eller af statskontrollerede brevskolers. Der må tilvejebringes et meget nært samarbejde med Danmarks Radio i forbindelse med valget af emner, udsendelsernes omfang og sendetid m. m. Det vil være ønskeligt, om folkebibliotekerne medvirker ved udbredelsen af kendskabet til denne form for brevundervisning.

På lignende måde skal der, når omstændighederne taler derfor, kunne ydes tilskud til en kombination af brevscoleundervisning med f. eks. radioudsendelser, filmrækker o. lign.

ad nr. 3. Det kan være hensigtsmæssigt at etablere en egentlig kombination af brevscoleundervisning og normal klasseundervisning. Ved at give klasseundervisningen i kostskoleform kan man centralisere undervisningen for selv meget store områder. Man finder det derfor rimeligt, at der også åbnes mulighed for at støtte denne undervisningsform.

Da undervisningsmateriale er af så afgørende betydning ved brevscoleundervisningen, vil det være rimeligt, om der af denne forsøgsbevilling, der vil kunne anslås til ca. 80.000 kr. årlig, også kan ydes tilskud til undervisningsmateriale af forsøgs mæssig karakter.

I takt med, at der gennem radio og TV bliver etableret en egentlig voksenundervisning, vil behovet for supplerende brevscolearrangementer vokse, og det må forudses, at kravene om finansiel støtte vil få et betydeligt større omfang end her forudsat.

Aftenskoleudvalget har tillige foreslået tilvejebragt hjemmel for ministeren til som en forsøgsordning at yde direkte tilskud til elever, der deltager i erhvervsbrevkursus eller brevkursus, der leder til anerkendte prøver eller eksaminer, idet sådan undervisning, når den ikke foregår som brevscoleundervisning, normalt er vederlagsfri. Tilskuddet var efter forslaget tænkt anvendt til delvis dækning af kursusafgiften, ligesom der skulle åbnes mulighed for i særlige tilfælde at yde tilskud til rejseudgifter og til kostskoleophold i forbindelse med brevundervisning.

Man mener imidlertid ikke, at det vil være rigtigt i nærværende lovforslag at søge tilvejebragt hjemmel for elevtilskud. Hvis sådant tilskud skal ydes, må det samordnes med de øvrige elevstøtteordninger, der for tiden er genstand for behandling i et af undervisningsministeriet nedsat udvalg om den

fremtids støtteeordning for unge under uddannelse. Man har derfor anmodet dette udvalg om i forbindelse med dets overvejelser også at være opmærksom på dette spørgsmål.

Kapitel VIII.

De søfarende har på grund af deres erhvervs karakter hidtil været forhindret i at modtage undervisning tilrettelagt i henhold til loven om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. En række af de gældende bestemmelser om godkendelse, tilskud og tilsyn forhindrer iværksættelse af et sådant oplysningsarbejde.

Aftenskoleudvalget har efter forhandlinger med repræsentanter for organisationer og foreninger, der varetager de søfarendes interesser, fået bekræftet, at der er behov for et oplysningsarbejde for søfarende.

Som et naturligt led i bestræbelserne på at udbygge fritidsundervisningen mest muligt foreslår man derfor i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling, at der skabes lov hjemmel for særlige godkendelses-, tilskuds- og tilsynsbestemmelser for fritidsundervisning for søfarende, der er ansat om bord på skibe i langfart.

Til § 93.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling tager oplysningsarbejdet for søfarende sigte på at skabe en undervisningsmulighed for personer, der på grund af deres erhvervs karakter er forhindret i at modtage almindelig fritidsundervisning, nemlig mandskabet om bord på tankskibe og andre skibe på langvarige sejlads — ca. 100 skibe med ca. 4.000 mand i alt. Med bestemmelsens formulering har man derfor villet tilkendegive, at fritidsundervisning tilrettelagt for de ombordværende, medens skibene er i havn, ikke kan godkendes, ligesom undervisning for personer, der på grund af ferie o. lign. midlertidigt er afmønstrede, ikke omfattes af bestemmelsen. Organisationer o. lign., der måtte ønske at etablere kursusvirksomhed i land, vil have tilstrækkelige muligheder derfor i de af lovforslagets kapitel III omfattede former for fritidsundervisning.

Fritidsundervisningen for de søfarende foreslås i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling alene tilrettelagt i studiekredsform, da det vil være vanskeligt at foretage en adskillelse mellem de forskellige i kapitel III omhandlede former for fritidsundervisning, når undervisningen skal tilrettelægges på et skib, hvor der ikke mindst med hensyn

F. t. l. om fritidsundervisning m. v.

til lærerkrafter gør sig specielle forhold gældende. Til gengæld skal studiekredsene for søfarende — i modsætning til de i kapitel III foreslåede studiekredse — kunne godkendes med alle emner, der måtte være egnede som udgangspunkt for drøftelse i studiekredsform, herunder også emner som i den almindelige fritidsundervisning godkendes som forberedelseskursus og erhvervsmæssige kursus.

Studiekredsarbejdet vil i øvrigt ikke mindst for søfarende kunne været et meget værdifuldt supplement til brevskolundervisning.

Til § 94.

I overensstemmelse med opstillingen af bestemmelser om den almindelige fritidsundervisning foreslår man godkendelses- og tilskudbetingelserne samlet i hver sin paragraf.

Til de enkelte punkter anføres følgende:

ad nr. 1. Aftenskoleudvalget har peget på det ønskelige i, at organisationer og institutioner med tilknytning til søfarten enten selv tager initiativ til etablering af undervisningen for søfarende eller også støtter et lokalt initiativ. Som initiativtagere eller støtteorganisationer har udvalget nævnt f. eks. Foreningen til Søfartens Fremme, Handelsflådens Velfærdsråd og Søfartens Bibliotek. I overensstemmelse hermed og under hensyn til det i bemærkningerne til § 97 anførte om, at sædvanlig fremgangsmåde med fremsendelse af godkendelsesansøgning gennem fritidsnævn og kommunalbestyrelse ikke kan anvendes, har man foreslået, at det gøres til en godkendelsesbetingelse, at undervisningen er iværksat af eller i samarbejde med institutioner med tilknytning til søfarten.

ad nr. 2. Man finder det rimeligt at gøre det til en godkendelsesbetingelse, at undervisningen skal stå åben for alle på skibet ansatte. Da kun et fåtal af de ansatte vil være under 18 år, har man ikke fundet det nødvendigt at medtage særlige bestemmelser om, at undervisningen skal være tilrettelagt for voksne.

Der vil intet være til hinder for, at eventuelle passagerer deltager i undervisningen, hvis pladsforholdene tillader det, men de kan ikke medregnes i det som betingelse for tilskud krævede deltagerantal.

ad nr. 3. I lighed med de foreslåede bestemmelser om de i kapitel III omhandlede studiekredse, foreslås det også for de særlige studiekredse for søfarende gjort til en godkendelsesbetingelse, at der foreligger et egnet studiemateriale, og at dette materiale giver en alsidig belysning af emnet. På grund af de

særlige forhold for denne undervisning har man ikke ønsket at stille krav om mindst 20 timers undervisning i hvert emne, men finder, at timetallet må fastsættes i overensstemmelse med omfanget af den planlagte studiekreds.

ad nr. 4. Aftenskoleudvalget har anført, at der om bord på ethvert skib må formodes at være personer, der fagligt er kvalificeret til at give undervisning i ét eller flere fag, men at det måske kan blive vanskeligt at finde undervisere, der også er i besiddelse af de fornødne pædagogiske kvalifikationer. Under forudsætning af en rimelig udbygning af fritidsundervisningen for søfarende forventes dette problem dog at kunne løses tilfredsstillende, idet man for søfarende, der i deres fritid virker som lærere og instruktører, vil arrangere kursus i studiekredsledelse.

ad nr. 5. Man har ikke gjort det til en godkendelsesbetingelse, at der opkræves indskrivningsgebyr, da der muligvis ikke kan findes anvendelse for et sådant gebyr. Der er dog intet til hinder for, at der kan afkræves deltagerne et indskrivningsgebyr, såfremt der er forbundet administrationsudgifter med undervisningen, eller der bliver spørgsmål om anskaffelse af særligt undervisningsmateriel, som deltagerne må betale.

Til § 95.

ad nr. 1. I lighed med forslaget vedrørende studiekredse i kapitel III foreslås tilskuddet til studiekredse her gjort betinget af, at virksomheden er gennemført på grundlag af det godkendte studiemateriale.

ad nr. 2. Under hensyn til, at antallet af elevemner, der på det enkelte skib findes for dette oplysningsarbejde, kan være ret begrænset, har man i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling foreslået, at en studiekreds for søfarende kun skal være gennemført med mindst 4 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time.

ad nr. 3. Bestemmelsen må ses i sammenhæng med forslaget om aflønningen af lærere ved fritidsundervisningen i øvrigt, hvorefter det er en tilskudsbetingelse, at der hverken ydes den pågældende lærer mere eller mindre end den fastsatte løn. Under hensyn til de særlige regler, der efter forslaget skal gælde for den heromhandlede undervisning, finder man det rimeligt, at der her gælder en enhedssats, svarende til den almindelige løn til aftenskolelærere, for alle studiekredslærere, uanset hvilket emne der danner grundlag for studiekredsens arbejde.

Til § 96.

I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling finder man det betænkeligt at gøre brug af en tilskudsordning, der bygger på tilskud fra deltagernes hjemkommuner. Også andre fordelingsmuligheder har været overvejet, f. eks. at sømandsskattekontoret kunne foretage fordelingen, men da alle de påtænkte ordninger ville medføre en dyr og besværlig administration, har man foreslået, at staten alene udreder hele udgiften til studiekreds-lærerens løn.

Hvis betingelserne for tilskud ikke opfyldes, må et eventuelt forskudsbeløb tilbagebetales til statskassen af initiativtagerne eller støtteorganisationen.

Til § 97.

Da den sædvanlige fremgangsmåde med fremsendelse af ansøgning om godkendelse gennem fritidsnævn, kommunalbestyrelse m. v. ikke kan bringes i anvendelse ved iværksættelse af fritidsundervisning for søfarende, må godkendelsesmyndigheden henlægges alene til undervisningsministeriet. Det må imidlertid anses for ønskeligt, at der findes et indstillende organ med kendskab til de enkelte skibe og disses besætning. I overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling anser man Handelsflådens Velfærdsråd for særlig egnet til at varetage en sådan opgave. Man foreslår derfor, at fritidsundervisningen for søfarende godkendes af undervisningsministeriet efter indstilling fra Handelsflådens Velfærdsråd.

Det er hensigten, at man, så vidt det er muligt, vil forlange, at ansøgningen om godkendelse underskrives af lederen af og samtlige deltagere på holdet.

Til § 98.

Aftenskoleudvalget finder det naturligt, at holdets eller holdenes leder fører tilsyn med lærer, dagbøger m. v., og at skibsføreren eller en af denne udpeget person samtidig fører et administrativt tilsyn med undervisningen.

Man finder det betænkeligt i selve loven at opstille krav om et sådant tilsyn fra skibsførerens side. Man finder, at det fornødne tilsyn bedst vil kunne etableres ved at kræve indsendt en rapport om studiekredsens gennemførelse, og at denne attesteres af skibsføreren eller en af denne udpeget person.

Kapitel IX.

Til § 99.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 47.

Fritidsudvalget har i sin indstilling i det væsentlige ønsket den gældende ordning opretholdt, idet man dog har stillet forslag om, at ikke blot oplys-

ningsorganisationerne, men også foreninger med arbejde for børn og unge som hovedformål bør kunne opnå støtte til ansættelse af konsulenter, og idet man samtidig har udtrykt ønske om en kraftig udvidelse af denne årlige bevilling med henblik på ansættelse af et forøget antal konsulenter.

Aftenskoleudvalget har også lagt vægt på, at antallet af konsulenter forøges, og har derudover foreslået, at statstilskuddet til lønudgifterne forøges fra gældende lovs 50 pct. til 70 pct. Samtidig ønsker man maksimum for den tilskudsberettigede løn forhøjet, således at der i særlige tilfælde vil kunne ydes tilskud i forhold til slutlønnen i lærerlønningslovens 6. lønningsklasse. Man henviser her til, at fritidskonsulenternes arbejde ofte vil kunne være lige så betydningsfuldt som skolelederes, og at den høje løn kun bør kunne godkendes i særlige tilfælde under hensyn til omfanget af og ansvaret for de opgaver, der er forbundet med hvervet, og med hensyntagen til den pågældendes tidligere virksomhed.

I nærværende forslag finder man det rimeligt at følge fritidsudvalgets indstilling om, at også foreningsarbejdet for børn og unge bør kunne modtage støtte til ansættelse af fritidskonsulenter. Man finder tillige at måtte følge aftenskoleudvalget i forslaget om en forhøjelse af tilskudsprocenten fra 50 til 70 og om mulighed for i særlige tilfælde at give tilskud til en løn svarende til slutlønnen i lærerlønningslovens 6. lønningsklasse. Man understreger i denne forbindelse, at tilskuddet kun gives til lønnen, og at den forening, der ansætter konsulenten, selv må dække 30 pct. af lønnen og derudover kontorholdsudgifter og rejseudgifter i forbindelse med konsulentens virksomhed.

Man har ikke i forslaget medtaget gældende lovs bestemmelser om lønfastsættelsen i tilfælde, hvor konsulenten kun stiller en del af sin arbejdskraft til rådighed, idet man finder, at regler herom rettelig har deres plads i gennemførelsesbekendtgørelsen. Man har heller ikke gentaget gældende lovs stk. 2, hvorefter en tilskudsordning normalt godkendes for tre år ad gangen. Man finder dog, at ordningen bør administreres på denne måde, og at regler herom bør optages i de bestemmelser, der fastsættes af undervisningsministeren.

I overensstemmelse med den gældende ordning finder man, at tilskud fortsat bør ydes inden for en bevilling, der fastsættes på finansloven.

Kapitel X.

Til § 100.

Indenfor ungdomsskolen og fritidsundervisningen

for voksne virker 15.000-20.000 personer som ledere og lærere. Kun et mindretal af dem har en længere, systematisk læreruddannelse som baggrund for deres virksomhed. Selv de seminarieuddannede blandt lærerne har kun i de færreste tilfælde modtaget en nogenlunde omfattende indførelse i ungdoms- og voksenpædagogik.

I fritidsvirksomheden for børn og unge arbejder klubbernes ledere og medarbejdere samt de private børne- og ungdomsforeningers tusinder af ledere. Også på dette område er uddannelsesmulighederne overordentlig begrænsede, og megen virksomhed giver ikke de ønskede resultater på grund af manglende lederuddannelse.

Den mest omfattende støtte til uddannelseskursus på begge felter ydes gennem gældende lovs § 46. Den årlige bevilling er i loven opført til 300.000 kr., men er forhøjet på finanslovene, således at den for 1966-67 udgør 700.000 kr. Dette beløb er dog ikke tilnærmelsesvis tilstrækkeligt til at dække det behov for støtte, der manifesterer sig i de indkomne ansøgninger. Trods forhøjelserne på de årlige bevillingslove har man — for blot nogenlunde at kunne imødekomme de mest påtrængende ansøgninger — i de senere år forringet tilskudssatserne, således at den støtte, der ydes til læreruddannelseskursus, nu ligger væsentligt under det niveau, der er gældende for anden offentligt støttet kursusvirksomhed.

På denne baggrund har både fritidsudvalget, aftenskoleudvalget og pædagogisk arbejdsudvalg i deres indstillinger taget stærkt til orde for en radikal forbedring af støtten til uddannelseskursus. Man henleder opmærksomheden på, at de mange foreslåede nydannelser inden for arbejdsområdet — forberedelseskursus, erhvervmæssige uddannelser, specialundervisning etc. — vil stille yderligere krav om træning af ledere og lærere.

Uafhængigt af bevillingen i henhold til gældende lovs § 46 har Danmarks Lærerhøjskole gennem en årrække i samarbejde med direktoratet for ungdomsundervisningen arrangeret kursus for videre uddannelse af ungdomsskolens lærere. Det indstilles fra udvalgene, at denne virksomhed fortsættes og udbygges, bl. a. gennem oprettelse af kursus til uddannelse af instruktører, der kan medvirke ved uddannelsen af ledere og lærere.

Et særligt problem rejser sig i forbindelse med spørgsmålet om tabt arbejdsfortjeneste for kursusdeltagere. For lærere i folkeskolen eller ved private skoler med statstilskud består i henhold til lov om uddannelse af lærere til folkeskolen en mulighed for at opnå fri vikar under videre uddannelse. En meget stor del af ungdomsskolens og fritidsundervisningens lærere har ikke adgang til denne støtte, fordi deres

lærervirksomhed kun er et bierhverv. Skal de på et kursus af længere varighed, end deres ferie giver mulighed for, vil de oftest miste en arbejdsfortjeneste, som de hyppigt ikke har råd til at give afkald på. I de tre udvalgsbetænkninger henledes opmærksomheden på dette problem, og der anføres forskellige muligheder for løsning.

Til stk. 1.

I gældende lovs § 46, stk. 1, nævnes som modtagere af tilskud landsorganisationer, der virker i ungdoms- eller aftenskoleundervisningens eller det frie ungdomsarbejdes tjeneste, samt amtsungdomsnævn, kommunale ungdomsnævn el. lign. I nærværende forslags stk. 1 har man ikke fundet det nødvendigt at opregne de modtagende organisationer og nævn, men blot at præcisere formålet, som må være uddannelse af ledere og lærere inden for de af loven omfattede virksomhedsformer. Området for støtte er — i sammenligning med gældende lov — udvidet med henblik på uddannelse også af børneorganisationernes ledere, hvilket er i overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling.

Med hensyn til administrationen af kursusbevillingen finder man at måtte følge aftenskoleudvalgets indstilling, hvorefter organisationer, der har oplysningsarbejde til hovedformål, efter årlig ansøgning bør kunne få tildelt et rådighedsbeløb til tilrettelæggelse af kursus, afpasset efter de enkelte organisationers behov og faktiske muligheder for kursusvirksomhed.

Man forudsætter i øvrigt, at amtsnævnene for fritidsundervisning som hidtil efter forhandling med de kommunale nævn og udvalg etablerer kursus for ledere og lærere.

I sammenligning med gældende lov åbner nærværende forslag yderligere mulighed for to støtteformer:

1. Der vil kunne gives enkeltstipendier til deltagelse i kursus, som ikke modtager direkte støtte af bevillingen. Man vil her i første række tænke på deltagelse i kurserne på Nordens folkelige Akademi i Kungälv, der er oprettet som en fællesnordisk institution med sigte mod videre uddannelse af lærere og ledere inden for folkeoplysning og ungdomsarbejde. Da uddannelsesmulighederne inden for voksenpædagogik overhovedet er meget begrænsede, finder man, at der også bør være adgang til at give stipendiestøtte ved studieophold på andre nordiske eller udenlandske institutioner. De her foreslåede stipendier bør udmåles med hensyntagen til størrelsen af rejseomkostninger, kursusafgifter og opholdsudgifter.

2. Der vil efter forslaget ligeledes være mulighed

or at yde direkte støtte til skoler og institutioner, der tilrettelægger kursus af den her omhandlede art. Der tænkes herved på et kursusbehov, som ikke falder inden for det område, som dækkes af Danmarks Lærerhøjskole eller andre statsstøttede institutioner, og som heller ikke i fuldt omfang varetages af organisationernes egne kursus.

Man har ikke fundet det nødvendigt at gentage gældende lovs bestemmelse om, at der kan ydes tilskud til fremstilling af hjælpemidler og materialer. Bestemmelsen har i praksis været meget lidt anvendt og skønnes overflødig.

Tilskud til uddannelse efter nærværende forslags stk. 1 ønskes givet inden for en på finansloven fastsat bevilling.

Til stk. 2.

Forslaget træder i stedet for gældende lovs § 46, stk. 3. I overensstemmelse med aften-skoleudvalgets og pædagogisk arbejdsudvalgs indstilling har man ikke ønsket at gentage gældende lovs begrænsning af undervisningsministerens adgang til selv at tilrettelægge uddannelseskurser. I de nævnte udvalgs betænkninger anføres en række eksempler på kursus, som man finder det ønskeligt, at direktoratet for ungdomsundervisningen kan stå som arrangør eller medarrangør af. I fritidsudvalgets indstilling anføres, at offentligt tilrettelagte kursus for ledere i børne- og ungdomsforeningerne kun bør komme på tale i den udstrækning, der ikke fra privat side oprettes kursus i fornødent omfang eller kursus af tilstrækkelig almen karakter. Man finder, at dette synspunkt også er foreneligt med den her foreslåede formulering, og at der på de årlige bevillingslove herefter bør opføres et beløb til kursusvirksomhed, arrangeret af direktoratet for ungdomsundervisningen.

Til stk. 3.

Som anført i de indledende bemærkninger til dette kapitel har ledere og lærere ved de af loven omfattede virksomheder som oftest denne beskæftigelse som et bierhverv. Dette betyder, at uddannelseskursus af længere varighed for disse lærere som regel vil medføre et indkomsttab, der ofte vil lægge sig hindrende i vejen for deres deltagelse i kurserne. Har de pågældende deres hovedvirksomhed i folkeskolen, vil de i mange tilfælde kunne opnå fri vikar under uddannelseskursus, men er de beskæftigede i det private erhvervsliv, står ingen sådan mulighed åben for dem. Over for disse tilfælde finder man, i overensstemmelse med aften-skoleudvalgets og pædagogisk arbejdsudvalgs indstillinger, at der bør åbnes særlige tilskuds muligheder. Den her foreslåede bestemmelse er ny. Den

giver adgang til at yde særlig støtte til uddannelse af ledere og lærere i tilfælde, hvor deltagelse i uddannelseskursus vil forårsage et særligt indtægtstab eller særlig store udgifter. Man finder, at der her må være tale om kursus af en vis mindste varighed, f. eks. normalt mindst 6 undervisningsdage i sammenhæng, og at støtten må fastsættes under hensyntagen til dokumenterede indtægtstab eller merudgifter. Bestemmelsen er i nogen udstrækning parallel med § 23 i lov om uddannelse af lærere til folkeskolen. Den forudsætter en særskilt bevilling på finansloven.

Kapitel XI.

Man har anset det for hensigtsmæssigt at samle de regler, der foreslås om etablering af lokaler i et særligt kapitel. Reglerne træder i stedet for bestemmelserne i gældende lovs §§ 24, 25, 48, 49 og 50, men med forslag om forskellige ændringer heri, som man nærmere har redegjort for i bemærkningerne til de enkelte paragraffer.

Til § 101.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 24. Herefter kan der, såfremt etableringen af en ungdoms- eller aften-skole medføre en større samlet udgift til undervisningsmateriel til sløjd, herunder husflid og værkstedsundervisning, og husgerning, ydes statstilskud med 60 pct. af udgifterne. Det samlede tilskud til et lokale kan dog ikke overstige 3.600 kr. Til et lokale, der indrettes til brug for den erhvervsprægede ungdomsskole, kan tilskud ydes med indtil 5.000 kr.

I overensstemmelse med indstillingen fra pædagogisk arbejdsudvalg foreslås den bestående adgang til at yde statsstøtte til anskaffelse af undervisningsmateriel udvidet til at omfatte alle fag inden for de erhvervsmæssige grunduddannelser.

Da det i de generelle undervisningsplaner for de erhvervsmæssige grunduddannelser skal anføres, hvilket undervisningsmateriel der kræves, før undervisningen kan iværksættes, og da man finder det rimeligt, at der bør være adgang til at yde statstilskud i forhold til anskaffelsesudgifterne til alt det undervisningsmateriel, der herefter er en forudsætning for undervisningens iværksættelse, foreslår man på linje med indstillingen fra pædagogisk arbejdsudvalg, at den nuværende maksimumsgrænse på 5.000 kr. pr. faglokale bortfalder.

Ifølge den hidtil gældende praksis, der tænkes opretholdt, betragtes fast inventar ikke som omfattet af tilskudsreglen.

For så vidt angår etableringsstøtte til faglokaler til fritidsundervisningen for voksne henvises til § 102.

Til stk. 2.

Bestemmelsen i gældende lov om, at tilskuddet skal udbetales over 5 år, foreslås ændret, således at beløbet udbetales med $\frac{1}{3}$ årlig i løbet af 3 år. Man har herved søgt at tilgodese kravet om, at undervisningsmateriellet benyttes til den pågældende undervisning i en vis årrække, samtidig med, at man har tilstræbt en forenkling af administrationen.

Gældende lovs bestemmelse om, at mindre tilskud kan udbetales på én gang, er udeladt, idet man i overensstemmelse med lovforslagets ord kun vil yde statstilskud i tilfælde, hvor der er tale om nyanskaffelser af en vis størrelse.

Til § 102.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 24, jfr. bemærkningerne til § 101 om etableringsstøtte til faglokaler for ungdomsskolens erhvervs-mæssige grunduddannelser.

Man foreslår bestemmelsen udvidet til at omfatte undervisningsmateriel til alle fagklasser, da det anses for betydningsfuldt, at man i videst muligt omfang tilskynder til tilvejebringelse af tilfredsstillende udstyr i alle de faglokaler, der anvendes til voksenundervisningen.

Under hensyn til stigningen i prisniveauet siden vedtagelsen af gældende lov, finder man det rimeligt at forhøje maksimumsbeløbet for statstilskudet til 6.000 kr.

Til stk. 2.

Der henvises til bemærkningerne til § 101, stk. 2.

Til § 103.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 25. Efter denne bestemmelse stilles der årlig en bevilling til undervisningsministerens rådighed til hjælp til dækning af udgifterne ved anskaffelse af særligt for ungdoms- og aftenskolen beregnet undervisningsmateriel.

Bestemmelsen foreslås opretholdt med den ændring, at bevillingen ikke længere skal kunne anvendes til hjælp til anskaffelse af undervisningsmateriel til ungdomsskolen. Denne ændring er i overensstemmelse med indstillingen fra pædagogisk arbejdsudvalg, der ikke finder det rimeligt, at bestemmelsen opretholdes, da ungdomsskolens elever på de almene ungdomsskolekursus, prøveforberedende kursus og specialundervisningskursus i de fleste tilfælde kan anvende det samme undervisningsmateriel som folkeskolens elever. Hertil

kommer, at der efter den heromhandlede bestemmelse kun bliver tale om at yde mindre tilskud, der ikke kan være af væsentlig betydning for den enkelte kommune, medens der er forbundet et meget betydeligt administrativt arbejde med fordelingen af bevillingen. Bevillingen, der på finansloven for finansåret 1966-67 andrager 200.000 kr., har i øvrigt kun kunnet dække en mindre del af de indkomne ansøgninger.

Der skal også af den heromhandlede bevilling kunne ydes tilskud til anskaffelse af særligt for folkeuniversitetsvirksomheden beregnet undervisningsmateriel. Det er endvidere hensigten, at bevillingen skal kunne tilgodese anskaffelse af særlige former for undervisningsmateriel til specialundervisningen.

Til § 104.

Bestemmelsen træder i stedet for gældende lovs § 48 og afviger fra den på en række punkter.

Området for statstilskud udvides fra at omfatte lokaler til „samlingssted for ungdommen“ til at dække ungdomsskolens fritidsvirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge samt fritidsundervisning for voksne. Ungdomsskolens fritidsvirksomhed er allerede omfattet af den gældende bestemmelse. Ved at inddrage fritidsvirksomhed for børn og unge udvides området for statstilskud i overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling på to punkter: Dels foreslås børnearbejdet nu medtaget sideordnet med ungdomsarbejdet, dels skal fritidsvirksomheden fremtidig ikke blot omfatte klubberne, men også foreningsarbejde for børn og unge, som man ikke hidtil har støttet gennem § 48. Endelig er fritidsundervisningen for voksne inddraget under bestemmelsen i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets indstilling. Det er herefter overflødigt at nævne forsamlingshuse, der naturligvis fortsat er omfattet af bestemmelsen.

Det er en forudsætning, at der ikke ydes støtte til lokaler, som på anden måde opnår lån eller tilskud af statslige midler, herunder gennem folkeskolelovens § 63 eller gennem indenrigs- og finansministeriets uddeling af tipsmidler til idræts- og friluftorganisationer.

Gældende lovs krav om, at lokalerne skal benyttes til mindst én af de i loven omhandlede skoleformer eller fritidsforanstaltninger, erstattes med den betingelse, at lokalerne væsentligst stilles til rådighed for de angivne formål. Herved opnås en større sikkerhed for, at statstilskuddet bliver anvendt til fremme af de formål, lovforslaget ønsker at støtte.

Det maksimale tilskud foreslås, i overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling, forhøjet fra

15.000 til 25.000 kr. Beløbet har været uforandret siden 1954, og forhøjelsen svarer til den samtidig stedfundne stigning i omkostningsniveauet.

Det foreslås — ligeledes i overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling — ved beregning af tilskuddet at se bort fra de første 1.000 kr. af etableringsudgifterne. Herved fritages man for beskæftigelse med en række små projekter, som de stedlige kredse må forvente selv at kunne klare.

Fritidsudvalget har yderligere foreslået, at tilskudsprocenten forhøjes fra gældende lovs 50 pct. til 70 pct. Herved ville man opnå, at også foreninger med mere begrænsede midler ville blive sat i stand til at indrette egne lokaler. Af hensyn til de økonomiske konsekvenser er man imidlertid meget tilbage fra at følge denne indstilling og foreslår i stedet, at tilskudsprocenten fastholdes uforandret på 50 pct.

Man har ikke i forslaget optaget en bestemmelse svarende til gældende lovs § 48, stk. 2, om fremgangsmåden ved ansøgning om støtte, idet man finder, at sådanne anvisninger retteligt hører hjemme i gennemførelsesbekendtgørelsen.

Til § 105.

Forslaget træder i stedet for gældende lovs § 49 og afviger fra den på en række punkter.

I gældende lov forudsættes bygningerne opført af „en organisation, forening eller stedlig kreds“. I forslaget anføres i stedet en selvejende institution. Ændringen er overvejende formel, idet også gældende lov forudsætter en privat selvejende institution, jfr. § 49, stk. 1, b). Men ændringen understreger, at statslån i henhold til stk. 1 alene ydes til institutioner, i hvis bestyrelse private interesser har hovedvægten, og alene til selvejende institutioner, hvis vedtægter er godkendt af undervisningsministeren.

Forslaget åbner således ikke adgang for kommuner til at opnå statslån til byggeri til brug for fritidsvirksomhed for børn og unge samt fritidsundervisning for voksne. I henhold til lovforslagets §§ 32 og 60 har kommunerne pligt til at anvise lokaler til disse aktiviteter, men der er ikke pålagt kommunerne nogen forpligtelse til at opføre bygninger til formålet. For at tilskynde kommunerne til, hvor forholdene taler for det, at tilvejebringe sådanne lokaler, overvejer man ved ændringsforslag til folkeskolelovens § 63 at åbne mulighed for ydelse af statstilskud til kommuner til opførelse af lokaler til brug for fritidsvirksomhed for børn og unge samt fritidsundervisning for voksne.

I modsætning til gældende lov udelader forslaget efterskolerne. Disse behandles i særligt lovforslag, hvis §§ 11-12 indeholder tilsvarende bestemmelser.

Forslaget udelader ligeledes de landbrugsfaglige ungdomsskoler. Disse tænkes fremtidig oprettet enten under ungdomsskolen, hvor de vil få deres lokalebehov dækket efter bestemmelserne i lovens kapitel I, eller som erhvervmæssige kursus i fritidsundervisningen for voksne, i hvilket tilfælde de er medtaget i nærværende forslag under denne betegnelse.

Hvor der i gældende lov tales om en bygning til „samlingssted for ungdommen (et ungdomshus)“, nævner forslaget bygninger til fritidsvirksomhed for børn og unge. Ændringen betyder, i overensstemmelse med lovforslagets kapitel II, at børnearbejdet, som også foreslået i fritidsudvalgets betænkning, fremtidig inddrages under lovens støtte-muligheder på linje med ungdomsarbejdet.

Forslaget medtager fritidsundervisning for voksne og går herved ligeledes ud over gældende lovs bestemmelser. I aftenskoleudvalget har man overvejet at foreslå byggeri af særlige centre for voksenundervisning. Udvalget er imidlertid meget tilbage fra dette forslag og har i stedet rettet opmærksomheden mod folkeskolens og gymnasiernes bygninger, hvor størstedelen af fritidsundervisningen fortsat vil skulle huses.

Man finder dog i nærværende forslag, at der bør åbnes mulighed for statslån til private selvejende institutioner til byggeri af lokaler for voksenundervisningen. Denne virksomheds særlige behov kan ikke siges at være tilfredsstillende dækket af børneskoler. Både undervisningslokaler og samlingsrum bør være planlagt og indrettet specielt med henblik på voksne. Dertil kommer, at der i de senere år har vist sig et stigende behov for at kunne tilbyde fritidsundervisning for voksne både i formiddags- og eftermiddagstimerne, hvilket behov vanskeligt kan dækkes af folkeskoler og gymnasier. I betænkning nr. 412 om kulturcentre er udarbejdet forslag til lov om statsstøtte til kulturcentre. Det fremgår af bemærkningerne til dette forslag, at kulturcentre som en kerne skal rumme lokaler til teater- og musikopførelser samt maleriudstillinger, og at der herudover skal kunne gives plads til studiekredse og anden fritidsundervisning. I modsætning til kulturcentre vil de i nærværende forslag omhandlede bygninger til fritidsundervisning for voksne ikke skulle rumme lokaler til professionel kunstnerisk optræden, men alene sigte mod fritidsundervisningens behov.

Det er en forudsætning, at der ikke ydes statslån til byggeri, som på anden måde opnår lån eller tilskud af statslige midler, herunder gennem indenrigs- og finansministeriets uddeling af tipsmidler til idræts- og friluftorganisationer.

Lånemuligheden i henhold til gældende lovs § 49 har hidtil overvejende været benyttet af efterskoler og ungdomskostskoler. I nogle få tilfælde er der derudover ydet statslån til oprettelse af ungdomshuse, som fortrinsvis benyttes af klubber og ungdomsforeninger. Med de her foreslåede udvidelser må man forudse et antal ansøgninger om lån til byggeri for voksenundervisning og for fritidsvirksomhed for børn. De forøgede udgifter for statskassen vil dog begrænses, dels af de på de årlige bevillingslove opstillede lånerammer, dels af de foreslåede betingelser for ydelse af statslån.

ad nr. 1. Kravet om, at institutionens vedtægter skal være godkendt af undervisningsministeren, svarer til gældende lovs § 49, stk. 1, b), og retter sig i første række mod selvejende institutioner. Men det findes også rimeligt, at en kommune eller et forbund af kommuner, der ønsker lån til byggeri af en ungdomskostskole, lader udarbejde vedtægter for den pågældende institution med nærmere angivelse af dens virksomhed, ledelse og økonomiske forhold m. v.

Man har derimod ikke fundet det nødvendigt at gentage lovens § 49, stk. 1, a), hvorefter skolen skal være godkendt som tilskudsberettiget. Bygninger til fritidsvirksomhed for børn og unge eller fritidsundervisning for voksne skal ikke godkendes som skoler og modtager ikke direkte driftstilskud fra staten.

I forbindelse med den gældende bestemmelse om, at ungdomshuset skal afgive lokale til mindst én af de i loven omhandlede arbejdsformer, har man praksis stillet krav om, at mindst én sådan virksomhed skal drives for institutionens egen regning. Heller ikke disse to bestemmelser finder man at burde medtage i forslaget. Det fremgår af stk. 1, at bygningerne skal opføres til de nævnte formål, hvori ligger et krav om, at de også skal anvendes til disse formål. Man har dog ikke hermed villet afvise, at bygningerne i en vis mindre udstrækning også kan tages i brug til andre formål, f. eks. ungdomsskolearbejde eller udlejning til foreninger, der ikke modtager offentlig støtte.

ad nr. 2. Forslaget betegner en udvidelse i sammenligning med gældende lovs § 49, stk. 1, d), idet man ikke blot ønsker tegninger og planer, men også et driftsbudget for institutionen godkendt forud for ydelse af statslån. Forslaget svarer dog til gældende praksis og er udtryk for den opfattelse, at det kun vil være forsvarligt at yde statslån, hvis det på forhånd kan sandsynliggøres, at bygningerne vil kunne indbringe en lejesum, der er tilstrækkelig

til at dække ejendomsudgifterne, herunder forrentning af statslånet.

ad nr. 3. Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 49, stk. 1, c), men er bragt i overensstemmelse med de tilsvarende bestemmelser i lovgivningen om folkehøjskoler, husholdningsskoler, private gymnasier og seminarier m. v., hvorefter den selvejende institution normalt selv skal tilvejebringe $\frac{1}{6}$ af den nødvendige kapital, medens der kun under særlige omstændigheder kan gives tilladelse til, at dette beløb skaffes til veje ved lån.

Til stk. 2.

Forslaget svarer til gældende lovs § 49, stk. 3.

Til stk. 3.

Forslaget svarer til gældende lovs § 49, stk. 1.

Til stk. 4.

Forslaget svarer til gældende lovs § 49, stk. 2.

Til stk. 5.

Forslaget svarer til gældende lovs § 4, stk. 5. Med henblik især på byggeri af ungdomskostskoler til brug for ungdomsskolens erhvervsmæssige grunduddannelser vil man finde det naturligt, at amtskommuner indgår i samarbejde om oprettelsen.

Gældende lovs § 49, stk. 4, finder kun anvendelse på efterskoler og kan derfor udelades i nærværende forslag.

Til § 106.

Den foreslåede bestemmelse svarer til gældende lovs § 50 med de ændringer, som følger af de til § 49 foreslåede ændringer. Betingelsen om, at skolen eller ungdomshuset skal være eller samtidig skal omdannes til en selvejende institution, er ikke optaget i forslaget, da den dels vedrører efterskolerne, som er taget ud af forslaget, dels allerede er taget i betragtning ved udformning af forslagens § 105.

Man finder her anledning til at nævne, at bestemmelsen vil kunne komme til anvendelse på en nedlagt børneskole, som en selvejende institution måtte ønske at ombygge med henblik på fritidsvirksomhed for børn og unge eller fritidsundervisning for voksne.

Til § 107.

Efter forslagens § 9, stk. 1 og 2, § 32, stk. 1 og 2, og § 60, stk. 1 og 2, skal kommunerne efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, tilvejebringe eller anvise egnede lokaler til de i kapitlerne I, II og III omhandlede formål, ligesom kommunerne er forpligtede til at stille egne lokaler til rådighed herfor. Der sker således en ikke uvæsentlig udvidelse af kommunernes forpligtelser til at stille lokaler til rådighed, og det må i overensstemmelse hermed findes naturligt, at der ved opførelse af nye

kommunale skoler og om- og tilbygning af eksisterende skoler i rimeligt omfang ved bygningernes indretning og udstyr skal tages hensyn til ungdomsskolen, til fritidsvirksomhed for børn og unge samt til fritidsundervisning for voksne.

Godkendelse af planer og overslag vedrørende opførelse og ombygning af skolebygninger for folkeskolen gives for landkommunernes vedkommende af amtsskoleinspektoren og for købstæder og dermed ligestillede kommuner af byrådet (kommunalebestyrelsen), jfr. § 19, stk. 2, og § 24, stk. 2, 2) i bekendtgørelse nr. 73 af 22. februar 1962 af lov om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn.

Medens undervisningsministeriet efter lovforslagets §§ 105 og 106 skal godkende planer og tegninger til nybygninger og større ombygninger, der gennemføres til fremskaffelse af lokaler til ungdoms- og voksenundervisningen, har ministeriet således ikke direkte indseende med godkendelsen af planer og tegninger for folkeskolens bygninger, men godkendelse gives af lokale myndigheder på grundlag af de af ministeriet udstedte generelle regler. Det foreslås derfor, at undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte sådanne regler om lokaler m. v. i kommunale skoler til brug for fritidsundervisning m. v.

Det har været overvejet i overensstemmelse med aftenskoleudvalgets, pædagogisk arbejdsudvalgs og fritidsudvalgets indstillinger, at foreslå bestemmelser om, at alle planer og tegninger til nye kommunale skoler eller udvidelse af bestående kommunale skoler skulle forelægges ungdomsskoleudvalget og fritidsnævnet samt amtsnævnet for fritidsundervisning til erklæring med henblik på lokalernes egnethed til ungdomsskolevirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne. Man finder imidlertid, at sådanne påbud om, at ethvert væsentligt byggearbejde ved en kommunal skole skal forelægges de nævnte udvalg og nævn til udtalelse, i unødigt grad vil komplicere den i forvejen omfattende procedure ved et skolebyggeris godkendelse, og at det tilsigtede formål bedre vil kunne opnås gennem den her foreslåede bestemmelse.

Kapitel XII.

Til § 108.

Til stk. 1 og 2.

Bestemmelsen svarer delvis til § 26, stk. 1 og 2 i gældende lov. Der er ved denne i første række taget sigte på skoleformer, der forbereder til eksamen.

Med forslaget har man ønsket at skabe yderligere mulighed for forsøg, bl. a. for så vidt angår nye

emner og tilrettelæggelsesformer, herunder evt. etablering af ungdomsskoleundervisning i et samarbejde mellem kommunerne og amterne.

Til stk. 3.

Bestemmelsen er ny. Man har anset det for ønskeligt at have mulighed for begrænsning af deltagerantallet på holdene.

Man har iøvrigt samtidig overvejet, om man skulle stille forslag om en generel forhøjelse af de gældende reglers elevtalsgennemsnit på mindst 10, men har afstået herfra.

Til § 109.

Bestemmelsen er ny. I overensstemmelse med fritidsudvalgets indstilling foreslår man, at der fastsættes særlige regler om økonomisk støtte til handicappede børns og unges deltagelse i den af loven omfattede fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne. Man har i første række tænkt på tilskud til de pågældendes transportudgifter til og fra de lokaler, hvor fritidsvirksomheden og fritidsundervisningen foregår. Man foreslår tillige, at der inden for en bevilling på finansloven åbnes mulighed for at yde tilskud til eventuelle særlige hjælpemidler under udøvelse af den pågældende fritidsvirksomhed og fritidsundervisning.

Til § 110.

Bestemmelsen svarer til den ved lov af 8. juni 1966 vedtagne ændring af gældende lovs § 30.

Til § 111.

Til stk. 1.

Man foreslår ikrafttrædelsestidspunktet fastsat til 1. august 1968, dels fordi det vil være nødvendigt at afse et rimeligt tidsrum til udarbejdelse af en gennemførelsesbekendtgørelse, dels fordi man regner med, at den nye lov på dette tidspunkt af året vil gøre mindst indgreb i igangværende aktiviteter.

Til stk. 2.

I overensstemmelse med et flertal i aftenskoleudvalget foreslår man, at adgangen til normering af lederstillinger inden for aftenskolen på kommunens skoleplan bortfalder, dog således at de stillinger, der allerede er normeret, opretholdes for de pågældende indehaveres embedstid.

Til § 112.

Bestemmelsen træder i stedet for § 53 i gældende lov.

Bilag 1.

Lovforslagets paragraffer sammenholdt med gældende lovs bestemmelser.

Forslag.

Gældende lov.

Kapitel I. Ungdomsskolen.

Indhold og omfang:

§ 1, stk. 1	§ 1, stk. 1, 1. led
stk. 2	§ 1, stk. 1, 2. led
§ 2, stk. 1, nr. 1	§ 2 c) nr. 1
nr. 2	§ 2 c) nr. 3
nr. 3	§ 2 c) nr. 2
nr. 4	ny
stk. 2	§ 2 c) nr. 1, 2. led
stk. 3	§ 43
§ 3, stk. 1	§ 2 c) nr. 3, 3. led
stk. 2	§ 2 c) nr. 3, 4. led
stk. 3	§ 2 c) nr. 4
§ 4, nr. 1	ny
nr. 2	forudsætningsvis § 6, stk. 3
nr. 3	§ 2 d)
nr. 4	ny
nr. 5	§ 23
nr. 6	§ 22, stk. 1, 1. led
nr. 7	§ 27
nr. 8	§ 10, stk. 3
nr. 9	ny
nr. 10	§ 17, stk. 2
§ 5, stk. 1	§ 1, stk. 2
stk. 2-3	ny
§ 6	delvis ny — delvis § 10, stk. 2, 3. led
§ 7, stk. 1-3	ny
§ 8, stk. 1	ny
stk. 2	§ 1, stk. 3

Lokaler og udendørsanlæg:

§ 9, stk. 1	§ 21, jfr. § 45
stk. 2	ny
stk. 3	§ 21, stk. 2-3

Løn m. v.:

§ 10, stk. 1	§ 16, stk. 1
stk. 2	ny
stk. 3	§ 20, stk. 6
stk. 4-5	ny
§ 11, stk. 1	§ 14, stk. 1, 1. led

<i>Forslag.</i>	<i>Gældende lov.</i>
stk. 2-4.....	ny
stk. 5.....	§ 18
§ 12, stk. 1.....	§ 14, stk. 1, 3. led
stk. 2.....	§ 14, stk. 1, 4. led
§ 13.....	ny
§ 14, stk. 1.....	§ 17, stk. 1
stk. 2.....	ny
§ 15.....	§ 19
§ 16, stk. 1.....	§ 20, stk. 1
stk. 2.....	§ 20, stk. 4
 <i>Tilskud:</i>	
§ 17, stk. 1.....	§ 18, stk. 2
stk. 2.....	§ 14, stk. 2
stk. 3, nr. 1.....	§ 16, stk. 1
	§ 17, stk. 1
nr. 2.....	ny
nr. 3.....	§ 27, stk. 1
nr. 4.....	§ 17, stk. 2, i.f.
nr. 5.....	§ 43, stk. 2
nr. 6.....	ny
stk. 4.....	§ 20, stk. 8
§ 18, stk. 1.....	§ 15, stk. 1-2
stk. 2.....	§ 18
stk. 3.....	§ 18, stk. 3
 <i>Ungdomskostskoler:</i>	
§ 19.....	§§ 28-29
§ 20, stk. 1, nr. 1.....	se ad forslaget § 4, nr. 1-8
nr. 2.....	ny
nr. 3.....	§ 29, stk. 2, 2)
nr. 4.....	ny
stk. 2-5.....	ny
§ 21.....	ny
§ 22, stk. 1.....	§ 29, stk. 1
stk. 2.....	ny
stk. 3.....	§ 29, stk. 2, i.f.
§ 23, stk. 1, nr. 1.....	§ 28, stk. 2, 1)
nr. 2-3.....	§ 28, stk. 2, 2)
nr. 4.....	§ 28, stk. 2, 3)
nr. 5.....	§ 29, stk. 1, 2. led
nr. 6.....	ny
nr. 7.....	§ 28, stk. 2
stk. 2.....	§ 28, stk. 2, 2. led
stk. 3-4.....	ny
§ 24.....	§ 28, stk. 2, i.f.

Kapitel II. Fritidsvirksomhed for børn og unge.

Interessegrupper:

§§ 25-27..... ny

<i>Forslag.</i>	<i>Gældende lov.</i>
<i>Ungdomsklubber:</i>	
§ 28	44, stk. 1, 1. led
§ 29, stk. 1, nr. 1	§ 44, stk. 1, d)
nr. 2	ny
nr. 3	§ 44, stk. 1, b)
nr. 4	§ 44, stk. 1, a)
nr. 5-7	ny
stk. 2	ny
§ 30	ny
<i>Godkendende myndighed m. v.:</i>	
§ 31, stk. 1	ny
stk. 2	§ 44, stk. 2
stk. 3	§ 44, stk. 2, i.f.
<i>Lokaler og Udendørsanlæg:</i>	
§ 32	§ 45, stk. 1-3
<i>Løn:</i>	
§ 33	ny
<i>Tilskud:</i>	
§ 34, stk. 1	ny
stk. 2	§ 44, stk. 3
stk. 3	§ 45, stk. 3
stk. 4-5	§ 44, stk. 5
 Kapitel III. Fritidsundervisning for voksne.	
<i>Aftenskoler:</i>	
§ 35	§ 3, stk. 1
§ 36, nr. 1	ny
nr. 2	§ 3, stk. 1, § 4 d)
nr. 3	§ 6, stk. 3, § 4 b)
nr. 4	§ 4 d)
nr. 5	§ 4 c)
nr. 6	§ 4 e)
nr. 7	ny
nr. 8	§ 23, stk. 1
§ 37, nr. 1	ny
nr. 2	§ 6, stk. 2
nr. 3	ny
<i>Aftenhøjskoler:</i>	
§ 38	§ 5, stk. 1, 1. led
§ 39, stk. 1, nr. 1	se ad § 36, nr. 1-5 og 7-8
nr. 2	§ 5, stk. 1 i.f.
stk. 2	ny
§ 40, nr. 1	ny
nr. 2	§ 6, stk. 2
nr. 3	ny

<i>Forslag.</i>	<i>Gældende lov.</i>
<i>Studiekredse:</i>	
§§ 41-43	ny
<i>Foredragsrækker:</i>	
§ 44	§ 5, stk. 2, 1. led
§ 45, nr. 1-3	§ 5, stk. 2, 2. led
nr. 4	ny
§ 46, nr. 1	ny
nr. 2	§ 5, stk. 2, 2. led
<i>Forberedelseskursus:</i>	
§§ 47-49	§ 26
<i>Specialundervisning:</i>	
§§ 50-52	ny
<i>Erhvervsmæssige kursus:</i>	
§§ 53-55	delvis § 40
<i>Fritidsgrupper:</i>	
§§ 56-58	ny
<i>Godkendende myndighed m. v.:</i>	
§ 59, stk. 1	ny
stk. 2	§ 12, stk. 2
stk. 3-5	ny
<i>Lokaler:</i>	
§ 60, stk. 1-5	§ 21
<i>Løn m. v.:</i>	
§ 61, stk. 1	§ 16, stk. 2
stk. 2-3	§ 20, stk. 6
§ 62, stk. 1-2	§ 14, stk. 1 og stk. 2, sidste led
stk. 3-4	ny
stk. 5	§ 14, stk. 1, 2. led
stk. 6	§ 18, stk. 2
§ 63, stk. 1-2	§ 14, stk. 1, 3. og 4. led
§ 64, stk. 1	§ 17, stk. 1
stk. 2	ny
§ 65	§ 19
§ 66, stk. 1	§ 20, stk. 1
stk. 2	§ 20, stk. 4
<i>Tilskud:</i>	
§ 67, stk. 1	§ 14, stk. 2
stk. 2	§ 16, stk. 2, § 17, stk. 1, § 14, stk. 2
stk. 3	§ 14, stk. 4
stk. 4-6	ny
stk. 7	§ 20, stk. 8
§ 68	§ 15, stk. 1-2, § 18, stk. 1, stk. 2, 2. pkt., stk. 3

*Forslag.**Gældende lov.***Kapitel IV. Supplerende kulturelle arrangementer.**

§ 69, stk. 1-3 § 14, stk. 3

Kapitel V. Administration uden for København.*Ungdomsskoleudvalg:*

§ 70, stk. 1-4 § 7, stk. 3
 § 71, stk. 1 § 7, stk. 3
 stk. 2 § 9, stk. 1 og 7, § 10, stk. 2 i.f.
 stk. 3 § 9, stk. 8

Fritidsnævn:

§ 72, stk. 1 § 7, stk. 1
 stk. 2-3 ny
 stk. 4 § 7, stk. 1 b)
 stk. 5 § 7, stk. 6
 stk. 6 § 9, stk. 10
 § 73, stk. 1 ny
 stk. 2 § 9, stk. 1
 stk. 3 ny
 stk. 4 § 9, stk. 5.
 stk. 5 § 9, stk. 1-2 og 6
 stk. 6 ny
 stk. 7 § 9, stk. 8

Amtsnævn for fritidsundervisning:

§ 74, stk. 1 § 11, stk. 1
 stk. 2 § 11, stk. 2
 stk. 3 § 11, stk. 4
 stk. 4 § 11, stk. 5
 stk. 5 § 11, stk. 3
 stk. 6-7 § 11, stk. 2, c), delvis ny
 stk. 8 § 11, stk. 9
 stk. 9 ny
 stk. 10 § 11, stk. 9, i.f.
 stk. 11 § 12, stk. 5
 § 75, stk. 1 § 12, stk. 1
 stk. 2 § 12, stk. 2
 stk. 3 ny
 stk. 4 § 12, stk. 3
 § 76, stk. 1-3 § 7, stk. 4, § 8, stk. 3-4 og § 11, stk. 7-8
 § 77, stk. 1 § 12, stk. 4
 stk. 2-4 ny
 § 78, stk. 1-4 ny
 § 79, stk. 1 § 9, stk. 11
 stk. 2 § 12, stk. 5
 stk. 3-4 ny
 §§ 80-82 ny

Kapitel VI. Folkeuniversitetsvirksomhed.

§§ 83-87 ny — hidtil bev. på finansloven

*Forslag.**Gældende lov.***Kapitel VII. Brevskoler.**

§ 88.....	§§ 41 og 42, stk. 2-3
§ 89, stk. 1.....	§ 42, stk. 2
stk. 2.....	ny
§ 90.....	§ 42, stk. 1
§ 91, stk. 1.....	§ 42, stk. 1
stk. 2.....	ny
§ 92.....	ny

Kapitel VIII. Fritidsundervisning for søfarende.

§§ 93-98.....	ny
---------------	----

Kapitel IX. Fritidskonsulenter.

§ 99.....	§ 47
-----------	------

Kapitel X. Uddannelse af ledere og lærere.

§ 100.....	§ 46
------------	------

Kapitel XI. Etablering af lokaler m. v.

§ 101.....	§ 24
§ 102.....	§ 24
§ 103.....	§ 25
§ 104.....	§ 48
§ 105.....	§ 49
§ 106.....	§ 50
§ 107.....	ny

Kapitel XII. Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 108.....	§§ 26 og 51
§ 109.....	ny
§ 110.....	§ 30
§ 111.....	ny
§ 112.....	§ 53, stk. 1

Som yderligere bilag medfølger:

1. Betænkning nr. 430 af 14. juni 1966 (gul) vedrørende ungdomsskolen (afgivet af pædagogisk arbejdsudvalg).
2. Betænkning nr. 386 af 6. april 1965 (rød) om revision af loven om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. for så vidt angår fritidsforanstaltninger (afgivet af fritidsudvalget).
3. Betænkning nr. 396 af 25. maj 1965 (grøn) vedrørende fritidsundervisning for voksne (afgivet af aftenskoleudvalget).
4. Undervisningsvejledning for ungdomsskolen. Betænkning nr. 426 — 1966.
5. Love, bekendtgørelser m. v. med tilknytning til forslagene til lov om fritidsundervisning m. v. og lov om efterskoler.